

**Skonsolidowany
Finansowy
Raport Roczny
Grupy Kapitałowej
Banku Millennium S.A.
za okres 12 miesięcy
zakończony
31 grudnia 2021 r.**

Dokument ten nie stanowi oficjalnej wersji Skonsolidowanego Finansowego Raportu Rocznej Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2021 r. Oficjalny Skonsolidowany Finansowy Raport Roczny Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2021 r. został sporządzony zgodnie z wymogami ESEF.

Wybrane skonsolidowane dane finansowe

	w tys. PLN		w tys. EUR	
	1.01.2021 - 31.12.2021	1.01.2020 - 31.12.2020	1.01.2021 - 31.12.2021	1.01.2020 - 31.12.2020
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	2 842 093	3 126 579	620 883	698 802
Przychody z tytułu opłat i prowizji	1 012 250	947 414	221 136	211 750
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym	(1 000 943)	210 935	(218 666)	47 145
Wynik finansowy po opodatkowaniu	(1 331 866)	22 817	(290 959)	5 100
Całkowite dochody za okres sprawozdawczy	(2 390 356)	152 581	(522 197)	34 102
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	2 787 342	(3 137 601)	608 922	(701 265)
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(556 582)	2 035 786	(121 591)	455 006
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	(444 950)	(1 064 540)	(97 204)	(237 929)
Przepływy pieniężne netto, razem	1 785 810	(2 166 355)	390 128	(484 188)
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł / EUR)	(1,10)	0,02	(0,24)	0,00
Rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą	(1,10)	0,02	(0,24)	0,00
	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020
Aktywa razem	103 913 908	97 322 785	22 592 927	21 089 275
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	539 408	1 057 652	117 278	229 187
Zobowiązania wobec klientów	91 447 515	81 510 540	19 882 488	17 662 854
Kapitał własny	6 697 246	9 090 976	1 456 113	1 969 961
Kapitał zakładowy	1 213 117	1 213 117	263 755	262 875
Liczba akcji (w szt.)	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł / EUR)	5,52	7,49	1,20	1,62
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w zł / EUR)	5,52	7,49	1,20	1,62
Współczynnik wypłacalności	17,06%	19,49%	17,06%	19,49%
Zadeklarowana lub wypłacona dywidenda na jedną akcję (w zł / EUR)	-	-	-	-

Kursy przyjęte do przeliczenia danych finansowych na EUR

dla pozycji na dzień bilansowy	-	-	4,5994	4,6148
dla pozycji za okres objęty sprawozdaniem (kurs wyliczony jako średnia z kursów na koniec poszczególnych miesięcy okresu)	-	-	4,5775	4,4742

Wybrane kwartalne dane finansowe
SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2021 - 31.12.2021	1.10.2021 - 31.12.2021*	1.01.2020 - 31.12.2020	1.10.2020 - 31.12.2020*
Wynik z tytułu odsetek	2 713 143	767 099	2 583 060	624 635
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze:	2 842 093	805 787	3 126 579	665 243
Przychody naliczane z wykorzystaniem metody efektywnej stopy procentowej:	2 778 204	800 465	3 018 124	646 986
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu	2 620 651	749 737	2 704 672	597 735
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	157 553	50 728	313 452	49 251
Przychody o charakterze podobnym do odsetkowego od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	63 889	5 322	108 455	18 257
Koszty z tytułu odsetek	(128 950)	(38 688)	(543 519)	(40 608)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	830 612	214 960	746 056	192 730
Przychody z tytułu opłat i prowizji	1 012 250	260 504	947 414	240 546
Koszty z tytułu opłat i prowizji	(181 638)	(45 544)	(201 358)	(47 816)
Przychody z tytułu dywidend	3 761	323	3 678	136
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	9 669	(569)	128 082	50 059
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	(9 296)	(2 151)	13 436	4 637
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	124 538	70 730	38 576	51 729
Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń	(3 185)	(1 431)	(10 259)	481
Wynik z pozycji wymiany	(148 999)	(72 138)	120 521	14 285
Pozostałe przychody operacyjne	317 295	106 606	160 766	72 191
Pozostałe koszty operacyjne	(239 510)	(159 641)	(249 060)	(112 146)
Koszty administracyjne	(1 440 706)	(383 401)	(1 542 379)	(366 219)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	(318 391)	(77 023)	(556 912)	(91 173)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	(7 672)	(2 285)	(7 890)	(2 712)
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	(2 305 157)	(732 000)	(713 617)	(415 944)
Wynik z tytułu modyfikacji	(12 839)	(3 403)	(13 565)	(3 475)
Amortyzacja	(201 595)	(50 725)	(210 411)	(51 455)
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych	0	0	0	0
Podatek bankowy	(312 611)	(82 012)	(279 147)	(70 120)
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym	(1 000 943)	(407 061)	210 935	(102 361)
Podatek dochodowy	(330 923)	(101 849)	(188 118)	(6 692)
Wynik finansowy po opodatkowaniu	(1 331 866)	(508 910)	22 817	(109 053)
W tym przypadający na:				
Właścicieli jednostki dominującej	(1 331 866)	(508 910)	22 817	(109 053)
Udziały niekontrolujące	0	0	0	0
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w szt.)	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł)	(1,10)	(0,42)	0,02	(0,09)

* dane kwartalne nie podlegały badaniu przez niezależnego biegłego rewidenta

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2021 - 31.12.2021	1.10.2021 - 31.12.2021*	1.01.2020 - 31.12.2020	1.10.2020 - 31.12.2020*
Wynik finansowy po opodatkowaniu	(1 331 866)	(508 910)	22 817	(109 053)
Inne składniki całkowitych dochodów, które zostaną (zostały) przeklasyfikowane na zyski lub straty	(1 312 027)	(959 115)	160 748	(26 634)
Efekt wyceny papierów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(977 534)	(698 843)	176 282	(28 073)
Rachunkowość zabezpieczeń	(334 493)	(260 272)	(15 534)	1 439
Inne składniki całkowitych dochodów, które nie będą przeklasyfikowane na zyski lub straty	5 249	5 278	(547)	(589)
Zyski (straty) aktuarialne	6 071	6 071	(417)	(417)
Efekt wyceny akcji wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(822)	(793)	(130)	(172)
Inne składniki całkowitych dochodów przed opodatkowaniem, razem	(1 306 778)	(953 837)	160 201	(27 223)
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów, które zostaną (zostały) przeklasyfikowane na zyski lub straty	249 285	182 232	(30 541)	5 062
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów, które nie będą przeklasyfikowane na zyski lub straty	(997)	(1 003)	104	112
Inne składniki całkowitych dochodów po opodatkowaniu	(1 058 490)	(772 608)	129 764	(22 049)
Całkowite dochody za okres sprawozdawczy	(2 390 356)	(1 281 518)	152 581	(131 102)
W tym przypadające na:				
Właścicieli jednostki dominującej	(2 390 356)	(1 281 518)	152 581	(131 102)
Udziały niekontrolujące	0	0	0	0

* dane kwartalne nie podlegały badaniu przez niezależnego biegłego rewidenta

ROCZNE SPRAWOZDANIE FINANSOWE GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU MILLENNIUM S.A.

ZA OKRES 12 MIESIĘCY ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2021 R.

SPIS TREŚCI

1.	SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	6
2.	SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	7
3.	SKONSOLIDOWANY BILANS	8
4.	ZMIANY STANU SKONSOLIDOWANYCH KAPITAŁÓW WŁASNYCH.....	10
5.	SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH	11
6.	INFORMACJE OGÓLNE O EMITENCIE	13
7.	POLITYKA RACHUNKOWOŚCI	15
7.1.	OŚWIADCZENIE O ZGODNOŚCI Z MIĘDZYNARODOWYMI STANDARDAMI SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ	15
7.2.	STANDARDY I INTERPRETACJE PRZYJĘTE W ROKU 2021 ORAZ NIEOBOWIĄZUJĄCE NA DZIEŃ BILANSOWY.....	22
7.3.	PRZYJĘTE ZASADY RACHUNKOWOŚCI	24
8.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM	53
8.1.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM.....	53
8.2.	ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM	57
8.3.	RYZYO KREDYTOWE.....	61
8.4.	RYZYO RYNKOWE I RYZYO STOPY PROCENTOWEJ.....	84
8.5.	RYZYO PŁYNNOŚCI	92
8.6.	RYZYO OPERACYJNE	96
9.	SEGMENTY OPERACYJNE.....	98
10.	OPIS TRANSAKCJI Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI.....	102
10.1.	TRANSAKCJE Z GRUPĄ PODMIOTU DOMINUJĄCEGO.....	102
10.2.	TRANSAKCJE Z OSOBAMI ZARZĄDZAJĄCYMI I NADZORUJĄCYMI BANK	103
10.3.	INFORMACJE O WYNAGRODZENIACH I KORZYŚCIACH OSÓB NADZORUJĄCYCH I ZARZĄDZAJĄCYCH BANKIEM	104
11.	WARTOŚĆ GODZIWA	105
12.	ZOBOWIĄZANIA I AKTYWA WARUNKOWE	111
12.1.	SPRAWY SĄDOWE	111
12.2.	POZYCJE POZABILANSOWE	114
13.	RYZYO PRAWNE Z TYTUŁU WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH	116
13.1.	SPRAWY SĄDOWE I AKTUALNY STAN REZERW NA RYZYO PRAWNE	116
13.2.	ZDARZENIA, KTÓRE MOGĄ MIEĆ WPŁYW NA RYZYO PRAWNE Z TYTUŁU WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH I ZWIĄZANE Z NIM REZERWY	120
14.	NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	122
1.	PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK I PRZYCHODY O PODOBNYM CHARAKTERZE.....	122
2.	KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK I PODOBNE KOSZTY	122
3.	PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU OPŁAT I PROWIZJI	123
4.	PRZYCHODY Z TYTUŁU DYWIDEND	124
5.	WYNIK Z TYTUŁU ZAPRZESTANIA UJMOWANIA AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH NIEWYCENIANYCH WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY	124
6.	WYNIK Z TYTUŁU AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH PRZEZNACZONYCH DO OBROTU.....	124
7.	WYNIK Z TYTUŁU AKTYWÓW FINANSOWYCH NIEPRZEZNACZONYCH DO OBROTU WYCENIANYCH OBOWIĄZKOWO WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY	124

8.	WYNIK Z TYTUŁU RACHUNKOWOŚCI ZABEZPIECZEŃ	125
9.	POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE	125
10.	POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE	125
11.	KOSZTY ADMINISTRACYJNE	126
12.	KOSZTY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW FINANSOWYCH	126
13.	KOSZTY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW NIEFINANSOWYCH	127
14.	KOSZTY REZERW NA RYZYKO PRAWNE Z TYTUŁU WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH	127
15.	AMORTYZACJA	127
16.	PODATEK DOCHODOWY	127
17.	ZYSK NA JEDNĄ AKCJĘ	129
18.	KASA, ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM	129
19.	AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU	130
20.	AKTYWA FINANSOWE NIEPRZEZNACZONE DO OBROTU OBOWIĄZKOWO WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZESZŁYCH ZYSKÓW I STRAT, INNE NIŻ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM	132
21.	AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZESZŁYCH CAŁKOWITE DOCHODY	133
22.	KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM	134
23.	AKTYWA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU INNE NIŻ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM	142
24.	INSTRUMENTY POCHODNE - RACHUNKOWOŚĆ ZABEZPIECZEŃ	144
25.	INWESTYCJE W JEDNOSTKACH ZALEŻNYCH, WE WSPÓLNYCH PRZEDSIĘWZIĘCIACH I W JEDNOSTKACH STOWARZYSZONYCH	148
26.	RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	148
27.	WARTOŚCI NIEMATERIALNE	151
28.	AKTYWA Z TYTUŁU ODROZCZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO	153
29.	INNE AKTYWA	155
30.	AKTYWA TRWAŁE DO ZBYCIA	156
31.	ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU	157
32.	ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW I INNYCH INSTYTUCJI MONETARNYCH	157
33.	ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW	158
34.	TRANSAKCJE Z PRZYRZECZENIEM ODKUPU	159
35.	WYEMITOWANE DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE	159
36.	ZOBOWIĄZANIA PODPORZĄDKOWANE	161
37.	REZERWY	161
38.	INNE ZOBOWIĄZANIA	163
39.	KAPITAŁ WŁASNY	165
40.	ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE WEDŁUG UMOWNYCH TERMINÓW WYMAGALNOŚCI	169
15.	INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE	170
15.1.	DYWIDENDA ZA ROK 2020	170
15.2.	DANE O AKTYWACH, KTÓRE STANOWIĄ ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ	170
15.3.	PAPIERY WARTOŚCIOWE STANOWIĄCE PRZEDMIOT TRANSAKCJI Z PRZYRZECZENIEM ODKUPU	171
15.4.	KOMPENSOWANIE NALEŻNOŚCI I ZOBOWIĄZAŃ NA BAZIE UMÓW RAMOWYCH	172
15.5.	DODATKOWE OBJAŚNIENIA DO RACHUNKU PRZEPŁYWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH	172
15.6.	INFORMACJE O PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI POWIERNICZEJ	173
15.7.	PŁATNOŚCI NA BAZIE AKCJI	173
15.8.	WPLYW PANDEMII KORONAWIRUSA COVID-19 NA DZIAŁALNOŚĆ GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU MILLENNIUM ..	175
15.9.	POZOSTAŁE INFORMACJE DODATKOWE I INNE ISTOTNE WYDARZENIA POMIĘDZY DNIEM SPORZĄDZENIA RAPORTU A DATĄ JEGO PUBLIKACJI	176

1. Skonsolidowany Rachunek Zysków i Strat

w tysiącach zł	Nota	1.01.2021 - 31.12.2021	1.01.2020 - 31.12.2020*
Wynik z tytułu odsetek		2 713 143	2 583 060
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze:	1	2 842 093	3 126 579
Przychody naliczane z wykorzystaniem metody efektywnej stopy procentowej:		2 778 204	3 018 124
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu		2 620 651	2 704 672
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody		157 553	313 452
Przychody o charakterze podobnym do odsetkowego od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		63 889	108 455
Koszty z tytułu odsetek	2	(128 950)	(543 519)
Wynik z tytułu opłat i prowizji		830 612	746 056
Przychody z tytułu opłat i prowizji	3	1 012 250	947 414
Koszty z tytułu opłat i prowizji	3	(181 638)	(201 358)
Przychody z tytułu dywidend	4	3 761	3 678
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	5	9 669	128 082
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	6	(9 296)	13 436
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	7	124 538	38 576
Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń	8	(3 185)	(10 259)
Wynik z pozycji wymiany		(148 999)	120 521
Pozostałe przychody operacyjne	9	317 295	160 766
Pozostałe koszty operacyjne	10	(239 510)	(249 060)
Koszty administracyjne	11	(1 440 706)	(1 542 379)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	12	(318 391)	(556 912)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	13	(7 672)	(7 890)
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	14	(2 305 157)	(713 617)
Wynik z tytułu modyfikacji		(12 839)	(13 565)
Amortyzacja	15	(201 595)	(210 411)
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych		0	0
Podatek bankowy		(312 611)	(279 147)
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym		(1 000 943)	210 935
Podatek dochodowy	16	(330 923)	(188 118)
Wynik finansowy po opodatkowaniu		(1 331 866)	22 817
W tym przypadający na:			
Właścicieli jednostki dominującej		(1 331 866)	22 817
Udziały niekontrolujące		0	0
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w szt.)		1 213 116 777	1 213 116 777
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł)	17	(1,10)	0,02

* dane za rok 2020 zostały przekształcone w stosunku do informacji zaprezentowanych w raporcie za rok 2020, więcej informacji na ten temat przedstawiono w Rozdziale 7. „Polityka rachunkowości”.

Noty objaśniające przedstawione na stronach 13-178 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

2. Skonsolidowane Sprawozdanie z Całkowitych Dochodów

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2021 - 31.12.2021	1.01.2020 - 31.12.2020
Wynik finansowy po opodatkowaniu	(1 331 866)	22 817
Inne składniki całkowitych dochodów, które zostaną (zostały) przeklasyfikowane na zyski lub straty	(1 312 027)	160 748
Efekt wyceny papierów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(977 534)	176 282
Rachunkowość zabezpieczeń	(334 493)	(15 534)
Inne składniki całkowitych dochodów, które nie będą przeklasyfikowane na zyski lub straty	5 249	(547)
Zyski (straty) aktuarialne	6 071	(417)
Efekt wyceny akcji wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(822)	(130)
Inne składniki całkowitych dochodów przed opodatkowaniem, razem	(1 306 778)	160 201
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów, które zostaną (zostały) przeklasyfikowane na zyski lub straty	249 285	(30 541)
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów, które nie będą przeklasyfikowane na zyski lub straty	(997)	104
Inne składniki całkowitych dochodów po opodatkowaniu	(1 058 490)	129 764
Całkowite dochody za okres sprawozdawczy	(2 390 356)	152 581
W tym przypadające na:		
Właścicieli jednostki dominującej	(2 390 356)	152 581
Udziały niekontrolujące	0	0

Noty objaśniające przedstawione na stronach 13-178 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

3. Skonsolidowany Bilans

AKTYWA

w tysiącach zł	Nota	31.12.2021	31.12.2020*	31.12.2019*
Kasa, środki w Banku Centralnym	18	3 179 736	1 460 289	2 203 444
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	19	172 483	423 846	986 728
Instrumenty pochodne		85 900	154 188	112 485
Instrumenty kapitałowe		145	245,1179	210
Instrumenty dłużne		86 438	269 413	874 033
Aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom	20	265 903	251 107	169 610
Instrumenty kapitałowe		138 404	200 772	66 609
Instrumenty dłużne		127 499	50 335	103 001
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	21	17 997 699	18 642 615	21 870 164
Instrumenty kapitałowe		28 727	29 538	29 643
Instrumenty dłużne		17 968 972	18 613 077	21 840 521
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	22	78 603 326	73 639 342	69 541 667
Obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		362 992	1 615 753	1 498 195
Wyceniane według amortyzowanego kosztu		78 240 334	72 023 589	68 043 472
Aktywa finansowe wyceniane według amortyzowanego kosztu, inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom	23	1 076 456	730 598	1 037 869
Instrumenty dłużne		37 088	38 818	48 153
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym		770 531	625 430	784 277
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu		268 837	66 350	205 439
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	24	14 385	21 795	43 159
Inwestycje w jednostkach zależnych, we wspólnych przedsięwzięciach i w jednostkach stowarzyszonych	25	0	0	0
Rzeczowe aktywa trwałe	26	549 788	571 813	666 330
Wartości niematerialne	27	392 438	384 781	342 653
Aktywa z tytułu podatku dochodowego		785 750	665 174	541 828
Bieżące należności podatkowe		8 644	3 883	10 310
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	28	777 106	661 291	531 518
Pozostałe aktywa	29	857 650	509 035	399 778
Aktywa trwałe i grupy do zbycia sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	30	18 294	22 390	39 441
Aktywa razem		103 913 908	97 322 785	97 842 671

ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY

<i>w tysiącach zł</i>	<i>Nota</i>	<i>31.12.2021</i>	<i>31.12.2020*</i>	<i>31.12.2019*</i>
ZOBOWIĄZANIA				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	31	143 016	168 553	353 000
Instrumenty pochodne		126 402	103 775	150 735
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych		16 614	64 778	202 265
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu		93 585 673	84 915 527	85 853 762
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	32	539 408	1 057 652	1 578 848
Zobowiązania wobec klientów	33	91 447 515	81 510 540	81 454 765
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	34	18 038	248 566	90 712
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	35	39 568	558 560	1 183 232
Zobowiązania podporządkowane	36	1 541 144	1 540 209	1 546 205
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	24	614 573	738 850	426 847
Rezerwy	37	595 530	158 650	91 455
Nierozstrzygnięte sprawy sporne		551 176	106 922	38 062
Udzielone zobowiązania i gwarancje		44 354	51 728	53 393
Zobowiązania podatkowe		1 496	30 843	38 590
Bieżące zobowiązania podatkowe		1 496	30 843	38 590
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego		0	0	0
Inne zobowiązania	38	2 276 374	2 219 386	2 137 498
Zobowiązania razem		97 216 662	88 231 809	88 901 152
KAPITAŁ WŁASNY				
Kapitał zakładowy	39	1 213 117	1 213 117	1 213 117
Akcje własne		(21)	(21)	0
Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej		1 147 502	1 147 502	1 147 502
Skumulowane inne całkowite dochody	39	(858 633)	199 857	70 093
Zyski zatrzymane, w tym:	39	5 195 281	6 530 521	6 510 807
- wynik finansowy za okres bieżący		(1 331 866)	22 817	560 732
- pozostałe		6 527 147	6 507 704	5 950 075
Kapitał własny razem		6 697 246	9 090 976	8 941 519
Zobowiązania i kapitał własny razem		103 913 908	97 322 785	97 842 671
		31.12.2021	31.12.2020	31.12.2019
Wartość księgowa		6 697 246	9 090 976	8 941 519
Liczba akcji (w szt.)		1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł)		5,52	7,49	7,37

* dane za lata 2020 oraz 2019 zostały przekształcone w stosunku do informacji zaprezentowanych w raporcie za rok 2020, więcej informacji na ten temat przedstawiono w **Rozdziale 7. „Polityka rachunkowości”**.

Noty objaśniające przedstawione na stronach 13-178 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

4. Zmiany stanu Skonsolidowanych Kapitałów Własnych

w tysiącach zł	Razem skonsolidowany kapitał własny	Kapitał zakładowy	Akcje własne	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	Skumulo- wane inne całkowite dochody	Zyski zatrzymane	
						wynik niepodzielony	pozostałe kapitały
01.01.2021 - 31.12.2021							
Kapitał własny na początek okresu	9 090 976	1 213 117	(21)	1 147 502	199 857	156 258	6 374 263
Całkowite dochody za rok 2021 (netto)	(2 390 356)	0	0	0	(1 058 490)	(1 331 866)	0
wynik finansowy za okres bieżący	(1 331 866)	0	0	0	0	(1 331 866)	0
wycena instrumentów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(791 803)	0	0	0	(791 803)	0	0
wycena instrumentów kapitałowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(666)	0	0	0	(666)	0	0
rachunkowość zabezpieczeń	(270 938)	0	0	0	(270 938)	0	0
zyski / straty aktuarialne	4 917	0	0	0	4 917	0	0
Zakup i wydanie akcji własnych pracownikom	(3 374)	0	0	0	0	0	(3 374)
Transfer między pozycjami kapitału	0	0	0	0	0	(22 817)	22 817
Kapitał własny na koniec okresu	6 697 246	1 213 117	(21)	1 147 502	(858 633)	(1 198 425)	6 393 706
01.01.2020 - 31.12.2020							
Kapitał własny na początek okresu	8 941 519	1 213 117	0	1 147 502	70 093	692 065	5 818 742
Całkowite dochody za rok 2020 (netto)	152 581	0	0	0	129 764	22 817	0
wynik finansowy za okres bieżący	22 817	0	0	0	0	22 817	0
wycena instrumentów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	142 788	0	0	0	142 788	0	0
wycena instrumentów kapitałowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(105)	0	0	0	(105)	0	0
rachunkowość zabezpieczeń	(12 582)	0	0	0	(12 582)	0	0
zyski / straty aktuarialne	(337)	0	0	0	(337)	0	0
Zakup i wydanie akcji własnych pracownikom	(3 124)	0	(21)	0	0	0	(3 103)
Transfer między pozycjami kapitału	0	0	0	0	0	(558 624)	558 624
Kapitał własny na koniec okresu	9 090 976	1 213 117	(21)	1 147 502	199 857	156 258	6 374 263

Szczegółowe zmiany stanu poszczególnych pozycji kapitałów własnych zostały zaprezentowane w nocie (39).

5. Skonsolidowane Sprawozdanie z Przepływów Środków Pieniężnych

A. PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ

w tysiącach zł	1.01.2021 - 31.12.2021	1.01.2020 - 31.12.2020*
Zysk (strata) po opodatkowaniu	(1 331 866)	22 817
Korekty razem:	4 119 208	(3 160 418)
Odsetki otrzymane	2 840 116	3 126 039
Odsetki zapłacone	(117 173)	(552 884)
Amortyzacja	201 595	210 411
Zyski/straty z tytułu różnic kursowych	0	11 797
Przychody z tytułu dywidend	(3 761)	(3 678)
Rezerwy	436 880	67 195
Wynik na sprzedaży i likwidacji inwestycyjnych aktywów finansowych	(11 483)	(134 008)
Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	(207 232)	277 616
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom	(74 610)	(159 335)
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(7 533 210)	(6 667 219)
Zmiana stanu należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	(202 947)	132 653
Zmiana stanu zobowiązań wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	(149 815)	127 556
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	(364 842)	181 793
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	10 050 781	577 401
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	(228 737)	165 649
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	(265 008)	(308 893)
Zmiana stanu rozrachunków z tytułu podatku dochodowego	333 839	182 495
Podatek dochodowy zapłacony	(235 473)	(343 181)
Zmiana stanu pozostałych aktywów i pasywów	(399 748)	(104 049)
Pozostałe pozycje	50 036	52 224
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	2 787 342	(3 137 601)

B. PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ

w tysiącach zł	1.01.2021 - 31.12.2021	1.01.2020 - 31.12.2020
Wpływy z działalności inwestycyjnej	223 396 042	94 157 770
Zbycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowego majątku trwałego	13 323	25 855
Zbycie akcji i udziałów w podmiotach podporządkowanych	0	0
Zbycie inwestycyjnych aktywów finansowych	223 378 958	94 128 237
Pozostałe wpływy inwestycyjne	3 761	3 678
Wydatki z tytułu działalności inwestycyjnej	(223 952 624)	(92 121 984)
Nabycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowego majątku trwałego	(94 510)	(73 945)
Zakup akcji Euro Bank z pomniejszeniem o nabyte środki pieniężne	0	0
Nabycie inwestycyjnych aktywów finansowych	(223 858 114)	(92 048 039)
Pozostałe wydatki inwestycyjne	0	0
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(556 582)	2 035 786

C. PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ

w tysiącach zł	1.01.2021 - 31.12.2021	1.01.2020 - 31.12.2020
Wpływy z działalności finansowej	0	13 000
Zaciągnięcie kredytów długoterminowych	0	13 000
Emisja dłużnych papierów wartościowych	0	0
Zwiększenie stanu zobowiązań podporządkowanych	0	0
Wpływy z emisji akcji własnych oraz dopłat do kapitału	0	0
Pozostałe wpływy finansowe	0	0
Wydatki z tytułu działalności finansowej	(444 950)	(1 077 540)
Splata kredytów długoterminowych	(147 960)	(706 806)
Wykup dłużnych papierów wartościowych	(250 000)	(299 440)
Zmniejszenie stanu zobowiązań podporządkowanych	0	0
Wydatki z tytułu kosztów emisji	0	0
Umorzenie akcji	0	0
Płatności dywidend i innych wypłat na rzecz właścicieli	0	0
Pozostałe wydatki finansowe	(46 990)	(71 294)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	(444 950)	(1 064 540)

D. ZMIANA STANU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NETTO (A+B+C)	1 785 810	(2 166 355)
- w tym z tytułu różnic kursowych	4 072	8 548
E. ŚRODKI PIENIĘŻNE NA POCZĄTEK OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO	1 586 434	3 752 789
F. ŚRODKI PIENIĘŻNE NA KONIEC OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO (D+E)	3 372 244	1 586 434

* dane za rok 2020 zostały przekształcone w stosunku do informacji zaprezentowanych w raporcie za rok 2020, więcej informacji na ten temat przedstawiono w Rozdziale 7. „Polityka rachunkowości”.

Dodatkowe informacje do rachunku przepływów środków pieniężnych zamieszczone są w punkcie 5) rozdziału 15. „Informacje uzupełniające”.

Informacje z zakresu zobowiązań klasyfikowanych do działalności finansowej zostały zaprezentowane w punktach 32), 35), 36) rozdziału 14. „Noty do Sprawozdania Finansowego”.

6. Informacje ogólne o Emitencie

Bank Millennium S.A. (Bank) jest uniwersalnym bankiem, którego miejscem działalności jest Polska, oferującym swoje usługi wszystkim segmentom rynku poprzez sieć oddziałów i centrów korporacyjnych, sieci indywidualnych doradców i bankowość mobilną i elektroniczną.

Bank, wpisany pod nr KRS 0000010186 do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy (Polska), XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, ma swoją siedzibę na ul. Stanisława Żaryna 2A, w Warszawie, Polska.

W trakcie roku nie nastąpiła zmiana w nazwie jednostki sprawozdawczej oraz innych danych identyfikacyjnych.

Bank jest obecny na Giełdzie Papierów Wartościowych od 1992 r. i był pierwszym bankiem notowanym na warszawskim parkiecie.

Bank jest jednostką dominującą Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. (Grupa), która zatrudnia prawie 7 000 pracowników, a podstawowymi przedmiotami jej działalności są działalność bankowa, leasingowa, faktoringowa, maklerska, kapitałowa, zarządzanie funduszami inwestycyjnymi oraz działalność portali internetowych.

Rada Nadzorcza i Zarząd Banku Millennium S.A. według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r.

Skład osobowy Rady Nadzorczej był następujący:

- Bogusław Kott - Przewodniczący Rady Nadzorczej,
- Nuno Manuel da Silva Amado - Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej,
- Dariusz Rosati - Wiceprzewodniczący i Sekretarz Rady Nadzorczej,
- Miguel de Campos Pereira de Bragança - Członek Rady Nadzorczej,
- Olga Grygier-Siddons - Członek Rady Nadzorczej,
- Anna Jakubowski - Członek Rady Nadzorczej,
- Grzegorz Jędryś - Członek Rady Nadzorczej,
- Alojzy Nowak - Członek Rady Nadzorczej,
- Jose Miguel Bensliman Schorcht da Silva Pessanha - Członek Rady Nadzorczej,
- Miguel Maya Dias Pinheiro - Członek Rady Nadzorczej,
- Beata Stelmach - Członek Rady Nadzorczej,
- Lingjiang Xu - Członek Rady Nadzorczej.

Skład osobowy Zarządu Banku był następujący:

- Joao Nuno Lima Bras Jorge - Prezes Zarządu,
- Fernando Maria Cardoso Rodrigues Bicho - Wiceprezes Zarządu,
- Wojciech Haase - Członek Zarządu,
- Andrzej Gliński - Członek Zarządu,
- Wojciech Rybak - Członek Zarządu,
- Antonio Ferreira Pinto Junior - Członek Zarządu,
- Jarosław Hermann - Członek Zarządu.

Grupa Kapitałowa Banku Millennium S.A.

Jednostką dominującą Grupy jest Bank Millennium S.A., natomiast jednostką dominującą najwyższego szczebla w stosunku do Banku Millennium S.A. jest Banco Comercial Portugues - spółka notowana na giełdzie w Lizbonie.

Spółki wchodzące w skład Grupy Banku Millennium S.A. na dzień 31.12.2021 r. przedstawia poniższa tabela:

Nazwa	Rodzaj działalności	Siedziba	% udziału Grupy w kapitałach własnych	% udziału Grupy w głosach na WZA lub ZW	Ujęcie w sprawozdaniu Grupy
MILLENNIUM BANK HIPOTECZNY S.A.	czynności banku hipotecznego	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM LEASING Sp. z o.o.	usługi leasingowe	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM DOM MAKLERSKI S.A.	usługi maklerskie	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM TFI S.A.	zarządzanie funduszami inwestycyjnymi	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM SERVICE Sp. z o.o.	wynajem i zarządzanie nieruchomościami, działalność agentów i brokerów ubezpieczeniowych	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM GOODIE Sp. z o.o.	działalność portali internetowych	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM TELECOMMUNICATION SERVICES Sp. z o.o.	operacje finansowe na rynku kapitałowym i usługi doradcze	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM FINANCIAL SERVICES Sp. z o.o.	spółka nie prowadzi jeszcze działalności operacyjnej	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
PIAST EXPERT Sp. z o.o. w likwidacji	usługi marketingowe	Tychy	100	100	konsolidacja pełna
LUBUSKIE FABRYKI MEBLI S.A. w likwidacji	wytwarzanie mebli	Świebodzin	50 +1 akcja	50 +1 akcja	metoda praw własności*

* Pomimo sprawowania kontroli nad spółką Lubuskie Fabryki Mebli S.A. z uwagi na nieistotność tej jednostki z punktu widzenia realizacji nadrzędnego celu skonsolidowanego sprawozdania finansowego, jakim jest prawidłowe przedstawienie sytuacji finansowej Grupy, Grupa nie konsoliduje zaangażowania kapitałowego w tym podmiocie.

7. Polityka rachunkowości

7.1. OŚWIADCZENIE O ZGODNOŚCI Z MIĘDZYNARODOWYMI STANDARDAMI SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ

Sprawozdanie finansowe Grupy zostało przygotowane zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) w wersji zatwierdzonej przez Unię Europejską, a w zakresie nieuregulowanym powyższymi standardami zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 217) i wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych, jak również wymogami odnoszącymi się do emitentów papierów wartościowych dopuszczonych lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych. Przedmiotowe sprawozdanie finansowe wypełnia obowiązki informacyjne określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 29 marca 2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2018 r., poz. 757)

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało zaakceptowane do publikacji przez Zarząd Banku w dniu 21 lutego 2022.

Zmiana zasady rachunkowości w roku 2021

W 2021 roku Bank (i w konsekwencji Grupa) zmienił zasady rachunkowości dotyczące ujmowania w bilansie rezerw na przyszłe sprawy sporne dotyczące aktywnych kredytów hipotecznych CHF. Na skutek zmian uwarunkowań rynkowych takich jak rosnąca liczba niekorzystnych wyroków sądowych stwierdzających nieważność umowy w całości lub określonych jej zapisów, Bank spodziewa się, że nie odzyska wszystkich przepływów umownych związanych z tymi kredytami. W efekcie Bank począwszy od roku 2021 dokonuje alokacji rezerw na przyszłe sprawy sporne i ujmuje je jako pomniejszenie wartości bilansowej brutto kredytów dla których oczekiwane jest zmniejszenie przyszłych przepływów pieniężnych zgodnie z paragrafem B5.4.6 MSSF 9 „Instrumenty finansowe” (uprzednio rezerwy na przyszłe sprawy sporne były ujmowane zgodnie z MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”). W konsekwencji powyższej zmiany rozwiązanie zgodne z MSR 37 będzie kontynuowane tylko w odniesieniu do spraw spornych dotyczących już spłaconych (bądź w większości spłaconych) należności nieuwzględnionych w bilansie Banku.

W opinii Banku taki sposób prezentacji w lepszy sposób odzwierciedla ryzyko związane z walutowymi kredytami hipotecznymi jak i umożliwia lepszą ocenę bilansu Banku użytkownikom sprawozdania finansowego. Dodatkowo jest to zmiana dostosowująca standardy księgowe Banku do większościowej praktyki rynkowej stosowanej przez sektor bankowy w tym zakresie.

W celu zapewnienia porównywalności Bank dokonał stosownych korekt porównywalnych danych w bilansie i sprawozdaniu z przepływów środków pieniężnych co zaprezentowano poniżej, jak również zgodnie z wymogiem MSR1 punkt 39, w bilansie zaprezentowano dodatkową kolumnę według stanu na koniec roku 2019 prezentującą efekt dokonanej reklasyfikacji na początek najwcześniejszego porównawczego okresu.

<i>w tysiącach zł</i>	Dane na 31.12.2020 opublikowane w raporcie rocznym 2020	Wpływ zmian zasad rachunkowości	Przekształcone dane na 31.12.2020, prezentowane w niniejszym raporcie
Kasa, środki w Banku Centralnym	1 460 289	0	1 460 289
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	423 846	0	423 846
Instrumenty pochodne	154 188	0	154 188
Instrumenty kapitałowe	245	0	245
Instrumenty dłużne	269 413	0	269 413
Aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom	251 107	0	251 107
Instrumenty kapitałowe	200 772	0	200 772
Instrumenty dłużne	50 335	0	50 335
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	18 642 615	0	18 642 615
Instrumenty kapitałowe	29 538	0	29 538
Instrumenty dłużne	18 613 077	0	18 613 077
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	74 088 342	(449 000)	73 639 342
Obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	1 615 753	0	1 615 753
Wyceniane według amortyzowanego kosztu	72 472 589	(449 000)	72 023 589
Aktywa finansowe wyceniane według amortyzowanego kosztu, inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom	730 598	0	730 598
Instrumenty dłużne	38 818	0	38 818
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	625 430	0	625 430
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	66 350	0	66 350
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	21 795	0	21 795
Inwestycje w jednostkach zależnych, we wspólnych przedsięwzięciach i w jednostkach stowarzyszonych	0	0	0
Rzeczowe aktywa trwałe	571 813	0	571 813
Wartości niematerialne	384 781	0	384 781
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	665 174	0	665 174
Bieżące należności podatkowe	3 883	0	3 883
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	661 291	0	661 291
Pozostałe aktywa	509 035	0	509 035
Aktywa trwałe i grupy do zbycia sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	22 390	0	22 390
Aktywa razem	97 771 785	(449 000)	97 322 785

<i>w tysiącach zł</i>	Dane na 31.12.2020 opublikowane w raporcie rocznym 2020	Wpływ zmian zasad rachunkowości	Przekształcone dane na 31.12.2020, prezentowane w niniejszym raporcie
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	168 553	0	168 553
Instrumenty pochodne	103 775	0	103 775
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	64 778	0	64 778
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	84 915 527	0	84 915 527
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	1 057 652	0	1 057 652
Zobowiązania wobec klientów	81 510 540	0	81 510 540
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	248 566	0	248 566
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	558 560	0	558 560
Zobowiązania podporządkowane	1 540 209	0	1 540 209
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	738 850	0	738 850
Rezerwy	607 650	(449 000)	158 650
Nierozstrzygnięte sprawy sporne	555 922	(449 000)	106 922
Udzielone zobowiązania i gwarancje	51 728	0	51 728
Zobowiązania podatkowe	30 843	0	30 843
Bieżące zobowiązania podatkowe	30 843	0	30 843
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	0	0	0
Inne zobowiązania	2 219 386	0	2 219 386
Zobowiązania razem	88 680 809	(449 000)	88 231 809
KAPITAŁ WŁASNY		0	
Kapitał zakładowy	1 213 117	0	1 213 117
Akcje własne	(21)	0	(21)
Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	1 147 502	0	1 147 502
Skumulowane inne całkowite dochody	199 857	0	199 857
Zyski zatrzymane	6 530 521	0	6 530 521
Kapitał własny razem	9 090 976	0	9 090 976
Zobowiązania i kapitał własny razem	97 771 785	(449 000)	97 322 785

<i>w tysiącach zł</i>	Dane na 31.12.2019 opublikowane w raporcie rocznym 2020	Wpływ zmian zasad rachunkowości	Przekształcone dane na 31.12.2019, prezentowane w niniejszym raporcie
Kasa, środki w Banku Centralnym	2 203 444	0	2 203 444
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	986 728	0	986 728
Instrumenty pochodne	112 485	0	112 485
Instrumenty kapitałowe	210	0	210
Instrumenty dłużne	874 033	0	874 033
Aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom	169 610	0	169 610
Instrumenty kapitałowe	66 609	0	66 609
Instrumenty dłużne	103 001	0	103 001
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	21 870 164	0	21 870 164
Instrumenty kapitałowe	29 643	0	29 643
Instrumenty dłużne	21 840 521	0	21 840 521
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	69 615 390	(73 723)	69 541 667
Obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	1 498 195	0	1 498 195
Wyceniane według amortyzowanego kosztu	68 117 195	(73 723)	68 043 472
Aktywa finansowe wyceniane według amortyzowanego kosztu, inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom	1 037 869	0	1 037 869
Instrumenty dłużne	48 153	0	48 153
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	784 277	0	784 277
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	205 439	0	205 439
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	43 159	0	43 159
Inwestycje w jednostkach zależnych, we wspólnych przedsięwzięciach i w jednostkach stowarzyszonych	0	0	0
Rzeczowe aktywa trwałe	666 330	0	666 330
Wartości niematerialne	342 653	0	342 653
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	541 828	0	541 828
Bieżące należności podatkowe	10 310	0	10 310
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	531 518	0	531 518
Pozostałe aktywa	399 778	0	399 778
Aktywa trwałe i grupy do zbycia sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	39 441	0	39 441
Aktywa razem	97 916 394	(73 723)	97 842 671

<i>w tysiącach zł</i>	Dane na 31.12.2019 opublikowane w raporcie rocznym 2020	Wpływ zmian zasad rachunkowości	Przekształcone dane na 31.12.2019, prezentowane w niniejszym raporcie
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	353 000	0	353 000
Instrumenty pochodne	150 735	0	150 735
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	202 265	0	202 265
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	85 853 762	0	85 853 762
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	1 578 848	0	1 578 848
Zobowiązania wobec klientów	81 454 765	0	81 454 765
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	90 712	0	90 712
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	1 183 232	0	1 183 232
Zobowiązania podporządkowane	1 546 205	0	1 546 205
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	426 847	0	426 847
Rezerwy	165 178	(73 723)	91 455
Nierozstrzygnięte sprawy sporne	111 785	(73 723)	38 062
Udzielone zobowiązania i gwarancje	53 393	0	53 393
Zobowiązania podatkowe	38 590	0	38 590
Bieżące zobowiązania podatkowe	38 590	0	38 590
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	0	0	0
Inne zobowiązania	2 137 498	0	2 137 498
Zobowiązania razem	88 974 875	(73 723)	88 901 152
KAPITAŁ WŁASNY		0	
Kapitał zakładowy	1 213 117	0	1 213 117
Akcje własne	0	0	0
Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	1 147 502	0	1 147 502
Skumulowane inne całkowite dochody	70 093	0	70 093
Zyski zatrzymane	6 510 807	0	6 510 807
Kapitał własny razem	8 941 519	0	8 941 519
Zobowiązania i kapitał własny razem	97 916 394	(73 723)	97 842 671

Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej

<i>w tysiącach zł</i>	Dane za okres 1.01.2020 - 31.12.2020 opublikowane w raporcie rocznym 2020	Wpływ zmian zasad rachunkowości	Przekształcone dane za okres 1.01.2020 - 31.12.2020, prezentowane w niniejszym raporcie
Zysk (strata) po opodatkowaniu	22 817	0	22 817
Korekty razem:	(3 160 418)	0	(3 160 418)
Odsetki otrzymane	3 126 039	0	3 126 039
Odsetki zapłacone	(552 884)	0	(552 884)
Amortyzacja	210 411	0	210 411
Zyski/straty z tytułu różnic kursowych	11 797	0	11 797
Przychody z tytułu dywidend	(3 678)	0	(3 678)
Rezerwy	442 472	(375 277)	67 195
Wynik na sprzedaży i likwidacji inwestycyjnych aktywów finansowych	(134 008)	0	(134 008)
Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	277 616	0	277 616
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom	(159 335)	0	(159 335)
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(7 042 496)	375 277	(6 667 219)
Zmiana stanu należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	132 653	0	132 653
Zmiana stanu zobowiązań wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	127 556	0	127 556
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	181 793	0	181 793
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	577 401	0	577 401
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	165 649	0	165 649
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	(308 893)	0	(308 893)
Zmiana stanu rozrachunków z tytułu podatku dochodowego	182 495	0	182 495
Podatek dochodowy zapłacony	(343 181)	0	(343 181)
Zmiana stanu pozostałych aktywów i pasywów	(104 049)	0	(104 049)
Pozostałe pozycje	52 224	0	52 224
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	(3 137 601)	0	(3 137 601)

Zmiana sposobu prezentacji w roku 2021

Grupa zmieniła sposób prezentacji odsetek od instrumentów pochodnych nie objętych formalną rachunkowością zabezpieczeń. Według zweryfikowanej oceny Grupy przychody te mimo że pochodzą od instrumentów zaliczanych do portfela handlowego to zgodnie z sensem ekonomicznym przepływów pieniężnych z tych transakcji stanowią przychód odsetkowy i powinny być elementem marży odsetkowej a nie jak to miało miejsce uprzednio jedną ze składowych wyceny instrumentu finansowego. Mając na uwadze powyższe Grupa począwszy od roku 2021 prezentuje przedmiotowe odsetki w Rachunku Zysków i Strat jako część „Wyniku z tytułu odsetek” podczas gdy uprzednio odsetki te były ujmowane w pozycji „Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu”. W celu zapewnienia porównywalności Grupa dokonała stosownych korekt danych porównawczych w Rachunku Zysków i Strat jak zaprezentowano poniżej:

<i>w tysiącach zł</i>	Dane za okres 1.01.2020 - 31.12.2020 opublikowane w raporcie rocznym 2020	Wpływ zmian zasad rachunkowości	Przekształcone dane za okres 1.01.2020 - 31.12.2020, prezentowane w niniejszym raporcie
Wynik z tytułu odsetek	2 548 600	34 460	2 583 060
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze:	3 092 119	34 460	3 126 579
Przychody naliczane z wykorzystaniem metody efektywnej stopy procentowej:	3 018 124	0	3 018 124
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu	2 704 672	0	2 704 672
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	313 452	0	313 452
Przychody o charakterze podobnym do odsetkowego od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	73 995	34 460	108 455
Koszty z tytułu odsetek	(543 519)	0	(543 519)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	746 056	0	746 056
Przychody z tytułu opłat i prowizji	947 414	0	947 414
Koszty z tytułu opłat i prowizji	(201 358)	0	(201 358)
Przychody z tytułu dywidend	3 678	0	3 678
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	128 082	0	128 082
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	47 896	(34 460)	13 436
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	38 576	0	38 576
Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń	(10 259)	0	(10 259)
Wynik z pozycji wymiany	120 521	0	120 521
Pozostałe przychody operacyjne	160 766	0	160 766
Pozostałe koszty operacyjne	(249 060)	0	(249 060)
Koszty administracyjne	(1 542 379)	0	(1 542 379)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	(556 912)	0	(556 912)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	(7 890)	0	(7 890)
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecyjnych	(713 617)	0	(713 617)
Wynik z tytułu modyfikacji	(13 565)	0	(13 565)
Amortyzacja	(210 411)	0	(210 411)
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych	0	0	0
Podatek bankowy	(279 147)	0	(279 147)
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym	210 935	0	210 935
Podatek dochodowy	(188 118)	0	(188 118)
Wynik finansowy po opodatkowaniu	22 817	0	22 817

7.2. STANDARDY I INTERPRETACJE PRZYJĘTE W ROKU 2021 ORAZ NIEOBOWIĄZUJĄCE NA DZIEŃ BILANSOWY

STANDARDY ZASTOSOWANE PO RAZ PIERWSZY W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM GRUPY ZA ROK 2021

Następujące zmiany do istniejących standardów wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) oraz zatwierdzone do stosowania w UE zostały po raz pierwsze zastosowane w sprawozdaniu finansowym Grupy za 2021 rok:

- **Zmiany do MSSF 9 „Instrumenty finansowe”, MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena”, MSSF 7 „Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji”, MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe” oraz MSSF 16 „Leasing”** - Reforma Referencyjnej Stopy Procentowej - Etap 2 zatwierdzone w UE w dniu 13 stycznia 2021 r. (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku lub później),
- **Zmiany do MSSF 16 „Leasing”** - ulgi w spłatach czynszu w związku z Covid-19 po 30 czerwca 2021 r. zatwierdzone w UE w dniu 30 sierpnia 2021 r. (obowiązuje od dnia 1 kwietnia 2021 r. w odniesieniu do lat obrotowych rozpoczynających się najpóźniej dnia 1 stycznia 2021 r. i później).
- **Zmiany do MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe”** pt. „Przedłużenie tymczasowego zwolnienia ze stosowania MSSF 9” zatwierdzone w UE w dniu 16 grudnia 2020 r. (data wygaśnięcia tymczasowego zwolnienia z MSSF 9 została przedłużona z 1 stycznia 2021 roku na okresy roczne rozpoczynające się 1 stycznia 2023 roku i później).

Wyżej wymienione zmiany do standardów nie miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy za 2021 rok.

INFORMACJE CO DO STANDARDÓW, JAKIE ZOSTAŁY JUŻ WYDANE PRZEZ RMSR I ZATWIERDZONE PRZEZ UE, ALE JESZCZE NIE WESZŁY W ŻYCIE

Nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów, jakie zostały już wydane przez RMSR i zatwierdzone przez UE, ale jeszcze nie weszły w życie:

- **Zmiany do MSR 16 „Rzeczowe aktywa trwałe”** - przychody uzyskiwane przed przyjęciem składnika aktywów trwałych do użytkowania zatwierdzone w UE w dniu 28 czerwca 2021 r. (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2022 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”** - umowy rodzące obciążenia - koszt wypełnienia umowy zatwierdzone w UE w dniu 28 czerwca 2021 r. (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2022 roku lub później),
- **Zmiany do MSSF 3 „Połączenia przedsięwzięć”** - zmiany odniesień do założeń koncepcyjnych wraz ze zmianami do MSSF 3 zatwierdzone w UE w dniu 28 czerwca 2021 r. (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2022 roku lub później),
- **MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe”** z późniejszymi zmianami do MSSF 17 zatwierdzone w UE w dniu 19 listopada 2021 r. (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2023 roku lub później),
- **Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2018 - 2020)”** - dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 1, MSSF 9, MSSF 16 oraz MSR 41) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa - zatwierdzone w UE w dniu 28 czerwca 2021 r. (zmiany do MSSF 1, MSSF 9 oraz MSR 41 obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2022 roku lub później. Zmiany do MSSF 16 dotyczą jedynie przykładu ilustrującego, a zatem nie podano daty jej wejścia w życie).

NOWE STANDARDY ORAZ ZMIANY DO ISTNIEJĄCYCH STANDARDÓW WYDANE PRZES RMSR, ALE JESZCZE NIEZATWIERDZONE DO STOSOWANIA W UE

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różnią się obecnie w znaczący sposób od regulacji wydanych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), z wyjątkiem poniższych nowych standardów oraz zmian do standardów, które nie zostały jeszcze zatwierdzone do stosowania w UE (poniższe daty wejścia w życie odnoszą się do standardów w wersji pełnej):

- **MSSF 14 „Odroczone salda z regulowanej działalności”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub później) - Komisja Europejska postanowiła nie rozpoczynać procesu zatwierdzania tego tymczasowego standardu do stosowania na terenie UE do czasu wydania ostatecznej wersji MSSF 14,
- **Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”** - Klasyfikacja zobowiązań jako krótkoterminowe lub długoterminowe (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2023 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”** - Ujawnienia na temat stosowanej polityki rachunkowej (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2023 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów”** - Definicja wartości szacunkowych (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2023 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 12 „Podatek dochodowy”** - Podatek odroczony dotyczący aktywów i zobowiązań z pojedynczej transakcji (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2023 roku lub później),
- **Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”** - Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem oraz późniejsze zmiany (data wejścia w życie zmian została odroczone do momentu zakończenia prac badawczych nad metodą praw własności),
- **Zmiany do MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe”** - zastosowanie MSSF 17 i MSSF 9 po raz pierwszy - dane porównawcze (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2023 roku lub później).

Według szacunków Grupy, wyżej wymienione nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane przez Grupę.

7.3. PRZYJĘTE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Podstawy sporządzenia sprawozdania finansowego

Skonsolidowane sprawozdanie Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. sporządzone za rok obrotowy od 1 stycznia 2021 roku do 31 grudnia 2021 roku obejmuje dane finansowe Banku oraz dane finansowe jednostek zależnych, stanowiących „Grupę” oraz dane jednostek stowarzyszonych wycenione metodą praw własności.

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w oparciu o założenie kontynuowania przez Grupę działalności gospodarczej w niezmińszonym istotnie zakresie, w okresie nie krótszym niż rok od dnia bilansowego.

Grupa za rok zakończony 31.12.2021 poniosła stratę finansową. Strata finansowa w wysokości 1,332 mld zł spowodowana była utworzeniem rezerw na ryzyko prawne związane z portfelem walutowych kredytów hipotecznych (bez Euro Banku) w wysokości 2,086 mld zł, dodatkowymi kosztami poniesionymi z tytułu indywidualnych uгод z kredytobiorcami kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich i kosztami prawnymi. Jednocześnie Grupa osiągnęła dobre wyniki operacyjne i biznesowe, aktywnie zarządzając i łagodząc ryzyka związane z działalnością bankową, co wskazuje, iż nie istnieje zagrożenie kontynuacji działalności.

Sprawozdanie zostało przygotowane w złotych polskich, a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, zostały podane w tysiącach złotych (tys. zł).

W sprawozdaniu zastosowano koncepcję wartości godziwej dla aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych FVTPL, w tym instrumentów pochodnych oraz aktywów finansowych klasyfikowanych FVTOCI. Pozostałe składniki aktywów finansowych i zobowiązań finansowych (w tym kredyty i pożyczki) wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu ustalonego przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości (za wyjątkiem kredytów nie spełniających testu SPPI) lub cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF, w brzmieniu przyjętym przez UE, wymaga od kierownictwa dokonania subiektywnych ocen, estymacji i przyjęcia założeń, które wpływają na stosowane zasady rachunkowości oraz na prezentowane kwoty aktywów i pasywów oraz przychodów i kosztów. Za wybór, stosowanie, rozwój i sprawdzenie trafności przyjętych estymacji odpowiada jednostka merytoryczna Grupy, przyjęte założenia są następnie zatwierdzane przez kierownictwo Grupy. Szacunki i założenia dokonywane są w oparciu o dostępne dane historyczne oraz szereg innych czynników, które są uważane za właściwe w danych warunkach. Wyniki tworzą podstawę do dokonywania szacunków odnośnie wartości bilansowych aktywów i pasywów, których nie da się określić w jednoznaczny sposób na podstawie innych źródeł. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Zgodność rzeczywistych wyników i dokonanych szacunków i założeń jest weryfikowana na bieżąco. Korekty w szacunkach są rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku pod warunkiem, że korekta dotyczy tylko tego okresu lub w okresie, w którym dokonano zmiany i w okresach przyszłych, jeśli korekta wpływa zarówno na bieżący jak i przyszłe okresy.

Poniżej prezentowane zasady rachunkowości zostały zastosowane do wszystkich okresów sprawozdawczych zaprezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Wszystkie jednostki objęte konsolidacją sporządzają sprawozdania finansowe zgodnie z jednolitymi obowiązującymi w całej Grupie MSSF w brzmieniu przyjętym przez UE, na ten sam dzień bilansowy.

Podstawy konsolidacji

Metoda przejęcia

Metoda przejęcia jest stosowana przez Grupę przy rozliczaniu połączeń jednostek gospodarczych, w których Grupa występuje jako jednostka przejmująca. Koszt połączenia ustala się jako wartość godziwą przekazanych aktywów, wyemitowanych instrumentów kapitałowych oraz zobowiązań zaciągniętych lub przejętych na dzień wymiany wyłączając koszty usług związanych z połączeniem jednostek takich jak doradztwo, porady prawne, wyceny i podobne usługi.

Możliwe do zidentyfikowania aktywa nabyte oraz zobowiązania i zobowiązania warunkowe przejęte w ramach połączenia jednostek gospodarczych wycenia się początkowo według ich wartości godziwej na dzień przejęcia, niezależnie od wielkości ewentualnych udziałów niekontrolujących. Nadwyżkę kosztu przejęcia nad wartością godziwą udziału Grupy w możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywach netto ujmuje się jako wartość firmy. Jeżeli koszt połączenia jest niższy od udziału Grupy w wartości godziwej netto możliwych do zidentyfikowania aktywów, zobowiązań, zobowiązań warunkowych przejętej jednostki zależnej, Grupa dokonuje ponownej oceny identyfikacji i wyceny możliwych do zidentyfikowania aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych jednostki przejmowanej oraz wyceny kosztu połączenia. Ewentualna nadwyżka pozostała po dokonaniu ponownej oceny jest ujmowana od razu w Rachunku zysków i strat.

Jednostki zależne

Jednostki zależne są to wszelkie podmioty kontrolowane przez Grupę, ponieważ Grupa (i) posiada znaczące prawa dające możliwość bieżącego kierowania działaniami jednostki istotnie wpływającymi na jej wyniki finansowe, (ii) z tytułu swego zaangażowania w jednostkę podlega ekspozycji na zmienne wyniki finansowe lub posiada prawa do tych wyników oraz (iii) posiada możliwość wykorzystania władzy do wywierania wpływu na wysokość przypisanych mu wyników finansowych związanych z zaangażowaniem w tę jednostkę. Przy dokonywaniu oceny czy Grupa posiada władzę nad daną jednostką uwzględnia się istnienie znaczących praw głosu, w tym potencjalnych praw głosu, które w danej chwili można zrealizować lub zamienić. Aby prawo było prawem znaczącym, jego posiadacz musi mieć praktyczną zdolność wykonywania tego prawa.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji od dnia przejęcia nad nimi kontroli przez Grupę. Przestaje się je konsolidować z dniem ustania kontroli.

Transakcje, rozrachunki i niezrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy spółkami Grupy są eliminowane. Nie zrealizowane straty również podlegają eliminacji, chyba że transakcja dostarcza dowodów na utratę wartości przekazanego składnika aktywów.

Jednostki stowarzyszone

Jednostki stowarzyszone to wszelkie jednostki, na które Grupa wywiera znaczący wpływ, lecz których nie kontroluje, co zwykle towarzyszy posiadaniu od 20% do 50% ogólnej liczby głosów w organach stanowiących. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych rozlicza się metodą praw własności i ujmuje początkowo według kosztu. Inwestycja Grupy w jednostkach stowarzyszonych obejmuje wartość firmy (pomniejszoną o ewentualne skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości), określoną na dzień nabycia.

Udział Grupy w wyniku finansowym jednostek stowarzyszonych od dnia nabycia ujmuje się w Rachunku zysków i strat, zaś jej udział w zmianach stanu innych kapitałów od dnia nabycia - w innych kapitałach. Wartość bilansową inwestycji koryguje się o łączne zmiany stanu poszczególnych elementów kapitału od dnia ich nabycia. Gdy udział Grupy w stratach jednostki stowarzyszonej staje się równy lub większy od udziału Grupy w tej jednostce stowarzyszonej, obejmującego ewentualne inne niż zabezpieczone należności, Grupa zaprzestaje ujmować dalsze straty, chyba że wzięta na siebie obowiązki lub dokonała płatności w imieniu danej jednostki stowarzyszonej.

Niezrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy Grupą a jej jednostkami stowarzyszonymi eliminuje się proporcjonalnie do udziału Grupy w jednostkach stowarzyszonych. Niezrealizowane straty również są eliminowane, chyba że transakcja dostarcza dowodów na wystąpienie utraty wartości przekazywanego składnika aktywów.

Waluta funkcjonalna oraz waluta prezentacji

Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniu finansowym Grupy wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych, które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Banku - jednostki dominującej Grupy oraz spółek Grupy.

Transakcje i salda

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmują się w Rachunku zysków i strat.

Różnice kursowe z tytułu pozycji pieniężnych, zarówno tych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat, jak i wycenianych do wartości godziwej przez Inne całkowite dochody, są wykazywane w Rachunku zysków i strat.

Różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy są wykazywane w Rachunku zysków i strat, natomiast różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych klasyfikowanych jako wyceniane do wartości godziwej przez Inne całkowite dochody są wykazywane w Innych składnikach całkowitych dochodów.

Zastosowanie szacunków w związku ze stosowanymi zasadami rachunkowości

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga dokonania przez Grupę pewnych szacunków oraz przyjęcia pewnych założeń, które mają wpływ na kwoty prezentowane w sprawozdaniu finansowym. Szacunki i założenia, które podlegają ciągłej ocenie przez kierownictwo Grupy, oparte są o doświadczenia historyczne i inne czynniki, w tym oczekiwania co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się uzasadnione. Mimo, że szacunki te opierają się na najlepszej wiedzy dotyczącej warunków bieżących i działań, które Grupa podejmuje, rzeczywiste rezultaty mogą się od tych szacunków różnić. Poniżej przedstawiono najistotniejsze obszary dla których Grupa dokonuje oszacowań:

- Utrata wartości kredytów i pożyczek
Szacowanie utraty wartości w Grupie bazuje na koncepcie „oczekiwanej straty kredytowej” (ang. Expected Credit Loss - ECL). W efekcie Grupa wyznacza odpisy z tytułu utraty wartości, w oparciu o oczekiwane straty kredytowe oraz uwzględnienie prognoz przyszłych warunków ekonomicznych podczas dokonywania oceny ryzyka kredytowego danej ekspozycji.

Metodologia i założenia przyjęte do wyznaczania utraty wartości ekspozycji kredytowych są regularnie monitorowane w celu zmniejszenia rozbieżności pomiędzy stratami szacowanymi a rzeczywistymi. W celu oceny adekwatności odpisów z tytułu utraty wartości, wyznaczonych zarówno w ramach analizy indywidualnej, jak i kolektywnej, przeprowadzana jest okresowo (nie rzadziej niż raz w roku) weryfikacja historyczna (backtesting), której wyniki są brane pod uwagę przy definiowaniu działań, mających na celu poprawę jakości procesu.

Dodatkowe informacje zostały zaprezentowane w **Rozdziale 8. „Zarządzanie ryzykiem finansowym”**.

▪ Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych nienotowanych na aktywnych rynkach ustala się stosując techniki wyceny zgodnie ze stosowaną przez Grupę polityką rachunkowości. Dla instrumentów pochodnych o charakterze nieopcynym oraz dłużnych papierów wartościowych stosowane są modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych. Dla instrumentów pochodnych o charakterze opcynym stosuje się modele wyceny opcji. Wszystkie modele są zatwierdzane przed użyciem, a także kalibrowane w celu zapewnienia, że otrzymane wyniki odzwierciedlają rzeczywisty poziom wartości godziwej wycenianych instrumentów. W miarę możliwości w modelach wykorzystywane są wyłącznie dane możliwe do zaobserwowania, pochodzące z aktywnego rynku.

W przypadku braku pochodzących z aktywnego rynku parametrów wyceny, wartość godziwa jest określana w oparciu o zastosowanie technik wyceny wykorzystujących szacunkowe parametry wsadowe.

Grupa wycenia instrumenty finansowe stosując poniższe metody wyceny w następującej hierarchicznie kolejności:

- Ceny kwotowane na aktywnym rynku identycznych instrumentów dla następujących instrumentów finansowych:
Dłużne papiery skarbowe stałokuponowe i zerokuponowe oraz zmiennoprocentowe;
- Techniki wyceny w oparciu o parametry pochodzące z rynku dla następujących instrumentów finansowych:
Dłużne papiery skarbowe zmiennoprocentowe,
Instrumenty pochodne:
 - FRA, IRS, CIRS,
 - FX Swap, FX Forward,
 - Instrumenty pochodne wbudowane,*Bony emitowane przez Bank Centralny;*
- Techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów niepochodzących z rynku:
Dłużne papiery wartościowe pozostałych emitentów (np. gminy),
Kredyty obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,
Akcje VISA Incorporation,
Instrumenty pochodne:
 - Opcje walutowe nabyte przez Grupę,
 - Opcje na indeksy nabyte/wystawione przez Grupę.

W celu oszacowania wartości godziwej akcji uprzywilejowanych VISA, uwzględniono wartość pieniądza w czasie oraz okres konwersji akcji uprzywilejowanych na akcje zwykłe VISA.

Do oszacowania wartości godziwej kredytów, z uwagi na brak dostępności wartości rynkowej, posłużono się wewnętrznym modelem wyceny z uwzględnieniem założenia, iż w momencie udzielenia kredytu wartość godziwa równa jest cenie transakcyjnej.

Wartość godziwa kredytów bez rozpoznanej utraty wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych na daną datę bilansową. Stopa dyskontująca stanowi sumę: kosztu ryzyka, kosztu finansowania, wartości oczekiwanego zwrotu.

Wartość godziwa kredytów o rozpoznanej utracie wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych odzysków zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej, uznając że średnie oczekiwane odzyski uwzględniają w pełni element ryzyka kredytowego.

Do wyceny instrumentów pochodnych Grupa stosuje komponent ryzyka kredytowego uwzględniający zarówno ryzyko kontrahenta (korekta wartości kredytowej, z ang. credit value adjustment - CVA) jak i ryzyko własne Grupy (korekta wartości debetowej, z ang. debit value adjustment - DVA). Grupa ocenia, że wpływ nieobserwowalnych danych wejściowych związanych ze stosowaniem tego komponentu na proces ustalania wartości godziwej jest nieistotny.

▪ Utrata wartości innych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy nastąpiła utrata wartości składników aktywów trwałych. W przypadku zidentyfikowania takiej przesłanki, Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej. Oszacowanie wartości użytkowej składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne) wiąże się, między innymi, z przyjęciem założeń w zakresie szacunków co do kwot, terminów przyszłych przepływów pieniężnych, które Grupa może uzyskać z tytułu danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne). Szacując wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży Grupa opiera się na dostępnych danych rynkowych na ten temat lub wycenach sporządzonych przez niezależnych rzeczoznawców.

▪ Rezerwa na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych

Szczegółowy opis przyjętej metodologii wyceny został przedstawiony w **Rozdziale 13 „Ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych”**.

▪ Rezerwa na potencjalne zwroty kosztów pożyczek w przypadku wcześniejszej spłaty

Biorąc pod uwagę wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, który stwierdził, że konsument ma prawo żądać zmniejszenia całkowitej kwoty kosztów pożyczki na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu, Bank tworzy rezerwę na potencjalne zwroty dla klientów. Rezerwa została oszacowana na podstawie maksymalnej kwoty potencjalnych zwrotów i prawdopodobieństwa dokonania płatności.

▪ Inne wartości szacunkowe

Rezerwa na odprawy emerytalne wyliczana jest metodą aktuarialną przez niezależnego aktuarium jako wartość obecna przyszłych zobowiązań Grupy wobec pracowników według stanu zatrudnienia i płac na dzień aktualizacji. Rezerwa na odprawy emerytalne podlega aktualizacji na bazie rocznej. Wyliczenie rezerw jest oparte na szeregu założeń, zarówno co do warunków makroekonomicznych jak i założeń dotyczących rotacji pracowników, ryzyka śmierci i innych.

W odniesieniu do świadczeń pracowniczych, takich jak premie dla wyższej kadry kierowniczej, premie dla pracowników, Zarząd Grupy dokonuje szacunków wysokości świadczeń na dzień bilansowy. Ostateczna kwota przedmiotowych świadczeń pracowniczych jest ustalana decyzją Komitetu Personalnego Zarządu Banku lub Komitetu Personalnego Rady Nadzorczej Banku.

Aktywa i zobowiązania finansowe

Klasyfikacja

Zgodnie z wymogami MSSF 9 aktywa finansowe klasyfikowane są w momencie ich początkowego ujęcia (i w dniu wdrożenia MSSF9) do jednej z trzech kategorii:

- 1) Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu (dalej „AC” - ang. Amortised Cost),
- 2) Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy (dalej „FVTPL” - ang. Fair Value Through Profit & Loss),
- 3) Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody (dalej „FVTOCI” - ang. Fair Value Through Other Comprehensive Income).

Klasyfikacja instrumentów finansowych do jednej z powyższych kategorii przeprowadzana jest na podstawie:

1) Modelu biznesowego zarządzania aktywami finansowymi

Ocena modelu biznesowego polega na ustaleniu, czy składnik aktywów finansowych jest utrzymywany:

- dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z kontraktu,
- zarówno w celu otrzymywania przepływów pieniężnych wynikających z kontraktu jak i sprzedaży składnika aktywów finansowych lub
- w innych celach biznesowych.

2) Testu charakterystyki kontraktowych przepływów pieniężnych związanych z aktywami finansowymi (Test SPPI - ang. *Solely Payment of Principal and Interest*)

Test SPPI ma na celu ocenę charakterystyki kontraktowych przepływów pieniężnych i w konsekwencji weryfikację, czy:

- warunki umowne powodują powstanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które stanowią tylko i wyłącznie spłatę kapitału i odsetek od tego kapitału,
- kapitał stanowi wartość godziwą kredytu w momencie jego rozpoznania,
- odsetki stanowią odzwierciedlenie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyka kredytowego, ryzyka płynności, marży Grupy i innych kosztów administracyjnych związanych z wartością kapitału pozostającego do spłaty w danym momencie.

Instrumenty finansowe są klasyfikowane w momencie początkowego ujęcia lub w następstwie znaczącej modyfikacji instrumentu. Zmiana klasyfikacji aktywów finansowych jest powodowana zmianą modelu biznesowego. Reklasyfikacja jest dokonywana prospektywnie, tj. nie wpływa na wyceny wartości godziwej, odpisy aktualizujące ani naliczone odsetki ujęte do dnia reklasyfikacji.

Modele Biznesowe Grupy

Zgodnie z MSSF 9 sposób zarządzania aktywami może zostać przypisany do następujących modeli:

- 1) Held To Collect (dalej „HTC”),
- 2) Both Held to Collect and for Sale (dalej „HTC&FS”),
- 3) Inne, np. działalność tradingowa, zarządzanie aktywami w oparciu o zmiany wartości godziwej, maksymalizowanie przepływów pieniężnych poprzez sprzedaż.

Model Held To Collect (HTC)

Charakterystyka modelu:

- 1) Celem modelu jest utrzymywanie aktywów finansowych w celu uzyskania kontraktowych przepływów pieniężnych,
- 2) Sprzedaż ma charakter sporadyczny,
- 3) Co do zasady, najniższe poziomy sprzedaży w porównaniu z pozostałymi modelami (pod względem częstotliwości oraz wolumenu).

Warunki dopuszczające sprzedaż w modelu HTC:

- 1) Niska częstotliwość,
- 2) Niski wolumen,
- 3) Sprzedaż związana z ryzykiem kredytowym (sprzedaż spowodowana pogorszeniem jakości kredytowej danego aktywa finansowego do poziomu, w którym nie spełnia wymagań polityki inwestycyjnej).

Sprzedaż posiadająca przynajmniej jedną z powyższych cech nie stanowi przeszkody w zakwalifikowaniu grupy aktywów do modelu HTC.

Wpływ na klasyfikację i wycenę:

Instrumenty przypisane do modelu HTC są klasyfikowane jako wyceniane według zamortyzowanego kosztu pod warunkiem, że spełnione są kryteria Testu SPPI. Wartość instrumentów wyliczana jest w oparciu o efektywną stopę procentową, która jest stosowana do ustalenia przychodów odsetkowych, a następnie korygowana o odpisy z tytułu utraty wartości odzwierciedlające oczekiwane straty kredytowe. Wycenie według zamortyzowanego kosztu podlega portfel kredytowy Grupy (z wyjątkiem pożyczek niespełniających testu SPPI) oraz dłużne papiery wartościowe emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego (portfel obligacji komunalnych), ponieważ instrumenty te co do zasady utrzymywane są przez Grupę do uzyskania kontraktowych przepływów pieniężnych, a transakcje sprzedaży występują sporadycznie.

Model Both Held to Collect and for Sale (HTC&FS)*Charakterystyka modelu:*

- 1) Integralnymi celami modelu biznesowego są zarówno uzyskanie kontraktowych przepływów pieniężnych, jak i sprzedaż (w szczególności model spełnia założenia HTC&FS, jeśli jego celem jest zarządzanie bieżącymi potrzebami płynnościowymi bieżącego zapotrzebowania płynnościowego, utrzymanie założonego profilu rentowości i / lub dopasowanie czasu trwania (duration) aktywów i zobowiązań finansowych),
- 2) Poziomy sprzedaży są zazwyczaj wyższe niż w modelu HTC.

Wpływ na klasyfikację i wycenę:

Zgodnie z MSSF 9 instrumenty przypisane do modelu HTC&FS są klasyfikowane jako wyceniane w wartości godziwej przez kapitał (FVTOCI) pod warunkiem, że warunki umowne tych instrumentów powodują powstanie w określonych momentach przepływów pieniężnych stanowiących wyłącznie spłatę kapitału oraz odsetek od niespłaconej części kapitału (spełniony jest Test SPPI). Instrumenty te wyceniane są w wartości godziwej pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości, wynik z wyceny ujmuje się w innych całkowitych dochodach do momentu usunięcia z bilansu aktywów finansowych.

Model HTC&FS ma zastosowanie do portfela rządowych papierów wartościowych oraz bonów pieniężnych Narodowego Banku Polskiego (w szczególności portfel płynnościowy i inwestycyjny).

Instrumenty kapitałowe (za wyjątkiem podmiotów powiązanych) klasyfikowane są jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (FVTPL), o ile zgodnie z intencją zarządzających nimi jednostek nie stanowią inwestycji strategicznej, lub według wartości godziwej z odniesieniem skutków wyceny w pozostałych całkowitych dochodach (FVTOCI) w przypadku instrumentów, które nie są utrzymywane w celach handlowych. Decyzja o skorzystaniu z opcji wyceny instrumentów kapitałowych do wartości godziwej z odniesieniem skutków wyceny w innych całkowitych dochodach podejmowana jest przez Grupę w dniu początkowego ujęcia danego instrumentu i stanowi desygnację nieodwołalną (nawet w momencie sprzedaży zysk/strata na transakcji nie jest ujmowana w Rachunku Zysków i Strat).

Inne modele*Charakterystyka modelu:*

- 1) Model biznesowy nie spełnia założeń modeli HTC oraz HTC&FS.
- 2) Uzyskiwanie przepływów pieniężnych z tytułu odsetek i kapitału nie jest głównym celem modelu biznesowego (nie spełniony Test SPPI).

Do tej kategorii należy zaliczyć w szczególności:

- 1) Portfele zarządzane w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych ze sprzedaży aktywów, w szczególności „przeznaczone do obrotu”
- 2) Portfele, których wyniki zarządzania oceniane są na podstawie wartości godziwej.

Aktywo finansowe należy uznać za przeznaczone do obrotu, jeśli:

- 1) Zostało nabyte głównie w celu sprzedaży w krótkim terminie,
- 2) W momencie początkowego ujęcia, jest częścią portfela instrumentów finansowych zarządzanych łącznie, dla których istnieją dowody potwierdzające prawidłowość, że w ostatnim czasie faktycznie generowały krótkoterminowe zyski, lub
- 3) Jest instrumentem pochodnym, z wyłączeniem instrumentów pochodnych wyznaczonych do rachunkowości zabezpieczeń i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi.

Termin „obrot” oznacza przy tym aktywne i częste zakupy i sprzedaże instrumentów. Cechy te nie stanowią jednak warunku koniecznego, aby zaklasyfikować instrument finansowy jako przeznaczony do obrotu.

Wpływ na klasyfikację i wycenę:

Aktywa finansowe utrzymywane w ramach modeli innych niż HTC lub HTC&FS są wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (FVTPL).

- 1) Instrumenty pochodne,
- 2) Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu,
- 3) Instrumenty kapitałowe niedesygnowane jako inwestycje strategiczne,
- 4) Aktywa finansowe nieodwołalnie wyznaczone przy początkowym ujęciu do wyceny według wartości godziwej przez wynik finansowy (nawet w przypadku, gdy składnik aktywów nie spełnia warunków, aby zostać wyceniony na wartość FVTPL) w celu wyeliminowania lub znacznego zmniejszenia niedopasowania księgowego które miałyby miejsce gdyby nie dokonano takiej desygnacji.

Test charakterystyki kontraktowych przepływów pieniężnych (Test SPPI)

Ocena spełnienia kryterium Testu SPPI jest przeprowadzana w następujących przypadkach:

- udzielenie kredytu;
- zakup kredytu;
- renegotiacja warunków umownych.

Przedmiotem Testu SPPI są warunki umowne instrumentów dłużnych ujętych w bilansie, analizie nie podlegają produkty pozabilansowe.

Test SPPI przeprowadzany jest na etapie projektowania produktu/umowy kredytowej co umożliwia podjęcie decyzji zatwierdzających z uwzględnieniem przyszłego sposobu wyceny ekspozycji.

W ramach Testu SPPI oceniany jest między innymi wpływ zmodyfikowanego elementu na przepływy pieniężne wynikające z zawartego kontraktu. Cechy kontraktowe wprowadzające zmienność lub ryzyko przepływów pieniężnych niezwiązane bezpośrednio z przepływami z tytułu spłat odsetek i kapitału mogą zostać ocenione jako niemające wpływu na klasyfikację (spełnienie kryteriów Testu SPPI), jeżeli zostaną określone jako posiadające zaniedbywalny wpływ na klasyfikację (istnienie cechy „de minimis”) lub taki wpływ nie jest zaniedbywalny (brak charakteru „de minimis”) lecz może wystąpić jedynie w wyjątkowo rzadkich przypadkach (istnienie cechy „not genuine”).

W przypadkach, gdy ma miejsce modyfikacja wartości pieniądza w czasie, np. w razie niedopasowania okresu przeszacowania stopy procentowej z tenorem stawki bazowej, w celu weryfikacji spełnienia Testu SPPI Grupa przeprowadza ocenę na podstawie Benchmark Testu, czyli porównania instrumentu wynikającego z kontraktu z instrumentem bazowym (który posiada te same cechy umowne co instrument podlegający analizie, za wyjątkiem elementu modyfikacji pieniądza w czasie).

Aktywa typu non-recourse (produkty, dla których roszczenie Grupy jest ograniczone do określonych aktywów dłużnika lub przepływów pieniężnych z określonych aktywów), w szczególności produkty typu „project finance” oraz „object finance” (produkty w których kredytobiorca, najczęściej spółka specjalnego przeznaczenia charakteryzuje się minimalnym poziomem kapitałów własnych, a jedynym składnikiem jego majątku jest kredytowane aktywo), oceniane są przez porównanie wartości zabezpieczenia w stosunku do kwoty kapitału udzielonego kredytu. Identyfikacja odpowiedniego bufora na pokrycie ryzyka zmian wartości zabezpieczenia, powoduje spełnienie warunków Testu.

Negatywny wynik Testu SPPI, implikuje wycenę instrumentu dłużnego według FVTPL, powodując odejście od standardowej metody wyceny według zamortyzowanego kosztu lub według FVTOCI.

Modyfikacje warunków umowy kredytowej

Modyfikacje warunków umowy kredytowej w trakcie okresu kredytowania, to m.in.:

- zmiany terminów spłaty całości lub części należności,
- zmiany wysokości rat spłaty należności,
- zmiany oprocentowania lub zaprzestania naliczania odsetek,
- kapitalizacja zaległych lub bieżących odsetek,
- przewalutowanie zadłużenia (o ile możliwość taka nie wynika z pierwotnej umowy),
- ustanowienie, zmiana bądź zniesienie istniejącego zabezpieczenia należności.

Każda tego typu modyfikacja skutkować może koniecznością wyłączenia z bilansu i ponownej klasyfikacji aktywa finansowego uwzględniającej przeprowadzenie Testu SPPI.

W przypadku zidentyfikowania modyfikacji warunków kontraktowych kredytu, Grupa przeprowadza ocenę jakościową i ilościową w celu określenia czy daną modyfikację należy uznać za znaczącą i w konsekwencji, wyłączyć oryginalne aktywo finansowe z bilansu i rozpoznać je jako nowe (zmodyfikowane) aktywo według wartości godziwej. Znacząca modyfikacja ma miejsce jeżeli spełnione są następujące warunki:

- kryterium ilościowe: zwiększenie zaangażowania dłużnika, rozumiane jako wzrost kapitału każdej pojedynczej ekspozycji kredytowej powyżej 10% w stosunku do kapitału sprzed podwyższenia. W przypadku wystąpienia kryterium ilościowego powyżej 10% uznaje się modyfikację za istotną, natomiast wystąpienie kryterium ilościowego do wysokości 10% skutkuje uznaniem modyfikacji za nieistotną. Kryterium ilościowe nie ma zastosowania dla kredytów znajdujących się w restrukturyzacji, tzn. w przypadku takich ekspozycji każda zmiana zaangażowania dłużnika skutkuje rozpoznaniem modyfikacji nieistotnej ze względu na fakt, iż umowa ugody lub restrukturyzacji ma na celu odzyskanie należności i nie stanowi nowej transakcji zawartej na odmiennych warunkach,
- kryteria jakościowe: konwersja ekspozycji na inną walutę (o ile możliwość konwersji nie była uwzględniana w pierwotnej umowie), zmiana wyniku testu SPPI. Wystąpienie kryterium jakościowego skutkuje uznaniem modyfikacji za istotną.

Jeśli wynikające z umowy przepływy pieniężne podlegają modyfikacji, która nie prowadzi do zaprzestania ujmowania danego składnika aktywów (tzw. nieistotna modyfikacja), Grupa dokonuje korekty wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych i ujmuje zysk lub stratę z tytułu nieistotnej modyfikacji w wyniku finansowym (w odrębnej pozycji Rachunku zysków strat - „wynik z tytułu modyfikacji”). Korektę wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych stanowi różnica dyskontowanych przepływów pieniężnych przed i po modyfikacji warunków umownych.

Wszelkie poniesione koszty i opłaty korygują wartość bilansową zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych i są amortyzowane w okresie pozostającym do daty wymagalności zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych.

Aktywa POCI

Aktywa POCI („purchased or originated credit-impaired”) to aktywa finansowe, które w momencie początkowego ujęcia mają stwierdzoną utratę wartości. Aktywa finansowe, które zostały zaklasyfikowane jako POCI w momencie początkowego ujęcia, są przez Grupę traktowane jako POCI we wszystkich następnych okresach do momentu zaprzestania ich ujmowania w bilansie, a oczekiwana strata kredytowa jest obliczana na bazie ECL uwzględniającego cały okres istnienia składnika aktywów finansowych, niezależnie od przyszłych zmian szacunków dotyczących generowanych przez nie przepływów pieniężnych (ewentualnego uzdrowienia aktywa).

Aktywa POCI mogą powstać na 3 różne sposoby, tj.:

- 1) poprzez nabycie kontraktu spełniającego definicję POCI (np. w wyniku kupna portfela „złych kredytów”)
- 2) poprzez zawarcie kontraktu, który jest POCI w momencie pierwotnego udzielenia (np. udzielenie kredytu klientowi w złej kondycji finansowej z nadzieją na jej poprawę w przyszłości)
- 3) poprzez istotną modyfikację kontraktu zaliczanego do koszyka 3 kwalifikującą ten kontrakt do wyłączenia z bilansu, a następnie do ponownego ujęcia w bilansie już jako kontraktu spełniającego definicję POCI.

Zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe w dniu ich nabycia lub powstania zalicza się do następujących kategorii:

- 1) zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, lub
- 2) pozostałe zobowiązania finansowe (wyceniane w AC).

Zobowiązania finansowe nie podlegają przeklasyfikowaniu.

Ujmowanie instrumentów finansowych w bilansie

Grupa ujmuje składnik aktywów lub zobowiązanie finansowe w bilansie, gdy staje się stroną umowy tego instrumentu. Standaryzowane transakcje kupna i sprzedaży aktywów finansowych ujmowane są w dniu zawarcia transakcji.

Wszystkie instrumenty finansowe w momencie początkowego ujęcia są wyceniane do wartości godziwej skorygowanej, w przypadku instrumentów finansowych innych niż klasyfikowane jako wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat, o koszty transakcji, które mogą być przypisane bezpośrednio do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Zaprzestanie ujmowania instrumentów finansowych w bilansie

Składnik aktywów finansowych jest wyłączany z bilansu Grupy w momencie, kiedy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych z nim związanych lub, kiedy Grupa przenosi składnik aktywów finansowych na podmiot trzeci. Przeniesienie to ma miejsce wtedy, gdy Grupa:

- przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub
- zatrzymuje umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów, ale przyjmuje umowny obowiązek przekazania tych przepływów jednostce spoza Grupy.

Przenosząc składnik aktywów finansowych Grupa ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W tym przypadku:

- jeżeli Grupa przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to wyłącza składnik aktywów finansowych z bilansu;
- jeżeli Grupa zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w bilansie;
- jeżeli Grupa nie przenosi ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to Grupa ustala, czy zachowała kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych. W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest ujmowany w bilansie Grupy do wysokości wynikającej z trwałego zaangażowania, odpowiednio w przypadku braku kontroli jest z bilansu wyłączany.

Grupa wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypłacony, umorzony lub wygał.

Rachunkowość zabezpieczeń i instrumenty pochodne

Wycena do wartości godziwej

Pochodne instrumenty finansowe wykazywane są w wartości godziwej począwszy od dnia zawarcia transakcji. Wartość godziwą ustala się w oparciu o notowania instrumentów na aktywnych rynkach, w tym w oparciu o ceny niedawno zawartych transakcji. Rynek jest uważany za aktywny, gdy kwotowane ceny instrumentów są regularnie dostępne i wynikają z rzeczywistych transakcji zawieranych na tym rynku oraz reprezentują poziom, po którym Grupa mogłaby zawrzeć takie transakcje. W przypadku, gdy rynek instrumentów nie jest aktywny, Grupa określa wartość godziwą z wykorzystaniem technik wyceny, w tym modeli bazujących na zdyskontowanych przepływach pieniężnych oraz modeli wyceny opcji. Stosowane przez Grupę techniki wyceny oparte są o maksymalne wykorzystanie danych wsadowych pochodzących z aktywnego rynku, takich jak stopy procentowe, kursy walutowe oraz zmienności implikowane. W przypadku braku danych wsadowych pochodzących z aktywnego rynku, Grupa wykorzystuje w technikach wyceny własne szacunki parametrów wyceny w oparciu o swoją najlepszą wiedzę i doświadczenie.

Dodatkowym elementem wyceny instrumentów pochodnych jest komponent ryzyka kredytowego uwzględniający zarówno ryzyko kontrahenta (korekta wartości kredytowej, z ang. credit value adjustment - CVA) jak i ryzyko własne Grupy (korekta wartości debetowej, z ang. debit value adjustment - DVA).

Ujmowanie instrumentów pochodnych wbudowanych w zobowiązania

Grupa wydziela i ujmuje w bilansie wbudowane instrumenty pochodne będące składnikiem instrumentów hybrydowych. Instrument hybrydowy zawiera umowę zasadniczą (niebędącą instrumentem pochodnym) oraz wbudowany instrument pochodny, który w oparciu o określoną stopę procentową, cenę instrumentu finansowego, cenę towaru, kurs waluty, indeks cen lub stóp lub inną zmienną, modyfikuje część lub całość przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej.

Spełniające określone niżej warunki, wbudowane instrumenty pochodne traktuje się jako odrębne instrumenty pochodne. Instrumenty te są wyceniane według wartości godziwej a ich zmiany wartości godziwej wykazuje się w Rachunku zysków i strat. Wbudowane instrumenty pochodne ujmuje się i wycenia odrębnie od umowy zasadniczej w przypadku łącznego zaistnienia następujących warunków:

- cechy ekonomiczne wbudowanego instrumentu pochodnego oraz ryzyko z nim związane nie są ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi umowy zasadniczej i ryzykami z niej wynikającymi;
- samodzielny instrument o takich samych warunkach umownych jak wbudowany instrument pochodny spełniałby definicję instrumentu pochodnego; oraz
- hybrydowy (łączny) instrument finansowy nie jest zaliczany do instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat.

Sposób ujmowania zmian wartości godziwej instrumentu pochodnego zależy od tego, czy dany instrument pochodny jest wyznaczony jako instrument zabezpieczający, od rodzaju zabezpieczenia oraz od rodzaju zabezpieczanej pozycji.

Instrumenty pochodne wyznaczone jako instrumenty zabezpieczające - rachunkowość zabezpieczeń

Instrumenty pochodne wykorzystywane są m.in. w celu zabezpieczenia przed ryzykami stopy procentowej oraz kursu walutowego wynikającymi z działalności operacyjnej, finansowej i inwestycyjnej. Niektóre instrumenty pochodne wyznacza się jako zabezpieczenie:

- przepływów pieniężnych, które przypisać można ujętemu składnikowi aktywów lub zobowiązań, lub wysoce prawdopodobnej planowanej transakcji (zabezpieczenie przepływów pieniężnych), lub
- wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązań albo wiążącej umowy (zabezpieczenie wartości godziwej).

Kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń stosuje się pod warunkiem spełnienia kryteriów:

- W momencie ustanowienia zabezpieczenia, formalnie wyznacza się i dokumentuje powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem i strategię zawierania transakcji zabezpieczających. Dokumentacja obejmuje identyfikację pozycji zabezpieczanej lub transakcji, pozycji zabezpieczającej i charakter zabezpieczanego ryzyka. Dokumentuje się również, w momencie ustanowienia zabezpieczenia i przez cały czas jego trwania, ocenę efektywności instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z pozycji zabezpieczanej.
- Grupa przewiduje, że zabezpieczenie będzie odznaczało się wysoką skutecznością w równoważeniu przepływów środków pieniężnych i zmian wartości godziwej, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego (prospektywny test efektywności);
- Zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych dotyczy wysoce prawdopodobnej, prognozowanej transakcji, która jest narażona na ryzyko zmian przepływów środków pieniężnych wpływających na poziom wyniku finansowego (test wysokiego prawdopodobieństwa);
- Skuteczność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, czyli można wiarygodnie wycenić wartość godziwą zabezpieczanej pozycji lub przepływy środków pieniężnych z niej pochodzące oraz wartość godziwą instrumentu zabezpieczającego;
- Zabezpieczenie jest na bieżąco weryfikowane i stwierdza się jego wysoką skuteczność w całym okresie jego wykorzystania (retrospektywny test efektywności).

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych to zabezpieczenie przed ryzykiem zmienności przepływów pieniężnych, które (i) można przypisać konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem (takimi, jak całość lub część przyszłych płatności odsetkowych od zadłużenia o zmiennym oprocentowaniu) lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją i które (ii) może wpływać na Rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmowane jest w następujący sposób: część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym, który stanowi efektywne zabezpieczenie, ujmuje się w kapitale własnym poprzez pozostały dochód całkowity, zaś nieefektywną część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym ujmuje się w Wyniku z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków.

Zyski i straty ujęte w pozostałych dochodach całkowitych (efektywne zabezpieczenie), w momencie ujęcia składnika aktywów lub zobowiązań finansowych będącego skutkiem zabezpieczanej planowanej transakcji, przenoszone są do Rachunku zysków i strat w tym okresie lub w okresach, w których zabezpieczany składnik aktywów lub zobowiązań ma wpływ na Rachunek zysków i strat.

W przypadku zabezpieczenia aktywów lub zobowiązań niefinansowych, odniesione do pozostałych dochodów całkowitych jako efektywne zabezpieczenie zyski i straty, przenoszone są do wyniku sukcesywnie, w okresach w których aktywo lub zobowiązanie niefinansowe ma wpływ na Rachunek zysków i strat bezpośrednio z kapitału lub przenoszone są z kapitału do początkowego kosztu nabycia w bilansie i odnoszone do wyniku sukcesywnie w okresach, w których aktywo lub zobowiązanie niefinansowe ma wpływ na Rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie wartości godziwej

Zabezpieczenie wartości godziwej to zabezpieczenie przed ryzykiem zmiany wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, albo wyodrębnionej części takiego składnika aktywów, zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka i które może wpływać na Rachunek zysków i strat.

Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych wyznaczonych i kwalifikujących się jako zabezpieczenia wartości godziwej, ujmuje się w Rachunku zysków i strat wraz z odpowiadającymi im zmianami wartości godziwej zabezpieczanego składnika aktywów lub zobowiązania odnoszącego się do ryzyka, przed którym Grupa się zabezpiecza. To znaczy: zyski lub straty wynikające z przeszacowania wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego (dla pochodnego instrumentu zabezpieczającego) wykazuje się w Rachunku zysków i strat, zaś zyski lub straty związane z pozycją zabezpieczaną, wynikające z zabezpieczanego ryzyka, korygują wartość bilansową zabezpieczanej pozycji i są ujmowane w Rachunku zysków i strat. Zasada ta ma zastosowanie do zabezpieczanej pozycji, którą w innych okolicznościach wycenia się według zamortyzowanego kosztu. W przypadku pozycji zabezpieczanej, będącej składnikiem aktywów finansowych klasyfikowanych jako wyceniane przez inne całkowite dochody, zyski lub straty wynikające z zabezpieczanego ryzyka ujmuje się w Rachunku zysków i strat. Wycena zabezpieczanych składników aktywów finansowych klasyfikowanych jako wyceniane przez inne całkowite dochody, wynikająca z czynników innych niż zabezpieczane ryzyka, prezentowana jest w pozostałych dochodach całkowitych do czasu zbycia lub terminu zapadalności tego składnika aktywów.

Zaprzestanie rachunkowości zabezpieczeń

W przypadku, gdy zabezpieczenie wartości godziwej przestało spełniać kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń, korektę wartości bilansowej instrumentu zabezpieczanego, wycenianego wg efektywnej stopy procentowej, rozlicza się liniowo w czasie w Rachunku zysków i strat w okresie pozostałym do terminu wymagalności/zapadalności. Wycena zabezpieczanych składników aktywów finansowych klasyfikowanych jako wyceniane przez inne całkowite dochody, wynikająca z czynników innych niż zabezpieczane ryzyka, prezentowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny do czasu zbycia lub terminu zapadalności tego składnika aktywów.

W przypadku, gdy zabezpieczenie przepływów pieniężnych przestało spełniać kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń, wycena instrumentu zabezpieczającego ujęta w pozostałych dochodach całkowitych na dzień ostatniego efektywnego testu pozostaje w kapitałach do czasu realizacji przepływu wynikającego z transakcji zabezpieczanej. Przeniesienie niniejszej wyceny do Rachunku zysków i strat następuje w okresach, w których transakcja zabezpieczana ma wpływ na Rachunek zysków i strat.

Instrumenty pochodne niespełniające kryteriów rachunkowości zabezpieczeń

Instrumenty pochodne, które nie podlegają zasadom wyceny zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń, klasyfikowane są jako instrumenty przeznaczone do obrotu i wyceniane w wartości godziwej. Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych klasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu są wykazywane w Rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu”/”Wynik z pozycji wymiany”, co opisano poniżej.

Grupa stosuje następujące zasady ujmowania zysków i strat z wyceny instrumentów pochodnych:

- **Transakcje walutowe forward (FX forward)**
Transakcje forward są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodę dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych, z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Grupy) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji FX forward są wykazywane w „Wynik z pozycji wymiany” Rachunku zysków i strat.
Ponadto, Grupa desygnowała wybrane transakcje FX forward jako instrumenty zabezpieczające. Sposób ujmowania i wyceny zabezpieczających instrumentów finansowych został opisany w części poświęconej rachunkowości zabezpieczeń.
- **Transakcje SWAP walutowy (FX SWAP)**
Transakcje FX SWAP są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodę dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z wykorzystaniem krzywych stóp procentowych uwzględniających spread wynikający z aktualnych warunków rynkowych oraz z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Grupy) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji FX SWAP są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.
- **Transakcje SWAP stopy procentowej (IRS)**
Transakcje IRS są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodę dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Grupy) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji IRS są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.
Ponadto, Grupa desygnowała wybrane transakcje IRS jako instrumenty zabezpieczające. Sposób ujmowania i wyceny zabezpieczających instrumentów finansowych został opisany w części poświęconej rachunkowości zabezpieczeń.
- **Transakcje Cross - Currency Swap (CCS)**
Transakcje CCS są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodę dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z zastosowaniem krzywych stóp procentowych skorygowanych o rynkowy spread z uwzględnieniem jego struktury terminowej oraz z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Grupy) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji CCS są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.
Ponadto, Grupa desygnowała wybrane transakcje CCS jako instrumenty zabezpieczające. Sposób ujmowania i wyceny zabezpieczających instrumentów finansowych został opisany w części poświęconej rachunkowości zabezpieczeń.
- **Transakcje typu IRS z wbudowanymi opcjami**
Transakcje są wyceniane według wartości godziwej; komponent swapowy jest wyceniany przy zastosowaniu metody dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Grupy) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań, natomiast komponent opcyjny wyceniany jest przy pomocy modeli wyceny opcji. Zmiany wartości godziwej wymienionych transakcji są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat. Komponent opcyjny stanowi zabezpieczenie opcji wbudowanych w papiery wartościowe lub depozyty oferowane przez Grupę.
- **Opcje na indeksy i opcje walutowe**
Transakcje opcyjne są wyceniane według wartości godziwej z zastosowaniem modeli do wyceny opcji. W przypadku opcji wystawionych przez kontrahentów Grupy, wycena modelowa uzupełniana jest o wpływ na wartość godziwą szacunkowego parametru ryzyka kredytowego. Zmiany wartości godziwej opcji są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.

- **Transakcje Forward Rate Agreement (FRA)**
Transakcje FRA są wyceniane do wartości godziwej przy zastosowaniu metody dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Grupy) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji FRA są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.
- **Transakcje terminowe na cenę surowca**
Transakcje terminowe na cenę surowca są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodologię dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych wykorzystując ceny referencyjne ustalane na rynku referencyjnym LME (London Metal Exchange) przy czym Grupa nie utrzymuje pozycji własnych na rynku surowców. Zmiany wartości godziwej są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.
- **Opcje na cenę surowca**
Transakcje opcyjne na cenę surowca są wyceniane według wartości godziwej z zastosowaniem modeli wyceny opcji i wykorzystaniem cen referencyjnych ustalanych na rynku referencyjnym LME (London Metal Exchange) przy czym Grupa nie utrzymuje pozycji własnych na rynku surowców. Zmiany wartości godziwej są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.

Utrata wartości aktywów finansowych

Główne założenia modelu

Począwszy od dnia 1 stycznia 2018 r. model szacowania utraty wartości bazuje na koncepcji „oczekiwanej straty kredytowej” (ang. expected credit loss - ECL). W wyniku wprowadzonych zmian, odpisy aktualizujące kalkulowane zgodnie z tą koncepcją, uwzględniają również prognozy oraz oczekiwania odnośnie przyszłych warunków ekonomicznych, mających wpływ na poziom ryzyka kredytowego ekspozycji.

Wdrożony model utraty wartości dotyczy aktywów finansowych klasyfikowanych zgodnie z MSSF 9 jako aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu lub według wartości godziwej poprzez inne całkowite dochody (za wyjątkiem instrumentów kapitałowych) oraz zobowiązań pozabilansowych.

Zgodnie z MSSF 9 ekspozycje kredytowe podlegają klasyfikacji do następujących kategorii:

- **Faza 1** - ekspozycje bez utraty wartości, dla których oczekiwana strata kredytowa szacowana jest w okresie 12 miesięcy,
- **Faza 2** - ekspozycje bez utraty wartości, dla których zidentyfikowano znaczący wzrost ryzyka i dla których oczekiwana strata kredytowa jest obliczana w całym okresie istnienia składnika aktywów finansowych,
- **Faza 3** - ekspozycje o zidentyfikowanych przesłankach utraty wartości, dla których oczekiwana strata kredytowa jest obliczana w całym okresie istnienia składnika aktywów finansowych.

W przypadku ekspozycji klasyfikowanych do kategorii POCI (ang. purchased or originated credit impaired), które w początkowym ujęciu w bilansie uznano jako aktywa z utratą wartości, a oczekiwana strata kredytowa jest obliczana na bazie ECL uwzględniającego cały okres istnienia składnika aktywów finansowych.

Identyfikacja znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego

Aktywa, w przypadku których zidentyfikowano istotny wzrost poziomu ryzyka kredytowego w odniesieniu do momentu początkowego ujęcia w bilansie, klasyfikowane są do Fazy 2. Istotny wzrost ryzyka jest identyfikowany w oparciu kryteria jakościowe oraz ilościowe.

Kryteria jakościowe obejmują:

- opóźnienia w spłacie powyżej 30 dni,
- ekspozycje zrestrukturyzowane (ang. forborne), w przypadku których nie są już identyfikowane przesłanki utraty wartości,
- rating proceduralny, odzwierciedlający początkowe opóźnienia w spłacie,
- podjęte decyzje ograniczające ryzyko kredytowe w ramach systemu wczesnego ostrzegania dla klientów korporacyjnych,
- zidentyfikowane w trakcie analizy indywidualnej zdarzenia, związane z istotnym wzrostem ryzyka kredytowego, tzw. "miękkie oznaki" utraty wartości.

Kryterium ilościowe polega na porównaniu wartości dożywotniego PD (ang. lifetime PD) ustalonej na moment początkowego ujęcia ekspozycji w bilansie, z wartością dożywotniego PD na bieżący dzień sprawozdawczy. Jeżeli empirycznie ustalony próg względnej zmiany wartości dożywotniego PD zostanie przekroczony, wówczas ekspozycja zostaje automatycznie przeniesiona do Koszyka 2. Ocena ilościowa nie obejmuje ekspozycji analizowanych indywidualnie.

Uwzględnienie informacji dotyczących prognozowanych warunków ekonomicznych (ang. forward looking information - FLI)

W procesie kalkulacji oczekiwanych strat kredytowych Grupa korzysta z prognozowanych informacji dotyczących przyszłych zdarzeń makroekonomicznych. Biuro Analiz Makroekonomicznych przygotowuje trzy scenariusze (podstawowy, optymistyczny i pesymistyczny) i określa prawdopodobieństwa ich wystąpienia. Prognozy przekładają się bezpośrednio lub pośrednio na wartości szacowanych parametrów i wysokość ekspozycji.

Ujednolicenie definicji default stosowanej w obszarze ryzyka Grupy

Od momentu wdrożenia MSSF 9, Grupa przyjęła jednolitą definicję niewykonania zobowiązania, zarówno w zakresie kalkulacji wymogów kapitałowych, jak i na potrzeby szacowania utraty wartości. Począwszy od roku 2020 dla portfela detalicznego Grupa stosuje definicję niewykonania zobowiązania zgodnie z wytycznymi EBA (EBA/GL/2016/07) tzw. Nowa Definicja Default.

Ujednolicona definicja default obejmuje następujące przesłanki:

- opóźnienie w spłacie powyżej 90 dni z uwzględnieniem progów istotności dla wartości wymagalnej: bezwzględnego 400 zł dla ekspozycji detalicznych i 2000 zł dla ekspozycji korporacyjnych oraz progu względnego: 1% całości ekspozycji klienta,
- zrestrukturyzowane ekspozycje (forborne),
- ekspozycje w procesie windykacji,
- inne przesłanki zdefiniowane w Wytycznych EBA,
- jakościowe przesłanki utraty wartości zidentyfikowane w analizie indywidualnej.

Bank uwzględnia zjawisko zarażania (ang. cross-default) dla wszystkich segmentów.

Model PD

Model PD, stworzony w celu obliczania oczekiwanych strat kredytowych, oparty jest na danych empirycznych, dotyczących 12-miesięcznych współczynników default-rate, które są następnie wykorzystywane przy użyciu odpowiednich metod statystycznych i ekonometrycznych do oszacowania wartości dożywotnych PD Lifetime (uwzględniając prognozy makroekonomiczne: FLI). Segmentacja przyjęta w tym celu na poziomie klienta jest zgodna z segmentacją stosowaną do celów obliczania wymogów kapitałowych. Dodatkowo Bank wykorzystuje informacje o ratingach z wewnętrznych modeli ratingowych do obliczania wartości PD.

Modele LGD

Modele LGD wykorzystywane przez Bank w procesie kalkulacji wymogu kapitałowego dla portfela detalicznego, zostały dostosowane do wymogów MSSF 9 w zakresie szacowania utraty wartości. Głównymi składnikami tych modeli są: stopa uzdrowień (ang. cure rate) i stopa odzysku (ang. recovery rate) oszacowana na podstawie zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Dostosowanie tych modeli do wymogów MSSF 9 objęło między innymi wyłączenie bufora konserwatyzmu, kosztów pośrednich i korekty dotyczącej spowolnienia gospodarczego. Ponadto dokonano zmian pozwalających na odzwierciedlenie obecnej sytuacji gospodarczej (koncepcja point-in-time) i wykorzystanie prognoz makroekonomicznych (FLI).

W przypadku portfela korporacyjnego model LGD oparty jest na komponencie odzwierciedlającym sparametryzowane odzyski dla kluczowych typów zabezpieczeń oraz na współczynniku odzysków dla niezabezpieczonej części ekspozycji. Wszystkie parametry zostały obliczone na podstawie danych historycznych, zawierających informacje o zdyskontowanych przepływach pieniężnych, uzyskanych przez jednostkę dochodzenia należności korporacyjnych.

Model EaD

Model EaD stosowany w Grupie obejmuje obliczanie takich parametrów jak: średnie wykorzystanie limitu (LU), współczynnik konwersji kredytowej (CCF), współczynnik przedpłat, oczekiwana długość życia ekspozycji. Segmentacja opiera się na rodzaju klienta (detaliczny, korporacyjny, leasing) i produkcie (produkty z / bez harmonogramu). Prognozy kursów walutowych są stosowane jako korekta FLI.

Odpisanie

Grupa bezpośrednio obniża wartość bilansową brutto składnika aktywów finansowych, jeżeli nie istnieją uzasadnione przesłanki na odzyskanie danego składnika aktywów finansowych w całości lub części. W efekcie odpisania, składnik aktywów finansowych przestaje w całości lub w części być ujmowany w sprawozdaniu finansowym.

Kompensowanie instrumentów finansowych

Kompensowanie składnika aktywów i zobowiązań finansowych dokonywane jest jedynie w przypadku gdy Grupa posiada ważny tytuł prawny do przeprowadzenia kompensaty a rozliczenie ma zostać przeprowadzone w kwocie netto lub realizacja składnika aktywów i pasywów następuje jednocześnie.

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu/sprzedaży

Transakcje repo i sell-buy back oraz transakcje reverse-repo i buy-sell back są operacjami sprzedaży lub kupna papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie i po określonej cenie.

Grupa prezentuje w bilansie aktywa finansowe odsprzedane z klauzulą przyrzeczenia odkupu (transakcje typu repo, sell-buy back) jednocześnie ujmując po stronie pasywów zobowiązania wynikające z udzielonego przyrzeczenia odkupu. Warunkiem stosowania takiego rozwiązania jest zachowanie przez Grupę ryzyk i korzyści wynikających z danego aktywa pomimo jego transferu.

W przypadku transakcji zakupu papierów wartościowych z przyrzeczeniem sprzedaży (reverse repo, buy-sell back) posiadane aktywa finansowe prezentowane są jako należność wynikająca z klauzuli odkupu.

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu/sprzedaży są wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, natomiast papiery wartościowe będące przedmiotem transakcji z przyrzeczeniem odkupu nie są usuwane z bilansu i podlegają wycenie wg zasad określonych dla poszczególnych portfeli papierów wartościowych. Różnica między ceną sprzedaży i odkupu jest traktowana odpowiednio jako koszty/przychody odsetkowe i rozliczana jest w czasie trwania umowy z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Należności i zobowiązania z tytułu umów leasingu

Grupa jest stroną umów leasingowych, na mocy których oddaje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków środki trwałe lub wartości niematerialne przez uzgodniony okres.

W przypadku umów leasingu, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy (leasing finansowy), przedmiot leasingu przestaje być ujmowany w bilansie Grupy. Ujmowana jest natomiast należność w kwocie równej bieżącej wartości minimalnych opłat leasingowych. Rozliczenie opłat leasingowych (podział między przychody finansowe i zmniejszenie salda należności) następuje w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy zwrotu z pozostałej do spłaty należności.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako przychody w Rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Grupa jest również stroną umów leasingowych na podstawie których przyjmuje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków obce środki trwałe przez uzgodniony okres. Są to głównie umowy najmu lub dzierżawy. W przypadku tych umów w sprawozdaniu finansowym, zarówno aktywa z tytułu prawa do użytkowania jak również zobowiązania z tytułu leasingu, wykazane są w odrębnych pozycjach not objaśniających odpowiednio do linii 'Rzeczowe aktywa trwałe' oraz 'Inne zobowiązania'. W dacie rozpoczęcia leasingu, opłaty leasingowe zawarte w wycenie zobowiązania z tytułu leasingu obejmują następujące opłaty za prawo do użytkowania bazowego składnika aktywów podczas okresu leasingu, które pozostają do zapłaty w tej dacie:

- stałe opłaty leasingowe pomniejszone o wszelkie należne zachęty leasingowe,
- zmienne opłaty leasingowe, które zależą od indeksu lub stawki, wycenione początkowo z zastosowaniem tego indeksu lub tej stawki zgodnie z ich wartością w dacie rozpoczęcia,
- kwoty, których zapłaty przez leasingobiorcę oczekuje się w ramach gwarantowanej wartości końcowej,
- cenę wykonania opcji kupna, jeżeli można z wystarczającą pewnością założyć, że leasingobiorca skorzysta z tej opcji,
- kary pieniężne za wypowiedzenie leasingu, jeżeli w warunkach leasingu przewidziano, że leasingobiorca może skorzystać z opcji wypowiedzenia leasingu.

Składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania zawiera:

- kwotę początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu,
- wszelkie opłaty leasingowe zapłacone w dacie rozpoczęcia lub przed tą datą, pomniejszone o wszelkie otrzymane zachęty leasingowe.

W wyniku finansowym wykazywane są następujące pozycje:

- amortyzacja prawa do użytkowania,
- odsetki od zobowiązań leasingowych,
- podatek VAT od faktur czynszowych wykazany w kosztach czynszu.

Grupa przyjęła następujące założenia, na bazie których umowy leasingowe są ujmowane w sprawozdaniach finansowych:

- do kalkulacji zobowiązań oraz aktywów przyjmowane będą wartości netto (bez VAT) przyszłych przepływów pieniężnych,
- w przypadku umów denominowanych w walucie, zobowiązania będą ewidencjonowane w oryginalnej walucie kontraktu, natomiast aktywa w polskich złotych przeliczone po kursie z dnia rozpoczęcia podpisania umowy, lub aneksu do umowy będącym jednocześnie dniem rozpoczęcia leasingu,
- prawo do użytkowania składnika aktywów będzie podlegać amortyzacji zgodnie z okresem leasingu,
- Grupa korzysta z możliwości odstąpienia od rozpoznawania leasingu w przypadku umów krótkoterminowych dla umów najmu powierzchni,
- Grupa korzysta także z możliwości nie rozpoznawania leasingu w przypadku leasingu aktywów o niskiej wartości początkowej takich jak najmu drobnych powierzchni np. pod altanki śmieciowe, pochylnie, bankomaty oraz urządzeń takich jak ekspresy do kawy, dyspenserów do wody, urządzeń do audiomarketingu i aromamarketingu.
- nowe umowy będą dyskontowane według stawki SWAP z dnia podpisania umowy/aneksu do umowy właściwej dla długości trwania umowy oraz właściwej dla waluty, powiększonej o marżę wyznaczoną i aktualizowaną w odniesieniu do premii za ryzyko zaciąganych przez Grupę zobowiązań finansowych.

Rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne

Własne składniki rzeczowych aktywów trwałych

Do rzeczowych składników aktywów trwałych zalicza się środki trwałe oraz nakłady na ich budowę. Do środków trwałych zalicza się składniki rzeczowych aktywów trwałych o przewidywanym okresie wykorzystywania dłuższym niż rok, które są utrzymywane z uwagi na ich wykorzystanie na własne potrzeby lub w celu oddania ich do użytkowania innym podmiotom na podstawie umowy najmu lub w celach administracyjnych.

Rzeczowe aktywa trwałe wykazuje się według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonego o odpisy amortyzacyjne (umorzeniowe) oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Środki trwałe w budowie wykazywane są w wartości ceny nabycia lub kosztu wytworzenia i nie podlegają amortyzacji.

Grupa ujmuje w wartości bilansowej pozycji rzeczowych aktywów trwałych koszty wymiany części tych pozycji w momencie ich poniesienia, jeśli istnieje prawdopodobieństwo uzyskania przyszłych korzyści ekonomicznych związanych ze składnikiem aktywów, a cenę nabycia lub koszt wytworzenia można wycenić w wiarygodny sposób. Pozostałe koszty są ujmowane w Rachunku zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Koszty napraw i utrzymania rzeczowych aktywów trwałych obciążają Rachunek zysków i strat w okresie sprawozdawczym, w którym zostały poniesione.

Wartości niematerialne

Składnik wartości niematerialnych to możliwy do zidentyfikowania niepieniężny składnik aktywów, który nie posiada postaci fizycznej, powodujący w przyszłości wpływ korzyści ekonomicznych dla Grupy.

Głównymi składnikami wartości niematerialnych są licencje na oprogramowanie komputerowe.

Nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe są aktywowane w wysokości poniesionych kosztów nabycia i przygotowania do użytkowania, z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości.

Nakłady związane z ulepszaniem lub utrzymywaniem oprogramowania komputerowego są wykazywane jako koszty w momencie ich poniesienia.

Pozostałe wartości niematerialne nabywane przez Grupę, wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Nakłady poniesione po początkowym ujęciu nabytego składnika wartości niematerialnych są aktywowane tylko w przypadku, gdy te nakłady zwiększają przyszłe korzyści ekonomiczne danego składnika. W pozostałych przypadkach nakłady te są ujmowane w Rachunku zysków i strat jako koszty w momencie ich poniesienia.

Wszystkie wartości niematerialne podlegają okresowym przeglądom w celu weryfikacji czy nie wystąpiły istotne przesłanki utraty wartości, które wymagałyby przeprowadzenia testu na utratę wartości oraz dokonania odpisu z tytułu utraty wartości.

Odpisy amortyzacyjne

Odpisy amortyzacyjne od wartości podlegającej amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych dokonywane są metodą liniową, zgodnie z ustalonymi stawkami amortyzacji, przez przewidywany okres ich użyteczności ekonomicznej. Przez wartość podlegającą amortyzacji rozumie się cenę nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika aktywów po pomniejszeniu o wartość końcową (rezydualną) tego składnika. Okres ekonomicznej użyteczności, stawki amortyzacji a także wartość końcowa rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych podlegających amortyzacji są corocznie weryfikowane. Wnioski z tej weryfikacji stanowią podstawę dla ewentualnej zmiany okresów amortyzacji rozpoznawanej prospektywnie od daty dostosowania.

Nie amortyzuje się gruntów, nakładów na rzeczowe aktywa trwałe oraz nakładów na wartości niematerialne. Nie dokonuje się także odpisów amortyzacyjnych składnika wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania. Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania są systematycznie testowane pod kątem trwałej utraty wartości na każdy dzień bilansowy.

Bilansowe stawki amortyzacyjne stosowane dla podstawowych grup rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz dla nieruchomości inwestycyjnych są następujące:

Wybrane grupy środków trwałych:

- budynki bankowe - 2,5%
- inwestycje w obiektach obcych - przeważnie 10 lat
- zespoły komputerowe - 20%
- urządzenia sieciowe - 20%
- środki transportowe - standardowo 25%
- urządzenia telekomunikacji - 10%
- wartości niematerialne (oprogramowanie): w zależności od planowanego okresu użytkowania
- główne aplikacje (systemy): w zależności od planowanego okresu użytkowania

Wartość amortyzacji obciąża koszty operacyjne Rachunku zysków i strat.

Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

Do aktywów trwałych do zbycia klasyfikowane są aktywa trwale, w przypadku, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie. Sytuacja taka ma miejsce, gdy pojedynczy składnik aktywów (lub grupa) jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w jego bieżącym stanie z uwzględnieniem jedynie normalnych i zwyczajowo przyjętych warunków dla sprzedaży tego typu aktywów oraz jego sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto, taki składnik aktywów jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży ujmują się w kwocie niższej z dwóch: wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Dla aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

W przypadku gdy kryteria klasyfikacji do grupy aktywów trwałych do zbycia nie są spełnione Grupa zaprzestaje ich ujmowania w tej kategorii i dokonuje reklasyfikacji do odpowiedniej kategorii aktywów. W takim przypadku Grupa wycenia składnik aktywów, który nie jest dłużej klasyfikowany jako przeznaczony do zbycia w kwocie niższej z:

- jego wartości bilansowej z dnia poprzedzającego klasyfikację składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczony do sprzedaży, skorygowanej o amortyzację lub aktualizację wyceny, która zostałaby ujęta, gdyby składnik aktywów (lub grupa do zbycia) nie został zaklasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży, i
- jego wartości odzyskiwalnej z dnia podjęcia decyzji o jego nie sprzedawaniu.

Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Grupa na każdy dzień bilansowy dokonuje weryfikacji wartości bilansowych aktywów trwałych pod kątem istnienia dowodów wskazujących na utratę wartości. W przypadku, gdy efekt analizy jest pozytywny Grupa szacuje wartość odzyskiwalną składnika aktywów i ujmuje w Rachunku zysków i strat odpis aktualizacyjny, gdy wartość odzyskiwalna jest mniejsza od wartości bilansowej.

Odpis aktualizujący ujmowany jest w wysokości różnicy pomiędzy wartością bilansową a wartością odzyskiwalną składnika aktywów. Wartość odzyskiwalna odpowiada cenie sprzedaży netto składnika aktywów lub jego wartości użytkowej zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Wartość użytkowa ustalana jest dla poszczególnych składników aktywów, w przypadku, gdy dany składnik aktywów generuje przepływy środków pieniężnych znacząco niezależne od tych generowanych przez inne aktywa lub grupy aktywów.

Jeśli zgodnie z par 21 MSR 36 brak jest przyczyny, by sądzić że wartość użytkowa danego składnika aktywów istotnie przewyższa jego wartość godziwą pomniejszoną o koszty jego sprzedaży, za wartość odzyskiwaną przyjmuje się wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży. Dotyczy to w szczególności składników aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony poprzez wynik finansowy do poziomu, przy którym wartość księgowa aktywa nie przekracza wartości księgowej danego składnika aktywów przy założeniu, iż nie dokonano odpisu aktualizującego, a amortyzacja była kontynuowana.

Koszty rozliczane w czasie oraz przychody przyszłych okresów

Koszty rozliczane w czasie (aktywa) dotyczą tych wydatków, których rozliczenie w ciężar Rachunku zysków i strat nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych. Koszty rozliczane w czasie (aktywa) są ujmowane w pozycji „Pozostałe aktywa” aktywów bilansu.

Składnikami kosztów rozliczanych w czasie (pasywa) są zobowiązania na pokrycie kosztów wynikających ze świadczeń wykonanych na rzecz Grupy, które zostaną rozliczone w następnych okresach. Rezerwy te wykazuje się w pozycji „Pozostałe zobowiązania” pasywów bilansu. Przychody przyszłych okresów stanowią między innymi otrzymane kwoty przyszłych świadczeń oraz niektóre rodzaje dochodów pobranych z góry, których rozliczenie do Rachunków zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych. Są one ujmowane w pozycji „Pozostałe zobowiązania” pasywów bilansu.

Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy 1) na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych i 2) prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków odzwierciedlających korzyści ekonomiczne, oraz 3) można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla aktualne oceny rynkowe co do wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem.

Rezerwę na koszty restrukturyzacji tworzy się, gdy spełnione są ogólne kryteria ujmowania rezerw jak również szczegółowe kryteria dotyczące powstania obowiązku tworzenia rezerwy na koszty restrukturyzacji określone w MSR 37. W szczególności, zwyczajowo oczekiwany obowiązek przeprowadzenia restrukturyzacji powstaje tylko wówczas, gdy Grupa posiada szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji oraz wzbudziła uzasadnione oczekiwanie u stron, których plan dotyczy, że przeprowadzi działania restrukturyzacyjne poprzez rozpoczęcie wdrażania planu lub ogłoszenie głównych elementów planu tymże stronom.

Szczegółowy plan restrukturyzacji określa co najmniej działalność, lub część działalności, której ten plan dotyczy, podstawowe lokalizacje, które zostaną nim objęte, miejsce zatrudnienia, funkcje i przybliżoną liczbę pracowników, którzy mają uzyskać odszkodowania w zamian za zakończenie stosunku pracy, kwotę nakładów, które będą poniesione oraz termin, w jakim plan zostanie wdrożony.

Rezerwa na restrukturyzację obejmuje tylko takie bezpośrednie nakłady powstające w wyniku restrukturyzacji, które jednocześnie a) w sposób nieodczynny wynikają z restrukturyzacji oraz b) nie są związane z bieżącą działalnością jednostki gospodarczej. Rezerwa na restrukturyzację nie obejmuje także przyszłych kosztów operacyjnych.

Świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze Grupy (inne niż świadczenia z tytułu rozwiązania umowy o pracę w całości należne w ciągu 12 miesięcy od wykonania pracy) obejmują wynagrodzenia, premie, płatne urlopy oraz składki na ubezpieczenia społeczne.

Grupa ujmuje przewidywaną niezdyskontowaną wartość krótkoterminowych świadczeń pracowniczych jako koszty w okresie, w którym pracownicy świadczyli związaną z nimi pracę w korespondencji z pozostałymi zobowiązaniami bilansu.

Kwota krótkoterminowych świadczeń pracowniczych z tytułu niewykorzystanych dni urlopowych przysługujących pracownikom Grupy jest wyliczana jako suma niewykorzystanych urlopów przysługujących poszczególnym pracownikom Grupy.

Długoterminowe świadczenia pracownicze

Zobowiązania Grupy z tytułu długoterminowych świadczeń pracowniczych są kwotą przyszłych korzyści, które pracownik otrzyma w zamian za świadczenie swoich usług w bieżącym i wcześniejszych okresach, które nie są w całości należne w ciągu 12 miesięcy od wykonania pracy. Zgodnie z Regulaminem Wynagradzania Pracowników oraz Kodeksem Pracy, pracownikom po przepracowaniu określonej liczby lat i osiągnięciu wymaganego wieku, przysługuje prawo do otrzymania odprawy emerytalnej. Rezerwa na odprawę emerytalną wyliczana jest metodą aktuarialną przez niezależnego aktuarusza jako wartość obecna przyszłych zobowiązań Grupy wobec pracowników według stanu zatrudnienia i płac na dzień aktualizacji. Wycena jest sporządzona przy zastosowaniu metody prognozowanego kosztu jednostkowego (projected unit credit method).

Zgodnie z tą metodą każdy okres wykonywania pracy daje uprawnienia do dodatkowej jednostki świadczeń i każda jednostka uprawnienia do świadczenia wyliczana jest oddzielnie. Uwzględnia się przy tym, że bazowe wynagrodzenie każdego z pracowników będzie się zmieniać w czasie wg określonych założeń. Rezerwa na odprawę emerytalną podlega aktualizacji na bazie rocznej. Parametrami, które mają istotny wpływ na wysokość wartości obecnej zobowiązań są: stopa mobilności (rotacja) pracowników, stopa dyskontowa, stopa wzrostu płac. Nominalna stopa dyskontowa dla kalkulacji za rok 2021 została ustalona na poziomie 3,1%. Wyliczenia zobowiązań dokonuje się dla pracowników obecnie zatrudnionych i nie dotyczy ono osób, które zostaną przyjęte do pracy w przyszłości.

W 2012 roku Grupa wdrożyła politykę określającą zasady wynagradzania osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Grupy Banku Millennium, z późniejszymi zmianami, zgodnie z wymogami opisanymi w Uchwale Komisji Nadzoru Finansowego nr 258/2011, a następnie Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach. Zgodnie z polityką, pracownicy Grupy mający istotny wpływ na profil ryzyka Grupy otrzymują zmienne wynagrodzenie, którego część wypłacana jest w formie instrumentów finansowych: akcji fantomowych Banku w latach 2017 -2018; akcji własnych Banku Millennium: za rok 2019 i 2020. Od roku 2019 Grupa, decyzją Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Banku z dnia 27 sierpnia 2019, wprowadziła program motywacyjny służący wynagradzaniu osób uprawnionych, uprzednio zidentyfikowanych jako mające istotny wpływ na profil ryzyka (ang. Risk Taker). W jego ramach nabyte przez Bank Akcje Własne zostaną, zgodnie z obowiązującą polityką wynagrodzeń Risk Takerów, przeznaczone do nieodpłatnego nabycia w odpowiedniej liczbie przez wskazanych Risk Takerów w Okresie Trwania Programu.

Szczegóły Polityki zostały zaprezentowane w **punkcie 7), Rozdziale 15.** niniejszego sprawozdania finansowego.

Rezerwy z tytułu krótkoterminowych i długoterminowych świadczeń pracowniczych ujmuje się w pozycji „Pozostałe zobowiązania” bilansu w korespondencji z kosztami wynagrodzeń w Rachunku zysków i strat.

Grupa realizuje program świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia zwany programem określonych składek. Na mocy tego programu Grupa jest zobowiązana prawem do odprowadzania ustalonej kwoty składek do państwowego funduszu emerytalnego. Ze środków funduszu obejmujących również zwrot uzyskany z inwestowania składek wypłacane są pracownikowi świadczenia po okresie zatrudnienia. W rezultacie na Grupie nie ciąży prawne ani zwyczajowo oczekiwane zobowiązanie do zapłacenia dodatkowych składek, jeżeli fundusz emerytalny nie będzie posiadał aktywów w wysokości wystarczającej do zapłaty należnych świadczeń.

Kapitał własny Grupy

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone zgodnie z obowiązującym prawem, właściwymi ustawami oraz statutem.

Na kapitały własne składają się: kapitał zakładowy, kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej, kapitał z aktualizacji wyceny oraz zyski zatrzymane. Wszystkie kwoty kapitałów i funduszy wykazywane są według wartości nominalnej.

Kapitał akcyjny

Kapitał akcyjny wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do rejestru sądowego.

Jeżeli jednostka nabywa własne instrumenty kapitałowe, to kwotę zapłaconą, łącznie z kosztami bezpośrednio się do tego odnoszącymi, ujmuje się jako zmianę w kapitale własnym. Nabyte akcje własne ujmuje się jako akcje własne i ujawnia się je jako zmniejszenie kapitału własnego do momentu ich anulowania.

Dywidendy za rok obrotowy, które zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy, ale nie zostały wypłacone na dzień bilansowy, ujawnia się w pozycji „Pozostałe zobowiązania” pasywów bilansu.

Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej

Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej (nadwyżka ceny emisyjnej nad ceną nominalną) tworzony jest z premii emisyjnej uzyskanej z emisji akcji pomniejszonej o bezpośrednie, poniesione koszty z nią związane.

Skumulowane inne całkowite dochody

Na skumulowane inne całkowite dochody odnosi się różnice z wyceny aktywów finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez inne całkowite dochody, efekt wyceny zabezpieczeń przepływów środków pieniężnych oraz zyski (straty) aktuarialne dotyczące rezerw na odprawy emerytalne pomniejszone odpowiednio o odpisy z tytułu odroczonego podatku dochodowego z tym związane. Skumulowane inne całkowite dochody nie podlegają dystrybucji.

Zyski zatrzymane

Zyski zatrzymane tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawa (pozostała część kapitału zapasowego, kapitał rezerwowy, w tym fundusz ogólnego ryzyka bankowego) lub stanowią zyski/straty z lat ubiegłych, lub także wynik finansowy netto bieżącego okresu.

Fundusz ogólnego ryzyka bankowego w Banku tworzony jest zgodnie z przepisami ustawy Prawo Bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. z późniejszymi zmianami, z zysku po opodatkowaniu.

Wynik finansowy netto bieżącego okresu stanowi wynik z Rachunku zysków i strat roku bieżącego skorygowany obciążeniem z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych. Straty przypadające udziałom niekontrolującym, a przewyższające wartość przypadającego na nie kapitału własnego, obciążają kapitał własny Grupy.

Gwarancja finansowa

Gwarancja finansowa jest kontraktem, na mocy którego wystawca zobowiązuje się do wykonania na rzecz beneficjanta określonych płatności w celu zrekompensowania poniesionych przez beneficjanta strat, spowodowanych zaniechaniem przez określonego dłużnika spłat wynikających z oryginalnych bądź zmodyfikowanych warunków umowy instrumentu dłużnego.

Udzielone gwarancje finansowe są wyceniane w wyższej z natępujących wartości:

- kwoty odpisu na oczekiwane straty kredytowe,
- początkowo ujętej kwoty pomniejszonej o skumulowaną kwotę dochodów ujmowanych zgodnie z MSSF 15.

Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze

Przychody odsetkowe obejmują odsetki dotyczące instrumentów finansowych, wycenianych według amortyzowanego kosztu oraz aktywów finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez inne całkowite dochody przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą naliczania amortyzowanego kosztu składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego oraz alokacji przychodów lub kosztów z tytułu odsetek i niektórych prowizji (stanowiących integralną część stopy procentowej) do właściwego okresu. Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dokładnie dyskontuje oszacowane przyszłe przepływy pieniężne (w okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego) do wartości bilansowej brutto składnika aktywów/zamortyzowanego kosztu zobowiązania. Obliczając efektywną stopę procentową, Grupa szacuje przepływy pieniężne uwzględniając wszystkie warunki umowne danego instrumentu finansowego, nie biorąc jednak pod uwagę możliwych przyszłych strat z tytułu niespłaconych kredytów. Kalkulacja ta uwzględnia wszystkie opłaty zapłacone lub otrzymane między stronami umowy, które są integralną częścią efektywnej stopy procentowej, oraz koszty transakcji i wszystkie inne różnice z tytułu premii lub dyskonta.

Przychody z tytułu odsetek obejmują odsetki oraz prowizje (otrzymane lub należne) ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej z tytułu: kredytów, lokat międzybankowych oraz dłużnych papierów wartościowych nie sklasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu. W przychodach odsetkowych ujmowane są także koszty bezpośrednio związane z zawarciem umowy kredytowej ponoszone przez Grupę (głównie prowizje płacone agentom zewnętrznym i własnym za zawarcie umowy kredytu hipotecznego oraz związane z tym typem umów koszty wyceny nieruchomości), które stanowią składową rachunku efektywnej stopy procentowej i podlegają rozliczeniu w czasie.

W momencie rozpoznania utraty wartości instrumentu finansowego wycenianego według amortyzowanego kosztu oraz wycenianych wg wartości godziwej przez inne całkowite dochody, przychody odsetkowe ujmowane są w Rachunku zysków i strat, lecz wyliczane są od nowo ustalonej wartości bilansowej instrumentu finansowego (to jest wartości pomniejszonej o odpis aktualizujący wartość).

Przychody z tytułu odsetek obejmują również wynik odsetkowy od instrumentów pochodnych desygnowanych i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi w rachunkowości zabezpieczeń (szczegółowy opis istniejących relacji zabezpieczających zawiera **nota (24)**).

Przychody odsetkowe od instrumentów pochodnych zaklasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu jak również przychody odsetkowe oraz rozliczenie dyskonta lub premii od dłużnych instrumentów finansowych zaklasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu są ujmowane w pozycji „Przychody o charakterze podobnym do odsetkowego od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat” Rachunku zysków i strat. W tej pozycji ujmowane są również przychody odsetkowe wynikające z aktywów obowiązkowo wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Koszty odsetkowe

Koszty odsetkowe obejmują w szczególności odsetki wynikające z instrumentów finansowych, wycenianych według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu opisanej powyżej metody efektywnej stopy procentowej.

Koszty odsetkowe od instrumentów pochodnych zaklasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu wykazywane są w pozycji „Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.

Przychody z tytułu opłat i prowizji/ Koszty z tytułu opłat i prowizji

Przychody i koszty z tytułu opłat i prowizji od obsługi rachunków bankowych, operacji z tytułu obsługi kart płatniczych, z działalności maklerskiej, są zaliczane do wyniku w momencie wykonania usługi, zaś pozostałe prowizje i opłaty są rozliczane w czasie.

Jako podstawowe typy prowizji związanych z działalnością kredytową Grupa wyróżnia między innymi opłaty i prowizje przygotowawcze oraz prowizje od niewykorzystanego zaangażowania.

Opłaty i prowizje (zarówno przychody jak i koszty) bezpośrednio związane z powstaniem aktywów finansowych posiadających określone harmonogramy spłat są ujmowane w Rachunku zysków i strat jako element efektywnej stopy procentowej i stanowią część przychodów odsetkowych. Inne integralnie związane z powstaniem aktywów bez określonych harmonogramów rozliczane są liniowo w okresie trwania kontraktu. Opłaty za zobowiązanie się do udzielenia pożyczek, które najprawdopodobniej będą zaciągnięte, są odraczane i z chwilą powstania aktywów finansowych są rozliczane jako element efektywnej stopy procentowej lub liniowo przy uwzględnieniu wyżej wymienionego kryterium. W przypadku kredytów i pożyczek o nieustalonych terminach płatności rat i nieustalonych zmianach oprocentowania, np. kredytów w rachunku bieżącym i kredytów z tytułu kart kredytowych, prowizje rozliczane są w czasie przez okres ważności karty lub limitu kredytu w rachunku bieżącym metodą liniową, i zaliczane do przychodów prowizyjnych.

W związku z prowadzoną przez Grupę działalnością bancassurance (sprzedaż usług ubezpieczeniowych), bazując na kryterium rozpoznawania przychodów z tej działalności, można wydzielić dwie grupy produktów.

Pierwszą grupę stanowią produkty ubezpieczeniowe bez bezpośredniego powiązania z instrumentem finansowym (np.: ubezpieczenie zdrowia, NNW) - w tym przypadku wynagrodzenie Grupy jest ujmowane jednorazowo jako przychód po wykonaniu ważnej czynności tj. w dniu rozpoczęcia lub odnowienia polis ubezpieczeniowych z uwzględnieniem ewentualnych rezerw na zwroty.

W drugim przypadku (gdy występuje bezpośrednie powiązanie ubezpieczenia z instrumentem finansowym, to jest w szczególności gdy produkt ubezpieczeniowy oferowany jest klientowi wyłącznie z produktem kredytowym, tj. nie ma możliwości zakupu w Banku produktu ubezpieczeniowego identycznego co do formy prawnej, warunków produktu i treści ekonomicznej bez produktu kredytowego) można zidentyfikować dwie kategorie:

- a) W ubezpieczeniach związanych z kredytami mieszkaniowymi w przypadku ubezpieczeń pobieranych miesięcznie (ubezpieczenie na życie i ubezpieczenie nieruchomości) wynagrodzenie jest ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie otrzymania wynagrodzenia.
- b) W ubezpieczeniach związanych z kredytami gotówkowymi Grupa dokonuje alokacji łącznej wartości wynagrodzenia należnego z tytułu połączonej transakcji do poszczególnych elementów transakcji, po pomniejszeniu o szacunek rezerwy dotyczącej części wynagrodzenia, która będzie zwracana, np. w wyniku rezygnacji przez klienta z ubezpieczenia, przedpłat lub innych tytułów. Szacunek rezerwy oparty jest na analizie historycznych informacji o rzeczywistych zwrotach w przeszłości oraz przewidywaniach, co do trendu zwrotów w przyszłości.

Alokacja wynagrodzenia, o której mowa wyżej, oparta jest o metodę „względnej wartości godziwej”, polegającej na podziale łącznego wynagrodzenia w proporcji, odpowiednio, wartości godziwej wynagrodzenia z tytułu instrumentu finansowego oraz wartości godziwej usługi pośrednictwa. Ustalenie powyższych wartości godziwych oparte jest na danych rynkowych, w szczególności dla:

- usługi pośrednictwa - na podejściu rynkowym polegającym na wykorzystaniu cen i innych danych rynkowych dla najbardziej zbliżonych transakcji rynkowych,
- wynagrodzenia z instrumentu finansowego - na podejściu dochodowym opartym na przeliczeniu przyszłych kwot na wartość bieżącą z wykorzystaniem informacji na temat oprocentowania i innych opłat dla identycznych lub najbardziej zbliżonych instrumentów finansowych oferowanych niezależnie od produktu ubezpieczeniowego.

Poszczególne wyodrębnione elementy danej transakcji, bądź kilku transakcji rozpatrywanych łącznie, podlegają następującym zasadom ujmowania przychodu:

- prowizje agencji ubezpieczeniowych - w części dotyczącej opłaty za wykonanie ważnej czynności, ujmowane w przychodach w dniu rozpoczęcia bądź odnowienia polisy ubezpieczeniowej,
- prowizje/opłaty stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej instrumentu finansowego - traktowane, jako korekta efektywnej stopy procentowej i ujmowane w przychodach odsetkowych.

W 2021 roku Bank dokonywał przeglądu procesu założeń stosowanego modelu rozliczania przychodów z tytułu bancassurance, w wyniku czego w zakresie ubezpieczeń związanych z kredytami gotówkowymi, wskaźnik przychodów ujmowanych jednorazowo jako prowizja za wykonanie ważnej czynności kształtował się na poziomie 7% (w roku 2020 było to 5%).

Na dzień 31 grudnia 2021 r., dla produktów ubezpieczeniowych powiązanych z kredytami gotówkowymi Bank oszacował rezerwę na zwroty składek, wyrażoną jako procentowy wskaźnik zwrotów do wysokości prowizji brutto, na poziomie 53%.

Pozostałe opłaty i prowizje związane z usługami finansowymi oferowanymi przez Grupę, takie jak:

- usługi zarządzania aktywami;
- usługi zarządzania środkami pieniężnymi;
- usługi maklerskie;

są rozpoznawane w Rachunku zysków i strat jednorazowo.

Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w Rachunku zysków i strat Grupy w dniu ustalenia praw udziałowców/akcjonariuszy do ich otrzymania.

Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy

Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia dłużnych instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do portfela wyceniane wg wartości godziwej przez całkowite dochody oraz pozostałe zyski i straty wynikające z działalności inwestycyjnej.

Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu

Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaliczonych do aktywów/zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu oraz efekt wyceny tych instrumentów do wartości godziwej (w tym m.in. przeznaczone do obrotu instrumenty dłużne, kapitałowe i pochodne).

Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy

Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy obejmuje zyski i straty powstałe w wyniku zbycia oraz efekt wyceny instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do tej kategorii aktywów.

Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń

Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń obejmuje w szczególności: zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego (w tym zaniechanie), zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanej wynikające z zabezpieczonego ryzyka oraz ujętą w wyniku finansowym nieefektywność wynikającą z zabezpieczeń przepływów pieniężnych.

Wynik z pozycji wymiany

Wynik z pozycji wymiany obejmuje: i) wynik zrealizowany oraz wynik z wyceny transakcji FX spot i FX Forward, ii) dodatnie i ujemne różnice kursowe, zarówno zrealizowane jak i niezrealizowane, wynikające z codziennej wyceny aktywów i pasywów walutowych, po obowiązującym na dzień bilansowy średnim kursie NBP i wpływające na przychody lub koszty z pozycji wymiany.

Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zaliczane są koszty i przychody niezwiązane bezpośrednio z działalnością bankową i maklerską Grupy. Są to w szczególności wynik z tytułu sprzedaży i likwidacji środków trwałych, przychody z tytułu sprzedaży pozostałych usług, otrzymane i zapłacone odszkodowania kary i grzywny oraz rezerwy na sprawy sporne.

Podatek dochodowy

Podatek dochodowy od osób prawnych obejmuje podatek bieżący oraz odroczony.

Bieżący podatek dochodowy jest obliczany według obowiązującej stawki podatkowej i jest kalkulowany w oparciu o zysk brutto ustalony na podstawie odpowiednich przepisów o rachunkowości, skorygowany o przychody niepodlegające opodatkowaniu i koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodu. Ponadto, dla celów podatkowych, wynik księgowy brutto koryguje się o przychody i koszty z lat ubiegłych, zrealizowane dla celów podatkowych w danym okresie sprawozdawczym oraz odliczenia od dochodu np. z tytułu darowizn.

Podatek dochodowy odroczony ujmowany jest w Rachunku zysków i strat za wyjątkiem sytuacji, w których rozpoznawany jest w sprawozdaniu z pozostałych całkowitych dochodów lub bezpośrednio w kapitale z aktualizacji wyceny, ponieważ dotyczy transakcji, które również są rozpoznawane w sprawozdaniu z pozostałych całkowitych dochodów lub bezpośrednio w kapitale z aktualizacji wyceny.

Rezerwę na odroczony podatek dochodowy wykazuje się w pasywach bilansu jako „Rezerwę na odroczony podatek dochodowy”. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmuje się w aktywach bilansu w pozycji „Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego”. Grupa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego w ramach każdej jednostki wchodzącej w skład Grupy, ponieważ posiada tytuł prawny do przeprowadzenia takiej kompensaty oraz aktywa i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikają z podatku nałożonego przez tę samą władzę podatkową.

Rezerwa na odroczony podatek dochodowy ujmowana jest przy użyciu metody bilansowej w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych z wyjątkiem sytuacji, gdy powstaje w wyniku amortyzacji wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji niestanowiącej połączenia jednostek gospodarczych, która w chwili jej zawierania nie ma wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowane są przy użyciu metody bilansowej w odniesieniu aktywowanych strat podatkowych oraz wszystkich ujemnych różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym jedynie w zakresie, w jakim będzie możliwe osiągnięcie przychodu podatkowego w związku z którym pomniejszenia te będą mogły być odwrócone.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego nie są ujmowane, gdy dotyczą ujemnych różnic przejściowych powstających w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania, przy transakcji niestanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową.

Grupa nie ujmuje w kalkulacji podatku odroczonego zobowiązania lub aktywa z tytułu różnic przejściowych powstających w związku z inwestycją w jednostkach zależnych i stowarzyszonych, chyba że na podstawie posiadanych dowodów realizacja różnic przejściowych jest kontrolowana przez Grupę i prawdopodobne jest, że w możliwej do przewidzenia przyszłości różnice te ulegną odwróceniu.

Wyliczenie aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na odroczony podatek dochodowy bazuje na przewidywanym stopniu realizacji wartości bilansowych aktywów i zobowiązań, z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) prawnie lub faktycznie obowiązujące na dzień bilansowy.

8. Zarządzanie Ryzykiem Finansowym

Zarządzanie ryzykiem finansowym jest jedną z podstawowych aktywności Zarządu składającą się na proces efektywnego zarządzania Grupą. Określa ono ramy rozwoju, rentowności i stabilności działalności biznesowej, tworząc zasady zapewniające Grupie zgodność z najlepszymi praktykami w zakresie kontroli wewnętrznej i wymogami prawnymi oraz zgodność strategii zarządzania wszystkimi typami ryzyka.

8.1. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM

Misją zarządzania ryzykiem w Grupie Banku Millennium jest zapewnienie, że wszystkie rodzaje ryzyka były zarządzane, monitorowane i kontrolowane odpowiednio do przyjętego profilu ryzyka (apetytu na ryzyko) oraz charakteru i skali działania Grupy. Ważną zasadą zarządzania ryzykiem jest optymalizacja relacji ryzyka i rentowności - w Grupie zwraca się szczególną uwagę na to, aby podejmowane decyzje biznesowe brały pod uwagę (równoważyły) ryzyko i zysk.

Cele misji zarządzania ryzykiem osiągnąć są poprzez realizację następujących działań:

- Opracowanie strategii zarządzania ryzykiem, polityki kredytowej, procesów i procedur określających zasady akceptacji dopuszczalnego poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka,
- Wdrażanie, w coraz większym zakresie, narzędzi informatycznych służących identyfikacji, kontroli i pomiarowi ryzyka,
- Zwiększanie wśród pracowników świadomości odpowiedzialności za właściwe zarządzanie ryzykiem na każdym poziomie struktury organizacyjnej Grupy.

Zarządzanie ryzykiem w Grupie jest scentralizowane i uwzględnia potrzebę osiągnięcia założonej rentowności jak również utrzymania odpowiedniej relacji ryzyko - kapitał, w kontekście posiadania odpowiedniego poziomu kapitału na pokrycie ryzyka. W ramach zarządzania ryzykiem wykorzystuje się także szeroki zakres metod - zarówno jakościowych jak i ilościowych, w tym zaawansowane narzędzia matematyczno-statystyczne, wspomagane przez odpowiednie systemy informatyczne.

Grupa, określając cele biznesowe, bierze pod uwagę zdefiniowane ramy ryzyka (apetyt na ryzyko) w celu zapewnienia, aby struktura i rozwój biznesu odpowiadały zakładanemu profilowi ryzyka charakteryzującego się szeregiem parametrów takich jak:

- Wzrost kredytowania wg produktów / segmentów,
- Struktura portfela kredytowego,
- Wskaźniki jakości portfela,
- Koszt ryzyka,
- Wymogi kapitałowe / kapitał ekonomiczny,
- Wymagana wielkość i struktura płynności.

Model zarządzania i kontroli ryzyka na poziomie Grupy opiera się na następujących podstawowych zasadach:

- zapewnienie kompleksowej kwantyfikacji i parametryzacji różnych rodzajów ryzyka pod kątem optymalizacji struktury bilansu i pozycji pozabilansowych Grupy, przy uwzględnieniu założonego poziomu rentowności prowadzonej działalności biznesowej. Główne obszary analizy obejmują: ryzyko kredytowe, ryzyko rynkowe, ryzyko płynności oraz ryzyko operacyjne; szczególnej uwadze podlegają również ryzyko prawne i sporów sądowych,
- wszystkie typy ryzyka są monitorowane i kontrolowane w odniesieniu do dochodowości prowadzonej działalności oraz poziomu kapitału niezbędnego do zapewnienia bezpieczeństwa operacji z punktu widzenia wymogów kapitałowych. Wyniki pomiarów ryzyka są regularnie raportowane w ramach systemu informacji zarządczej,
- rozdzielenie obowiązków w zakresie powstania ryzyka, zarządzania ryzykiem i kontroli ryzyka.

Proces zarządzania ryzykiem w Grupie przedstawia poniższy schemat:

Podział kompetencji w zakresie zarządzania ryzykiem przedstawia się następująco:

- Rada Nadzorcza jest odpowiedzialna za nadzorowanie zgodności polityki podejmowania ryzyka przez Grupę ze strategią Grupy oraz jego planem finansowym. W ramach Rady Nadzorczej działa Komitet ds. Ryzyka, który wspiera ją w realizacji tych zadań m.in. opiniując strategię ryzyka Grupy, w tym tolerancję Grupy do ponoszenia ryzyka.
- Zarząd odpowiada za efektywność systemu zarządzania ryzykiem, procesu szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz systemu kontroli wewnętrznej;
- Komitet Kredytowy, Komitet Kapitałów, Aktywów i Pasywów oraz Komitet Należności Zagrożonych są odpowiedzialne za bieżące zarządzanie różnymi rodzajami ryzyka bankowego w ramach modelu ustalonego przez Zarząd;
- Komitet Ryzyka oraz Komitet Procesów i Ryzyka Operacyjnego są odpowiedzialne za definiowanie polityki oraz za monitorowanie i kontrolowanie różnych rodzajów ryzyka bankowego w ramach modelu ustalonego przez Zarząd;
- Komitet Walidacyjny odpowiedzialny jest za akceptację wyników walidacji modeli ryzyka oraz nadzór nad wdrażaniem zaleceń określonych przez Biuro Walidacji Modeli;
- Podkomitet do spraw sądowych jest odpowiedzialny za opiniowanie i podejmowanie decyzji w sprawach z zakresu postępowań sądowych, w których wartość przedmiotu sporu lub bezpośredni skutek dla wartości majątku w wyniku orzeczenia sądu przekracza 1 mln zł lub w wyniku kilku spraw o tym samym charakterze, z wyłączeniem spraw należących do portfela restrukturyzacji i windykacji wierzytelności Banku zarządzanych przez Departament Windykacji Korporacyjnej oraz Departament Restrukturyzacji Detalicznej i Windykacji. Podkomitet do spraw sądowych jest również właściwy do rozpatrywania sporów z portfela Departamentu Restrukturyzacji Detalicznej i Windykacji, których charakter sporu odpowiada charakterowi sporów sądowych nadzorowanych przez Podkomitet Ryzyka Spraw Sądowych oraz kwestie związane z ustaleniem warunków ugody co do skutków stosunków prawnych na etapie przed procesowym lub w okolicznościach wskazujących na istotne prawdopodobieństwo sporu, który w przypadku materializacji podlegałby kompetencjom Podkomitetu do spraw sądowych, z wyłączeniem spraw zarządzanych przez Departament Windykacji Korporacyjnej.
- Departament Ryzyka odpowiada za zarządzanie ryzykiem, w tym za identyfikację, pomiar, analizę, monitorowanie i raportowanie ryzyka w Grupie. Departament Ryzyka przygotowuje również zasady zarządzania ryzykiem i odpowiednie procedury, a także przedstawia informacje i proponuje kierunki działania niezbędne do podejmowania decyzji przez Komitet Kapitałów, Aktywów i Pasywów, Komitet Ryzyka i Zarząd dotyczących zarządzania ryzykiem;
- Departament Ratingu odpowiedzialny jest przede wszystkim za nadawanie ratingów ryzyka (ocena wiarygodności kredytowej) dla klientów korporacyjnych Banku oraz monitoring i ewentualną zmianę ratingów w okresie ich obowiązywania. Proces nadawania ratingów jest niezależny od procesu podejmowania decyzji kredytowej;

- Departament Decyzji Kredytowych Przedsiębiorstw, Departament Hipotecznych Decyzji Kredytowych i Departament Decyzji Kredytowych Consumer Finance są odpowiedzialne, odpowiednio w ramach Segmentu Klientów Korporacyjnych i Segmentu Klientów Detalicznych, za proces podejmowania decyzji kredytowych, w tym analizowanie sytuacji finansowej klientów, sporządzanie projektów decyzji kredytowych dla poszczególnych szczebli decyzyjnych i podejmowanie decyzji kredytowych w ramach określonych limitów;
- Departament Monitorowania i Dochodzenia Należności Detalicznych oraz Departament Restrukturyzacji i Windykacji Należności Detalicznych są odpowiedzialne za monitorowanie spłat i proces dochodzenia należności przeterminowanych od osób fizycznych;
- Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych opracowuje określone strategie dla każdego klienta ze swojego portfela, w celu jak najszybszej maksymalizacji odzysku i ograniczenia ryzyka ponoszonego przez Grupę. Podejście w poszczególnych sprawach jest stale aktualizowane przy wykorzystaniu bieżących informacji, najlepszych praktyk i doświadczeń w zakresie odzyskiwania należności;
- Biuro Kontroli i Analiz Skarbu jest odpowiedzialne za monitorowanie i wykorzystywanie niektórych limitów Grupy, takich jak limity kontrahenta i limity typu stop-loss, monitorowanie pozycji walutowej Grupy i wyników aktywnego „tradingu” oraz kontrolę operacji Departamentu Skarbu;
- Biuro Walidacji Modeli jest odpowiedzialne za jakościową oraz ilościową analizę i walidację modeli, niezależną od funkcji budowy modeli; przygotowywanie metodyki walidacji i monitorowania modeli; podejmowanie działań związanych z wydawaniem opinii w zakresie adekwatności nowych modeli dla obszaru, którego dotyczą; przygotowywanie raportów na potrzeby Komitetu Walidacyjnego;
- Wydział Zarządzania Nadużyciami jest odpowiedzialny za tworzenie, implementację oraz monitorowanie realizacji polityki Banku w zakresie zarządzania ryzykiem nadużyć we współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi Banku. Wydział stanowi centrum kompetencji dla procesu zapobiegania nadużyciom;
- Departament Zgodności odpowiada za zapewnienie zgodności z regulacjami prawnymi, powiązаныmi standardami regulacyjnymi, zasadami i standardami rynkowymi, a także wewnętrznymi regulacjami i kodeksami postępowania;
- Departament Prawny odpowiada za prowadzenie spraw spornych Banku, w razie potrzeby przy wsparciu zewnętrznych kancelarii prawnych i ekspertów prawnych.

Grupa opracowała kompleksowy dokument o charakterze wytycznych dotyczących polityki/strategii w zakresie zarządzania ryzykiem „Strategia ryzyka na lata 2022-2024”. Dokument ten jest opracowany w horyzoncie trzyletnim i podlega corocznemu przeglądowi i uaktualnieniu. Jest on zatwierdzany przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku. Strategia ryzyka jest nierozzerwalnie związana z innymi dokumentami strategicznymi, takimi jak: Budżet, Plan Płynności, Plan Kapitałowy.

Strategia Ryzyka opiera się na zdefiniowanych przez Grupę dwóch podstawowych pojęciach:

1. Profil ryzyka: aktualny poziom ryzyka wyrażony kwotą lub rodzajem ryzyka, na które Grupa jest obecnie narażona. Grupa również przewiduje, jak profil ryzyka może się zmieniać w przyszłości uwzględniając zarówno oczekiwane jak i skrajne scenariusze ekonomiczne, zgodnie z apetytem na ryzyko;
2. Apetyt na ryzyko: maksymalny poziom lub rodzaj ryzyka, jakie Grupa jest w stanie zaakceptować i tolerować dla osiągnięcia swoich celów finansowych i strategicznych. W tym celu zdefiniowano trzy strefy, określające poziomy ostrzegawcze i wymagające podjęcia działań.

Apetyt na ryzyko ma zapewniać, że profil działalności biznesowej i jej skala wzrostu będą odpowiadać przyszłemu Profilowi Ryzyka. Apetyt na ryzyko został odzwierciedlony w określonych indykatorach, w takich kluczowych obszarach jak:

- Wypłacalność
- Płynność i finansowanie
- Zmienność wyników finansowych i struktura produktowa
- Działalność operacyjna i reputacja.

Grupa posiada jasno określoną strategię ryzyka obejmującą kredyty detaliczne, korporacyjne, działalność rynkową i płynność oraz zarządzanie ryzykiem operacyjnym i kapitałem. Dla każdego ryzyka w szczególności i ogółem, Grupa jasno określa apetyt na ryzyko.

Zarządzanie ryzykiem jest definiowana głównie poprzez zasady i cele określone w Strategii Ryzyka i dodatkowo uzupełnione szczegółowo zasadami i wytycznymi jakościowymi przedstawionymi w następujących dokumentach:

- Zasady zarządzania i planowania kapitałowego,
- Zasady i wytyczne kredytowe,
- Zasady zarządzania ryzykiem koncentracji,
- Zasady i reguły zarządzania ryzykiem płynności,
- Zasady i reguły dotyczące zarządzania ryzykiem rynkowym na rynkach finansowych,
- Zasady i reguły dotyczące zarządzania ryzykiem rynkowym w Księdze Bankowej,
- Polityka inwestycyjna,
- Zasady i wytyczne dotyczące zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- Polityka i zasady dotyczące zarządzania ryzykiem modeli,
- Polityka w zakresie testów warunków skrajnych,
- Regulamin Banku Millennium S.A. - Program przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

W ramach apetytu na ryzyko, Grupa określiła strefy dla mierników tego apetytu (zbudowane za zasadzie „światła drogowych”). Dla stref apetytu określono:

- Status apetytu na ryzyko - strefa zielona oznacza miernik w ramach apetytu na ryzyko, strefa żółta oznacza zwiększone ryzyko przekroczenia apetytu na ryzyko, strefa czerwona oznacza przekroczenie tego apetytu
- proces eskalacji podejmowanych działań (jednostki organizacyjne / organy Banku odpowiedzialne za decyzje i wykonanie działań w poszczególnych strefach),
- procedury monitoringu apetytu na ryzyko.

Grupa szczególną wagę przykładą do ciągłego doskonalenia procesu zarządzania ryzykiem. Jednym z wymiernych tego efektów jest sukces polegający na zezwoleniu na zastosowanie w szerszym zakresie metody IRB w procesie wyliczania wymogów kapitałowych.

8.2. ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM

Zarządzanie kapitałowe odnosi się do dwóch obszarów: zarządzania adekwatnością kapitałową i alokacji kapitału. Dla obydwu z tych obszarów określone zostały cele zarządcze.

Celami zarządzania adekwatnością kapitałową są: (a) spełnienie wymagań określonych w przepisach zewnętrznych (regulacyjna adekwatność kapitałowa) oraz (b) zapewnienie wypłacalności w warunkach normalnych i w warunkach skrajnych (ekonomiczna adekwatność kapitałowa/kapitał wewnętrzny). Realizując te cele, Grupa dąży do osiągnięcia wewnętrznych długookresowych limitów (celów) kapitałowych, określonych w Strategii Ryzyka.

Z kolei celem alokacji kapitału jest kreowanie wartości dla właścicieli poprzez maksymalizację zwrotu z działalności obciążonej ryzykiem, biorąc pod uwagę ustaloną tolerancję na ryzyko.

W ramach zarządzania kapitałowego realizowany jest również proces planowania kapitału. Celem tego procesu jest określenie funduszy własnych (baza kapitałowa określająca możliwość podjęcia ryzyka) i wykorzystania kapitału (wymogi kapitału regulacyjnego i kapitału ekonomicznego) w taki sposób, aby zapewnić spełnienie limitów (celów) kapitałowych, przy założeniu realizacji przewidywanej strategii biznesowej i profilu ryzyka - w normalnych i skrajnych warunkach ekonomicznych.

Regulacyjna adekwatność kapitałowa

Grupa jest zobowiązana na mocy prawa do spełnienia minimalnych wymogów w zakresie funduszy własnych, określonych w art. 92 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i rady (UE) nr 575/2013 w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (CRR). Jednocześnie przy ustalaniu limitów/celów kapitałowych uwzględniono:

- Bufor II Filara kredytów walutowych (RRE FX) - zalecenie KNF dotyczące dodatkowego wymogu kapitałowego dla zabezpieczenia ryzyka wynikającego z walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych, wynikające z art. 138 ust. 1 pkt 2a ustawy Prawo bankowe. Wysokość tego bufora jest ustalana dla poszczególnych banków corocznie przez KNF w wyniku procesu Badania i Oceny Nadzorczej (BION) i obejmuje ryzyko niedostatecznie pokryte - zdaniem KNF - przez minimalne wymogi w zakresie funduszy własnych, określone w art. 92 CRR. Aktualnie bufor ten został ustalony w wydanych pod koniec 2021 roku zaleceniach KNF, w wysokości 2,82 p.p. (Bank) i 2,79 p.p. (Grupa) dla łącznego wskaźnika kapitałowego (TCR), co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 2,11 p.p. (Bank) i 2,09 p.p. (Grupa) ponad Wskaźnik Tier1 oraz 1,58 p.p. (Bank) i 1,56 p.p. (Grupa) ponad Wskaźnik CET1¹;
- Wymóg połączonego bufora - określony w ustawie o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym - który składa się z:
 - Bufora zabezpieczenia kapitału w wysokości 2,5%;
 - Bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII) - w wysokości 0,25%, przy czym wysokość jest corocznie ustalana przez KNF²;
 - Bufora ryzyka systemowego w wysokości 0% obowiązujący marca 2020 roku, w związku z Rozporządzeniem Ministra Finansów i Rozwoju;
 - Bufor antycykliczny w wysokości 0%.

¹ Zalecenie to zastępuje poprzednie zalecenie z 2020 r. dotyczące utrzymania funduszy własnych na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego poziomie 3,41 p.p. (Bank) i 3,35 p.p. (Grupa) dla łącznego współczynnika kapitałowego (TCR), co odpowiada wymogowi kapitałowemu 2,56 p.p. dla Banku i 2,52 p.p. dla Grupy ponad Wskaźnik Tier 1 oraz co odpowiada wymogowi kapitałowemu 1,91 p.p. dla Banku i 1,88 p.p. dla Grupy ponad Wskaźnik CET1

² W listopadzie 2020 roku Komisja Nadzoru Finansowego poinformowała o zidentyfikowaniu Banku jako innej instytucji o znaczeniu systemowym i nałożeniu bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym w wysokości 0,25%

Zgodnie z obowiązującymi przepisami i zaleceniami Komisji Nadzoru Finansowego, Grupa ustaliła minimalne poziomy współczynników kapitałowych, będące jednocześnie celami/limitami kapitałowymi. Są to wielkości OCR (łącznych wymogów kapitałowych) dla poszczególnych wskaźników.

Poniższa tabela prezentuje te wielkości według stanu na 31 grudnia 2021 r. O każdej zmianie poziomów wymaganego kapitału Bank poinformuje zgodnie z przepisami.

Wskaźnik kapitałowy	31.12.2021	
Wskaźnik kapitału podstawowego Tier 1 (Wskaźnik CET1)	Bank	Grupa
Minimum	4,50%	4,50%
Bufor II Filara kredytów walutowych (RRE FX)	1,58%	1,56%
TSCR CET1 (Łączne wymogi SREP/BION)	6,08%	6,06%
Bufor zabezpieczenia kapitału	2,50%	2,50%
Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII)	0,25%	0,25%
Bufor ryzyka systemowego	0,00%	0,00%
Bufor antycykliczny	0,00%	0,00%
Wymóg połączonego bufora	2,75%	2,75%
OCR CET1 (Łączne wymogi kapitałowe CET1)	8,83%	8,81%
Wskaźnik kapitału Tier 1 (Wskaźnik T1)	Bank	Grupa
Minimum	6,00%	6,00%
Bufor II Filara kredytów walutowych (RRE FX)	2,11%	2,09%
TSCR T1 (Łączne wymogi SREP/BION)	8,11%	8,09%
Bufor zabezpieczenia kapitału	2,50%	2,50%
Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII)	0,25%	0,25%
Bufor ryzyka systemowego	0,00%	0,00%
Bufor antycykliczny	0,00%	0,00%
Wymóg połączonego bufora	2,75%	2,75%
OCR T1 (Łączne wymogi kapitałowe T1)	10,86%	10,84%
Łączny wskaźnik kapitałowy (TCR)	Bank	Grupa
Minimum	8,00%	8,00%
Bufor II Filara kredytów walutowych (RRE FX)	2,82%	2,79%
TSCR TCR (Łączne wymogi SREP/BION)	10,82%	10,79%
Bufor zabezpieczenia kapitału	2,50%	2,50%
Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII)	0,25%	0,25%
Bufor ryzyka systemowego	0,00%	0,00%
Bufor antycykliczny	0,00%	0,00%
Wymóg połączonego bufora	2,75%	2,75%
OCR TCR (Łączne wymogi kapitałowe TCR)	13,57%	13,54%

Ryzyko kapitałowe wyrażone powyższymi celami/limitami kapitałowymi, jest przedmiotem regularnego pomiaru i monitoringu. W odniesieniu do wszystkich docelowych wartości kapitału ustalono pewne minimalne zakresy tych wartości. Wskaźniki kapitałowe w danym przedziale determinują konieczność podjęcia odpowiednich decyzji lub działań zarządczych. Regularny monitoring ryzyka kapitałowego opiera się na klasyfikacji wskaźników kapitałowych do odpowiednich przedziałów, a następnie przeprowadza się ocenę trendów i czynników mających wpływ na poziom adekwatności kapitałowej.

Wymogi w zakresie funduszy własnych

Grupa oblicza wymogi w zakresie funduszy własnych przy użyciu metod standardowych, realizując jednocześnie projekt stopniowego wdrażania metody ratingów wewnętrznych (IRB) w celu obliczania minimalnych wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego i uzyskania stosownych decyzji Organów Nadzoru.

Pod koniec 2012 r. Banco de Portugal (będący nadzorcą konsolidującym) we współpracy z Komisją Nadzoru Finansowego (KNF) udzielił zezwolenia na stosowanie metody IRB w odniesieniu do następujących portfeli kredytowych: (i) ekspozycje detaliczne wobec klientów indywidualnych zabezpieczone na nieruchomościach mieszkalnych (RRE), (ii) odnawialne ekspozycje detaliczne (QRRE). Zgodnie z przedmiotową zgodą, minimalne wymogi w zakresie funduszy własnych obliczone z wykorzystaniem metody IRB musiały być czasowo utrzymane na poziomie nie mniejszym niż 80% (tzw. floor nadzorczy) odpowiednich wymogów kapitałowych obliczonych metodą standardową.

Pod koniec 2014 roku Grupa uzyskała kolejną decyzję wydaną przez Organy Nadzoru w zakresie stosowania metody IRB. Zgodnie z jej treścią dla portfeli RRE i QRRE, wymogi kapitałowe w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego powinny być utrzymywane tymczasowo na poziomie nie mniejszym niż 70% (floor nadzorczy) odpowiednich wymogów kapitałowych obliczonych metodą standardową, dopóki Grupa nie wypełni dodatkowych warunków zdefiniowanych przez Nadzorcę.

W lipcu 2017 r. Grupa otrzymała zezwolenie Organów Nadzoru (Europejski Bank Centralny we współpracy z KNF) na zastosowanie istotnych zmian w stosowanych modelach IRB (modele LGD) i zniesienie flooru nadzorczego.

Od 2018 roku Grupa sukcesywnie realizuje wieloetapowy proces implementacji zmian w metodzie IRB, związany z wymogami w zakresie nowej definicji niewykonania zobowiązania. W pierwszej fazie zgodnie z zaakceptowanym przez Nadzór podejściem („two-step approach”) Grupa Banku Millennium w 2020 z sukcesem wdrożyła rozwiązania dla nowej definicji niewykonania zobowiązania na środowisko produkcyjne. Grupa zobowiązana jest do uwzględniania dodatkowego narzutu konserwatywnego na oszacowania wartości RWA dla ekspozycji zakwalifikowanych do metody IRB. Poziom tego narzutu, wyliczony w oparciu o algorytm nadzorczy został określony w wysokości 5% ponad wartość wynikającą z metody IRB.

W roku 2021 wykonano kalibrację i przebudowę wszystkich modeli ryzyka kredytowego, wchodzących w skład systemu ratingowego objętego aktualną zgodą nadzorczą. Grupa uzyskała również w 2021 roku decyzję Organów Nadzoru dotyczącą zatwierdzenia istotnych zmian stosowanych modeli IRB (LGD, LGD in-default i ELBE) dla systemów ratingowych objętych zezwoleniem IRB.

Kapitał wewnętrzny

Grupa definiuje kapitał wewnętrzny zgodnie z ustawą Prawo bankowe jako kwotę niezbędną do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Grupy oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka w przyszłości.

Kapitał wewnętrzny jest wykorzystywany w zarządzaniu kapitałowym, w procesach zarządzania ekonomiczną adekwatnością kapitałową oraz alokacji kapitału. Grupa zdefiniowała proces wyliczania kapitału wewnętrznego (ekonomicznego). W tym celu dla mierzalnych rodzajów ryzyka wykorzystywane są modele i metody matematyczno-statystyczne.

Utrzymanie ekonomicznej adekwatności kapitałowej oznacza pokrycie (zabezpieczenie) kapitału wewnętrznego (zagregowanej miary ryzyka) przez dostępne zasoby finansowe (fundusze własne). Obowiązek takiego zabezpieczenia ryzyka wynika wprost z ustawy Prawo bankowe, co znalazło odzwierciedlenie w celach/limitach kapitałowych Grupy - buforze kapitału ekonomicznego oraz buforze kapitału ekonomicznego w warunkach skrajnych.

W 2021 roku obydwie powyższe cele kapitałowe zostały spełnione z nadwyżką. Nadwyżka funduszy własnych nad kapitałem wewnętrznym umożliwia dalszy wzrost skali działalności, szczególnie w kierunku produktów generujących wysoki zwrot z uwzględnieniem ponoszonego ryzyka.

Równolegle kapitał wewnętrzny jest wykorzystywany w procesie alokacji kapitału, do przydzielenia kapitału wewnętrznego na produkty/linie biznesowe, obliczenia miar efektywności uwzględniających ryzyko, ustalenia limitów na ryzyko i realokacji kapitału wewnętrznego.

Adekwatność kapitałowa - stan bieżący, ocena i trendy

Adekwatność kapitałowa dla Grupy w okresie ostatnich trzech lat przedstawia się jak niżej³:

Adekwatność kapitałowa	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2019
Aktywa ważone ryzykiem	49 442,8	51 138,0	48 124,6
Wymogi w zakresie funduszy własnych, w tym:	3 955,4	4 091,0	3 850,0
- z tytułu ryzyka kredytowego i kredytowego kontrahenta	3 479,8	3 677,0	3 495,2
- z tytułu ryzyka rynkowego	32,3	26,7	24,2
- z tytułu ryzyka operacyjnego	433,0	382,6	326,9
- z tytułu korekty wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego	10,3	4,8	3,6
Fundusze własne, w tym:	8 436,3	9 969,0	9 668,5
Kapitał podstawowy Tier 1	6 906,3	8 439,0	8 138,5
Kapitał Tier 2	1 530,0	1 530,0	1 530,0
Łączny wskaźnik kapitałowy (TCR)	17,06%	19,49%	20,09%
Minimalny wymagany poziom	13,54%	14,10%	18,37%
Nadwyżka (+) / Niedobór (-) adekwatności kapitałowej TCR (p.p.)	3,52	5,39	1,72
Wskaźnik kapitału Tier 1 (Wskaźnik T1)	13,97%	16,50%	16,91%
Minimalny wymagany poziom	10,84%	11,27%	15,15%
Nadwyżka (+) / Niedobór (-) adekwatności kapitałowej T1 (p.p.)	3,13	5,23	1,76
Wskaźnik kapitału podstawowego Tier 1 (Wskaźnik CET1)	13,97%	16,50%	16,91%
Minimalny wymagany poziom	8,81%	9,13%	12,73%
Nadwyżka (+) / Niedobór (-) adekwatności kapitałowej CET1 (p.p.)	5,16	7,37	4,18
Wskaźnik dźwigni finansowej	6,46%	8,30%	8,11%

Na koniec 2021 roku, adekwatność kapitałowa mierzona wskaźnikiem kapitału podstawowego Tier 1 i łącznym wskaźnikiem kapitałowym obniżyła się w perspektywie rocznej o odpowiednio ok. 2,53 p.p. i 2,43 p.p.

³ Grupa korzysta z rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 oraz uwzględnia tymczasowe traktowanie niezrealizowanych zysków i strat na papierach wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (FVOCI), zgodnie z art. 468 Rozporządzenia CRR, na podstawie Rozporządzenia UE 2020/873 w odniesieniu do niektórych dostosowań w odpowiedzi na pandemię COVID-19. Na 31.12.2021 r., gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 oraz przejściowego traktowania zgodnie z art. 468, współczynniki kapitałowe prezentowały się jak niżej:

- TCR: 15,84%
- Wskaźnik T1: 12,74%
- Wskaźnik CET1: 12,74%
- Wskaźnik dźwigni finansowej: 5,90%

Aktywa ważone ryzykiem (RWA) spadły w 2021 roku o prawie 1,7 mld zł (o 3,3%). Największa zmiana roczna dotyczyła RWA na ryzyko kredytowe – spadek o ok. 2,5 mld zł (o 5,4%). Drugim istotnym czynnikiem był wzrost RWA na ryzyko operacyjne (o ok. 0,6 mld zł), co wynika z uwzględnienia w wyliczeniu wyższych wyników finansowych z ostatnich trzech lat. Zmiany RWA na ryzyko rynkowe i na CVA (z tytułu korekty wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego) nie były istotne.

Fundusze własne spadły w 2021 roku o ok. 1,5 mld zł (o 15,4%), głównie w rezultacie straty finansowej netto spowodowanej rezerwami na ryzyko prawne.

Minimalne wymagane przez KNF wielkości wskaźników kapitałowych zostały osiągnięte z bezpieczną nadwyżką.

Wskaźnik dźwigni kształtuje się na bezpiecznym poziomie 6,46%, znacznie przekraczając regulacyjne minimum 3%.

W dłuższej perspektywie, poziom adekwatności kapitałowej Grupy oceniany jest jako satysfakcjonujący.

Wymogi MREL

W listopadzie 2021 roku Grupa otrzymała wspólną decyzję Jednolitej Rady do spraw Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji (SRB) i Bankowego Funduszu Gwarancyjnego zobowiązującą do spełnienia minimalnych wymogów w zakresie funduszy własnych oraz zobowiązań podlegających umorzeniu i konwersji (MREL). Zgodnie z tą decyzją Grupa zobowiązana jest spełnić do dnia 31 grudnia 2023 r. minimalny wymóg $MREL_{treas}$ ⁴ w wysokości 21,41% oraz wymóg $MREL_{tem}$ ⁵ w wysokości 5,91%. W decyzji ustalono także ścieżkę stopniowego dojścia do minimalnych wymogów. Ich poziom będzie aktualizowany corocznie.

W związku z powyższą decyzją, w styczniu 2022 roku Rada Nadzorcza Banku zatwierdziła Program Emisji Euroobligacji o łącznej wartości nominalnej nie wyższej niż 3 mld EUR.

8.3. RYZYKO KREDYTOWE

Ryzyko kredytowe jest jednym z najważniejszych rodzajów ryzyka na jakie narażona jest Grupa, w związku z czym, przykładą się szczególną wagę do zarządzania ekspozycjami na to ryzyko. Ryzyko kredytowe wiąże się z bilansowymi ekspozycjami kredytowymi oraz z instrumentami pozabilansowymi, takimi jak udzielone i niewykorzystane linie kredytowe, gwarancje i akredytywy, jak również limity na transakcji związane z instrumentami finansowymi.

Polityka kredytowa podlega okresowym przeglądom i weryfikacji uwzględniającym uwarunkowania rynkowe oraz zmiany w otoczeniu regulacyjnym Grupy.

Dla potrzeb zarządzania ryzykiem kredytowym Grupa korzysta z kilku systemów ratingowych w zależności od rodzaju ekspozycji i segmentu danego klienta. System ratingowy to zestaw metod (modeli), procesów, kontroli, procedur zbierania danych oraz systemów informatycznych identyfikujących i mierzących ryzyko kredytowe, klasyfikujących ekspozycje do określonych klas lub pul (nadawanie ratingu) oraz szacujących prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania i oczekiwaną wielkość straty z tego tytułu.

⁴ Obliczony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko

⁵ Obliczony jako odsetek miary ekspozycji całkowitej

(3a) Pomiar ryzyka kredytowego

Kredyty i pożyczki

Pomiar ryzyka kredytowego, w celu zarządzania portfelem kredytowym, na poziomie poszczególnych klientów i transakcji, z tytułu udzielanych kredytów i pożyczek odbywa się przy uwzględnieniu trzech podstawowych parametrów:

- (i) prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania przez klienta lub kontrahenta (ang. probability of default - PD);
- (ii) kwoty ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania (ang. exposure at default - EAD) oraz
- (iii) współczynnika strat z tytułu niewykonanego zobowiązania (ang. loss given default - LGD).

- (i) Grupa ocenia prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania (PD) indywidualnych kontrahentów stosując wewnętrzne modele ratingowe dostosowane do różnych kategorii klientów i transakcji. Zostały one opracowane lokalnie lub na poziomie Grupy BCP lub we współpracy z renomowanymi dostawcami zewnętrznymi i łączą analizę statystyczną z oceną specjalisty kredytowego. Dodatkowo Klienci Grupy są klasyfikowani w ramach 15 klas ratingowych, które dla potrzeb tego raportu zostały przedstawione w sześciu głównych grupach. Jednolita skala ratingowa Grupy (Master Ratings Scale), przedstawiona poniżej, zawiera także zakres prawdopodobieństw niewykonania zobowiązań określonych dla każdej klasy/grupy ratingowej. Modele ratingowe podlegają okresowym przeglądom i - w razie stwierdzenia takiej potrzeby - stosownym modyfikacjom. Modyfikacje modeli zatwierdzane są przez Komitet Walidacji.

Grupa regularnie analizuje oraz ocenia wyniki ratingów i ich siłę predykcyjną w odniesieniu do przypadków niewykonania zobowiązań. Proces nadawania ocen ryzyka klientów (dla segmentu korporacyjnego przeprowadzany niezależnie od procesu kredytowego w Departamencie Ratingu) wspierają systemy informatyczne, pozyskujące i analizujące informacje z wewnętrznych i zewnętrznych baz danych.

Skala wewnętrznych ratingów Grupy

Master Skala	Opis oceny
1-3	Najwyższa jakość
4-6	Dobra jakość
7-9	Średnia jakość
10-12	Niska jakość
13-14	Pod obserwacją
15	Niewykonanie zobowiązania

- (ii) EAD - kwota ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania (exposure at default) - dotyczy kwot, które według przewidywań Grupy będą należnościami Grupy w momencie niewykonania zobowiązania. Jako zobowiązanie, Grupa rozumie każdą wypłaconą już kwotę plus dalsze kwoty, jakie mogą zostać wypłacone do momentu niewykonania zobowiązań, o ile do niego dojdzie.
- (iii) LGD - współczynnik strat z tytułu niewykonanego zobowiązania (loss given default) stanowi przewidywania Grupy, co do strat wynikających z faktycznych przypadków niewykonania zobowiązań, z uwzględnieniem wewnętrznych i zewnętrznych kosztów windykacji oraz efektu dyskonta.

Ujednolicona definicja niewykonania zobowiązania w ramach Grupy

Od momentu wdrożenia MSSF 9, Grupa przyjęła jednolitą definicję niewykonania zobowiązania, zarówno w zakresie kalkulacji wymogów kapitałowych, jak i na potrzeby szacowania utraty wartości. Począwszy od roku 2020 dla portfela detalicznego Grupa stosuje definicję niewykonania zobowiązania zgodne z wytycznymi EBA tzw. Nowa Definicja Default.

Ujednolicona definicja niewykonania zobowiązania obejmuje następujące przesłanki:

- DPD > 90 dni, uwzględniając progi istotności dla kwoty wymagalnej: bezwzględny 400 zł - ekspozycje detaliczne oraz 2000 zł - ekspozycje klientów korporacyjnych oraz próg względny: 1% całości ekspozycji klienta,
- Ekspozycje restrukturyzowane - forborne,
- Kredyty w procesie windykacji,
- Inne przesłanki zdefiniowane w Wytycznych EBA,
- Przesłanki jakościowe zidentyfikowane w procesie analizy indywidualnej.

Grupa stosuje koncepcję zarażania ekspozycji (ang. cross-default) dla wszystkich segmentów.

W przypadku stosowania udogodnień związanych z negatywnym wpływem pandemii Covid-19 Grupa zastosowała podejście sektorowe zgodne z wytycznymi EBA, nie klasyfikując ekspozycji z wakacjami kredytowymi, przyznanymi w ramach moratoriów prywatnych, jako ekspozycji typu forborne. Jednak w sytuacji, gdy w okresie 3-ch miesięcy po zakończeniu tego typu wakacji, na rachunkach klienta wystąpi opóźnienie powyżej 60 dni, przyjęto konserwatywnie, iż klient zostanie zaklasyfikowany do Fazy 3.

Klienci z wakacjami kredytowymi udzielonymi w ramach moratoriów o charakterze publicznym (na podstawie rządowego programu pomocowego - Tarcza 4.0), zostali zaklasyfikowani do Fazy 3 (chyba, że zostały spełnione specyficzne, określone przez Nadzorcę kryteria wyłączenia z tej klasyfikacji).

Papiery dłużne

Papiery dłużne Skarbu Państwa oraz Banku Centralnego monitorowane są w oparciu o rating Polski. Natomiast sytuacja ekonomiczno-finansowa emitentów dłużnych papierów komunalnych monitorowana jest kwartalnie w oparciu o ich sprawozdawczość.

Grupa nie stosuje wyłączenia z tytułu niskiego ryzyka kredytowego (ang. low credit risk exemption - LCR) zarówno w odniesieniu do ekspozycji Skarbu Państwa i Banku Centralnego, jak i innych grup ekspozycji.

Instrumenty pochodne

Grupa utrzymuje ścisłą kontrolę nad limitami otwartych pozycji netto na instrumentach pochodnych (tj. różnicą między transakcjami kupna i sprzedaży), zarówno ze względu na kwoty jak i terminy zapadalności transakcji. Ekspozycje na ryzyko kredytowe, wynikające z instrumentów pochodnych zawieranych z klientami są zarządzane jako część całkowitych limitów kredytowych wyznaczanych w oparciu o badanie naturalnej ekspozycji oraz o analizę sytuacji finansowej klienta, a także w ramach limitów kontrahentów.

Grupa oferuje produkty skarbowe w celu zabezpieczania ryzyka kursu walutowego lub ryzyka stopy procentowej w ramach przyznanых klientom limitów skarbowych lub pod depozyt zabezpieczający.

Zdecydowana większość umów Grupy zawiera możliwość wezwania klienta do uzupełnienia depozytu zabezpieczającego lub złożenie innego zabezpieczenia uzgodnionego z Grupą (jeżeli wycena otwartych pozycji klienta przekroczy poziom kwoty limitu skarbowego; tzw. margin call) i jeżeli klient nie uzupełni wymaganego zabezpieczenia Grupa ma prawo do zamknięcia pozycji i wypowiedzenia umowy.

Zobowiązania pozabilansowe obciążone ryzykiem kredytowym

Do zobowiązań pozabilansowych obciążonych ryzykiem kredytowym zaliczamy gwarancje, akredytywy oraz przyznane linie kredytowe. Podstawowym celem tych instrumentów jest umożliwienie klientowi dysponowania w określony sposób przyznanymi przez Grupę środkami finansowymi.

Gwarancje i akredytywy typu stand by (zobowiązania typu gwarancyjnego) niosą takie samo ryzyko kredytowe jak kredyty (w przypadku gwarancji i akredytywy typu stand-by po wpływie ważnego roszczenia Grupa musi dokonać wypłaty).

Akredytywy dokumentowe i handlowe są pisemnym, nieodwołalnym i ostatecznym zobowiązaniem Grupy do honorowania płatności w oparciu o zgodne dokumenty w terminach określonych w akredytywie i wiążą się z ryzykiem podobnym do gwarancji.

Dostępne saldo linii kredytowej jest to niewykorzystana część uprzednio zaakceptowanych kwot odnoszących się do zobowiązań o charakterze kredytowym, możliwych do wykorzystania w formie kredytów, gwarancji lub akredytyw. Biorąc pod uwagę ryzyko kredytowe zobowiązań do udzielenia kredytu, Grupa jest potencjalnie narażona na stratę w wysokości równej sumie niewykorzystanych zobowiązań. Jednak, prawdopodobna kwota straty jest mniejsza niż łączna wartość niewykorzystanych zobowiązań, ponieważ większość zobowiązań do uruchomienia kredytu zależy od spełnienia przez klientów poszczególnych standardów kredytowych.

Grupa monitoruje okres pozostały do terminu zapadalności pozabilansowych zobowiązań kredytowych, ponieważ długoterminowe zobowiązania wiążą się zazwyczaj z większym stopniem ryzyka kredytowego niż zobowiązania krótkoterminowe.

(3b) Polityka kontroli limitów i zmniejszenia ryzyka

Grupa mierzy, monitoruje i kontroluje duże zaangażowania kredytowe oraz nadmierną koncentrację ryzyka kredytowego, wszędzie tam, gdzie zostanie ona zidentyfikowana. Proces zarządzania ryzykiem koncentracji dotyczy zarówno zaangażowań indywidualnych - występujących wobec pojedynczego kredytobiorcy lub grupy kredytobiorców powiązanych (kapitałowo, organizacyjnie lub poprzez istnienie istotnych zależności ekonomicznych), jak i tzw. zaangażowań sektorowych - wobec branż/sektorów gospodarki, regionów geograficznych, krajów, portfela finansującego nieruchomości (w tym kredytów walutowych), portfela w walutach obcych i innych. Powyższe rodzaje zaangażowań sektorowych są objęte wewnętrznym systemem limitów. Informacje o wykorzystaniu limitów prezentowane są Radzie nadzorczej, Komitetowi ds. Ryzyka przy Radzie Nadzorczej oraz Komitetowi Ryzyka.

Limity wewnętrzne (wymienione wyżej) monitorowane są kwartalnie. Wysokość tych limitów poddawana jest rocznemu lub częstszemu przeglądowi, gdy zostanie to uznane za stosowne. Limity zatwierdza Rada nadzorcza lub Komitet Ryzyka.

Zarządzanie ekspozycjami na ryzyko kredytowe odbywa się także poprzez regularne monitorowanie sytuacji ekonomiczno-finansowej klientów i/lub historii współpracy z Grupą z punktu widzenia terminowego regulowania ich zobowiązań z tytułu odsetek i kapitału.

Zabezpieczenia

Zabezpieczenia przyjmowane w Grupie służą ograniczeniu ryzyka kredytowego i główną ich rolą jest minimalizacja straty na wypadek niedokonania przez klienta spłaty transakcji kredytowej w umownej kwocie i terminie, poprzez zapewnienie alternatywnego źródła pokrycia wymagalnych należności. Przyjmowane one są zgodnie z zasadami polityki kredytowej ustalonymi dla poszczególnych segmentów klienta. Jako główną zasadę przyjęto, że zabezpieczenie transakcji kredytowej powinno być adekwatne do ryzyka kredytowego ponoszonego przez Grupę przy uwzględnieniu specyfiki danej transakcji (tzn. jej typu, kwoty, okresu spłaty a także ratingu kredytowanego klienta).

Polityka kredytowa określa typy, rodzaje i formy prawne akceptowanych w Grupie zabezpieczeń, jak również bardziej szczegółowe wymogi mające uprawdopodobnić zbywalność konkretnych rodzajów zabezpieczeń zgodnie z doświadczeniami windykacyjnymi Grupy.

Grupa przykładą szczególną wagę do prawidłowego określania wartości zabezpieczeń, określa zasady dokonywania i weryfikacji wycen i dokłada wszelkich starań, aby wyceny te były obiektywne, ostrożne i odzwierciedlały realną wartość zabezpieczenia. W celu zapewnienia skutecznego ustanowienia zabezpieczenia Grupa opracowała stosowne wzorce umów zabezpieczeń, wniosków, pełnomocnictw i oświadczeń.

W segmencie detalicznym na zabezpieczenie przyjmowane są głównie nieruchomości mieszkaniowe (kredyty hipoteczne) oraz aktywa finansowe. W przypadku segmentu korporacyjnego przyjmowane są przede wszystkim wszelkiego typu nieruchomości (mieszkaniowe, komercyjne, grunty) a także cesje wierzytelności z kontraktów.

Do czasu ustanowienia ostatecznego zabezpieczenia przyjmowane są zabezpieczenia przejściowe. W Grupie wykorzystywane są również rozmaite formy instrumentów uzupełniających zabezpieczenia, mające na celu ułatwienie prowadzenia egzekucji lub uprawdopodobnienie skuteczności spłaty należności z danego zabezpieczenia między innymi takie jak: oświadczenie o poddaniu się egzekucji w formie aktu notarialnego, weksel własny in blanco, pełnomocnictwo do rachunku bankowego, cesja prawa z umowy ubezpieczenia.

Grupa monitoruje zabezpieczenia pod kątem spełnienia przez nie warunków umownych, w tym prawomocnego ustanowienia ostatecznego zabezpieczenia transakcji, jak również odnawiania scedowanych polis ubezpieczeniowych. Monitorowana jest również wartość zabezpieczenia w trakcie trwania transakcji kredytowej.

Zgodnie z przyjętą w Grupie polityką kredytową, dopuszcza się także udzielenie transakcji bez zabezpieczenia, co odbywa się według określonych zasad zróżnicowanych w zależności od segmentu klienta. Jednak na wypadek pogorszenia się sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika, w podpisanych z klientem dokumentach Grupa zapewnia sobie możliwość zabezpieczenia transakcji.

(3c) Polityka w odniesieniu do utraty wartości i tworzenia odpisów aktualizujących

Organizacja procesu

Proces identyfikacji i pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych został uregulowany w wewnętrznej instrukcji wprowadzonej wraz z wdrożeniem MSSF 9. Dokumentacja określa szczegółowo tryb oraz zasady analizy indywidualnej i kolektywnej, w tym algorytmy służące do wyliczeń poszczególnych parametrów.

Metodologia i założenia przyjęte do wyznaczania utraty wartości ekspozycji kredytowych są regularnie monitorowane w celu zmniejszenia rozbieżności pomiędzy stratami szacowanymi a rzeczywistymi. W celu oceny adekwatności odpisów z tytułu utraty wartości, wyznaczonych zarówno w ramach analizy indywidualnej, jak i kolektywnej, przeprowadzana jest okresowo (nie rzadziej niż raz w roku) weryfikacja historyczna (backtesting), której wyniki są brane pod uwagę przy definiowaniu działań, mających na celu poprawę jakości procesu.

W Grupie nadzór nad procesem szacowania odpisów aktualizujących i rezerw sprawuje Departament Ryzyka (DMR), który odpowiada również w Banku bezpośrednio za analizę indywidualną w portfelu biznesowym oraz analizę kolektywną. Oprócz DMR w/w proces zaangażowane są jednostki restrukturyzacyjno-windykacyjne Banku: Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych - DNG (analiza indywidualna dla portfela windykacyjno-restrukturyzacyjnego klientów korporacyjnych) oraz Departament Restrukturyzacji i Windykacji Należności Detalicznych - DRW (analiza indywidualnie istotnych ekspozycji detalicznych z utartą wartości, przede wszystkim kredytów hipotecznych). DMR jest jednostką niepowiązaną z procesem udzielania kredytów i nadzorowaną przez członka Zarządu odpowiedzialnego za zarządzanie ryzykiem. Podobnie zorganizowany jest proces szacowania utraty wartości w Millennium Leasing.

Zarząd Banku pełni aktywną rolę w procesie wyznaczania odpisów aktualizujących i rezerw, wyniki wyceny portfela kredytowego przedkładane są Zarządowi do akceptacji w cyklu miesięcznym, ze szczegółowym objaśnieniem najistotniejszych zmian, mających wpływ na całkowity poziom odpisów i rezerw, w okresie objętym analizą. Zmiany metodologiczne wynikające z procesu walidacji i doskonalenia metodologii, są prezentowane na Komitecie Walidacji, a następnie na Komitecie Ryzyka, w skład których wchodzi wszyscy członkowie Zarządu Banku.

W okresach miesięcznych przygotowywane są szczegółowe raporty, prezentujące informacje na temat portfela kredytowego Grupy w różnych przekrojach, z uwzględnieniem wysokości odpisów aktualizujących i rezerw, ich dynamiki i struktury. Odbiorcami tych raportów są członkowie Zarządu nadzorujący działalność Grupy w obszarze finansów, ryzyka i informacji zarządczej.

Pomiar oczekiwanej straty kredytowej

Od momentu wdrożenia MSSF9 w roku 2018 szacowanie utraty wartości w Grupie bazuje na koncepcie „oczekiwanej straty kredytowej” (ang. Expected Credit Loss - ECL). Bezpośrednim skutkiem stosowania tego podejścia jest konieczność wyznaczania odpisów z tytułu utraty wartości, w oparciu o oczekiwane straty kredytowe oraz uwzględnienie prognoz przyszłych warunków ekonomicznych podczas dokonywania oceny ryzyka kredytowego danej ekspozycji.

Wdrożony model utraty wartości dotyczy aktywów finansowych, klasyfikowanych zgodnie z MSSF 9 jako aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu lub według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, za wyjątkiem instrumentów kapitałowych.

Zgodnie z MSSF 9 ekspozycje kredytowe klasyfikowane są do następujących kategorii:

- Faza 1 - ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości, dla których oczekiwana strata kredytowa jest szacowana w horyzoncie 12-tu miesięcy,
- Faza 2 - ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości, ze zidentyfikowanym znaczącym wzrostem ryzyka kredytowego (ang. significant increase of credit risk - SICR), dla których oczekiwana strata kredytowa jest szacowana w horyzoncie dożywotnim tj. do daty zapadalności ekspozycji,
- Faza 3 - ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości, dla których oczekiwana strata kredytowa jest szacowana w horyzoncie dożywotnim (do końca okresu odzysku aktywa finansowego),
- POCI (ang. purchased or originated credit impaired) - ekspozycje, które na moment początkowego ujęcia w bilansie mają rozpoznaną utratę wartości, dla których oczekiwana strata kredytowa jest szacowana w perspektywie dożywotniej.

Identyfikacja znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego (SICR)

Aktywa, w przypadku których zidentyfikowano znaczący wzrost ryzyka kredytowego w porównaniu z datą początkowego ujęcia w bilansie, są klasyfikowane do Fazy 2. Znaczący wzrost ryzyka kredytowego jest identyfikowany na podstawie kryteriów jakościowych i ilościowych. Do kryteriów jakościowych należą:

- opóźnienie w spłacie odsetek lub kapitału dłuższe niż 30 dni,
- ekspozycje posiadające flagę forbearance ze statusem non-default,
- ratingi proceduralne, które odzwierciedlają wczesne opóźnienia w płatnościach,
- podjęcie decyzji ograniczającej ryzyko dla klientów korporacyjnych uruchomionej przez system wczesnego ostrzegania (ang. Early Warning System),
- zdarzenia związane z istotnym wzrostem ryzyka kredytowego, tzw. miękkie oznaki utraty wartości (ang. Soft Signs of Impairment) zidentyfikowane podczas indywidualnej analizy znaczących klientów.

Kryterium ilościowe polega na porównaniu wartości Lifetime PD ustalonej na datę początkowego rozpoznania ekspozycji w bilansie z wartością PD Lifetime ustaloną na bieżący dzień sprawozdawczy. Jeżeli empirycznie ustalony próg względnej zmiany Lifetime PD jest przekroczony, wówczas ekspozycja jest automatycznie klasyfikowana do Fazy 2. Analiza ilościowa nie uwzględnia ekspozycji analizowanych indywidualnie.

Szacowanie utraty wartości w trybie analizy indywidualnej

Analiza indywidualna obejmuje ekspozycje klientów uznanych przez Grupę za indywidualnie istotnych. Grupa zdefiniowała kryteria istotności, które zapewniają, że analiza indywidualna obejmuje co najmniej 50% korporacyjnego portfela biznesowego Grupy oraz 80% portfela zarządzanego przez jednostki odpowiedzialne za windykację i restrukturyzację należności gospodarczych.

Główne elementy procesu analizy indywidualnej:

(1) Identyfikacja tzw. miękkich przesłanek utraty wartości stanowiących jedno z kryteriów jakościowych wykorzystywanych przy identyfikacji znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego (SICR); Proces ten obejmuje największych klientów korporacyjnych, których sytuacja finansowo-ekonomiczna jest analizowana kwartalnie w oparciu o m.in.: najnowsze sprawozdanie finansowe, zdarzenia związane z działalnością firmy, informacje dotyczące podmiotów powiązanych, sygnały odnoszące się do otoczenia gospodarczego, oczekiwania co do przyszłych zmian oraz inne czynniki. Został zdefiniowany katalog tzw. "miękkich przesłanek utraty wartości", których identyfikacja oznacza znaczący wzrost ryzyka kredytowego (SICR) oraz implikuje klasyfikację wszystkich ekspozycji badanego klienta do Fazy 2.

(2) Identyfikacja przesłanek utraty wartości;

Grupa zdefiniowała przesłanki utraty wartości w ramach analizy indywidualnej dostosowując je do profilu swojej działalności. Katalog przesłanek zawiera między innymi następujące elementy:

- Sytuacja ekonomiczno-finansowa wskazująca na znaczące trudności klienta,
- Naruszenie kluczowych warunków umowy, np. istotne opóźnienia w spłacie kapitału lub odsetek,
- Stwierdzenie nierzetelności klienta w przekazywaniu informacji o jego sytuacji ekonomiczno-finansowej,
- Trwały brak możliwości nawiązania kontaktu z klientem w przypadku naruszenia warunków umowy,
- Wysokie prawdopodobieństwa upadłości lub innej niekorzystnej dla instytucji finansującej reorganizacji działalności gospodarczej podmiotu,
- Ogłoszenia upadłości lub otwarcia postępowania naprawczego wobec klienta,
- Udzielenie klientowi udogodnień w warunkach finansowania, wynikających z trudności finansowych tego klienta (restrukturyzacja).

Regulacja wewnętrzna zawiera doprecyzowanie wyżej wymienionych przesłanek poprzez wskazanie konkretnych odpowiadających im przypadków i sytuacji, w szczególności w odniesieniu do przesłanek wynikających z znaczących trudności finansowych klienta, naruszenia krytycznych warunków umowy oraz wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub innej reorganizacji przedsiębiorstwa.

(3) Podejście scenariuszowe przy kalkulacji odpisów aktualizujących dla klientów analizowanych indywidualnie;

W przypadku zidentyfikowania co najmniej jednej z przesłanek utraty wartości, wszystkie ekspozycje danego klienta zostają zaklasyfikowane do Fazy 3, a następnie przeprowadzana jest szczegółowa analiza prognozowanych przepływów pieniężnych. Od momentu wprowadzenia MSSF 9 Grupa stosuje podejście scenariuszowe. Oznacza to, że analityk powinien zdefiniować co najmniej dwa scenariusze odzysków, które odzwierciedlają zatwierdzone strategie dochodzenia należności: główną oraz alternatywną wraz z przypisanymi prawdopodobieństwami realizacji. Grupa dysponuje zdefiniowanymi wytycznymi odnośnie stosowanych wag dla poszczególnych scenariuszy. Scenariusze mogą być oparte na strategii restrukturyzacji lub windykacji, stosowane są również rozwiązania mieszane. Cały proces analizy indywidualnej jest wspierany przez dedykowane narzędzie Case-By-Case Tool, szczególnie przydatne podczas kalkulacji kwoty utraty wartości uwzględniającej opisane podejście scenariuszowe.

Każdy scenariusz zawiera dwa podstawowe źródła odzysków: bezpośrednie przepływy pieniężne od klientów i kwoty odzyskiwane z zabezpieczeń.

(4) Szacowanie przyszłych przepływów od klientów (z harmonogramu);

Istotnym elementem procesu kalkulacji utraty wartości jest szacowanie prawdopodobieństwa przepływów zawartych w harmonogramie odnoszącym się do pozycji: kapitał, odsetki oraz inne przepływy. Prawdopodobieństwo realizacji przepływów zawartych w harmonogramie wynika z przeprowadzonej oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta (wskazanie źródeł potencjalnych spłat) oraz musi być uzasadnione i oszacowane w oparciu o aktualną dokumentację i szeroko rozumianą wiedzę o jego sytuacji z uwzględnieniem projekcji finansowych. Informacje te są gromadzone przez analityka przed przystąpieniem do analizy zgodnie z wytycznymi określonymi w odpowiednich regulacjach Grupy.

W przypadku szacowania prawdopodobieństwa przepływów dla klientów znajdujących się w portfelu zarządzanym przez departamenty zajmujące się dochodzeniem należności, analitycy uwzględniają indywidualny charakter każdej transakcji zwracając uwagę między innymi na następujące elementy mogące wpłynąć na wielkość oczekiwanych przepływów pieniężnych:

- przyjętą przez Grupę strategię działania wobec klienta,
- wyniki negocjacji z klientem i jego postawę tj. chęć uregulowania zaległości,
- poprawę/pogorszenie się jego sytuacji ekonomiczno-finansowej.

Grupa stosuje również sformalizowane zasady ustalania i uzasadniania wysokości prawdopodobieństwa realizacji oraz kwoty wypłaconych przez Bank środków z tytułu udzielonych pozabilansowych ekspozycji kredytowych takich jak gwarancje, poręczenia i akredytywy.

(5) Określenie wartości godziwej zabezpieczenia, oczekiwanej daty sprzedaży oraz oszacowanie oczekiwanych wpływów ze sprzedaży zabezpieczenia z uwzględnieniem kosztów procesu windykacyjnego;

Uwzględnienie w analizie indywidualnej przepływów z tytułu realizacji zabezpieczenia musi być poprzedzone analizą realności jego upłynnienia i oszacowania wartości godziwej z uwzględnieniem kosztów windykacyjnych.

W celu zapewnienia obiektywnych zasad ustalania odzysków z zabezpieczeń Grupa opracowała wytyczne dla segmentu korporacyjnego w zakresie rekomendowanych parametrów stopy odzysku i okresu odzysku dla wybranych grup zabezpieczeń. Biorąc pod uwagę umiejscowienie ekspozycji w strukturze Grupy (portfel biznesowy, portfel restrukturyzacyjno-windykacyjny) oraz rodzaj ekspozycji (kredyt, leasing) określono odrębne zasady dla poszczególnych rodzajów portfeli: biznesowego, restrukturyzacyjno-windykacyjnego oraz leasingowego. Rekomendowane stopy odzysku i okres odzysku z zabezpieczeń podlegają weryfikacji w okresach rocznych.

Analiza kolektywna portfela kredytowego

Analizie kolektywnej podlegają następujące grupy ekspozycji kredytowych:

- Ekspozycje nieistotne indywidualnie;
- Ekspozycje istotne indywidualnie, w przypadku których nie została rozpoznana utrata wartości w wyniku analizy indywidualnej.

Dla celów analizy kolektywnej Grupa zdefiniowała portfele homogeniczne, składające się z ekspozycji o podobnym profilu ryzyka kredytowego. Portfele te zostały utworzone na podstawie segmentacji na linie biznesowe, typy produktów kredytowych, liczbę dni opóźnienia, typy zabezpieczenia itp. Podział na portfele homogeniczne jest okresowo weryfikowany z punktu widzenia ich jednorodności.

Oczekiwana strata kredytowa w analizie kolektywnej obliczana jest przy użyciu parametrów: PD (ang. Probability of Default) - prawdopodobieństwo defaultu, EAD (ang. Exposure at Default) - wartość ekspozycji na moment wystąpienia defaultu oraz LGD (ang. Loss Given Default) - strata w przypadku wystąpienia defaultu, które są wynikiem następujących modeli:

- Model PD bazuje na empirycznych danych, dotyczących 12-miesięcznych współczynników niewykonania zobowiązania (ang. Default Rate), które są wykorzystywane do szacowania wartości PD w horyzoncie dożywotnim (Lifetime), przy użyciu odpowiednich metod statystycznych i ekonometrycznych. Segmentacja na poziomie klienta przyjęta do tego celu, jest zgodna z segmentacją stosowaną do celów wyznaczania wymogów kapitałowych. Dodatkowo do obliczania wartości PD, Bank wykorzystuje informacje o ratingach z wewnętrznych modeli ratingowych.
- Modele LGD dla portfela detalicznego wykorzystywane przez Grupę w procesie wyznaczania wymogów kapitałowych, zostały dostosowane do wymogów MSSF 9 w zakresie szacowania utraty wartości. Główne komponenty tych modeli to prawdopodobieństwo uzdrowienia (ang. probability of cure) i stopa odzysku (ang. recovery rate) oszacowane na podstawie zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Adaptacja do potrzeb MSSF 9 objęła między innymi wyłączenie narzutów konserwatyzmu, kosztów pośrednich i korekty z tytułu spowolnienia gospodarczego. W przypadku portfela korporacyjnego model LGD oparty jest na komponencie parametryzującym odzyski z kluczowych typów zabezpieczeń oraz komponencie określającym stopę odzysku dla niezabezpieczonej części ekspozycji. Wszystkie parametry wyznaczono bazując na danych historycznych, z uwzględnieniem zdyskontowanych przepływów pieniężnych, uzyskanych przez Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych.
- Model EAD wykorzystywany w Grupie, uwzględnia kalkulację następujących parametrów: średniej stopy wykorzystania limitu (LU), współczynnika konwersji kredytowej (CCF), współczynnika przedpłat oraz behawioralnego czasu życia. Segmentacja bazuje na typie klienta (detaliczny, korporacyjny, leasing) i produkcie (z harmonogramem / bez harmonogramu).

Wyniki modeli wykorzystywanych w analizie kolektywnej poddawane są okresowej weryfikacji historycznej. Parametry oraz modele objęte są również procesem zarządzania modelami, uregulowanym w dokumencie „Zasady zarządzania modelami ryzyka kredytowego”, w ramach którego określone są między innymi zasady tworzenia, zatwierdzania, monitoringu i walidacji, oraz weryfikacji historycznej modeli.

Uwzględnienie prognoz makroekonomicznych w modelach szacowania utraty wartości

W procesie kalkulacji oczekiwanej straty kredytowej, Grupa wykorzystuje informację o przyszłych zdarzeniach makroekonomicznych (ang. Forward Looking Information - FLI), zarówno w estymacji PD, LGD, EAD, jak i w procesie identyfikacji znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego (SICR) oraz alokacji ekspozycji do Koszyka 2 (logika transferu). Biuro Analiz Makroekonomicznych przygotowuje trzy scenariusze makroekonomiczne (bazowy, optymistyczny i pesymistyczny) i określa prawdopodobieństwa ich wystąpienia. Prognozy przekładają się pośrednio i bezpośrednio na wartości oszacowanych parametrów oraz ekspozycji, a ich wpływ różni się w zależności od modelu, typu produktu, klasy ratingowej itp. Grupa wykorzystuje wyłącznie prognozy przygotowywane wewnętrznie. Prognozy są dostarczane co kwartał w trzyletnim horyzoncie czasowym.

Podobnie jak w przypadku jakichkolwiek prognoz makroekonomicznych, zarówno prognozy jak i oszacowane prawdopodobieństwa obarczone są w dużym stopniu niepewnością, w związku z czym rzeczywiste wyniki mogą znacznie różnić się od tych przewidywanych.

Założenia dotyczące zmiennych makroekonomicznych

Kluczowe założenia przyjęte na potrzeby szacowania ECL na dzień 31 grudnia 2021 r. przedstawiono poniżej.

Zmienna makroekonomiczna	Scenariusz	2022	2023	2024
Produkt Krajowy Brutto	Bazowy	104,8	103,5	103,9
	Optymistyczny	105,0	104,2	104,8
	Łagodna recesja	104,3	103,7	103,8
Sprzedaż Detaliczna	Bazowy	107,6	105,0	105,2
	Optymistyczny	108,2	105,5	106,5
	Łagodna recesja	106,8	104,6	104,8
Stopa Bezrobocia	Bazowy	6,4	5,9	4,9
	Optymistyczny	5,7	5,5	4,5
	Łagodna recesja	7,5	6,9	6,5

Wagi przypisane do każdego ze scenariuszy makroekonomicznych na dzień 31 grudnia 2021 r. kształtowały się następująco:

	Bazowy	Optymistyczny	Łagodna recesja
Zastosowana waga	60%	20%	20%

Wrażliwość ECL na scenariusze makroekonomiczne

W celu oceny wrażliwości ECL na przyszłe warunki makroekonomiczne, Grupa wyznaczyła nieważoną wartość ECL oddzielnie dla każdego ze stosowanych scenariuszy. Wpływ aplikacji każdego scenariusza z osobna na ECL nie przekracza 1,3%.

Odwrócenie strat z tytułu utraty wartości

Regulacje wewnętrzne definiują szczegółowo zasady odwracania strat z tytułu utraty wartości. Co do zasady odwrócenie straty i rozwiązanie odpisu aktualizującego jest możliwe w przypadku ustania przesłanek utraty wartości, w tym spłaty zaległości bądź też w przypadku sprzedaży wierzytelności. Reklasyfikacja do kategorii bez utraty wartości jest możliwa tylko wówczas, jeśli klient przejdzie pomyślnie zdefiniowany okres „kwarantanny”, w którym nie wykaże opóźnień w spłacie kapitału lub odsetek powyżej 30 dni. Okres kwarantanny może rozpocząć się jedynie po upływie okresu zawieszenia/obniżenia spłat (tzw. Grace period) - jeśli takie udogodnienie zostało przyznane na skutek restrukturyzacji.

Szczegółowe zasady odnośnie stosowanych okresów kwarantanny (co najmniej 3 lub 12-miesięcznej dla wymuszonych restrukturyzacji) oraz reklasyfikacji ze stanu default są zgodne z wytycznymi EBA odnoszącymi się do definicji niewykonania zobowiązania.

Sprzedaż należności

W roku 2020 w Banku miała miejsce sprzedaż detalicznych ekspozycji kredytowych, klasyfikowanych jako z utratą wartości, w łącznej kwocie bilansowej brutto 205,5 mln PLN.

(3d) Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe

	31.12.2021	31.12.2020
Ekspozycje narażone na ryzyko kredytowe związane z aktywami bilansowymi:	98 387 882	93 680 610
Depozyty, kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	770 531	625 430
Kredyty i pożyczki dla klientów:	78 603 326	73 639 342
Obowiązkowo w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat:	362 992	1 615 753
Kredyty dla klientów indywidualnych	362 952	1 602 751
Należności z tytułu kart płatniczych	264 628	830 971
Kredyty na rachunku bieżącym	98 324	771 780
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym i dla sektora publicznego	40	13 002
Wyceniane według amortyzowanego kosztu:	78 240 334	72 023 589
Kredyty dla klientów indywidualnych	59 182 858	53 645 684
Należności z tytułu kart płatniczych	745 735	75 769
Kredyty gotówkowe i inne kredyty dla klientów indywidualnych	14 724 155	13 617 103
Kredyty hipoteczne	43 712 968	39 952 812
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	18 976 250	18 105 650
Kredyty udzielone podmiotom publicznym	81 226	272 255
Finansowe instrumenty pochodne oraz korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	100 285	175 983
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	86 438	269 413
Dłużne papiery wartościowe obowiązkowo w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	127 499	50 335
Dłużne papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	17 968 973	18 613 077
Umowy z przyrzeczeniem odkupu	268 837	66 350
Pozostałe aktywa finansowe	461 993	240 680
Ryzyko kredytowe związane z pozycjami pozabilansowymi:	13 882 138	14 177 193
Gwarancje finansowe	1 847 442	1 756 283
Zobowiązania kredytowe	12 034 696	12 420 910

Powyższa tabela przedstawia strukturę ekspozycji na ryzyko kredytowe Grupy na dzień 31 grudnia 2021 r. oraz 31 grudnia 2020 r., bez uwzględnienia instrumentów ograniczających ryzyko. Dla aktywów bilansowych ekspozycje prezentowane powyżej oparte są na kwotach netto przedstawionych w bilansie.

Kredyty i pożyczki dla klientów obowiązkowo wyceniane wg wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	31.12.2021	31.12.2020
Obowiązkowo w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat: *	362 992	1 615 753
Klienci korporacyjni	40	12 889
Klienci indywidualni	362 952	1 602 751
Sektor publiczny	0	112

Jakość kredytowa aktywów finansowych

PLN'000, wg stanu na 31 grudnia 2021 r.	Faza 1 (12-miesięczna strata)	Faza 2 (strata dożywnia)	Faza 3 (strata dożywnia)	POCI	Suma
Ekspozycje bilansowe narażone na ryzyko kredytowe	92 585 900	3 841 024	3 269 181	241 276	99 937 381
Odpis bilansowy	340 172	296 298	1 722 517	15 259	2 374 246
Kredyty i pożyczki dla banków (rating zewnętrzny Fitch: od BBB do AAA; Moody's: od B3 do Aaa; S&P: od B+ do AAA)	770 770				770 770
Kredyty i pożyczki dla klientów indywidualnych (zgodnie z Master Skalą)	55 562 450	2 808 509	2 462 479	241 217	61 074 655
▪ 1-3 Najwyższa jakość	36 891 356	113 844	0	3 235	37 008 435
▪ 4-6 Dobra jakość	10 534 893	416 400	0	6 736	10 958 029
▪ 7-9 Średnia jakość	6 564 080	952 980	0	8 223	7 525 283
▪ 10-12 Niska jakość	1 549 913	828 615	0	4 201	2 382 729
▪ 13-14 Pod obserwacją	5 379	496 627	0	2 997	505 003
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	2 462 254	215 817	2 678 071
▪ Bez ratingu*	16 829	43	225	8	17 105
Utrata wartości	224 192	250 421	1 401 696	15 490	1 891 799
Kredyty i pożyczki dla klientów korporacyjnych (zgodnie z Master Skalą)	8 391 177	410 854	561 891	59	9 363 981
▪ 1-3 Najwyższa jakość	108 751	1 526	0	0	110 277
▪ 4-6 Dobra jakość	2 056 585	19 171	0	0	2 075 756
▪ 7-9 Średnia jakość	3 683 368	69 822	0	0	3 753 190
▪ 10-12 Niska jakość	1 136 115	297 168	0	0	1 433 283
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	10 043	0	0	10 043
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	561 891	59	561 950
▪ Bez ratingu*	1 406 358	13 124	0	0	1 419 482
Utrata wartości	68 447	18 872	216 026	(231)	303 114
Kredyty i pożyczki dla sektora publicznego (zgodnie z Master Skalą)	76 675	1	0	0	76 676
▪ 1-3 Najwyższa jakość	0	0	0	0	0
▪ 4-6 Dobra jakość	0	0	0	0	0
▪ 7-9 Średnia jakość	0	0	0	0	0
▪ 10-12 Niska jakość	0	0	0	0	0
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	0	0	0	0
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	0	0	0
▪ Bez ratingu *	76 675	1	0	0	76 676
Utrata wartości	163	0	0	0	163
Faktoring (zgodnie z Master Skalą)	3 041 750	82 612	25 372	0	3 149 734
▪ 1-3 Najwyższa jakość	398	0	0	0	398
▪ 4-6 Dobra jakość	872 113	1 833	0	0	873 946
▪ 7-9 Średnia jakość	1 537 127	16 037	0	0	1 553 164
▪ 10-12 Niska jakość	594 442	64 634	0	0	659 076
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	0	0	0	0
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	25 372	0	25 372
▪ Bez ratingu*	37 670	108	0	0	37 778
Utrata wartości	19 804	4 625	10 607	0	35 036
Leasing (zgodnie z Master Skalą):	6 191 046	539 048	219 439	0	6 949 533
▪ 1-3 Najwyższa jakość	75 221	475	67	0	75 763
▪ 4-6 Dobra jakość	589 691	2 746	11	0	592 448
▪ 7-9 Średnia jakość	1 284 443	21 524	46	0	1 306 013
▪ 10-12 Niska jakość	548 894	103 782	809	0	653 485
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	2 156	0	0	2 156
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	204 576	0	204 576
▪ Bez ratingu*	3 692 797	408 365	13 930	0	4 115 092
Utrata wartości	27 566	22 380	94 188	0	144 134

PLN'000, wg stanu na 31 grudnia 2021 r.	Faza 1 (12-miesięczna strata)	Faza 2 (strata dożywotnia)	Faza 3 (strata dożywotnia)	POCI	Suma
Instrumenty pochodne i zabezpieczenia wartości godziwej (zgodnie z Master Skalą):	100 285	0	0	0	100 285
▪ 1-3 Najwyższa jakość	26 400				26 400
▪ 4-6 Dobra jakość	41 574				41 574
▪ 7-9 Średnia jakość	6 906				6 906
▪ 10-12 Niska jakość	8 000				8 000
▪ 13-14 Pod obserwacją	0				0
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0				0
▪ Bez ratingu*	3 020				3 020
▪ Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	0				0
▪ Wycena przyszłych płatności walutowych	0				0
▪ Instrumenty pochodne zabezpieczające	14 385				14 385
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu (Obligacje Skarbu Państwa**)	86 438				86 438
Dłużne papiery wartościowe obowiązkowo w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	127 499				127 499
Inwestycyjne papiery dłużne (Skarb Państwa**, Bank Centralny**, obligacje samorządowe, Europejski Bank Inwestycyjny)	17 968 973				17 968 973
Należności z tytułu papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	268 837				268 837

* grupa klientów bez ratingu wewnętrznego zawiera między innymi ekspozycje związane z kredytami dla jednostek samorządu terytorialnego oraz projektami inwestycyjnymi i niektórymi klientami leasingowymi;

** rating dla Polski w 2019 r. A- (S&P), A2 (Moody's), A- (Fitch)

PLN'000, wg stanu na 31 grudnia 2020 r.	Faza 1 (12-miesięczna strata)	Faza 2 (strata dożywotnia)	Faza 3 (strata dożywotnia)	POCI	Suma
Ekspozycje bilansowe narażone na ryzyko kredytowe	87 023 925	3 957 170	3 336 484	399 429	94 717 008
Odpis bilansowy	365 159	292 937	1 688 178	26 361	2 372 635
Kredyty i pożyczki dla banków (rating zewnętrzny Fitch: od BBB do AAA; Moody's: od B3 do Aaa; S&P: od B+ do AAA)	625 430				625 430
Kredyty i pożyczki dla klientów indywidualnych (zgodnie z Master Skalą)	50 736 844	2 395 682	2 304 706	399 370	55 836 602
▪ 1-3 Najwyższa jakość	29 968 500	24 559	0	3 872	29 996 931
▪ 4-6 Dobra jakość	10 586 928	257 412	0	8 498	10 852 838
▪ 7-9 Średnia jakość	8 030 642	809 947	0	13 772	8 854 361
▪ 10-12 Niska jakość	2 130 299	827 538	0	7 998	2 965 835
▪ 13-14 Pod obserwacją	9 680	476 123	0	3 379	489 182
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	2 304 444	361 847	2 666 291
▪ Bez ratingu*	10 795	103	262	4	11 164
Utrata wartości	245 403	251 526	1 218 373	26 616	1 741 918

PLN'000, wg stanu na 31 grudnia 2020 r.	Faza 1 (12-miesięczna strata)	Faza 2 (strata dożywotnia)	Faza 3 (strata dożywotnia)	POCI	Suma
Kredyty i pożyczki dla klientów korporacyjnych (zgodnie z Master Skalą)	8 160 794	720 570	707 714	59	9 589 137
▪ 1-3 Najwyższa jakość	59 626	822	0	0	60 448
▪ 4-6 Dobra jakość	1 711 520	86 777	0	0	1 798 297
▪ 7-9 Średnia jakość	3 818 823	243 449	0	0	4 062 272
▪ 10-12 Niska jakość	1 166 969	364 993	0	0	1 531 962
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	8 886	0	0	8 886
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	707 714	59	707 773
▪ Bez ratingu*	1 403 856	15 643	0	0	1 419 499
Utrata wartości	75 776	19 185	313 000	(255)	407 706
Kredyty i pożyczki dla sektora publicznego (zgodnie z Master Skalą)	89 005	1	33	0	89 039
▪ 1-3 Najwyższa jakość	0	0	0	0	0
▪ 4-6 Dobra jakość	0	0	0	0	0
▪ 7-9 Średnia jakość	0	0	0	0	0
▪ 10-12 Niska jakość	0	0	0	0	0
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	0	0	0	0
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	0	0	0
▪ Bez ratingu *	89 005	1	33	0	89 039
Utrata wartości	225	0	27	0	252
Faktoring (zgodnie z Master Skalą)	2 607 598	216 464	34 553	0	2 858 615
▪ 1-3 Najwyższa jakość	6	0	0	0	6
▪ 4-6 Dobra jakość	763 822	214	0	0	764 036
▪ 7-9 Średnia jakość	1 074 958	21 465	0	0	1 096 423
▪ 10-12 Niska jakość	738 390	194 677	0	0	933 067
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	0	0	0	0
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	34 553	0	34 553
▪ Bez ratingu*	30 423	108	0	0	30 530
Utrata wartości	22 781	6 675	25 012	0	54 468
Leasing (zgodnie z Master Skalą):	5 557 900	624 453	289 478	0	6 471 831
▪ 1-3 Najwyższa jakość	85 887	347	62	0	86 296
▪ 4-6 Dobra jakość	624 117	2 030	94	0	626 241
▪ 7-9 Średnia jakość	1 278 044	18 986	413	0	1 297 443
▪ 10-12 Niska jakość	462 950	146 846	843	0	610 639
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	2 839	15	0	2 854
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	268 101	0	268 101
▪ Bez ratingu*	3 106 902	453 405	19 950	0	3 580 257
Utrata wartości	20 974	15 551	131 766	0	168 291
Instrumenty pochodne i zabezpieczenia wartości godziwej (zgodnie z Master Skalą):	297 514	0	0	0	297 514
▪ 1-3 Najwyższa jakość	52 505				52 505
▪ 4-6 Dobra jakość	135 150				135 150
▪ 7-9 Średnia jakość	24 376				24 376
▪ 10-12 Niska jakość	18 173				18 173
▪ 13-14 Pod obserwacją	3 625				3 625
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	5 454				5 454
▪ Bez ratingu*	35 633				35 633
▪ Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	803				803
▪ Wycena przyszłych płatności walutowych	0				0
▪ Instrumenty pochodne zabezpieczające	21 795				21 795

PLN'000, wg stanu na 31 grudnia 2020 r.	Faza 1 (12-miesięczna strata)	Faza 2 (strata dożywotnia)	Faza 3 (strata dożywotnia)	POCI	Suma
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu (Obligacje Skarbu Państwa**	269 413				269 413
Inwestycyjne papiery dłużne (Skarb Państwa**, Bank Centralny**, obligacje samorządowe, Europejski Bank Inwestycyjny)	18 613 077				18 613 077
Należności z tytułu papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	66 350				66 350

* grupa klientów bez ratingu wewnętrznego zawiera między innymi ekspozycje związane z kredytami dla jednostek samorządu terytorialnego oraz projektami inwestycyjnymi i niektórymi klientami leasingowymi;
 ** rating dla Polski w 2018 r. A- (S&P), A2 (Moody's), A- (Fitch)

(3e) Kredyty i pożyczki

Kredyty i pożyczki z rozpoznaną utratą wartości

Kwota brutto kredytów i pożyczek z rozpoznaną utratą wartości w podziale na segmenty klientów przedstawia się następująco:

Zaangażowanie brutto, w tys. PLN	31.12.2021				
	Kredyty i pożyczki udzielone klientom			Kredyty i pożyczki dla banków	Suma
	Przedsiębiorstwa	Kredyty hipoteczne	Pozostałe detaliczne		
Wg rodzaju analizy					
Analiza indywidualna	598 790	217 799	3 873	0	820 462
Analiza kolektywna	207 970	744 084	1 712 540	0	2 664 594
Suma	806 760	961 883	1 716 413	0	3 485 056

Zaangażowanie brutto, w tys. PLN	31.12.2020				
	Kredyty i pożyczki udzielone klientom			Kredyty i pożyczki dla banków	Suma
	Przedsiębiorstwa	Kredyty hipoteczne	Pozostałe detaliczne		
Wg rodzaju analizy					
Analiza indywidualna	765 463	246 375	3 527	0	1 015 365
Analiza kolektywna	266 374	768 588	1 648 062	0	2 683 024
Suma	1 031 837	1 014 963	1 651 589	0	3 698 389

Kredyty i pożyczki objęte analizą indywidualną

Kwantyfikacja wartości portfela objętego analizą indywidualną oraz wartości utworzonych odpisów w podziale na należności (i odpowiednio odpisy) z rozpoznaną utratą wartości została przedstawiona w notach finansowych.

Tabele poniżej prezentują strukturę portfela objętego analizą indywidualną z rozpoznaną utratą wartości.

Analiza indywidualna, kredyty i pożyczki udzielone klientom - wg walut						
	31.12.2021			31.12.2020		
	Kwota w tys. PLN	Udział %	Pokrycie odpisami aktualizującymi	Kwota w tys. PLN	Udział %	Pokrycie odpisami aktualizującymi
PLN	580 700	70,8%	33,6%	772 004	76,0%	38,9%
CHF	133 501	16,3%	22,0%	162 121	16,0%	19,1%
EUR	105 991	12,9%	34,7%	80 539	7,9%	38,5%
USD	270	0,0%	39,2%	645	0,1%	21,0%
SEK	0	0,0%		56	0,0%	76,1%
Total (Case by Case impaired)	820 462	100,0%	31,8%	1 015 365	100,0%	35,7%

Analiza indywidualna, kredyty i pożyczki udzielone klientom - wg stopnia pokrycia odpisami aktualizującymi				
	31.12.2021		31.12.2020	
	Kwota w tys. PLN	Udział %	Kwota w tys. PLN	Udział %
do 20%	386 840	47,2%	443 124	43,7%
Powyżej 20% do 40%	125 450	15,3%	162 226	16,0%
Powyżej 40% do 60%	153 655	18,7%	135 207	13,3%
Powyżej 60% do 80%	92 191	11,2%	132 817	13,0%
Powyżej 80%	62 326	7,6%	141 991	14,0%
Suma (utrata wartości)	820 462	100,0%	1 015 365	100,0%

Na koniec 2021 roku finansowy efekt ustanowionych zabezpieczeń wykorzystanych dla należności z rozpoznaną utratą wartości Grupy w analizie indywidualnej (Case by Case) wyniósł 397,6 mln zł (na koniec 2020 r. odpowiednio 424,7 mln zł). Jest to kwota, o którą poziom wymaganych rezerw przypisanych do tego portfela byłby wyższy, gdyby przy szacowaniu odpisu w analizie indywidualnej nie zostały uwzględnione przepływy z zabezpieczeń.

Kredyty i pożyczki restrukturyzowane

Restrukturyzacja należności jest prowadzona przez specjalnie do tego celu powołane jednostki (oddzielnie dla należności gospodarczych i detalicznych).

Restrukturyzacja zarówno należności gospodarczych, jak i detalicznych ma na celu wykonanie efektywnych działań wobec klientów mających doprowadzić do minimalizacji strat i możliwie szybkiego ograniczenia ryzyk ponoszonych przez Grupę w związku z zawartymi z klientem transakcjami, z których wynikają należności lub zobowiązania pozabilansowe Grupy.

Restrukturyzacja prowadzona jest wobec należności włączonych na podstawie ustalonych w Grupie zasad do portfeli restrukturyzacyjno-windykacyjnych i obejmuje ustalenie nowych, akceptowalnych przez Grupę warunków transakcji (w tym w szczególności zasad ich spłaty i zabezpieczenia oraz ewentualnego uzyskania dodatkowych zabezpieczeń).

Dochodzenie należności detalicznych jest procesem w pełni scentralizowanym, realizowanym w dwóch etapach:

- postępowanie monitorujące i windykacja polubowna - realizowany przez Departament Monitorowania i Dochodzenia Należności Detalicznych,
- postępowanie restrukturyzacyjno-egzekucyjne - realizowany przez Departament Restrukturyzacji i Windykacji Należności Detalicznych.

Proces wykonywany przez Departament Monitorowania i Dochodzenia Należności Detalicznych dotyczy działań polegających na bezpośrednim, telefonicznym kontakcie z klientem i uzyskaniem spłaty wymagalnych należności względem Grupy. W sytuacji braku spłaty zadłużenia lub zgłoszenia przez klienta chęci restrukturyzacji zadłużenia dalsze prowadzenie sprawy odbywa się przez Departament Restrukturyzacji i Windykacji Należności Detalicznych i obejmuje wszelkie działania restrukturyzacyjne oraz windykacyjne.

Dochodzenie należności jest wspierane przez wyspecjalizowany system informatyczny działający na pełnym portfelu klienta, w pełni zautomatyzowany w fazie monitorowania portfela, jak i wspomagający czynności w późniejszej fazie restrukturyzacji i windykacji. Integralną częścią systemu jest behawioralny model scoringowy, wykorzystywany na etapie postępowania monitorującego. System ten jest wykorzystywany w zarządzaniu procesem dochodzenia należności detalicznych w stosunku do wszystkich segmentów klienta.

Model scoringowy bazuje w swoich wewnętrznych obliczeniach między innymi na: segmencie biznesowym klienta, rodzaju produktu obciążonego ryzykiem kredytowym (szczególnie dotyczy to produktów hipotecznych) oraz historii współpracy z klientem w ramach poprzednich działań restrukturyzacyjno-windykacyjnych. Opóźnione należności klientów detalicznych trafiają do systemu informatycznego automatycznie 4 dnia od daty powstania należności wymagalnej.

Proces restrukturyzacji i windykacji należności gospodarczych (tj. należności lub zobowiązań pozabilansowych związanych z zawartymi transakcjami z klientami korporacyjnymi i SME) jest scentralizowany i realizowany przez Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych. Dochodzenie należności gospodarczych ma na celu maksymalizację odzysku i ograniczenie ryzyka ponoszonego przez Grupę w jak najkrótszym czasie poprzez realizację przyjętej strategii działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych w stosunku do:

- klienta,
- należności gospodarczych,
- zabezpieczeń ich spłaty.

Działania realizowane w ramach ww. strategii obejmują m.in.: ustalanie warunków finansowania Klientów, warunków restrukturyzacji należności gospodarczych (w tym w ramach postępowań restrukturyzacyjnych), w tym zasad ich spłaty oraz zabezpieczeń, uzyskiwanie nowych, wartościowych i płynnych zabezpieczeń, doprowadzania do spłaty polubownej, realizację windykacji (w tym komorniczej) należności wymagalnych, w tym z posiadanych zabezpieczeń, działania w procesach upadłościowych dłużników, prowadzenie wymaganych działań sądowych.

Dla zarządzania procesem restrukturyzacji i windykacji należności gospodarczych Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych stosuje aplikacje wspierające proces zarządzania i decyzyjny oraz monitorowania, które szybko dostarczają podstawowych informacji na temat należności, zabezpieczenia, zastosowanego podejścia oraz podstawowych działań i terminów.

Wszystkie zrestrukturyzowane ekspozycje są klasyfikowane do Fazy 3 bezpośrednio po podpisaniu odpowiedniego aneksu/ugody. Takie ekspozycje mogą zostać uzdrowione, gdy spełnią wewnętrznie określone zasady kwarantanny zgodne z wytycznymi EBA odnośnie Nowej Definicji Default. Zrestrukturyzowane ekspozycje, które zostały uzdrowione są klasyfikowane do Koszyka 2 na okres co najmniej 2 lat po uzdrowieniu, zgodnie ze standardami technicznymi EBA dla ekspozycji ze statusem forbearance.

Poniższa tabela pokazuje portfel kredytów z rozpoznaną utratą wartości zarządzany przez jednostki organizacyjne Grupy zajmujące się restrukturyzacją należności.

Zaangażowanie brutto w tys. PLN	31.12.2021	31.12.2020
Kredyty i pożyczki udzielone klientom indywidualnym	1 102 917	1 103 434
Kredyty i pożyczki udzielone klientom korporacyjnym	215 258	214 529
Razem	1 318 175	1 317 963

Ekspozycje podlegające środkom zastosowanym w odpowiedzi na kryzys COVID-19 (w tys. PLN)

Kredyty i zaliczki podlegające moratorium ustawowym i nieustawowym, Wartość brutto	RAZEM	Obsługiwane		
		Obsługiwane Wartość brutto	w tym: z odroczonej ratami kapitałowo- odsetkowymi	w tym: Instrumenty o istotnym wzroście ryzyka kredytowego od początkowego ujęcia ale bez utraty wartości (Koszyk 2)
Kredyty i zaliczki podlegające moratorium	0	0	0	0
W tym: Gospodarstwa domowe	0	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi	0	0	0	0
W tym: Przedsiębiorstwa niefinansowe	0	0	0	0
W tym: małe i średnie przedsiębiorstwa	0	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi	0	0	0	0

Kredyty i zaliczki podlegające moratorium ustawowym i nieustawowym, Wartość brutto	Nieobsługiwane		Wpływy do kategorii Nieobsługiwane
	Nieobsługiwane Wartość brutto	w tym: małe prawdopodobieństwo spłaty, ale ekspozycja nie jest przeterminowana albo jest przeterminowana <= 90 dni	
Kredyty i zaliczki podlegające moratorium	0	0	0
W tym: Gospodarstwa domowe	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi	0	0	0
W tym: Przedsiębiorstwa niefinansowe	0	0	0
W tym: małe i średnie przedsiębiorstwa	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi	0	0	0

Kredyty i zaliczki podlegające moratorium ustawowym i nieustawowym, Skumulowana utrata wartości	Nieobsługiwane		
	Nieobsługiwane Skumulowana utrata wartości	w tym: z odroczonej ratami kapitałowo- odsetkowymi	w tym: małe prawdopodobieństwo spłaty, ale ekspozycja nie jest przeterminowana albo jest przeterminowana < = 90 dni
Kredyty i zaliczki podlegające moratorium	0	0	0
W tym: Gospodarstwa domowe	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi	0	0	0
W tym: Przedsiębiorstwa niefinansowe	0	0	0
W tym: małe i średnie przedsiębiorstwa	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi	0	0	0

Kredyty i zaliczki podlegające moratorium ustawowym i nieustawowym, Skumulowana utrata wartości	RAZEM	Obsługiwane Skumulowana utrata wartości	Obsługiwane	
			w tym: z odroczonej ratami kapitałowo- odsetkowymi	w tym: Instrumenty o istotnym wzroście ryzyka kredytowego od początkowego ujęcia, ale bez utraty wartości (Koszyk 2)
Kredyty i zaliczki podlegające moratorium	0	0	0	0
W tym: Gospodarstwa domowe	0	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi	0	0	0	0
W tym: Przedsiębiorstwa niefinansowe	0	0	0	0
W tym: małe i średnie przedsiębiorstwa	0	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi	0	0	0	0

Kredyty i zaliczki podlegające moratorium ustawowym i nieustawowym, Wartość brutto	Liczba dłużników	RAZEM	w tym: moratoria ustawowe	w tym: moratoria zapadłe
Kredyty i zaliczki z wnioskiem o moratorium	57 843	7 162 154		
Kredyty i zaliczki podlegające moratorium (udzielone)	57 609	6 707 973	10 334	6 707 973
W tym: Gospodarstwa domowe		5 748 299	10 334	5 748 299
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi		4 270 399	8 792	4 270 399
W tym: Przedsiębiorstwa niefinansowe		959 673	0	959 673
W tym: małe i średnie przedsiębiorstwa		480 569	0	480 569
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi		68 465	0	68 465

Kredyty i zaliczki podlegające moratorium ustawowym i nieustawowym wg pozostałych terminów ich obowiązywania, Wartość brutto	Pozostały termin obowiązywania moratorium				
	<= 3 miesiące	> 3 miesiące <= 6 miesięcy	> 6 miesięcy <= 9 miesięcy	> 9 miesięcy <= 12 miesięcy	> 1 rok
Kredyty i zaliczki podlegające moratorium (udzielone)	0	0	0	0	0
W tym: Gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi	0	0	0	0	0
W tym: Przedsiębiorstwa niefinansowe	0	0	0	0	0
W tym: małe i średnie przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi	0	0	0	0	0

Informacje o nowo udzielonych Kredytach i zaliczkach podlegających publicznym programom gwarancyjnym wprowadzonym w związku z COVID-19	Wartość brutto		Wartość brutto
	RAZEM	w tym: restrukturyzowane	Wpływy do kategorii 'Nieobsługiwane'
Nowo udzielone Kredyty i zaliczki podlegające publicznym programom gwarancyjnym	1 187 139	2 778	13 643
W tym: Gospodarstwa domowe	0		0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi	0		0
W tym: Przedsiębiorstwa niefinansowe	1 187 139	2 778	13 643
W tym: małe i średnie przedsiębiorstwa	573 630		3 640
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi	0		0

(3f) Przewłaszczone zabezpieczenia

W 2020 r. nie dokonywano istotnych bezpośrednich przejęć przez Bank i sprzedaży środków trwałych stanowiących zabezpieczenie kredytu. Powyższa sytuacja powodowana jest realizacją innych, bardziej efektywnych ścieżek zaspokajania z zastawów lub przewłaszczeń (czasowo i kwotowo przy ograniczeniu kosztów), tj. doprowadzania do sprzedaży przedmiotu zastawu lub przewłaszczenia bezpośrednio przez dawcę zabezpieczenia pod nadzorem Banku i z przeznaczeniem całości tak uzyskanych środków na spłatę. Odmianą takiego działania jest zawieranie porozumień z syndykami w upadłości na podstawie, których syndyk za uzgodnioną opłatą zabezpiecza i przechowuje przedmioty zastawione lub przewłaszczone oraz w porozumieniu z Bankiem dokonuje ich oferowania i sprzedaży (w tym w ramach sprzedaży zorganizowanych części lub całego przedsiębiorstwa dłużnika) - i tak uzyskane środki przekazywane są bezpośrednio na spłatę należności Banku (zaspokojenie z zabezpieczenia w ww. sposób realizowane jest bez etapu przejęcia przewłaszczonych rzeczy do bilansu Banku na „Aktywa trwałe do zbycia”).

Jednocześnie spółka zależna od Banku - Millennium Leasing, dokonuje przejęcia środków trwałych będących przedmiotem leasingu i prowadzi aktywne działania w celu ich zbycia. Dane o wartości tych aktywów i ich zmianach w okresie sprawozdawczym przedstawione są w **nocie (30) „Aktywa trwałe do zbycia”** skonsolidowanego bilansu Grupy.

(3g) Polityka w zakresie spisywania należności

Ekspozycje kredytowe, dla których Grupa nie oczekuje wystąpienia żadnych przepływów pieniężnych do odzyskania i dla których utworzony został odpis z tytułu utraty wartości lub korekta wartości godziwej dla wierzytelności pochodzących z zapadłych terminowych operacji finansowych, które łącznie pokrywają w całości należność pozostałą do spłaty, są spisywane z bilansu w ciężar odpisu aktualizującego i przenoszone do ewidencji pozabilansowej. Przedmiotowa operacja nie powoduje umorzenia należności, tj. nie powoduje zwolnienia dłużnika z długu ani zaprzestania wymaganych prawem i uzasadnionych ekonomicznie działań prawnych i windykacyjnych celem dochodzenia spłaty.

Najczęściej Grupa spisuje należności w ciężar rezerw na utratę wartości w przypadku stwierdzenia nieściągalności należności, tj. między innymi:

- uzyskania postanowienia o bezskuteczności postępowania egzekucyjnego;
- śmierci dłużnika;
- uzyskania potwierdzenia braku szans na zaspokojenie ze środków masy upadłościowej;
- wyczerpania możliwości prowadzenia egzekucji wobec braku majątku dłużnika głównego i innych osób zobowiązanych (np. dawców zabezpieczeń).

Zaangażowanie brutto należności spisanych, w tys. PLN	2021 r.				Razem
	Kredyty i pożyczki udzielone klientom			Kredyty i pożyczki udzielone bankom	
	Przedsiębiorstwa	Kredyty hipoteczne	Pozostałe detaliczne		
Należności spisane z umorzeniem	12 013	7 605	48 765	0	68 383
Należności spisane bez umorzenia	170 385	5 088	100 977	0	276 450
Razem - należności spisane	182 398	12 693	149 742	0	344 833

Zaangażowanie brutto należności spisanych, w tys. PLN	2020 r.				Razem
	Kredyty i pożyczki udzielone klientom			Kredyty i pożyczki udzielone bankom	
	Przedsiębiorstwa	Kredyty hipoteczne	Pozostałe detaliczne		
Należności spisane z umorzeniem	1 211	3 249	5 979	0	10 439
Należności spisane bez umorzenia	135 780	7 401	76 602	0	219 783
Razem - należności spisane	136 991	10 650	82 581	0	230 222

(3h) Koncentracja ryzyk aktywów finansowych z ekspozycją na ryzyko kredytowe

Sektory gospodarki

Poniższa tabela przedstawia podział głównych kategorii ekspozycji kredytowych Grupy z rozbiciem na czynniki składowe, według kategorii klientów.

wg stanu na 31.12.2021	Pośrednictwo finansowe	Przemysł i budownictwo	Handel hurtowy i detaliczny	Transport i komunikacja	Sektor publiczny	Kredyty hipoteczne	Kredyty konsumpcyjne*	Pozostałe branże	Razem
Kredyty i pożyczki dla banków	770 770	0	0	0	0	0	0	0	770 770
Kredyty i pożyczki dla klientów (koszt zamortyzowany)	179 229	6 039 623	5 741 512	2 853 161	53 419	44 288 635	16 786 020	4 672 981	80 614 580
Kredyty i pożyczki dla klientów (wartość godziwa)	0	12	1	16	0	0	362 952	11	362 992
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	53	32	0	12	86 438	0	0	48	86 583
Instrumenty wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	0	0	0	0	37 089	0	0	0	37 089
Instrumenty wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	265 903	0	0	0	0	0	0	0	265 903
Instrumenty pochodne i korekty z tytułu zabezpieczeń wartości godziwej	59 698	28 040	11 530	251	0	0	0	766	100 285
Lokacyjne papiery wartościowe	28 374	5 004	0	307	17 968 984	0	0	34	18 002 703
Umowy z przyrzeczeniem odkupu	268 837	0	0	0	0	0	0	0	268 837
Razem	1 572 864	6 072 711	5 753 043	2 853 747	18 145 930	44 288 635	17 148 972	4 673 840	100 509 742

* w tym: karty kredytowe, kredyty gotówkowe, kredyty w rachunku bieżącym;

wg stanu na 31.12.2020	Pośrednictwo finansowe	Przemysł i budownictwo	Handel hurtowy i detaliczny	Transport i komunikacja	Sektor publiczny	Kredyty hipoteczne	Kredyty konsumpcyjne*	Pozostałe branże	Razem
Kredyty i pożyczki dla banków	625 430	0	0	0	0	0	0	0	625 430
Kredyty i pożyczki dla klientów (koszt zamortyzowany)	269 259	5 702 979	5 405 144	2 343 051	76 415	40 551 677	14 835 925	5 211 774	74 396 224
Kredyty i pożyczki dla klientów (wartość godziwa)	222	2 681	4 324	1 700	4	0	1 602 751	4 069	1 615 753
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	97	46	0	0	269 413	0	0	102	269 658
Instrumenty wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	0	0	0	0	38 821	0	0	0	38 821
Instrumenty wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	251 107	0	0	0	0	0	0	0	251 107
Instrumenty pochodne i korekty z tytułu zabezpieczeń wartości godziwej	102 704	39 387	23 959	2 359	0	0	0	7 574	175 983
Lokacyjne papiery wartościowe	29 184	5 004	0	308	18 613 089	0	0	35	18 647 619
Umowy z przyrzeczeniem odkupu	66 350	0	0	0	0	0	0	0	66 350
Razem	1 344 354	5 750 096	5 433 428	2 347 418	18 997 742	40 551 677	16 438 676	5 223 554	96 086 945

* w tym: karty kredytowe, kredyty gotówkowe, kredyty w rachunku bieżącym

Kredyty i pożyczki dla klientów wg sektorów gospodarki i segmentów

Biorąc pod uwagę ryzyko koncentracji w poszczególne sektory i segmenty klientów, Grupa zdefiniowała wewnętrzne limity koncentracji zgodnie z tolerancją na ryzyko, co zapewnia utrzymanie dobrze zdywersyfikowanego portfela kredytowego.

Główną pozycję w portfelu kredytowym (kredyty i pożyczki dla klientów) stanowią kredyty hipoteczne (54,6%) oraz kredyty gotówkowe dla osób fizycznych (18,3%). Portfel kredytów dla firm (w tym leasing) działających w różnych sektorach: przemysł i budownictwo, transport i komunikacja, handel, pośrednictwo finansowe oraz w sektorze publicznym stanowi niecałe 25% i jego szczegółową strukturę przedstawia poniższa tabela:

Nazwa branży	2021	Udział (%)	2020	Udział (%)
	Ekspozycja bilansowa (mln zł)		Ekspozycja bilansowa (mln zł)	
Kredyty dla osób fizycznych	61 503,7	75,9%	57 554,6	75,2%
Hipoteczne	44 288,6	54,6%	41 000,7	53,5%
Gotówkowe	14 831,6	18,3%	14 412,7	18,8%
Karty kredytowe i pozostałe	2 383,5	2,9%	2 141,2	2,8%
Kredyty dla przedsiębiorstw*	19 540,2	24,1%	19 023,1	24,8%
Handel i naprawy	5 741,5	7,1%	5 410,0	7,1%
Przetwórstwo przemysłowe	4 846,1	6,0%	4 596,0	6,0%
Budownictwo	1 193,6	1,5%	1 109,8	1,4%
Transport i gosp. magazynowa	2 853,3	3,5%	2 344,9	3,1%
Administracja publiczna	53,4	0,1%	76,5	0,1%
Informacja i komunikacja	1 066,0	1,3%	1 305,5	1,7%
Usługi pozostałe	1 245,2	1,5%	1 325,9	1,7%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	179,2	0,2%	269,5	0,3%
Obsługa nieruchomości	1 164,3	1,4%	1 058,6	1,4%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	285,2	0,3%	242,0	0,4%
Górnictwo	91,5	0,1%	78,2	0,1%
Dostawy wody, ścieki i odpady	164,2	0,2%	160,1	0,2%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię, gaz i wodę	137,2	0,2%	510,1	0,7%
Hotele i restauracje	195,4	0,2%	197,3	0,3%
Edukacja	64,3	0,1%	79,3	0,1%
Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo	93,2	0,1%	102,0	0,1%
Opieka zdrowotna, pomoc społeczna	130,3	0,2%	122,8	0,2%
Kultura, rekreacja i rozrywka	36,3	0,0%	34,6	0,0%
Łącznie kredyty (brutto)	81 043,9	100,0%	76 577,7	100,0%

* w tym: Mikrobiznes o rocznych obrotach do 5 mln zł

Wskaźnik koncentracji 20 największych klientów w portfelu kredytowym Grupy (w tym grup powiązanych ze sobą podmiotów) na koniec 2021 roku wyniósł 6,2% w porównaniu do 6,9% na koniec 2020 roku. Wskaźnik koncentracji 10 największych klientów także zmniejszył się w ciągu 2021 roku, z poziomu 5,0% na koniec poprzedniego roku do 4,5%. Było to efektem, między innymi spłaty kredytów rewolwingowych przez kilka dużych pojedynczych podmiotów korporacyjnych oraz sprzedaży jednej dużej transakcji dla podmiotu korporacyjnego.

8.4. RYZYKO RYNKOWE I RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ

Ryzyko rynkowe obejmuje obecne i przyszłe oddziaływania na zyski lub kapitał ze strony zmiany wartości portfela Grupy wywołanej niekorzystnymi ruchami stóp procentowych, kursów wymiany walut lub cen obligacji, akcji lub towarów.

Ryzyko stopy procentowej z tytułu działalności zaliczanej do portfela bankowego (IRRBB) obejmuje bieżące i potencjalne oddziaływanie, jakie zarówno na wynik finansowy jak i wartość ekonomiczną kapitału mają zmiany wartości portfela Grupy w wyniku niekorzystnych zmian stóp procentowych, które wpływają na instrumenty wrażliwe na zmianę stóp. Ryzyko to obejmuje ryzyko niedopasowania, ryzyko bazowe i ryzyko opcji klienta.

W 2021 r. Grupa pracowała nad pełnym dostosowaniem do wprowadzenia ustawowej zmiany dla dwóch benchmarków stóp procentowych, to jest londyńskiej międzybankowej stopy procentowej dla franka szwajcarskiego (CHF LIBOR) oraz zmiany indeksu Euro Overnight (EONIA). Od 1 stycznia 2022 r. (dla CHF LIBOR) i 3 stycznia 2022 r. (dla EONIA) wszystkie odniesienia do tych stawek w kontraktach i instrumentach finansowych zostały ustawowo i automatycznie zastąpione odniesieniami do nowych stawek wolnych od ryzyka, zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej. W przypadku LIBOR CHF nominowaną stopą zastąpienia jest nowa wolna od ryzyka stopa franka szwajcarskiego SARON, a w przypadku EONIA - wolna od ryzyka stopa EURSTR.

Zasady zarządzania i kontroli ryzyka rynkowego i ryzyka stopy procentowej są określone w sposób scentralizowany, z wykorzystaniem tych samych pojęć i miar, które są stosowane we wszystkich podmiotach Grupy BCP.

Miary oceny ryzyka rynkowego

Pomiar ryzyka rynkowego w Grupie pozwala na monitorowanie wszystkich możliwych typów ryzyka, to jest ryzyka ogólnego (w tym ryzyko stopy procentowej, ryzyko walutowe, ryzyko cen akcji), ryzyka nieliniowego, ryzyka szczególnego, jak i ryzyka cen towarów. W 2021 roku ryzyko cen towarów nie występowało w Grupie. Ryzyko cen akcji uznano za nieistotne, jako że zaangażowanie Grupy w instrumenty kapitałowe jest znikome.

Pomiar każdego z typów ryzyka odbywa się indywidualnie przy pomocy odpowiednich modeli, a następnie wyniki integrowane są w całkowite ryzyko rynkowe bez uwzględnienia jakiegokolwiek efektu dywersyfikacji między czterema typami ryzyka (najgorszy scenariusz).

Główną miarą, stosowaną przez Grupę w celu oceny ryzyka rynkowego (ryzyko stopy procentowej, ryzyko walutowe, ryzyko cen akcji) jest parametryczny model VaR (wartość narażona na ryzyko) - spodziewana strata, która może powstać w portfelu w określonym czasie (okres utrzymania) oraz z określonym prawdopodobieństwem (poziom ufności) z tytułu niekorzystnego ruchu na rynku.

Wartość narażona na ryzyko w Grupie (VaR) jest obliczana z założeniem 10-dniowego okresu utrzymania oraz 99% poziomu ufności (przedział jednostronny). Zgodnie z wymogami regulacyjnymi CRDIV / CRR, zmienność związaną z każdym czynnikiem ryzyka rynkowego uwzględnionym w modelu VaR (jak i korelacje występujące między nimi) estymuje się za pomocą równo ważonych zmian parametrów rynkowych wykorzystując efektywny okres obserwacji danych historycznych z ostatniego roku. Metoda EWMA (ang. exponentially weighted moving average) z efektywnie krótszym okresem obserwacji jest uzasadniona jedynie w przypadku istotnego skoku zmienności cenowej.

W celu monitorowania i limitowania pozycji w instrumentach, dla których nie jest możliwa należyta ocena ryzyka rynkowego z zastosowaniem modelu VaR (ryzyko nieliniowe, cen towarów i ryzyko szczególne) wprowadzono odpowiednie zasady pomiaru tych ryzyk. Ryzyko nieliniowe mierzone jest według wewnętrznej metodologii, która jest zgodna z metodologią VaR - przyjmuje się ten sam okres utrzymania jak i poziom ufności. Ryzyko szczególne i ryzyko cen towarów mierzone jest według metody standardowej, zgodnie z regulacjami nadzorczymi uwzględniając zmianę okresu utrzymania pozycji.

Pomiar ryzyka rynkowego odbywa się codziennie (w ciągu dnia i na koniec dnia), zarówno indywidualnie dla każdego z obszarów odpowiedzialnych za podejmowanie ryzyka i zarządzanie nim, jak i na bazie skonsolidowanej dla Grupy łącznie, Księgi Handlowej i Księgi Bankowej, z uwzględnieniem efektu dywersyfikacji istniejącej pomiędzy poszczególnymi portfelami. Dodatkowo każda Księga podzielona jest na obszary zarządzania ryzykiem.

W celu zapewnienia adekwatności modelu VaR dla oceny ryzyk występujących na otwartych pozycjach, ustanowiono i przeprowadza się codziennie proces testowania wstecznego.

Wszystkie zgłoszone przekroczenia są udokumentowane, łącznie z wyjaśnieniem przyczyn ich powstania oraz zaliczeniem do jednej z trzech klas wyjaśnienia przekroczeń: adekwatność modelu, niewystarczająca dokładność modelu lub nieprzewidziane ruchy rynkowe.

Równolegle do metody VaR portfele są poddawane szeregowi analiz wrażliwości i scenariuszy warunków skrajnych w celu:

- Oszacowania potencjalnej straty ekonomicznej, wynikającej ze skrajnych wahań czynników ryzyka rynkowego,
- Identyfikacji ruchów ryzyka rynkowego, ewentualnie nieuwjętych w VaR, na które portfele są bardziej wrażliwe,
- Identyfikacji czynności, które mogą zostać podjęte w celu redukcji wpływu skrajnych zmian czynników ryzyka.

Stosuje się następujące rodzaje scenariuszy rynkowych:

- Równoległe przesunięcia krzywych dochodowości,
- Bardziej stromy lub spłaszczony przebieg krzywych dochodowości,
- Wahania kursów wymiany,
- Niekorzystne scenariusze historyczne,
- Scenariusze indywidualne, wykorzystujące zaobserwowane historycznie dotkliwe zmiany parametrów rynkowych.

Limit całkowity VaR wyrażony jest, jako ułamek skonsolidowanych funduszy własnych (w 2021 roku poziomy limitów VaR były ustawione bardzo konserwatywne - dla Banku ogółem na poziomie nie więcej niż 2,6%, a dla Księgi Handlowej nie więcej niż 0,31% Funduszy Własnych). Następnie limit dzielony jest na Księgi, poszczególne obszary zarządzania ryzykiem i na różne typy ryzyka, co pozwala Grupie w pełni na pomiar, monitorowanie i kontrolowanie ryzyka rynkowego. Ekspozycja na ryzyko rynkowe (VaR) na tle obowiązujących limitów jest raportowana codziennie do wszystkich obszarów odpowiedzialnych za zarządzanie i nadzorowanie ryzyka rynkowego w Grupie.

Limity ograniczające ryzyko rynkowe podlegają aktualizacji przynajmniej raz w roku biorąc pod uwagę m.in. zmianę wielkość skonsolidowanych funduszy własnych, bieżącą i przewidywaną strukturę bilansu, a także sytuację rynkową. Limity ryzyka rynkowego obowiązujące w 2021 roku odzwierciedlały założenia i apetyt na ryzyko określone w Strategii Ryzyka na lata 2021 - 2023.

W obecnym otoczeniu rynkowym Grupa nadal działała bardzo ostrożnie. Duża zmienność na rynku w związku z globalną pandemią COVID-19 oraz szeregiem decyzji Rady Polityki Pieniężnej (RPP) o podwyższeniu stóp procentowych w Polsce spowodowała istotny wzrost ryzyka rynkowego i stopy procentowej Grupy.

W 2021 roku, poziom wskaźnika VaR dla Grupy, to jest łącznie dla Księgi Handlowej i Księgi Bankowej, zwiększył się i przekroczył obowiązujące limity. Wszystkie przekroczenia limitów ryzyka rynkowego są zawsze raportowane, dokumentowane i ratyfikowane na odpowiednim poziomie kompetencji.

Wskaźniki VaR dla Grupy pozostawały w 2021 roku na średnim poziomie 161,7 mln zł. (63% limitu) oraz 391,3 mln zł. (150% limitu) na koniec grudnia 2021. Niski poziom efektu dywersyfikacji wynika w szczególności z faktu, iż głównym składnikiem ryzyka rynkowego Grupy jest ryzyko stopy procentowej. Wyniki ukazane w poniższej tabeli uwzględniają ekspozycję na ryzyko rynkowe w spółkach zależnych, jako że Bank zarządza ryzykiem rynkowym na poziomie skonsolidowanym. Efekt dywersyfikacji dotyczy ryzyka ogólnego i odzwierciedla korelacje między jego składnikami.

Miary VaR w Grupie dla ryzyka rynkowego (tys. zł):

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2021)				
	31.12.2020	Średnio	Maksimum	Minimum	31.12.2021
Ryzyko całkowite	96 894	161 704	586 186	63 847	391 280
Ryzyko ogólne	95 256	160 151	584 728	62 220	389 833
Ryzyko stopy procentowej	95 227	160 153	584 748	62 224	389 761
Ryzyko kursowe	190	149	2 917	8	232
Efekt dywersyfikacji	0,2%				0,0%
Ryzyko szczególne	1 638	1 542	1 641	1 445	1 445

Ekspozycje w 2020 roku wynosiły odpowiednio (tys. zł):

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2020)				
	31.12.2019	Średnio	Maksimum	Minimum	31.12.2020
Ryzyko całkowite	33 225	72 530	130 866	30 776	96 894
Ryzyko ogólne	31 039	70 533	128 701	28 593	95 256
Ryzyko stopy procentowej	31 038	70 537	128 744	28 588	95 227
Ryzyko kursowe	12	133	1 522	15	190
Efekt dywersyfikacji	0,0%				0,2%
Ryzyko szczególne	2 186	0	0	0	1 638

Ekspozycje na ryzyko rynkowe w podziale na Księgę Handlową i Bankową oraz na typy ryzyka przedstawione są w tabelach poniżej (tys. zł.):

Księga Bankowa:

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2021)				
	31.12.2020	Średnio	Maksimum	Minimum	31.12.2021
Ryzyko całkowite	95 897	161 824	585 895	63 897	390 289
Ryzyko ogólne	94 261	160 285	584 441	62 273	388 846
Ryzyko stopy procentowej	94 261	160 290	584 441	62 276	388 846
Ryzyko kursowe	0	72	249	0	0
Efekt dywersyfikacji	0,0%				0,0%
Ryzyko szczególne	1 636	1 539	1 639	1 443	1 443

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2020)				
	31.12.2019	Średnio	Maksimum	Minimum	31.12.2020
Ryzyko całkowite	31 263	71 467	132 279	29 842	95 897
Ryzyko ogólne	29 080	69 472	130 116	27 659	94 261
Ryzyko stopy procentowej	29 080	69 472	130 116	27 659	94 261
Ryzyko kursowe	0	0	0	0	0
Efekt dywersyfikacji	0,0%				0,0%
Ryzyko szczególne	2 184	0	0	0	1 636

Księga Handlowa:

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2021)				
	31.12.2020	Średnio	Maksimum	Minimum	31.12.2021
Ryzyko całkowite	1 239	1 645	5 860	424	2 518
Ryzyko ogólne	1 237	1 632	5 858	422	2 514
Ryzyko stopy procentowej	1 190	1 610	5 850	420	2 485
Ryzyko kursowe	183	100	2 940	9	228
Efekt dywersyfikacji	11,0%				7,9%
Ryzyko szczególne	2	2	5	2	2

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2020)				
	31.12.2019	Średnio	Maksimum	Minimum	31.12.2020
Ryzyko całkowite	2 455	2 514	6 162	762	1 239
Ryzyko ogólne	2 452	2 511	6 160	759	1 237
Ryzyko stopy procentowej	2 451	2 497	6 118	758	1 190
Ryzyko kursowe	11	132	1 524	11	183
Efekt dywersyfikacji	0,4%				11,0%
Ryzyko szczególne	2	0	6	0	2

Otwarte pozycje obejmowały głównie instrumenty ryzyka stopy procentowej oraz ryzyka walutowego. Ryzyko walutowe uwzględnia wszystkie pozycje wymiany walutowej Grupy. Zgodnie ze Strategią Ryzyka przyjętą w Grupie, otwarte pozycje walutowe są dozwolone, ale powinny być utrzymywane na niskim poziomie. W tym celu wprowadzono w Grupie system konserwatywnych limitów na otwartą pozycję walutową (zarówno limity w ciągu dnia jak i na zamknięcie), a otwarte pozycje walutowe dozwolone są wyłącznie w Księdze Handlowej.

W 2021 roku, zgodnie z ogólną zasadą pozycja walutowa generowana w Księdze Bankowej była w całości przekazywana do Księgi Handlowej, gdzie zarządza się nią na bazie dziennej. W ciągu 2021 roku otwarta pozycja walutowa utrzymywana była na średnim poziomie 9,5 mln zł. oraz na maksymalnym poziomie 59,3 mln zł. W 2021 roku otwarta pozycja walutowa (zarówno w ciągu dnia jak i na koniec dnia) pozostawała poniżej 2% funduszy własnych oraz poniżej obowiązujących limitów maksymalnych.

Kształtowanie się całkowitej pozycji walutowej (na koniec dnia) w Portfelu Handlowym przedstawia poniższa tabela (w tys. PLN):

Pozycja całkowita	Średnia w okresie	Minimum w okresie	Maksimum w okresie	Koniec okresu
2021	9 464	3 153	59 313	10 021
2020	7 590	2 353	37 584	4 954

Oprócz wyżej wspomnianych limitów ryzyka rynkowego, w Grupie obowiązują również limity maksymalnej straty dla portfeli rynków finansowych. Celem jest ograniczenie maksymalnej straty dla działalności handlowej Grupy. W przypadku osiągnięcia limitu dokonuje się przeglądu strategii zarządzania oraz zasadności przyjmowanej pozycji.

W procesie testowania wstecznego modelu VaR w Banku ogółem zostało wykrytych dziewiętnaście przekroczeń w okresie ostatnich 12 miesięcy (zgodnie z poniższą tabelą, w tys. PLN).

Data sprawozdawcza	VaR (ryzyko ogólne)	Teoretyczna zmiana wartości portfela (wartości bezwzględne)	Liczba przekroczeń w ciągu ostatnich 12 miesięcy *
2021-12-31	389 833	4 056	19
2020-12-31	95 256	34 824	9

* uznaje się, że przekroczenie miało miejsce, gdy różnica pomiędzy bezwzględną wartością zmiany portfela a poziomem miary VaR jest dodatnia;

W 2021 roku, wszystkie przekroczenia w procesie testowania wstecznego modelu VaR spowodowane były nieoczekiwanymi zmianami na rynku spowodowanymi niepewnością w związku z pandemią COVID-19 oraz decyzjami Rady Polityki Pieniężnej o podwyższeniu stóp procentowych w Polsce, w szczególności największy wpływ na zachowanie modelu VaR miały gwałtowne zmiany rentowności polskich obligacji skarbowych oraz krótkoterminowych stóp procentowych w drugiej połowie 2021 roku. W związku z liczbą zaobserwowanych przekroczeń, ocena adekwatności modelu VaR znalazła się w strefie czerwonej: powyżej 15 przekroczeń. W konsekwencji, zostały zaimplementowane natychmiastowe akcje naprawcze w modelu kalkulacji VaR, takie jak kalibracja parametrów na bazie aktualnych danych rynkowych oraz tymczasowa zmiana metody wyznaczania zmienności metodą równych wag na metodę EWMA, która jest lepiej dostosowana do okresów istotnego skoku zmienności cenowej. Te działania pozwoliły powstrzymać kolejne przekroczenia w procesie testowania wstecznego modelu VaR. Z uwagi na roczny horyzont obserwacji, wyższa liczba zaobserwowanych przekroczeń będzie raportowana również w najbliższych okresach.

Ocenę VaR uzupełnia monitorowanie wrażliwości na ryzyko rynkowe portfeli obarczonych ryzykiem rynkowym na ww. scenariusze warunków skrajnych.

Wyniki wrażliwości na ryzyko rynkowe oraz scenariuszy indywidualnych testów warunków skrajnych w obszarze ryzyka rynkowego były regularnie raportowane do Komitetu Kapitału, Aktywów i Pasywów.

Ryzyko stopy procentowej w Księdze Bankowej

W przypadku Księgi Bankowej, głównym składnikiem ryzyka rynkowego jest ryzyko stóp procentowych.

Ekspozycja na ryzyko stopy procentowej w Księdze Bankowej wynika przede wszystkim z różnic w terminach przeszacowania aktywów oraz pasywów jak i w ich stopach referencyjnych, o ile takie są kontraktowo określone. Szczególny wpływ ma na nią brak równowagi pomiędzy aktywami i pasywami o stałej stopie procentowej, zwłaszcza pasywami, których specyfika powoduje, iż ich oprocentowanie nie może być niższe niż 0%. W konsekwencji, na poziom wrażliwości na zmiany stóp procentowych wpływa poziom stóp procentowych przyjmowanych jako odniesienie. Dodatkowo, ze względu na specyfikę polskiego systemu prawnego, oprocentowanie kredytów jest ograniczone z góry (nie może ono przekraczać dwukrotności stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego powiększonej o 7 punktów procentowych). W sytuacjach spadku stóp procentowych wpływ na wynik odsetkowy jest negatywny i uzależniony jest od udziału portfela kredytowego podlegającego nowej maksymalnej stawce oprocentowania. Z drugiej strony przy ocenie wrażliwości i ryzyka stopy procentowej bardzo ważne są również założenia dotyczące terminu i wielkości przeszacowania depozytów.

W pierwszych 3 kwartałach 2021 roku, stopy procentowe w Polsce utrzymywały się na historycznym minimum (po trzech obniżkach stóp w 2020 roku - stopa referencyjna spadła do 0,10%; stopa depozytowa do 0,0%; a stopa lombardowa do 0,50%). Maksymalne oprocentowanie portfela kredytowego nie mogło przekroczyć 7,2% rocznie. W IV kwartale 2021 roku seria podwyżek stóp procentowych spowodowana decyzjami Rady Polityki Pieniężnej przełożyła się na zmianę oprocentowania kredytów z stopniowym lub natychmiastowym przeszacowaniem. Z drugiej strony, oprocentowanie po stronie depozytów pozostaje ciągle w tyle za rosnącymi stawkami rynkowymi.

W zakresie ryzyka stopy procentowej w Księdze Bankowej, stosuje się następujące zasady:

- Ryzyko rynkowe wynikające z działalności bankowej jest zabezpieczane lub podlega comiesięcznemu transferowi do obszarów, które aktywnie zarządzają ryzykiem rynkowym i podlegają pomiarowi w kategoriach ekspozycji na ryzyko oraz rachunku wyników,
- W zarządzaniu ryzykiem stopy procentowej Bank stosuje głównie naturalne zabezpieczenie między kredytami i depozytami, a także obligacje o stałym oprocentowaniu i instrumenty pochodne, przy czym głównym celem jest ochrona wyniku z tytułu odsetek.

Wahania rynkowych stóp procentowych mają wpływ na zysk Grupy netto, zarówno w krótkim jak i w średnim horyzoncie czasu, wpływając również na jego wartość ekonomiczną w perspektywie długoterminowej. Pomiar obu wielkości jest komplementarny w rozumieniu pełnego zakresu występowania ryzyka stopy procentowej w Księdze Bankowej.

Z tego względu, obok codziennego pomiaru ryzyka rynkowego metodą wartości zagrożonej, pomiar ryzyka stopy procentowej obejmuje dodatkowo, zarówno miary dochodowe jak i miary oparte na wartości ekonomicznej, to jest kwartalnie:

- Wpływ szokowych zmian w przesunięciu krzywej dochodowości w górę/dół na wartość ekonomiczną kapitału (EVE), włączając scenariusze nadzorcze (standardowy test nadzorczy zakładający nagłe równoległe przesunięcie krzywej dochodowości o +/- 200 punktów bazowych oraz nadzorczy test wartości odstających SOT z zestawem sześciu scenariuszy dla ryzyka stopy procentowej)

oraz miesięcznie:

- analizę wrażliwości wartości pozycji na zmiany stóp procentowych mierzoną za pomocą BPVx100, czyli pomnożoną przez 100 zmianę wartości portfela przy równoległym przesunięciu krzywej rentowności o 1 punkt bazowy,
- wpływ jednorazowej zmiany stóp procentowych o 100 punktów bazowych na wynik z tytułu odsetek w horyzoncie następnych 12 miesięcy.

Pomiaru ryzyka stopy procentowej dokonuje się dla wszystkich obszarów zarządzania ryzykiem w Banku, ze szczególnym naciskiem na Księgę Bankową.

Dla potrzeb pomiaru ryzyka stopy procentowej dla aktywów i pasywów, które nie mają dokładnie określonego terminu zapadalności/wymagalności lub instrumentów z wbudowaną opcją Klienta, Grupa przyjmuje szczególne założenia, w tym:

- Termin wymagalności sald i odsetek dla depozytów bez ustalonego terminu został określony na podstawie danych historycznych odnośnie zachowania Klientów, biorąc pod uwagę stabilność wolumenu pozycji z założeniem maksymalnego terminu wymagalności nieprzekraczającego 3 lat,
- Tendencje do szybszej spłaty należności, niż wynika to z pierwotnego (umownego) harmonogramu poprzez wyznaczenie współczynnika wcześniejszej spłaty dla wszystkich istotnych portfeli kredytowych Banku na podstawie obserwacji danych historycznych. Należy jednak zauważyć, że kredyty hipoteczne, które stanowią w Grupie produkt kredytowy o dominującym udziale, są indeksowane do zmiennej stopy procentowej. Powoduje to, że tendencje do wcześniejszej spłaty mają mniejsze znaczenie dla ryzyka stóp procentowych,
- Dla kapitału, aktywów trwałych i innych aktywów zakłada się termin przeszacowania równy 1 rok. Niemniej w celu zrozumienia wybranego profilu zapadalności pomiar ryzyka stopy procentowej jest dokonywany z wyłączeniem kapitału własnego, aby wyodrębnić wpływ zarówno na wartość ekonomiczną, jak i dochody.

Wyniki powyższych analiz dla BPV*100 oraz wartości ekonomicznej kapitału (EVE) były regularnie monitorowane i raportowane do Komitetu Kapitału, Aktywów i Pasywów, Komitetu Ryzyka, Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej. Wyniki pomiaru IRRBB wskazują, że Grupa jest najbardziej narażony na scenariusz spadku stóp procentowych. Biorąc pod uwagę wzrost stóp procentowych, który nastąpił w IV kwartale 2021 r., wyniki pomiaru IRRBB na koniec grudnia 2021 r. wskazują, że Grupa znajduje się obecnie w najbardziej zrównoważonej sytuacji pod względem ekspozycji na scenariusz spadku jak i wzrostu stóp procentowych. Wyniki nadzorczych testów warunków skrajnych wg. stanu na grudzień 2021 r. pokazują jednak, że nawet w najdotkliwszym scenariuszu testu wartości odstających spadek wartości ekonomicznej kapitału dla Księgi Bankowej jest poniżej limitu nadzorczego wynoszącego 15% kapitału podstawowego Tier 1. Podobnie spadek EVE w standardowym scenariuszu nagłego wpływu równoległego przesunięcia krzywej dochodowości o +/-200 punktów bazowych również nie przekracza nadzorczego maksimum, tj. jest poniżej 20% funduszy własnych.

Wyniki wrażliwości na zmiany stóp procentowych mierzonej za pomocą BPVx100 oraz EVE uwzględniając nadzorczych testów warunków skrajnych prezentują tabele poniżej.

Wrażliwość Księgi Bankowej na zmiany stóp procentowych kształtowała się następująco (w tys. PLN):

	31.12.2021	31.12.2020
	BPVx100	BPVx100
PLN	220 217	(24 537)
CHF	9 890	16 864
EUR	125 092	97 308
USD	33 099	29 892
Inne	6 385	4 946
RAZEM	394 682	124 471
Kapitał, aktywa trwałe, inne aktywa	53 142	77 253
RAZEM	447 813	201 725

Wrażliwość EVE na zmianę stóp procentowych (*)	31.12.2021	31.12.2020
Standardowy test nadzorczy (przesunięcie krzywej dochodowości o +/-200 p.b., % Funduszy Własnych)	-7,29%	-0,28%
Test wartości odstających (najdotkliwszy scenariusz, % Tier 1)	-10,64%	-1,94%

(*) Zasady określone w punkcie 115 Wytycznych EBA zostały zastosowane w celu wyliczenia zmian EVE. Zaprezentowano najdotkliwsze spadki EVE.

Wyniki wrażliwości wyniku odsetkowego w horyzoncie następnych 12 miesięcy po 31 grudnia 2021 roku oraz dla pozycji w Polskich Złotych, w Księdze Bankowej, przeprowadzane są przy następujących założeniach:

- statycznej struktury bilansu na ten dzień odniesienia (bez zmian w ciągu kolejnych 12 miesięcy),
- poziomu odniesienia wyniku odsetkowego netto przy założeniu, że wszystkie aktywa i pasywa o zmiennej stopie procentowej odzwierciedlają już poziom rynkowych stóp procentowych na dzień 31 grudnia 2021 r. (np. stopa referencyjna NBP na koniec 2021 r. została ustalona na poziomie 1,75%),
- zastosowania równoległego przesunięcia krzywej dochodowości o 100 pb w górę i w dół jako dodatkowego szoku dla wszystkich poziomów rynkowych stóp procentowych na dzień 31 grudnia 2021 r., który jest ustalany na dzień przeszacowania aktywów i pasywów występujący w ciągu następnych 12 miesięcy.

W scenariuszu równoległego spadku stóp procentowych o 100 punktów bazowych wynik jest ujemny i wynosi 162 mln zł lub 6.0% w stosunku do referencyjnego wyniku odsetkowego netto Grupy. W scenariuszu równoległego wzrostu stóp procentowych o 100 punktów bazowych wynik jest dodatni i wynosi 160 mln zł lub 5.9% względem referencyjnego wyniku odsetkowego netto Grupy. Poziom asymetrii, która istniała w poprzednich datach sprawozdawczych jest teraz niższa, ponieważ stopy procentowe były znacząco powyżej 0% na dzień 31 grudnia 2021 r., a wpływ dźwigni ze względu na maksymalne oprocentowanie kredytów jest teraz mniej silny niż w latach poprzednich ze względu na zmiany w strukturze i przeszacowania portfela kredytów.

8.5. RYZYKO PŁYNNOŚCI

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest zapewnienie i utrzymywanie zdolności Grupy do wywiązywania się zarówno z bieżących jak i przyszłych zobowiązań, z uwzględnieniem kosztów pozyskania płynności.

Ryzyko płynności odzwierciedla możliwość poniesienia znacznych strat w wyniku pogorszenia warunków finansowania (ryzyko finansowania) i/lub sprzedaży aktywów poniżej ich wartości rynkowej (ryzyko płynności rynku) w celu zaspokojenia zapotrzebowania na środki, wynikającego z zobowiązań Grupy.

W podmiotach zależnych ekspozycje na ryzyko płynności nie występowały, ponieważ Bank zarządza ryzykiem płynności na poziomie centralnym. Zarówno wymogi finansowania jak i nadwyżki płynności spółek zależnych są zarządzane poprzez transakcje zawierane z Bankiem, chyba, że wcześniej w tym celu zostały zawarte transakcje rynkowe. Departament Skarbu jest odpowiedzialny za zarządzanie z częstotliwością dzienną sytuacją płynnościową Grupy, zgodnie z przyjętymi zasadami i procedurami, biorąc pod uwagę cele określone przez Zarząd Banku oraz Komitet Kapitałów, Aktywów i Pasywów.

W 2021 roku pandemia COVID-19 miała wciąż wpływ na zachowanie światowych rynków finansowych, jednak Bank nie zaobserwował żadnego zagrożenia dla swojej pozycji płynnościowej ze względu na rozprzestrzenianie się pandemii. Grupa w dalszym ciągu charakteryzowała się stabilną pozycją płynnościową.

W 2021 roku, wskaźnik kredyty/depozyty Grupy spadł i wynosił 86% na koniec grudnia 2021 (w porównaniu do 91% na koniec grudnia 2020).

Portfel aktywów płynnych, to jest portfel skarbowych papierów wartościowych uzupełniony gotówką oraz ekspozycjami wobec Narodowego Banku Polskiego, traktowany jest jako zapas płynności Grupy, który pozwoli przetrwać ewentualne sytuacje kryzysowe. Udział polskich papierów skarbowych (włączając bony pieniężne NBP) w portfelu papierów wartościowych ogółem wynosił na koniec grudnia 2021 roku ok. 98% i osiągnął poziom ok. 17,6 miliarda PLN (17% aktywów ogółem), podczas, gdy na koniec grudnia 2020 poziom ten wynosił 18,4 miliarda PLN (19% aktywów ogółem).

Konsekwentnie głównym źródłem finansowania Grupy pozostaje duża, zdywersyfikowana oraz stabilna baza depozytów pochodzących od Klientów detalicznych, korporacyjnych oraz Klientów z sektora publicznego. Na koniec 2021 roku depozyty Klientów osiągnęły łączny poziom 91,4 mld zł. Bazę depozytową stanowiły głównie środki Klientów indywidualnych, których udział w łącznym saldzie zobowiązań wobec Klientów wynosił ok. 72,2% na koniec grudnia 2021 (75,9% na koniec grudnia 2020 roku). Wysoki udział środków od Klientów indywidualnych miał pozytywny wpływ na płynność w Grupie oraz umożliwił przestrzeganie nadzorczych miar płynności.

Koncentracja bazy depozytowej, mierzona udziałem 5 i 20 największych deponentów, na koniec 2021 roku wyniosła odpowiednio 3,6% oraz 6,5% (w grudniu 2020 roku odpowiednio 2,8% oraz 4,8%). Poziom koncentracji depozytów jest regularnie monitorowany i nie miał negatywnego wpływu na stabilność bazy depozytowej w 2021 roku. W przypadku znacznego wzrostu udziału największych deponentów w bazie depozytowej, dodatkowe środki pozyskane od tych deponentów nie są traktowane jako stabilne. Co więcej, w celu zabezpieczenia przed fluktuacjami bazy depozytowej, Grupa utrzymuje rezerwę płynnych aktywów w postaci portfela papierów wartościowych.

Baza depozytowa uzupełniona jest o depozyty instytucji finansowych oraz inne operacje rynku pieniężnego. W 2021 roku, źródłem finansowania średnioterminowego pozostają również pożyczki średnioterminowe, dług podporządkowany, emisja obligacji własnych oraz bankowych papierów wartościowych.

W 2021 roku Grupa nie wyemitowała nowych obligacji własnych ani bankowych papierów wartościowych, jak również nie zaciągnęła nowych kredytów od instytucji finansowych. Całkowita wartość bilansowa średnioterminowych pożyczek od instytucji finansowych wynosiła 369,3 mln zł na koniec grudnia 2021 roku (w grudniu 2020 roku wynosiła 518,8 mln zł.). Spadek łącznej kwoty kredytów średnioterminowych od instytucji finansowych związany był ze standardową spłatą zgodnie z harmonogramem.

Z wyjątkiem obligacji podporządkowanych, na koniec grudnia 2021 roku wartość bilansowa zobowiązań z tytułu wyemitowanych przez Grupę obligacji oraz bankowych papierów wartościowych (bez obligacji podporządkowanych) wyniosła 39,6 mln zł (558,6 mln zł na koniec grudnia 2020 roku). Wstępnie planowana na rynku polskim, w 4 Q 2021 emisja obligacji, z których zobowiązania mogły być zaliczane do zobowiązań kwalifikowalnych w rozumieniu Ustawy z dnia 10 czerwca 2016 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji, nie doszła do skutku z powodu luki w polskiej ustawie o obligacjach. W pierwszej połowie 2022 roku Bank planuje międzynarodową emisję obligacji nieuprzywilejowanych senioralnych, w ramach programu emisji euroobligacji (EMTN), zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą Banku w dniu 28 stycznia 2022 roku. Łączna wartość nominalna wyemitowanych i niewykupionych obligacji nie może w żadnym czasie przekroczyć kwoty programu EMTN, tj. 3 mld EUR.

Płynność w walutach obcych Grupa zapewnia dzięki denominowanym w walucie pożyczkom bilateralnym oraz transakcjom swapów walutowych jak i procentowo-walutowych. Znaczenie swapów spada w wyniku zmniejszenia portfela walutowych kredytów hipotecznych oraz zabezpieczenia w walutach obcych rezerw na ryzyko prawne. Portfel swapów jest zdywersyfikowany w zakresie kontrahentów oraz terminów zapadalności. Z większością kontrahentów, Grupa ma podpisane aneksy do umów ramowych, regulujące kwestie zabezpieczeń (ang. Credit Support Annex, CSA). W związku z tym, w przypadku niekorzystnych zmian kursów (deprecjacja zł.), Bank zobligowany jest do złożenia depozytu w celu zabezpieczenia rozliczenia instrumentów pochodnych w przyszłości, a w przypadku korzystnych zmian kursów (aprecjacja zł.) Grupa otrzymuje depozyt zabezpieczający od kontrahentów. W żadnej z zawartych umów ramowych (zarówno międzynarodowych jak i krajowych) nie są zawarte zapisy ustanawiające związek pomiędzy ratingiem Banku a wysokością depozytów zabezpieczających. Potencjalne pogorszenie ratingu nie będzie zatem miało wpływu na sposób wyliczenia i wymianę depozytów zabezpieczających.

Grupa uwzględnia możliwość niekorzystnej zmiany kursu walut obcych, w szczególności CHF i EUR powodującej zwiększenie potrzeb płynnościowych w różnych analizowanych wariantach ryzyka płynności i uwzględnia to ryzyko w swoich planach płynnościowych.

Miary oceny ryzyka płynności

Ocena ryzyka płynności Grupy jest realizowana z zastosowaniem zarówno wewnętrznych jak i nadzorczych miar, dla których zdefiniowano limity ekspozycji.

Kształtowanie się sytuacji płynnościowej Grupy w krótkich horyzontach czasowych jest sprawdzane codziennie na podstawie portfela aktywów płynnych, portfela papierów wartościowych, uznanych przez NBP jako zabezpieczenie standardowych instrumentów wsparcia płynności oraz dwóch wskaźników zdefiniowanych wewnętrznie: płynność natychmiastowa oraz płynność kwartalna. Te dwa ostatnie wskaźniki mierzą maksymalne zapotrzebowanie na środki, które mogłoby powstać jednego dnia, z uwzględnieniem projekcji przepływów środków pieniężnych odpowiednio na datę spot lub okres 3-miesięczny. Dodatkowo, portfel aktywów płynnych wyznacza się na bazie dziennej.

Wskaźniki te są porównywane z obowiązującymi limitami ekspozycji oraz raportowane codziennie do obszarów odpowiedzialnych za zarządzanie i kontrolę ryzyka płynności dla Grupy, a w cyklach miesięcznych i/lub kwartalnych prezentowane są do Zarządu i na Radę Nadzorczą Banku.

Limity ograniczające ryzyko płynności podlegają aktualizacji przynajmniej raz w roku biorąc pod uwagę m.in. wielkość skonsolidowanych funduszy własnych, bieżącą i przewidywaną strukturę bilansu, historyczną konsumpcję limitów, a także obecną sytuację rynkową i wymogi nadzorcze. Zgodnie z obowiązującymi zasadami, wszelkie ewentualne przekroczenia wewnętrznych limitów ryzyka płynności są zawsze raportowane, dokumentowane i ratyfikowane na odpowiednim poziomie kompetencyjnym.

Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (CRR), Grupa wyznacza wymóg pokrycia płynności (LCR). Minimalny, nadzorczy poziom wskaźnika LCR w wysokości 100%, który obowiązywał w 2021 roku, został spełniony przez Grupę (na koniec grudnia 2021 roku wskaźnik LCR wynosił 150%). Wskaźnik ten jest wyznaczany codziennie i raportowany w okresach miesięcznych do NBP od marca 2014 roku. Wewnętrznie wskaźnik LCR szacowany jest codziennie i raportowany do obszarów odpowiedzialnych za zarządzanie i kontrolę ryzyka płynności w Grupie na bazie dziennej. W 2021 r. Grupa przestrzegała również nadzorczych wskaźników nałożonych Uchwałą KNF nr 386/2008 oraz regularnie obliczała wymóg stabilnego finansowania netto (NSFR). Od 28 czerwca 2021 r. NSFR jako obowiązkowa nadzorcza miara płynności długoterminowej zastąpiła miary nadzorcze M3 i M4 zdefiniowane przez KNF. W każdym kwartale wskaźnik NSFR był powyżej minimum nadzorczego w wysokości 100%. Na koniec grudnia 2021 roku wskaźnik NSFR wynosił 144%, a na koniec grudnia 2020 roku był równy 125% (minimum nadzorcze obowiązuje od czerwca 2021 r.).

Bieżące wskaźniki płynności

31.12.2021					
	Wskaźnik płynności natychmiastowej (%) [*]	Wskaźnik płynności kwartalnej (%) [*]	Zabezpieczenie uznawane przez Bank Centralny / Depozyty łącznie (%) ^{**}	Portfel Aktywów płynnych (m PLN) ^{***}	LCR (%)
Wskaźnik	22%	22%	19%	18 793	150%

31.12.2020					
	Wskaźnik płynności natychmiastowej (%) [*]	Wskaźnik płynności kwartalnej (%) [*]	Zabezpieczenie uznawane przez Bank Centralny / Depozyty łącznie (%) ^{**}	Portfel Aktywów płynnych (m PLN) ^{***}	LCR (%)
Wskaźnik	21%	21%	21%	18 250	161%

^{*} - Wskaźniki płynności natychmiastowej i kwartalnej: Relacja między wartością zabezpieczenia uznawanego przez Bank Centralny, czyli bufor płynności możliwy do zdyskontowania w Banku Centralnym, po uwzględnieniu haircutów dla standardowych operacji pieniężnych (włączając nadwyżkę rezerwy obowiązkowej), minus przewidywane odpływy netto (w ciągu najbliższych 3 dni roboczych dla wskaźnika płynności natychmiastowej oraz w ciągu najbliższych 3 miesięcy dla wskaźnika płynności kwartalnej we wszystkich walutach wymienialnych) do depozytów łącznie.

^{**} - Zabezpieczenie uznawane przez Bank Centralny / Depozyty łącznie: Relacja wartości zabezpieczenia uznawanego przez Bank Centralny, czyli bufor płynności możliwy do zdyskontowania w Banku Centralnym po uwzględnieniu haircutów dla standardowych transakcji pieniężnych (włączając nadwyżkę rezerwy obowiązkowej) oraz wartości depozytów łącznie. Wskaźnik ten jest obliczany na bazie kwoty nominalnej wymienionych produktów.

^{***} - Portfel Aktywów płynnych: Łączna suma gotówki, ekspozycji w stosunku do NBP (w tym nadwyżka nad wymaganą wysokość rezerwy obowiązkowej) oraz dłużnych papierów wartościowych Skarbu Państwa, bonów NBP i należności od banków o terminie wymagalności do 1 miesiąca. Portfel dłużnych papierów wartościowych pomniejsza się o haircut NBP stosowany dla transakcji repo oraz o papiery zablokowane na cele inne niż płynnościowe.

Grupa monitoruje płynność na bazie wewnętrznych miar płynności, uwzględniając również wpływ kursów walutowych na sytuację płynnościową.

Ponadto Grupa stosuje analizę wewnętrznej płynności strukturalnej na bazie skumulowanych urealnionych luk płynności (tj. z założeniem prawdopodobieństwa powstania przepływu środków pieniężnych). Bezpieczny poziom, przyjęty w Grupie w zakresie relacji niedoboru płynności został określony dla każdego przedziału czasowego poniżej 5-ciu lat.

W grudniu 2021 r. luki płynności utrzymywały się na dodatnich poziomach. Wyniki skumulowanych, urealnionych luk płynności (warunki normalne) przedstawiają poniższe tabele.

31.12.2021						
Urealniona luka płynności (mln PLN)	do 6 miesięcy	6 - 12 miesięcy	1 - 2 lata	2 - 3 lata	3 - 5 lat	Powyżej 5-ciu lat
Urealnione aktywa bilansowe	28 783	8 668	15 015	11 585	16 182	49 538
Urealnione pasywa bilansowe	11 475	4 428	7 745	6 065	9 330	67 977
Luka bilansowa	17 308	4 241	7 270	5 520	6 852	(18 439)
Skumulowana luka bilansowa	17 308	21 549	28 819	34 339	41 190	22 752
Urealnione aktywa pozabilansowe	89	61	309	24	14	1
Urealnione pasywa pozabilansowe	(1 474)	(90)	(136)	(41)	(22)	(1)
Luka pozabilansowa	(1 386)	(28)	173	(17)	(8)	0
Luka ogółem	15 923	4 213	7 443	5 503	6 844	(18 439)
Skumulowana luka ogółem	15 923	20 135	27 578	33 081	39 925	21 486

31.12.2020						
Urealniona luka płynności (mln PLN)	do 6 miesięcy	6 - 12 miesięcy	1 - 2 lata	2 - 3 lata	3 - 5 lat	Powyżej 5-ciu lat
Urealnione aktywa bilansowe	27 740	7 286	12 584	9 874	13 861	38 160
Urealnione pasywa bilansowe	13 075	4 649	8 351	6 358	9 321	59 142
Luka bilansowa	14 665	2 637	4 233	3 516	4 539	(20 982)
Skumulowana luka bilansowa	14 665	17 303	21 536	25 052	29 591	8 609
Urealnione aktywa pozabilansowe	82	53	75	70	23	2
Urealnione pasywa pozabilansowe	(1 400)	(49)	(83)	(65)	(35)	(4)
Luka pozabilansowa	(1 318)	4	(8)	5	(12)	(2)
Luka ogółem	13 347	2 641	4 225	3 521	4 528	(20 984)
Skumulowana luka ogółem	13 347	15 989	20 214	23 735	28 263	7 278

Grupa opracowała narzędzie do zarządzania ryzykiem płynności, określające analizy wrażliwości oraz scenariusze warunków skrajnych (idiosynkratyczne, systemowe i stanowiące ich kombinację). Na cele testów warunków skrajnych, luki płynności są urealniane przy założeniu konserwatywnego podejścia do oceny prawdopodobieństwa wystąpienia przepływów środków pieniężnych (m.in. biorące pod uwagę wycofanie depozytów, opóźnienia w spłatach kredytów, gorszą płynność rynku wtórnego papierów wartościowych, najwyższe koszty finansowania - założenie najgorszych zaobserwowanych w Banku marż na depozytach, równoległe przesunięcia krzywej dochodowości czy deprecjację złotej).

Testy warunków skrajnych płynności są przeprowadzane, co najmniej kwartalnie, aby ustalić profil ryzyka płynności Grupy oraz zapewnić zdolność Grupy do wywiązania się ze zobowiązań w przypadku kryzysu płynności i aby przyczynić się do opracowania awaryjnego planu płynności oraz decyzji zarządczych. Dodatkowo, wyniki testów warunków skrajnych wykorzystywane są do określenia progów ostrzegawczych dla wskaźników wczesnego ostrzegania, których to zadaniem jest identyfikacja zbliżających się problemów płynnościowych i wskazanie Zarządowi na ewentualną konieczność uruchomienia Awaryjnego Planu Płynności.

Wyniki testów warunków skrajnych, przeprowadzonych w grudniu 2021 roku, pokazują, że najbardziej dotkliwy jest scenariusz „run” na Bank połączony z obniżeniem ratingu („downgrade”), dla którego horyzont przeżycia wynosi 6 miesięcy, nadal pozostając powyżej limitu 3 miesięcy.

Informacje odnośnie zarządzania ryzykiem płynności w tym informacje na temat wykorzystania limitów wewnętrznych i zewnętrznych są przekazywane w cyklu miesięcznym do Komitetu Kapitałów, Aktywów i Pasywów, a kwartalnie raportowane do Zarządu i Rady Nadzorczej Banku.

Proces planowania i budżetowania realizowany przez Grupę obejmuje przygotowanie Planu Płynności co ma na celu zapewnienie, że wzrost biznesu będzie wspierany przez adekwatną strukturę finansowania płynności oraz przestrzeganie nadzorczych miar płynności.

Grupa dysponuje również procedurami awaryjnymi dla sytuacji zwiększonego ryzyka płynności - Plan Awaryjny Płynności (plan awaryjny w przypadku pogorszenia się płynności finansowej Banku). Plan Awaryjny Płynności ustala koncepcje, priorytety, obowiązki i konkretne środki do podjęcia na wypadek kryzysu płynności. Awaryjny Plan Płynności jest aktualizowany co najmniej raz do roku. W 2021 roku, Awaryjny Plan Płynności był testowany i zaktualizowany w celu zagwarantowania, że jest on operacyjnie stabilny. W Planie dostosowano również progi ostrzegawcze dla wskaźników wczesnego ostrzegania biorąc pod uwagę scenariusze i wyniki testów warunków skrajnych. Zaktualizowany Plan został zatwierdzony przez Radę Nadzorczą w grudniu 2021 r.

8.6. RYZYKO OPERACYJNE

Ryzyko operacyjne jest zdefiniowane jako ryzyko straty wynikające z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, działań ludzi lub systemów bądź też ze zdarzeń zewnętrznych. W tej definicji mieści się ryzyko prawne, natomiast ryzyko strategiczne oraz ryzyko utraty reputacji traktowane są jako oddzielne kategorie ryzyka. Ryzyko operacyjne objawia się w każdym aspekcie działalności organizacji i jest jej nieodłączną częścią.

Rok 2021 był kolejnym rokiem funkcjonowania rozwiązań, wdrożonych w zakresie sprawnego zarządzania ryzykiem operacyjnym, zgodnych z najlepszymi praktykami przyjętymi w tym zakresie przez krajowe i międzynarodowe instytucje finansowe. Przyjęte rozwiązania sprawdziły się również w sytuacji związanej z Pandemią COVID-19. Przyjęta struktura zarządzania ryzykiem określa poszczególne szczeble zarządzania, zakresy ich obowiązków i odpowiedzialności.

Kluczową rolę w codziennej działalności Grupy odgrywają właściciele zdefiniowanych procesów biznesowych i wspomagających. Na podstawie dogłębnej wiedzy o procesie właściciel procesu najtrafniej identyfikuje i ogranicza występujące zagrożenia, stanowiąc pierwszą linię obrony. Drugą linią obrony jest poziom wyspecjalizowanych jednostek zajmujących się organizacją procesów zarządzania i kontrolą akceptowalnego poziomu ryzyka ze szczególnym uwzględnieniem takich obszarów jak: zgodność z przepisami, nadużycia, bezpieczeństwo i zapewnienie ciągłości działania oraz ubezpieczenia i powierzanie czynności podmiotom zewnętrznym. Trzecią linią obrony jest jednostka niezależnego audytu wewnętrznego.

Każdą decyzję, dotyczącą kroków mających na celu optymalizację ryzyka operacyjnego, poprzedza analiza związanych z tym kosztów i korzyści.

Wyższym szczeblem zarządzania ryzykiem jest Komitet Procesów i Ryzyka Operacyjnego, którego obszar działania dotyczy zagrożeń zidentyfikowanych w więcej niż jednym procesie. Wszelkie działania dotyczące zarządzania ryzykiem operacyjnym są koordynowane i nadzorowane przez Komitet Ryzyka, Zarząd i Radę Nadzorczą.

Zgodnie z przyjętym modelem zarządzanie ryzykiem jest procesem ciągłego doskonalenia w zakresie identyfikacji, oceny, monitorowania, ograniczania i raportowania poprzez:

- gromadzenie zdarzeń ryzyka operacyjnego,
- samoocenę ryzyka operacyjnego w poszczególnych procesach,
- analizę i monitorowanie wskaźników ryzyka.

Zdarzenia ryzyka operacyjnego Grupa gromadzi w narzędziu informatycznym, wspomagającym zarządzanie ryzykiem operacyjnym. Zdarzenia te poddawane są analizie odnośnie przyczyn powstania i możliwości zmniejszenia skutków, oraz zastosowania działania prewencyjnego. W systemie informatycznym zdarzenia przypisywane są do konkretnej kategorii ryzyka i konkretnego procesu, co następnie jest m.in. elementem raportowania oraz walidacji samooceny ryzyka. Wewnętrzna baza zdarzeń ryzyka spełnia również wymogi jakościowe i ilościowe stosowania metod zaawansowanych wyliczenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka operacyjnego.

Badanie samooceny ryzyka operacyjnego zostało przeprowadzone łącznie z przeglądem procesów, polegającym na ocenie skuteczności przyjętych rozwiązań do spełniania wymogów Klientów i partnerów biznesowych w zakresie jakości obsługi oraz optymalizacji kosztowej. Przyjęta metodologia odnośnie samooceny ryzyka i kontroli pozwoliła ocenić poziom ryzyka w danym procesie, przy uwzględnieniu istniejących kontroli, w oparciu o przyjęte scenariusze. Dla oceny poziomów ryzyka powyżej przyjętego progu tolerancji zostały zaproponowane, wdrożone i są monitorowane działania zapobiegawcze.

W trakcie badania samooceny ryzyka i kontroli poddane zostały analizie również wskaźniki wydajności, a w tym również wskaźniki ryzyka zdefiniowane dla każdego procesu. Kluczowe osoby odpowiedzialne za kształtowanie i realizację zadań w poszczególnych procesach tak zdefiniowały i dostosowały wskaźniki, aby były one najlepszymi predyktorami zbliżających się zagrożeń. Bieżące monitorowanie wskaźników służy zwiększeniu efektywności i wydajności przebiegu procesów oraz skutecznej kontroli ryzyka na poziomie poszczególnych działań w procesach.

Informacja na temat ryzyka operacyjnego jest włączona w sprawozdawczość zarządczą wysokiego szczebla konsolidującą informacje o działaniu poszczególnych procesów.

Biorąc pod uwagę stopień rozwoju zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz skalę i profil swojej działalności, Grupa wylicza wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne przy zastosowaniu Metody Standardowej.

9. Segmenty operacyjne

Informacja o segmentach operacyjnych została sporządzona w oparciu o strukturę raportowania na bazie której Zarząd Banku dokonuje oceny wyników i zarządza zasobami segmentów. Grupa nie stosuje dodatkowego podziału działalności na obszary geograficzne z uwagi na nieistotną skalę działalności prowadzonej poza Polską, w efekcie taki uzupełniający podział nie jest prezentowany.

Działalność Grupy prowadzona jest w oparciu o zróżnicowane linie biznesowe, oferujące określone produkty i usługi skierowane do poniższych segmentów rynku:

Segment Klientów Detalicznych

Segment Klientów Detalicznych obejmuje działalność skierowaną na Klientów masowych, Klientów zamożnych, małe przedsiębiorstwa i przedsiębiorców indywidualnych.

Działalność powyższych linii biznesowych rozwijana jest przy wykorzystaniu pełnej oferty produktów i usług bankowych oraz sprzedaży wyspecjalizowanych produktów oferowanych przez jednostki zależne Grupy. W obszarze produktów kredytowych głównymi produktami są kredyty hipoteczne, kredyty konsumenckie, kredyty rewalwingowe w kartach kredytowych i produkty leasingowe dla małych przedsiębiorstw. Do głównych funduszy klientów zaliczają się natomiast: rachunki bieżące, depozyty terminowe, fundusze inwestycyjne i produkty strukturyzowane. Dodatkowo oferta obejmuje produkty ubezpieczeniowe, głównie w powiązaniu z kredytami i kartami kredytowymi, jak i wyspecjalizowane produkty oszczędnościowe. Oferta produktowa dla klientów zamożnych została wzbogacona o wyselekcjonowane fundusze inwestycyjne innych pośredników finansowych, fundusze zagraniczne oraz obligacje strukturyzowane wyemitowane przez Bank.

Segment Klientów Korporacyjnych

Segment Klientów Korporacyjnych opiera się na działalności skierowanej do Średnich i Dużych Przedsiębiorstw. Oferta skierowana jest odpowiednio również do Klientów z sektora budżetowego oraz Podmiotów Publicznych.

Działania biznesowe w segmencie Klientów Korporacyjnych prowadzone są przy wykorzystaniu wysokiej jakości oferty typowych produktów bankowych (kredyty na działalność bieżącą, kredyty inwestycyjne, rachunki bieżące, depozyty terminowe) uzupełnionych o ofertę produktów w zakresie zarządzania gotówką, produktów Departamentu Skarbu, w tym instrumentów pochodnych oraz usług leasingowych i faktoringowych.

Bankowość Skarbcowa, ALM (zarządzanie aktywami i pasywami) i Inne

Segment ten obejmuje aktywność Grupy zaangażowaną w inwestycje przeprowadzane na rachunek Banku, działalność maklerską, operacje na rynku międzybankowym, zaangażowanie w dłużne papiery wartościowe, które nie są przypisane innym segmentom.

W segmencie tym znajdują się pozostałe aktywa i pozostałe pasywa, aktywa i pasywa związane z instrumentami pochodnymi zabezpieczającymi, zobowiązania z tytułu zewnętrznego finansowania Grupy oraz aktywa z tytułu podatku odroczonego nieprzypisane do żadnego segmentu.

Dla każdego segmentu określany jest wynik przed opodatkowaniem, który obejmuje:

- wynik z tytułu odsetek obliczany na bazie odsetek zewnętrznych aktywów pracujących i pasywów segmentu oraz alokowanych aktywów i pasywów, generujących wewnętrzny przychód lub koszt z tytułu odsetek. Przychody i koszty wewnętrzne wyliczone są w oparciu o rynkowe stopy procentowe z zastosowaniem wewnętrznych metod wyceny;
- wynik z tytułu prowizji;
- pozostałe przychody z operacji finansowych oraz pozycji wymiany jak: przychody z tytułu dywidend, wynik na działalności inwestycyjnej i handlowej, wynik z pozycji wymiany oraz wynik z pozostałych instrumentów finansowych;
- pozostałe przychody i koszty operacyjne;
- koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych i niefinansowych;
- udział segmentu w kosztach operacyjnych w tym kosztach osobowych i administracyjnych;
- udział segmentu w kosztach amortyzacji;
- zysk operacyjny wyliczony jako miara zysku segmentu różni się od wyniku finansowego MSSF przed opodatkowaniem z tytułu: udziału w zyskach netto jednostek stowarzyszonych i obciążenia podatkiem bankowym. Pozycje te oraz obciążenie podatkiem dochodowym zostały zaprezentowane wyłącznie na poziomie Grupy.

Aktywami i pasywami segmentów komercyjnych są operacyjne aktywa i pasywa wykorzystywane przez segment w jego działalności operacyjnej, zaalokowane w oparciu o przesłanki biznesowe. Różnica między aktywami i pasywami operacyjnymi pokryta jest przez aktywa/pasywa rynku pieniężnego oraz dłużne papiery wartościowe. Aktywami i pasywami segmentu Skarb, ALM i Inne są aktywa/pasywa rynku pieniężnego i dłużne papiery wartościowe pozostałe po zalokowaniu do segmentów komercyjnych.

Na ostatnie wyniki finansowe Banku Millennium istotny wpływ mają koszty związane z zarządzaniem portfelem kredytów hipotecznych w walutach obcych. W celu wyizolowania tych kosztów i innych wyników finansowych związanych z tym portfelem Bank zdecydował się na wyodrębnienie nowego segmentu z Bankowości Detalicznej i zaprezentowanie go w sprawozdaniu finansowym jako „Walutowe kredyty hipoteczne”. Taka zmiana wpływa jedynie na prezentację wyników i nie powoduje zmian organizacyjnych w Banku. Nowy segment obejmuje kredyty wydzielone w oparciu o aktywne walutowe umowy hipoteczne na dany okres i dotyczy portfeli detalicznych kredytów hipotecznych Banku Millennium i Eurobanku w walutach obcych. Oczekuje się, że portfel ten będzie się zmniejszał wraz ze spłatami kredytów walutowych i konwersji na kredyty złotowe. W ramach wyników finansowych nowego segmentu prezentowane są następujące kategorie rachunku zysków i strat:

1. Przychody odsetkowy netto: marża na kredytach walutowych (wyniki odsetkowe, pomniejszony o cenę transferową).
2. Wynik z wymiany walut (głównie koszty negocjacji polubownych).
3. Koszt rezerw na ryzyko prawne portfela walutowych kredytów hipotecznych częściowo skompensowany wyceną SG Indemnity w linii pozostałych przychodów operacyjnych dotyczących portfela ex-EB.
4. Koszt ryzyka kredytowego związany z bieżącym portfelem walutowym.
5. Koszty bezpośrednio związane z hipotekami walutowymi, w tym między innymi:
 - i. Koszty kancelarii prawnych (koszty administracyjne)
 - ii. Koszty sądowe związane ze sprawami hipotecznymi w CHF (pozostałe koszty operacyjne).

Rachunek zysków i strat za okres 1.01.2021 - 31.12.2021

<i>w tysiącach zł</i>	Bankowość Detaliczna	Bankowość Korporacyjna	Skarb, ALM i Inne	Segmenty z wyłączeniem hipotek walutowych	Hipoteki walutowe	Razem Grupa
Wynik z tytułu odsetek	1 847 076	335 342	431 001	2 613 419	99 724	2 713 143
Wynik z tytułu opłat i prowizji	639 993	186 389	4 215	830 597	15	830 612
Dywidendy, pozostałe przychody z operacji finansowych oraz pozycji wymiany	111 344	75 912	20 057	207 313	(355 363)	(148 050)
Wynik z aktywów finansowych wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	39 881	0	84 657	124 538	0	124 538
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	(19 673)	(5 884)	(105 813)	(131 370)	209 155	77 785
Przychody operacyjne razem	2 618 621	591 759	434 117	3 644 497	(46 469)	3 598 028
Koszty osobowe	(645 620)	(139 811)	(29 891)	(815 322)	0	(815 322)
Koszty administracyjne	(429 410)	(70 042)	(76 257)	(575 709)	(49 675)	(625 384)
Amortyzacja	(171 352)	(25 528)	(4 715)	(201 595)	0	(201 595)
Koszty operacyjne razem	(1 246 382)	(235 381)	(110 863)	(1 592 626)	(49 675)	(1 642 301)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów	(324 446)	(1 784)	(7 671)	(333 901)	7 838	(326 063)
Wynik z tytułu modyfikacji	(13 390)	551	0	(12 839)	0	(12 839)
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	0	0	0	0	(2 305 157)	(2 305 157)
Wynik operacyjny razem	1 034 403	355 145	315 583	1 705 131	(2 393 463)	(688 332)
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych						0
Podatek bankowy						(312 611)
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym						(1 000 943)
Podatek dochodowy						(330 923)
Wynik finansowy po opodatkowaniu						(1 331 866)

Pozycje bilansowe wg stanu na 31.12.2021

<i>w tysiącach zł</i>	Bankowość Detaliczna	Bankowość Korporacyjna	Skarb, ALM i Inne	Segmenty z wyłączeniem hipotek walutowych	Hipoteki walutowe	Razem Grupa
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	52 364 612	16 441 570	0	68 806 182	9 797 144	78 603 326
Zobowiązania wobec klientów	70 999 352	20 208 669	239 494	91 447 515	0	91 447 515

Rachunek zysków i strat za okres 1.01.2020 - 31.12.2020

<i>w tysiącach zł</i>	Bankowość Detaliczna	Bankowość Korporacyjna	Skarb, ALM i Inne	Segmenty z wyłączeniem hipotek walutowych	Hipoteki walutowe	Razem Grupa
Wynik z tytułu odsetek	1 534 859	305 674	642 014	2 482 547	100 513	2 583 060
Wynik z tytułu opłat i prowizji	588 674	154 232	3 915	746 821	(765)	746 056
Dywidendy, pozostałe przychody z operacji finansowych oraz pozycji wymiany	46 478	68 154	183 467	298 099	(42 641)	255 458
Wynik z aktywów finansowych wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	(42 920)	0	81 496	38 576	0	38 576
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	(16 246)	(8 063)	(100 367)	(124 676)	36 382	(88 294)
Przychody operacyjne razem	2 110 845	519 997	810 525	3 441 367	93 489	3 534 856
Koszty osobowe	(685 841)	(142 216)	(28 273)	(856 330)	0	(856 330)
Koszty administracyjne	(509 273)	(64 414)	(87 072)	(660 759)	(25 290)	(686 049)
Amortyzacja	(190 088)	(17 242)	(3 081)	(210 411)	0	(210 411)
Koszty operacyjne razem	(1 385 202)	(223 872)	(118 426)	(1 727 500)	(25 290)	(1 752 790)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów	(390 998)	(124 912)	(7 846)	(523 756)	(41 046)	(564 802)
Wynik z tytułu modyfikacji	(15 487)	1 922	0	(13 565)	0	(13 565)
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	0	0	0	0	(713 617)	(713 617)
Wynik operacyjny razem	319 158	173 135	684 253	1 176 546	(686 464)	490 082
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych						0
Podatek bankowy						(279 147)
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym						210 935
Podatek dochodowy						(188 118)
Wynik finansowy po opodatkowaniu						22 817

Pozycje bilansowe wg stanu na 31.12.2020

<i>w tysiącach zł</i>	Bankowość Detaliczna	Bankowość Korporacyjna	Skarb, ALM i Inne	Segmenty z wyłączeniem hipotek walutowych	Hipoteki walutowe	Razem Grupa
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	43 885 739	16 268 373	0	60 154 112	13 485 230	73 639 342
Zobowiązania wobec klientów	65 413 189	15 919 233	178 118	81 510 540	0	81 510 540

10. Opis transakcji z podmiotami powiązanymi

Wszelkie transakcje dokonane z podmiotami powiązanymi w 2021 r. wynikały z bieżącej działalności.

Poza transakcjami opisanymi w niniejszym rozdziale, we wskazanym okresie ani Bank Millennium S.A., ani jednostki zależne od Banku Millennium S.A. nie dokonały innych transakcji z podmiotami powiązanymi, które pojedynczo lub łącznie były istotne i zostały zawarte na warunkach istotnie odbiegających od warunków rynkowych.

10.1. TRANSAKcje Z GRUPĄ PODMIOTU DOMINUJĄCEGO

Poniżej przedstawiono kwoty transakcji z grupą podmiotu dominującego (jednostka dominująca najwyższego szczebla) w stosunku do Banku - Banco Comercial Portugues (transakcje te wynikają w głównej mierze z działalności o charakterze bankowym), (w tys. PLN):

	Z podmiotem dominującym		Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego	
	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020
AKTYWA				
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom - rachunki i depozyty	611	1 237	0	0
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	0	0	0	0
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0	0	0	0
Pozostałe aktywa	0	0	0	0
ZOBOWIĄZANIA				
Zobowiązania wobec banków	100	23 601	0	127 903
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	0	0	0
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	159	333	0	0
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0	0	0	0
Pozostałe zobowiązania	0	0	65	122

	Z podmiotem dominującym		Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego	
	2021	2020	2021	2020
PRZYCHODY Z TYTUŁU:				
Odsetek	(325)	(232)	0	0
Prowizji	101	102	0	0
Aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	0	0	0	0
KOSZTY Z TYTUŁU:				
Odsetek	161	3	(190)	(325)
Prowizji	0	0	0	0
Aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	160	452	0	0
Pozostałe operacyjne netto	5	13	0	0
Działania	0	0	36	256

	Z podmiotem dominującym		Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego	
	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020
Zobowiązania warunkowe	103 198	100 774	0	0
udzielone	101 500	100 000	0	0
otrzymane	1 698	774	0	0
Instrumenty pochodne (wartość nominalna)	14 675	15 938	0	0

10.2. TRANSAKCJE Z OSOBAMI ZARZĄDZAJĄCYMI I NADZORUJĄCYMI BANK

Dane o zaangażowaniu wykazywanym w stosunku do Osób Zarządzających i Nadzorujących Bank, wg stanu na dzień 31.12.2021 (w tys. PLN):

	Osoby Zarządzające	Osoby Nadzorujące
Limity zadłużenia ogółem,	211,5	112,0
w tym limit niewykorzystany	145,2	64,2

Grupa świadczy na rzecz członków Zarządu i członków Rady Nadzorczej oraz ich osób bliskich standardowe usługi finansowe obejmujące, m.in., prowadzenie rachunków bankowych, przyjmowanie depozytów czy sprzedaż instrumentów finansowych. Zdaniem Grupy, transakcje te są zawierane na warunkach rynkowych. Zgodnie z przyjętymi w Banku zasadami polityki kredytowej, transakcje mające charakter kredytu terminowego opisane w niniejszym punkcie posiadają stosowne zabezpieczenia służące ograniczeniu ryzyka kredytowego.

Dane o zaangażowaniu w podmioty powiązane personalnie, wg stanu na 31.12.2021 (w tys. PLN):

Podmiot	Udzielone kredyty	Udzielone gwarancje	Otwarte linie kredytowe	Powiązanie
Klient 1	-	-	-	Personalne z Osobą Nadzorującą

W wyniku zmian w składzie Rady Nadzorczej, w roku 2021 ustało personalne powiązanie z Klientem.

Dane o zaangażowaniu wykazywanym w stosunku do Osób Zarządzających i Nadzorujących Bank, wg stanu na dzień 31.12.2020 (w tys. PLN):

	Osoby Zarządzające	Osoby Nadzorujące
Limity zadłużenia ogółem,	211,5	137,0
w tym limit niewykorzystany	179,7	111,3

Dane o zaangażowaniu w podmioty powiązane personalnie, wg stanu na 31.12.2020 (w tys. PLN) :

Podmiot	Udzielone kredyty	Udzielone gwarancje	Otwarte linie kredytowe	Powiązanie
Klient 1	9 976	3 000	161	Personalne z Osobą Nadzorującą

10.3. INFORMACJE O WYNAGRODZENIACH I KORZYŚCIACH OSÓB NADZORUJĄCYCH I ZARZĄDZAJĄCYCH BANKIEM

Rachunek Zysków i Strat Grupy został obciążony kosztami z tytułu wynagrodzeń (z uwzględnieniem salda utworzonych i rozwiązanych rezerw na wypłatę premii) i korzyści na rzecz osób zarządzających wg poniższego zestawienia (w tys. PLN):

Rok	Wynagrodzenia i nagrody	Korzyści	RAZEM
2021	10 500,0	1 831,1	12 331,1
2020	16 103,3	1 927,4	18 030,7

Korzyści stanowią głównie koszty akomodacji zagranicznych Członków Zarządu. Wartości zaprezentowane w powyższej tabeli zawierają pozycje zaliczane do kategorii świadczeń krótkoterminowych oraz rezerwy na zmienne składniki wynagrodzeń.

W 2021 i 2020 r. Członkowie Zarządu nie otrzymali wynagrodzenia ani żadnych świadczeń dodatkowych od Spółek Zależnych.

Wynagrodzenie Członków Rady Nadzorczej Banku (w tys. PLN):

Rok	Krótkoterminowe wynagrodzenia i korzyści
2021	2 167,3
2020	2 053,5

W 2021 członkowie Rady Nadzorczej otrzymali wynagrodzenie od Spółek Zależnych z tytułu pełnionych funkcji kwocie 105,6 tys. zł (w roku 2020 - 17,5 tys. zł).

11. Wartość godziwa

Najlepszym odzwierciedleniem wartości godziwej instrumentów finansowych jest cena, która jest możliwa do otrzymania w przypadku sprzedaży aktywa lub do zapłaty w przypadku transferu zobowiązania w transakcji rynkowej (cena wyjścia). W przypadku wielu produktów i transakcji, dla których wartość rynkowa wzięta bezpośrednio z kwotowań aktywnego rynku (marking-to-market) nie jest dostępna, wartość godziwa musi być szacowana za pomocą wewnętrznych modeli opartych na dyskontowaniu przepływów finansowych (marking-to-model). Przepływy finansowe dla różnych instrumentów są wyznaczone zgodnie z ich indywidualną charakterystyką, a czynniki dyskontujące uwzględniają zmiany w czasie zarówno rynkowych stóp procentowych, jak i marż.

Zgodnie z MSSF 13 „Wycena wartości godziwej” Grupa stosuje techniki wyceny, które są odpowiednie do okoliczności i w przypadku których są dostępne dostateczne dane do wyceny wartości godziwej, przy maksymalnym wykorzystaniu odpowiednich obserwowalnych danych wejściowych i minimalnym wykorzystaniu nieobserwowalnych danych wejściowych, a mianowicie:

Poziom 1 - wycena oparta o dane w pełni obserwowalne (kwotowania aktywnego rynku);

Poziom 2 - modele wyceny wykorzystujące informacje niestanowiące danych z poziomu 1, ale obserwowalne bezpośrednio lub pośrednio;

Poziom 3 - modele wyceny wykorzystujące dane nieobserwowalne (niepochodzące z aktywnego rynku).

Techniki wyceny przyjęte do ustalenia wartości godziwej są stosowane w sposób ciągły. Zmiana techniki wyceny skutkująca przeniesieniem pomiędzy powyższymi metodami następuje, gdy:

- transfer z Poziomu 1 do 2 ma miejsce, gdy dla instrumentów finansowych wycenianych według Poziomu 1 na dany dzień bilansowy nie są dostępne kwotowania aktywnego rynku (a uprzednio były);
- transfer z Poziomu 2 do 3 ma miejsce, gdy dla instrumentów finansowych wycenianych według Poziomu 2 na dany dzień bilansowy uwzględniany w wycenie udział parametrów nie pochodzących z rynku stał się istotny (a uprzednio był nieistotny).

Instrumenty finansowe nie ujmowane w bilansie według wartości godziwej

Wszystkie modelowe oszacowania zawierają pewną dozę arbitralności i dlatego odzwierciedlają wyłącznie wartość instrumentów, dla których zostały stworzone. W tych warunkach prezentowane wartości różnic między wartościami godziwymi i bilansowymi nie mogą być rozumiane jako korekty wartości ekonomicznej Grupy. Wartość godziwa tych instrumentów jest wyznaczana wyłącznie w celu wypełnienia wymogów prezentacyjnych określonych przez MSSF 13 i MSSF 7.

Główne założenia i metody zastosowane do oszacowania wartości godziwej aktywów i pasywów Grupy są następujące:

Należności i zobowiązania wobec banków

Wartość godziwa tych instrumentów finansowych została wyznaczona poprzez zdyskontowanie bieżącymi stopami przyszłych przepływów kapitałowych i odsetkowych przy założeniu ich wystąpienia w terminach kontraktowych.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom

Wartość godziwa instrumentów tego rodzaju bez określonego harmonogramu spłat, ze względu na ich krótkoterminowy charakter oraz stabilną w czasie politykę Grupy w odniesieniu do tego portfela, jest zbliżona do wartości bilansowej.

Dla zmiennie-procentowych produktów leasingowych wartość godziwą oszacowano poprzez skorygowanie wartości bilansowej o zdyskontowane przepływy wynikające z różnicy marż.

Wartość godziwa instrumentów o określonym terminie zapadalności została oszacowana poprzez zdyskontowanie związanych z nimi przepływów finansowych w terminach i na warunkach wynikających z umów przy zastosowaniu bieżących stóp zero kuponowych oraz marż na ryzyko kredytowe.

W przypadku kredytów mieszkaniowych, ze względu na ich długoterminowy charakter, do oszacowania przyszłych przepływów finansowych dodatkowo zostały uwzględnione: efekt wcześniejszej spłaty oraz ryzyko płynności w walutach obcych.

Zobowiązania wobec klientów

Wartość godziwa tego rodzaju instrumentów bez terminu wymagalności lub o terminie wymagalności do 30 dni została uznana przez Grupę za zbliżoną do wartości bilansowej.

Wartość godziwa instrumentów o terminie wymagalności ponad 30 dni została wyznaczona poprzez zdyskontowanie bieżącymi stopami (włączając bieżące średnie marże wg głównych walut i przedziałów czasowych) przyszłych przepływów kapitałowych i odsetkowych (włączając pierwotne średnie marże wg głównych walut i przedziałów czasowych) w terminach kontraktowych.

Zobowiązania z tytułu emisji strukturyzowanych dłużnych papierów wartościowych

Zobowiązania z tytułu emisji strukturyzowanych dłużnych papierów wartościowych - bankowe papiery wartościowe (BPW), wyceniane są do wartości godziwej zgodnie z opracowanym przez Bank modelem. W modelu tym obliczana jest cena obligacji zerokuponowej, która następnie powiększana jest o cenę opcji stanowiącej podstawę strategii wbudowanej w daną obligację strukturyzowaną.

Wartość godziwą dla pozostałych zobowiązań z tytułu emisji papierów dłużnych wyemitowanych przez Bank (obligacje (BKMO)) oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych uwzględniając wysokość marży na ryzyko kredytowe. Bieżący poziom marż został wyznaczony na podstawie ostatnio zawartych transakcji o podobnym ryzyku kredytowym.

Zobowiązania podporządkowane i pożyczki średnioterminowe

Wartość godziwa tego rodzaju instrumentów finansowych została oszacowana na podstawie modelu stosowanego do wyznaczania wartości rynkowej obligacji o zmiennym oprocentowaniu przy bieżącym poziomie stóp rynkowych i historycznej marży na ryzyko kredytowe. Podobnie jak w przypadku portfela kredytowego Bank uwzględnia poziom marży pierwotnej jako składnika kosztu finansowania średnioterminowego pozyskanego w przeszłości w relacji do bieżącego poziomu marż dla podobnych instrumentów, o ile można je wiarygodnie określić. Ze względu na brak płynnego rynku pożyczek średnioterminowych jako punktu odniesienia dla ustalenia obecnego poziomu marż, przyjęto marżę historyczną.

Poniższa tabela przedstawia wyniki opisanych wyżej analiz wg stanu na 31.12.2021 roku (tys. zł):

	Nota	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
AKTYWA WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			
Instrumenty dłużne	23	37 088	37 764
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	23	770 531	770 446
Kredyty i pożyczki udzielone klientom*	22	78 240 334	76 143 058
ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	32	539 408	538 811
Zobowiązania wobec klientów	33	91 447 515	91 385 178
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	35	39 568	40 148
Zobowiązania podporządkowane	36	1 541 144	1 538 598

* Negatywny efekt wyceny portfela kredytowego do wartości godziwej jest w głównej mierze spowodowany wzrostem marż kredytowych. Stosowana przez Bank metodologia wyceny portfela kredytowego zakłada, że bieżące marże w najlepszy sposób odzwierciedlają istniejące warunki rynkowe i sytuację ekonomiczną. Analogiczna zasada jest szeroko stosowana do wyceny nienotowanych na aktywnych rynkach papierów dłużnych. W efekcie, paradoksalnie zawsze, kiedy marże na nowych kredytach rosną, spada wartość godziwa „starego” portfela kredytowego.

Modele zastosowane do wyznaczenia wartości godziwej instrumentów finansowych wymienionych w powyższej tabeli nieujmowanych według wartości godziwej w bilansie Grupy, wykorzystują techniki wyceny oparte na parametrach niepochodzących z rynku. W związku z tym, zaliczane są do trzeciej kategorii wyceny.

Poniższa tabela przedstawia dane wg stanu na 31.12.2020 roku (tys. zł):

	Nota	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
AKTYWA WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			
Instrumenty dłużne	23	38 818	39 559
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	23	625 430	625 430
Kredyty i pożyczki udzielone klientom*	22	72 023 589	70 543 415
ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	32	1 057 652	1 057 991
Zobowiązania wobec klientów	33	81 510 540	81 545 397
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	35	558 560	560 714
Zobowiązania podporządkowane	36	1 540 209	1 540 491

Instrumenty finansowe ujmowane w bilansie według wartości godziwej

Poniższa tabela przedstawia wartości bilansowe instrumentów wycenianych do wartości godziwej usystematyzowane według zastosowanej techniki określania wartości godziwej:

Dane w tys. zł, stan na 31.12.2021

	Nota	Kwotowania aktywnego ryнку	Techniki wyceny w oparciu o parametry pochodzące z rynku	Techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów niepochodzących z rynku
		Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
AKTYWA				
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	19			
Wycena instrumentów pochodnych			56 892	29 008
Instrumenty kapitałowe		145		
Instrumenty dłużne		86 438		
Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	20			
Instrumenty kapitałowe			71 795	66 609
Instrumenty dłużne				127 499
Kredyty i pożyczki	22			362 992
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	21			
Instrumenty kapitałowe		290		28 437
Instrumenty dłużne		17 933 983	34 990	
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	24		14 385	
PASYWA				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	31			
Wycena instrumentów pochodnych			96 918	29 483
Pozycje krótkie		16 614		
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	24		614 573	

Dane w tys. zł, stan na 31.12.2020

	Nota	Kwotowania aktywnego ryнку	Techniki wyceny w oparciu o parametry pochodzące z rynku	Techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów niepochodzących z rynku
		Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
AKTYWA				
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	19			
Wycena instrumentów pochodnych			133 815	20 373
Instrumenty kapitałowe		245		
Instrumenty dłużne		269 413		
Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	20			
Instrumenty kapitałowe			134 163	66 609
Instrumenty dłużne				50 335
Kredyty i pożyczki	22			1 615 753
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	21			
Instrumenty kapitałowe		320		29 218
Instrumenty dłużne		18 613 077	0	
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	24		21 795	
PASYWA				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	31			
Wycena instrumentów pochodnych			83 754	20 021
Pozycje krótkie		64 778		
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	24		738 850	

Stosując kryterium techniki wyceny Grupa na dzień 31.12.2021 r. klasyfikowała do kategorii 3 następujące instrumenty finansowe:

- ekspozycje kredytowe zawierające w definicji oprocentowania dźwignię finansową / mnożnik (są to ekspozycje kart kredytowych i limitu w rachunku bieżącym dla których oprocentowanie oparte jest o mnożnik: 4 razy stopa lombardowa). Do oszacowania wartości godziwej kredytów, z uwagi na brak dostępności wartości rynkowej, posłużono się wewnętrznym modelem wyceny z uwzględnieniem założenia, iż w momencie udzielenia kredytu wartość godziwa równa jest wartości bilansowej. Wartość godziwa kredytów bez rozpoznanej utraty wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych na daną datę bilansową. Stopa dyskontująca stanowi sumę: kosztu ryzyka, kosztu finansowania, wartości oczekiwanego zwrotu. Wartość godziwa kredytów o rozpoznanej utracie wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych odzysków zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej, uznając, że średnie oczekiwane odzyski uwzględniają w pełni element ryzyka kredytowego. W przypadku wzrostu stopy dyskontującej o 1 p.p. wycena portfela zmieniłaby się o -0,1% (analiza wrażliwości: na podstawie modelu wyceny FV dla portfela kart kredytowych);
- opcje na indeksy; transakcje opcyjne są wyceniane według wartości godziwej z zastosowaniem modeli do wyceny opcji, wycena modelowa uzupełniana jest o wpływ na wartość godziwą szacunkowego parametru ryzyka kredytowego;
- akcje VISA Incorporation: sposób oszacowania wartości godziwej uwzględnia wartość pieniądza w czasie, oraz okres konwersji akcji uprzywilejowanych na akcje zwykłe VISA.
- pozostałe instrumenty kapitałowe wyceniane według wartości godziwej (nienotowane na aktywnym rynku).

W okresie sprawozdawczym Grupa nie dokonywała transferów instrumentów finansowych pomiędzy technikami wyceny do wartości godziwej.

Zmiany stanu wartości godziwych instrumentów wycenianych w oparciu o techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów nie pochodzących z rynku przedstawia poniższa tabela (w tys. zł):

	Opcje na indeksy	Opcje wbudowane w emitowane papiery dłużne i depozyty	Akcje i udziały	Instrumenty dłużne	Kredyty i pożyczki
Stan na 31.12.2020	19 911	(19 559)	95 827	50 335	1 615 753
Rozliczenie / sprzedaż / zakup	4 158	(5 055)	3	0	(1 348 014)
Zmiana wyceny ujęta w kapitale własnym	0	0	(785)	0	0
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	0	0	0	0	55 372
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	4 328	(4 258)	0	0	0
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	0	0	0	77 164	39 881
Wynik z pozycji wymiany	0	0	0	0	0
Stan na 31.12.2021	28 397	(28 872)	95 046	127 499	362 992

Dla opcji na indeksy zawieranych na nieaktywnym rynku oraz opcji walutowych Grupa zawiera jednocześnie transakcje zamykające back-to-back na rynku międzybankowym, w rezultacie element szacowanego ryzyka kredytowego nie ma wpływu na wynik finansowy.

Oszacowany przez Grupę wpływ korekt z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta nie był znaczący z punktu widzenia poszczególnych transakcji pochodnych zawartych przez Bank. W konsekwencji, Bank nie uznaje wpływu nieobserwowalnych danych wejściowych użytych do wyceny transakcji pochodnych za znaczący i zgodnie z postanowieniami MSSF 13.73 nie klasyfikuje takich transakcji do 3 poziomu hierarchii wartości godziwej.

	Opcje na indeksy	Opcje wbudowane w emitowane papiery dłużne i depozyty	Akcje i udziały	Instrumenty dłużne	Kredyty i pożyczki
Stan na 31.12.2019	61 294	(60 944)	95 976	103 001	1 498 195
Rozliczenie / sprzedaż / zakup	(34 996)	34 697	0	0	90 544
Zmiana wyceny ujęta w kapitale własnym	0	0	(175)	0	0
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	0	0	0	0	69 934
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	(6 387)	6 688	0	0	0
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	0	0	0	(52 666)	(42 920)
Wynik z pozycji wymiany	0	0	26	0	0
Stan na 31.12.2020	19 911	(19 559)	95 827	50 335	1 615 753

12. Zobowiązania i Aktywa warunkowe

12.1. SPRAWY SĄDOWE

Poniżej zaprezentowano dane na temat spraw sądowych toczących się z powództwa oraz przeciwko jednostkom Grupy. Odrębną kategorię stanowią postępowania związane z działaniami Urzędu Kontroli Skarbowej, które zostały opisane w Rozdziale 14. nota 16) "Podatek dochodowy".

Sprawy sądowe z powództwa Grupy

Wartość przedmiotu sporu spraw sądowych, wg stanu na 31.12.2021 r., w których spółki Grupy występowały w roli powoda wynosiła 552,5 mln zł.

Postępowanie o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów

W dniu 3 stycznia 2018 r. Bank Millennium ('Bank') otrzymał decyzję Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK), w której Prezes UOKiK stwierdził naruszenie przez Bank praw konsumentów. Zdaniem Prezesa UOKiK istotą naruszenia jest to, że Bank poinformował konsumentów (dotyczy to 78 umów) w odpowiedziach na ich reklamacje, że wyrok sądowy stwierdzający abuzywność postanowień umowy kredytu dotyczących indeksacji nie ma do nich zastosowania. Zgodnie ze stanowiskiem Prezesa UOKiK abuzywność postanowień umownych stwierdzona przez sąd w toku kontroli abstrakcyjnej jest konstytutywna i skuteczna w stosunku do każdej umowy od początku jej zawarcia. W wyniku decyzji Bank został zobowiązany do:

- 1) przesłania informacji o decyzji UOKiK do wspomnianych 78 klientów,
- 2) umieszczenia informacji o decyzji i treści decyzji na stronie internetowej i na Twitterze,
- 3) zapłaty kary w wysokości 20,7 mln PLN.

Bank złożył odwołanie od decyzji w ustawowym terminie.

Dnia 7 stycznia 2020 r. sąd I instancji oddalił odwołanie Banku w całości. Bank złożył apelację od wyroku w ustawowym terminie. Sąd przedstawił pogląd, że wyrok wydany w toku kontroli wzorca umownego (w toku kontroli abstrakcyjnej), uznający postanowienia wzorca za abuzywne, przesądza abuzywność analogicznych postanowień we wcześniej zawartych umowach. W związku z tym, informacja przekazana konsumentom była niewłaściwa i wprowadzająca w błąd. W zakresie kary nałożonej przez UOKiK, Sąd wskazał, że polityka nakładania kar przez UOKiK zmieniła się w kierunku zaostrzenia kar oraz, że sąd zgadza się z tym kierunkiem.

W ocenie Banku, Sąd nie powinien dokonywać oceny zachowania Banku w 2015 r. z perspektywy dzisiejszych poglądów orzecznictwa dotyczących znaczenia kontroli abstrakcyjnej (dopiero w styczniu 2016 roku została opublikowana uchwała SN wspierająca pogląd Prezesa UOKiK), tym bardziej nie powinien nakładać kar za te zachowania stosując dzisiejszą politykę w zakresie nakładania kar. Powyższe stanowi istotny argument przeciwko zasadności wyroku i wspiera apelację, którą Bank złożył do sądu II instancji.

Zgodnie z aktualnymi szacunkami ryzyka przegrania sporu Bank nie utworzył rezerwy.

Postępowanie w sprawie praktyki ograniczającej konkurencję

Bank (wraz z innymi bankami) jest również stroną sporu z UOKiK, w którym Prezes UOKiK uznał za ograniczającą konkurencję praktykę polegającą na uczestniczeniu Banków, w tym Banku Millennium, w porozumieniu mającym na celu wspólne ustalanie stawek opłaty interchange pobieranych od transakcji dokonywanych kartami systemu Visa i Mastercard i decyzją z dnia 29 grudnia 2006 r. nałożył karę na Bank w kwocie 12,2 mln PLN. Bank, wraz z innymi bankami, złożył odwołanie od decyzji.

W związku z wyrokiem Sądu Najwyższego i wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23.11.2020 r., sprawa obecnie toczy się przed sądem I instancji - Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Bank utworzył rezerwę w kwocie równej nałożonej karze.

Postępowanie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

W dniu 22 września 2020 r. Bank otrzymał decyzję Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Prezes UOKiK) uznającą za abuzywne klauzule określające zasady wymiany walut, stosowane w tzw. aneksie antyspreadowym, i jednocześnie zakazał ich stosowania.

Na Bank nałożono karę w wysokości 10,5 mln zł. Wysokość kary uwzględnia dwie okoliczności łagodzące: współpracę z Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz zaprzestanie stosowania kwestionowanych postanowień.

Bank został również zobowiązany, po uprawomocnieniu się decyzji, do poinformowania konsumentów listem poleconym, że klauzule zostały uznane za niedozwolone, a zatem nie są dla nich wiążące (bez konieczności uzyskania orzeczenia sądu potwierdzającego tą okoliczność) oraz opublikować decyzję w sprawie na stronie internetowej Banku.

W pisemnym uzasadnieniu Prezes UOKiK zarzuca, że kursy walut ustalane przez Bank są swobodnie ustalane przez Bank (w oparciu o nieokreśloną w żadnych przepisach koncepcję średniego kursu na rynku międzybankowym). Co więcej, klient nie wie dokładnie, gdzie szukać tych stawek, ponieważ zapisy odsyłają do serwisu Reuters, bez sprecyzowania, o którą stronę dokładnie chodzi.

Zapisy odnoszące się do kursów walut w tabelach Banku zostały zakwestionowane, ponieważ Bank nie określa, kiedy i ile razy dziennie te tabele będą przygotowywane i publikowane.

W uzasadnieniu decyzji Prezes UOKiK wskazał również, że w toku postępowania Bank Millennium przedstawił różne propozycje rozwiązań, które Prezes UOKiK uznał za niewystarczające.

Decyzja nie jest prawomocna. Bank złożył odwołanie od powyższej decyzji w ustawowym terminie. Bank ocenia, iż rokowania odnośnie szans procesowych na wygranie sprawy są pozytywne.

Sprawy sądowe przeciwko Grupie

Najistotniejsze postępowania w grupie spraw sądowych, w których spółki Grupy występowały w roli pozwanego na dzień 31.12.2021 r.:

- Bank jest stroną pozwaną w trzech postępowaniach sądowych, w których przedmiotem sporu jest wysokość opłaty interchange. W dwóch ze wspomnianych spraw Bank został pozwany solidarnie z innym bankiem, a w jednej z innym bankiem oraz organizacjami kartowymi. Łączna wartość roszczeń zgłoszona w tych sprawach wynosi 729,6 mln PLN. Postępowaniem o najwyższej wartości zgłoszonego roszczenia jest sprawa z powództwa PKN Orlen SA, w której powód żąda zapłaty 635,7 mln PLN. Powód w tym postępowaniu zarzuca, że banki działały w ramach porozumienia ograniczającego konkurencję na rynku usług acquiringowych poprzez wspólne ustalanie wysokości krajowej stawki opłaty interchange w latach 2006-2014. W pozostałych dwóch sprawach zarzuty są podobne do zarzutów podnoszonych w sprawie z powództwa PKN Orlen SA, natomiast okres rzekomego porozumienia jest wskazywany na lata 2008-2014. Zgodnie z aktualnymi szacunkami ryzyka przegrania sporu w tych sprawach Bank nie utworzył rezerwy. Dodatkowo wskazujemy, że Bank uczestniczy w charakterze interwenienta ubocznego w czterech innych postępowaniach dotyczących opłaty interchange. Stroną pozwaną są inne banki. Powodowie w tych sprawach również zarzucają bankom działanie w ramach porozumienia ograniczającego konkurencję na rynku usług acquiringowych poprzez wspólne ustalanie wysokości krajowej stawki opłaty interchange w latach 2008-2014.

- Sprawa z powództwa Europejskiej Fundacji Współpracy Polsko - Belgijskiej (EFPW-B) przeciwko Bankowi Millennium S.A., o wartości sporu 521,9 mln PLN wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 05.04.2016 r. do dnia zapłaty.

Pozew z dnia 23.10.2015 r. powód skierował do Sądu Okręgowego w Warszawie i doręczony został Bankowi w dniu 04.04.2016 r. Podstawą roszczeń dochodzonych w pozwie jest według powoda powstanie szkody w jego majątku, wskutek czynności podejmowanych przez Bank, polegających na błędnej interpretacji Umowy kredytu obrotowego zawartej pomiędzy Bankiem a PCZ S.A., co spowodowało postawienie kredytu w stan wymagalności.

W sprawie z powództwa EFPW-B, powód wniósł o zabezpieczenie powództwa w kwocie 250,0 mln PLN. Przedmiotowy wniosek został przez Sąd Apelacyjny prawomocnie oddalony 5.09.2016 r. Bank wniósł o oddalenie powództwa w całości, nie zgadzając się z zawartymi w pozwie zarzutami. Na poparcie stanowiska Banku, do akt postępowania pełnomocnik Banku złożył korzystny dla Banku, prawomocny odpis wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu wydany w tożsamym stanie prawnym w sprawie z powództwa PCZ SA przeciwko Bankowi. Aktualnie Sąd w I instancji prowadzi postępowanie dowodowe.

Łączna wartość przedmiotu sporu dla pozostałych spraw, w których spółki Grupy występowały w roli pozwanego, wg stanu na 31.12.2021 r., wynosiła 2 206,0 mln PLN (z wyłączeniem opisanych niżej oraz w **Rozdziale 13.** pozwów grupowych). W grupie tej najistotniejszą kategorię stanowią sprawy dotyczące portfela walutowych kredytów hipotecznych oraz sprawy dotyczące terminowych operacji finansowych (sprawy opcyjne).

Postępowanie grupowe dotyczące UNWW:

W dniu 3 grudnia 2015 r. wpłynął do Banku pozew grupowy. Grupa klientów Banku (454 kredytobiorców będących stronami 275 umów kredytu) jest reprezentowana przez Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Olsztynie. Powodowie żądali zapłaty kwoty 3,5 mln PLN, twierdząc, że postanowienia umów dotyczące UNWW są niedozwolone a tym samym bezskuteczne. W piśmie z 4 kwietnia 2018 r. powód rozszerzył grupę, na skutek czego suma roszczeń wzrosła z 3,5 mln PLN do ponad 5 mln PLN.

Aktualny stan:

1 października 2018 r. reprezentant grupy dokonał korekty łącznej kwoty roszczeń dochodzonych pozewem oraz złożył skorygowany wykaz wszystkich członków grupy obejmujący łącznie 697 osób - 432 umowy kredytowe. Zaktualizowana przez powoda wartość przedmiotu sporu wynosi 7.371.107,94 PLN. Postanowieniem z 1 kwietnia 2020 r. Sąd ustalił skład grupy zgodnie z żądaniem powoda oraz zdecydował o przeprowadzeniu dowodu z zeznań świadków na piśmie i wezwał strony do przesłania pytań do świadków. Bank złożył pismo procesowe, zawierające pytania do świadków w lipcu 2020. Postanowieniem sądu z dnia 9 września 2021 r. Sąd wezwał świadków do złożenia pisemnych zeznań. Świadkowie będą mieli na tę czynność dwa miesiąc, licząc od doręczenia wezwania. W tym wypadku można spodziewać się również wyznaczenia terminu rozprawy - w przybliżeniu - w pierwszej połowie 2022 r. Należy jednak zaznaczyć, że powyższa prognoza jest uwarunkowana wynikiem oceny wpływu najnowszych zmian w ustawie Kodeks postępowania cywilnego na postępowania grupowe. W przypadku trudności z rozstrzygnięciem wątpliwości jakie pojawiły się co do tego, w jakim składzie sądy powinny prowadzić obecnie te postępowania (skład jednoosobowy, czy też, jak dotychczas składy trzyosobowe) może się okazać konieczne wyjaśnienie tej kwestii przez Sąd Najwyższy w formie uchwały, co spowoduje, że terminu rozprawy należałoby oczekiwać nawet pod koniec 2022 r.

Według stanu na dzień 31.12.2021 r. toczyło się również 327 indywidualnych spraw sądowych dotyczących ubezpieczenia niskiego wkładu własnego (sprawy, w których prezentowane jest wyłącznie roszczenie o zwrot prowizji lub opłaty UNWW).

Powództwa Rzecznika Finansowego o zaprzestanie nieuczciwych praktyk rynkowych:

W dniu 13 sierpnia 2020 r. do Banku wpłynął pozew Rzecznika Finansowego. Rzecznik Finansowy w swoim pozwie domaga się nakazania Bankowi oraz ubezpieczycielowi (TU Europa), aby zaprzestali stosowania nieuczciwych praktyk rynkowych polegających na:

- prezentowaniu oferowanego ubezpieczenia spłaty pożyczki jako chroniącego interesy ubezpieczonych, w sytuacji gdy konstrukcja ubezpieczenia wskazuje, że chroni ono interesy Banku;
- stosowaniu klauzul, które wiążą wartość świadczenia ubezpieczeniowego z kwotą zadłużenia kredytobiorcy;
- stosowaniu klauzul ustalających wysokość składki ubezpieczeniowej bez uprzedniej oceny ryzyka (underwriting);
- stosowaniu klauzul wyłączających odpowiedzialność ubezpieczyciela za wypadki ubezpieczeniowe wynikające z wcześniejszych przyczyn.

Rzecznik wnosi również o zobowiązanie Banku do publikacji na stronie internetowej Banku informacji o stosowaniu nieuczciwych praktyk rynkowych.

Pozew nie obejmuje żądania zapłaty przez Bank oznaczonych kwot. Niemniej uznanie praktyki za niedozwoloną może być przyczyną kreowania w przyszłości roszczeń przez klientów indywidualnych. Sprawa jest na etapie rozpoznawania przed sądem I instancji.

Ryzyko prawne walutowych kredytów hipotecznych

Ryzyko prawne walutowych kredytów hipotecznych zostało opisane w **Rozdziale 13. "Ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych"**.

12.2. POZYCJE POZABILANSOWE

<i>w tysiącach zł</i>	31.12.2021	31.12.2020
Pozabilansowe zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane	16 007 921	15 722 748
Zobowiązania udzielone:	13 882 138	14 177 193
finansowe	12 034 696	12 420 910
gwarancyjne	1 847 442	1 756 283
Zobowiązania otrzymane:	2 125 784	1 545 555
finansowe	40 000	0
gwarancyjne	2 085 784	1 545 555

Na udzielone zobowiązania warunkowe ujęte w powyższej tabeli składają się zobowiązania do udzielenia kredytów (takie jak: niewykorzystane limity na kartach kredytowych, niewykorzystane limity zadłużenia w rachunku bieżącym, niewykorzystane transze kredytów inwestycyjnych) oraz wystawione gwarancje i akredytywy (stanowiące zabezpieczenie wywiązania się klientów Grupy z zobowiązań wobec podmiotów trzecich). Wartość zobowiązań gwarancyjnych prezentowanych powyżej przedstawia maksymalną wartość możliwej do poniesienia przez Grupę straty w przypadku gdyby klienci nie wywiązali się ze swoich zobowiązań. Grupa tworzy rezerwy na obarczone ryzykiem utraty wartości nieodwołalne zobowiązania warunkowe ujmowane w pozycji „rezerwy” w pasywach bilansu. Wartość rezerwy wyznacza się jako różnicę pomiędzy oszacowaną kwotą wykorzystanego zaangażowania warunkowego a wartością bieżącą spodziewanych przyszłych przepływów pieniężnych z tej ekspozycji kredytowej. W związku z tym, Grupa uznaje, że wartości ujęte w powyższej tabeli są jednocześnie zbliżone do wartości godziwej prezentowanych zobowiązań warunkowych.

Struktura podmiotowa wszystkich zobowiązań gwarancyjnych netto, wykazanych w pozycjach pozabilansowych:

Klient - sektor, w tys. zł	31.12.2021	31.12.2020
sektor finansowy	90 163	83 590
sektor niefinansowy (firmy)	1 755 666	1 671 080
sektor budżetowy	1 613	1 613
Razem	1 847 442	1 756 283

Gwarancje i poręczenia udzielone Klientom

Zobowiązania udzielone - gwarancyjne, w tys. zł	31.12.2021	31.12.2020
Czynne gwarancje i poręczenia	998 662	965 823
Linie na gwarancje i poręczenia	854 763	794 752
Razem	1 853 425	1 760 575
Rezerwy utworzone	(5 983)	(4 292)
Zobowiązania udzielone - gwarancyjne po uwzględnieniu rezerw	1 847 442	1 756 283

Struktura zobowiązań udzielonych z tytułu czynnych gwarancji i poręczeń wg poszczególnych kryteriów (w tys. zł.):

Według walut	31.12.2021	31.12.2020
PLN	694 618	674 840
Waluty obce	304 044	290 983
Razem	998 662	965 823

Według rodzaju zobowiązania	31.12.2021		31.12.2020	
	Ilość sztuk	Wartość	Ilość sztuk	Wartość
Gwarancja	3 429	983 461	3 420	943 304
Poręczenie	0	0	0	0
Regwarancja	48	15 201	44	22 519
Razem	3 477	998 662	3 464	965 823

Według przedmiotu zobowiązania	31.12.2021			31.12.2020		
	Ilość sztuk	Wartość	Udział % wartości	Ilość sztuk	Wartość	Udział % wartości
dobrego wykonania kontraktu	2 750	529 664	53,03%	2 663	492 191	50,96%
terminowej zapłaty za towar lub usługę	325	244 684	24,50%	298	229 175	23,73%
przetargowa	90	13 483	1,35%	156	11 091	1,15%
zapłaty czynszu	200	100 245	10,04%	222	99 120	10,26%
zwrotu zaliczki	56	40 102	4,02%	47	53 738	5,56%
celna	39	49 159	4,92%	44	68 628	7,11%
inne	3	13 262	1,33%	21	2 666	0,28%
splaty kredytu bankowego lub pożyczki	14	8 063	0,81%	13	9 214	0,95%
Razem	3 477	998 662	100,00%	3 464	965 823	100,00%

13. Ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych

13.1. SPRAWY SĄDOWE I AKTUALNY STAN REZERW NA RYZYKO PRAWNE

Na dzień 31 grudnia 2021 r. Bank miał 11 070 umowy kredytowe i dodatkowo 913 umowy kredytowe z byłego Euro Banku (94% umów kredytowych przed sądem pierwszej instancji oraz 6% umów kredytowych przed sądem drugiej instancji) będących przedmiotem prowadzonych obecnie indywidualnych sporów sądowych (z wyłączeniem roszczeń wniesionych przez bank przeciw klientom, tzw. spraw windykacyjnych), dotyczących klauzul indeksacyjnych w walutowych kredytach hipotecznych z całkowitą wartością roszczeń wniesionych przez powodów wynoszącą 1 512,4 mln PLN oraz 121,3 mln CHF (portfel Banku Millennium: 1 391,9 mln PLN i 119,0 mln CHF oraz portfel byłego Euro Banku: 120,4 mln PLN i 2,3 mln CHF).

Roszczenia zgłaszane przez klientów w postępowaniach indywidualnych dotyczą przede wszystkim stwierdzenia nieważności umowy i zapłaty za zwrot rzekomo nienależytego świadczenia z uwagi na abuzywny charakter klauzul indeksacyjnych, lub też utrzymania umowy w PLN z oprocentowaniem indeksowanym do CHF Libor.

Bank jest poza tym stroną pozwu zbiorowego, którego przedmiotem jest ustalenie odpowiedzialności Banku z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia się w związku z zawartymi walutowymi kredytami hipotecznymi. Nie jest to spór o zapłatę. Orzeczenie w tym postępowaniu nie przyzna członkom grupy żadnych kwot. Liczba umów kredytowych objęta tym postępowaniem wynosi 3 281. Na obecnym etapie skład grupy został ustalony i potwierdzony przez sąd. Postępowanie weszło w fazę merytorycznego rozpatrywania. Decyzję o dopuszczeniu dowodów sąd podejmie na posiedzeniu niejawnym. Kolejna rozprawa zostanie wyznaczona z urzędu.

Natarczywa kampania reklamowa obserwowana w domenie publicznej wpływa na liczbę sporów sądowych. Do końca 2019 r. przeciwko Bankowi złożono 1 981 indywidualnych roszczeń (dodatkowo 236 przeciwko dawnemu Euro Bankowi), w 2020 r. liczba ta wzrosła o 3 007 (267) natomiast w 2021 r. wzrosła o 6 149 (417).

Z danych ZBP (Związek Banków Polskich) zebranych od wszystkich banków posiadających walutowe kredyty hipoteczne wynika, że znaczna większość sporów była prawomocnie korzystnie rozstrzygana dla banków do 2019 r. Jednakże, po wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) wydanym 3 października 2019 r. (Sprawa C-260/18) proporcje zmieniły się na niekorzyść i w zdecydowanej większości przypadków banki przegrywały sprawy w sądach, w szczególności w sądach pierwszej instancji. Jeśli chodzi o sam Bank, do 31 grudnia 2021 r. ostatecznie rozstrzygnięto tylko 245 spraw (210 w roszczeniach klientów wobec Banku i 35 w roszczeniach wniesionych przez Bank wobec klientów tj. sprawy windykacyjne). 60% zakończonych indywidualnych spraw sądowych przeciwko Bankowi było rozstrzygnięte korzystnie dla Banku wliczając umorzenia i ugody ze skarżącymi. Niekorzystne orzeczenia (40%) dotyczyły zarówno unieważnienia umów kredytowych, jak i konwersji na PLN+LIBOR. Bank wnosi skargi kasacyjne do Sądu Najwyższego od niekorzystnych dla Banku prawomocnych wyroków. Z drugiej strony statystyki orzeczeń sądów pierwszej instancji były w ostatnich okresach znacznie bardziej niekorzystne i ich liczba również wzrosła. Co do zasady Bank składa apelacje od negatywnych orzeczeń sądu I instancji.

Wartość brutto umów i pożyczek w ramach indywidualnych spraw sądowych i pozwów grupowych wniesionych przeciwko Bankowi na dzień 31.12.2021 r. wynosiła 4 382 mln zł. (w tym pozostająca do spłaty kwota kapitału umów kredytowych w ramach pozwu zbiorowego wyniosła 962 mln PLN na dzień 31.12.2021 r. Gdyby wszystkie umowy kredytowe Banku Millennium będące obecnie w postępowaniach sądowych indywidualnych i grupowych zostały uznane za nieważne bez odpowiedniego wynagrodzenia za wykorzystanie kapitału, koszt przed opodatkowaniem mógłby wynieść 4 020 mln zł. Końcowe straty mogą być niższe lub wyższe w zależności od ostatecznej linii orzecznictwa sądowego w tym zakresie.

W 2021 r. Bank utworzył 2 086,0 mln zł rezerw oraz 219,2 mln zł na portfel byłego Euro Banku. Ostateczny poziom rezerw dla portfela Banku Millennium na koniec grudnia 2021 r. ukształtował się na poziomie 3 078,9 mln zł, a dla portfela byłego Euro Banku 253,7 mln zł.

Opracowana przez Bank metodologia opiera się na następujących głównych parametrach:

(1) liczbie bieżących spraw (w tym pozwów zbiorowych) i potencjalnych przyszłych sprawach sądowych, które pojawiają się w określonym (trzyletnim) horyzoncie czasowym,

(2) kwocie potencjalnej straty Banku w przypadku wydania konkretnego wyroku sądowego, uwzględniane są trzy negatywne scenariusze orzeczeń:

- nieważność umowy
- średni NBP
- PLN + LIBOR

(3) prawdopodobieństwie uzyskania określonego wyroku sądowego obliczanego na podstawie statystyk orzeczeń sektora bankowego w Polsce oraz uzyskanych opinii prawnych. Różnice w poziomie rezerw lub konkretnych strat będą zależeć od prawomocnych orzeczeń sądu w każdej sprawie oraz od liczby spraw sądowych.

(4) w przypadku scenariusza unieważnienia umowy kredytowej, nowym elementem brany pod uwagę, mając na uwadze oceny prawne, jest wyliczenie straty Banku z uwzględnieniem przypisania minimalnego prawdopodobieństwa uzyskania wynagrodzenia za korzystanie z kapitału.

(5) nowym elementem rozpoznany w metodologii są polubowne ugody z klientami zawierane na drodze sądowej lub pozasądowej. Pomimo determinacji Banku w dalszym podejmowaniu wszelkich możliwych działań w celu ochrony swoich interesów na drodze sądowej, Bank był otwarty na swoich klientów w celu wypracowania polubownych, indywidualnych rozwiązań na wynegocjowanych warunkach, zapewniających korzystne warunki przewalutowania kredytów na złotówki i / lub wcześniejszą spłatę (częściową lub całkowitą). W wyniku tych negocjacji liczba aktywnych walutowych kredytów hipotecznych uległa znacznemu zmniejszeniu w 2021 roku. W związku z kontynuowanymi wysiłkami Banku podejmowanymi w celu dalszego podpisywania ugód, które wiążą się z dodatkowymi kosztami, dodano scenariusz dalszej materializacji negocjacji. Należy jednak zauważyć że:

a. negocjacje prowadzone są indywidualnie i mogą być w każdej chwili przerwane przez Bank,

b. z uwagi na poniesiony duży wysiłek negocjacyjny w 2021 r. maleje prawdopodobieństwo sukcesu w tych negocjacjach, a jednocześnie większość klientów miała już kontakt z Bankiem w sprawie ewentualnego negocjowania konwersji kredytów na złotówki, więc na chwilę obecną Bank przyjmuje konserwatywne podejście przy uwzględnianiu potencjalnego wpływu tego czynnika.

Ryzyko prawne portfela byłego Euro Banku jest w pełni pokryte Umową w przedmiocie Zwolnienia z Odpowiedzialności i Gwarancji Dotyczącą Portfela CHF, zawartą z Société Générale S.A.

Bank przeanalizował wrażliwość metodologii obliczania rezerw, w przypadku której zmiana parametrów wpłynęłaby na wartość szacowanej straty związanej z ryzykiem prawnym sporu:

Parametr	Scenariusz:	Wpływ na stratę w wyniku ryzyka prawnego związanego z portfelem kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych
Zmiana w liczbie sporów sądowych	Dodatkowo 1 p.p. aktywnych klientów składa pozew sądowy przeciwko Bankowi.	56 mln PLN
Zmiana prawdopodobieństwa wygrania sprawy	Prawdopodobieństwo, że Bank wygra sprawę, jest niższe o 1 p.p.	40 mln PLN
Zmiana szacowanych strat dla każdego wariantu wyroku	Wzrost strat dla każdego wariantu wyroku o 1 p.p	32,5 mln PLN

Bank jest otwarty na indywidualne negocjowanie korzystnych warunków przedterminowej spłaty lub przewalutowania kredytów na PLN. W wyniku tych negocjacji liczba aktywnych walutowych kredytów hipotecznych zmniejszyła się w 2021 r. o 8 449 (w tym 69 potwierdzonych przez sąd) w porównaniu do ponad 57 800 aktywnych umów kredytowych na koniec 2020 r. Koszty poniesione w związku z tymi negocjacjami wyniosły od początku roku 364,3 mln zł i są prezentowane głównie w pozycji „Wynik z pozycji wymiany” w Rachunku zysków i strat.

Należy również nadmienić, że na 31.12.2021 Bank musiał utrzymywać dodatkowe fundusze własne na pokrycie dodatkowych wymogów kapitałowych w związku z ryzykiem portfela walutowych kredytów hipotecznych (bufor walutowy Filaru II) w wysokości 2,82 p.p. (2,79 p.p. na poziomie Grupy), z których część została alokowana na ryzyko operacyjne/prawne.

3 października 2019 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej ('TSUE') wydał wyrok w sprawie C-260/18 w związku z pytaniami prejudycjalnymi złożonymi przez Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie przeciwko Raiffeisen Bank International AG. Wyrok TSUE w zakresie dokonanej w nim interpretacji prawa Unii Europejskiej jest wiążący dla sądów krajowych. Orzeczenie to interpretowało art. 6 dyrektywy 93/13. W świetle przedmiotowego orzeczenia wspomniany przepis musi być interpretowany w taki sposób, że (i) sąd krajowy może unieważnić umowę kredytową, jeśli usunięcie nieuczciwych warunków wykrytych w tej umowie zmieniłoby charakter głównego przedmiotu umowy; (ii) skutki dla sytuacji klienta wynikające z unieważnienia umowy należy oceniać w świetle okoliczności istniejących lub dających się przewidzieć w czasie, kiedy powstał spór, a co do tego, czy konsument chce utrzymać umowę, decyduje jego wola; (iii) artykuł 6 dyrektywy wyklucza wypełnianie luk w umowie spowodowanych usunięciem nieuczciwych warunków umowy wyłącznie na podstawie krajowego ustawodawstwa o charakterze ogólnym lub przyjętych zwyczajów; (iv) artykuł 6 dyrektywy wyklucza utrzymanie nieuczciwych warunków umowy, jeśli konsument nie zgodził się na utrzymanie takich warunków. Można zauważyć, że TSUE poddał w wątpliwość możliwość dalszej realizacji umowy kredytowej w PLN przy utrzymaniu obliczania odsetek zgodnie z LIBOR.

Wyrok TSUE dotyczy jedynie sytuacji, w której sąd krajowy uznał wcześniej, że warunek umowny ma charakter abuzywny. Wyłączną prerogatywą sądów krajowych jest ocena, w trakcie postępowania sądowego, czy dany warunek umowny może być uważany za abuzywny w danych okolicznościach sprawy.

29 kwietnia 2021 Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej ('TSUE') wydał wyrok w sprawie C-19/20 w związku z pytaniami prejudycjalnymi złożonymi przez Sąd Okręgowy w Gdańsku w sprawie przeciwko ex- BPH S.A. TSUE stwierdził że:

(i) sąd krajowy jest zobowiązany do stwierdzenia nieuczciwego charakteru warunku umowy nawet jeśli warunek ten został zmieniony przez te strony w drodze umowy. Takie stwierdzenie pociąga za sobą przywrócenie sytuacji, w jakiej znajdowałby się konsument w braku warunku, którego nieuczciwy charakter zostałby stwierdzony, chyba że konsument poprzez zmianę nieuczciwego warunku zrezygnował z takiego przywrócenia w drodze wolnej i świadomej zgody. Jednakże z dyrektywy Rady 93/13 nie wynika, że stwierdzenie nieuczciwego charakteru pierwotnego warunku umownego miałoby co do zasady skutek w postaci unieważnienia umowy, jeśli zmiana tego warunku pozwala na przywrócenie równowagi między obowiązkami i prawami tych stron wynikającymi z umowy i na usunięcie wady obciążającej ten warunek.

(ii) sąd krajowy może usunąć jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, w wypadku gdy zniechęcający cel dyrektywy Rady 93/13 jest realizowany przez krajowe przepisy ustawowe regulujące korzystanie z niego, o ile element ten stanowi odrębne zobowiązanie umowne, które może być przedmiotem indywidualnej kontroli pod kątem nieuczciwego charakteru. Jednocześnie, przepisy dyrektywy stoją na przeszkodzie temu, by sąd odsyłający usunął jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, jeżeli takie usunięcie sprowadzałoby się do zmiany treści tego warunku poprzez zmianę jego istoty.

(iii) skutki stwierdzenia przez sąd istnienia nieuczciwego warunku w umowie zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem podlegają przepisom prawa krajowego, przy czym kwestia utrzymywania się w mocy takiej umowy powinna być oceniana z urzędu przez sąd krajowy zgodnie z obiektywnym podejściem na podstawie tych przepisów.

(iv) sąd krajowy, który stwierdza nieuczciwy charakter warunku umowy zawartej przez przedsiębiorcę z konsumentem, obowiązany jest poinformować konsumenta, w ramach krajowych norm proceduralnych i w następstwie kontradiktoryjnej debaty, o konsekwencjach prawnych, jakie może pociągnąć za sobą stwierdzenie nieważności takiej umowy, niezależnie od tego, czy konsument jest reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika.

7 maja 2021 Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów Sądu najwyższego wydał uchwałę której nadał moc zasady prawnej zgodnie z którą:

1. Niedozwolone postanowienie umowne (art. 3851 § 1 k.c.) jest od początku, z mocy samego prawa, dotknięte bezskutecznością na korzyść konsumenta, który może udzielić następnie świadomej i wolnej zgody na to postanowienie i w ten sposób przywrócić mu skuteczność z mocą wsteczną.

2. Jeżeli bez bezskutecznego postanowienia umowa kredytu nie może wiązać, konsumentowi i kredytodawcy przysługują odrębne roszczenia o zwrot świadczeń pieniężnych spełnionych w wykonaniu tej umowy (art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c.). Kredytodawca może żądać zwrotu świadczenia od chwili, w której umowa kredytu stała się trwale bezskuteczna.

W tym kontekście, biorąc pod uwagę ostatnią niekorzystną ewolucję w orzecznictwie w zakresie walutowych kredytów hipotecznych, Bank będzie musiał regularnie dokonywać oceny i być może konieczne będzie dalsze zwiększanie salda rezerw dedykowanych na spory sądowe, w przypadku kontynuacji tego trendu.

Można racjonalnie założyć, że kwestie prawne odnoszące się do walutowych kredytów hipotecznych będą dalej badane przez sądy krajowe w ramach rozpatrywanych sporów, co mogłoby doprowadzić do pojawienia się dalszych interpretacji, które byłyby istotne dla oceny ryzyka związanych z przedmiotowymi postępowaniami. Okoliczność ta wskazuje na potrzebę stałej analizy tych spraw. Kolejne wnioski o wyjaśnienie i orzeczenie skierowane do TSUE i polskiego Sądu Najwyższego zostały już złożone i mogą być dalej składane, co może mieć wpływ na wynik spraw sądowych.

13.2. ZDARZENIA, KTÓRE MOGĄ MIEĆ WPLYW NA RYZYKO PRAWNE Z TYTUŁU WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH I ZWIĄZANE Z NIM REZERWY

29 stycznia 2021 r. opublikowano zbiór pytań, z którymi Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego zwróciła się do Izby Cywilnej SN w pełnym składzie, co może mieć istotne konsekwencje w zakresie wyjaśnienia istotnych aspektów orzeczeń sądowych i ich konsekwencji. Izbę Cywilną Sądu Najwyższego poproszono o odpowiedź na pytania na temat kluczowych spraw dotyczących umów walutowych kredytów hipotecznych: (i) czy jest dopuszczalne zastąpienie - przepisami prawnymi lub normą zwyczajową - abuzywnych przepisów umowy odnoszących się do ustalania kursu walutowego; ponadto (ii) czy w przypadku niemożności ustalenia kursu walutowego waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego/denominowanego - jest dopuszczalne, by umowa była ważna w pozostałym zakresie; jak również (iii) czy w przypadku nieważności kredytu CHF, stosowałyby się teoria salda (powstaje pojedyncze roszczenie które odpowiada różnicy roszczenia banku i roszczenia klienta) lub teoria dwóch kondycji (odrębnie roszczenie banku i roszczenie klienta, które powinny zostać rozstrzygnięte odrębnie). Sąd Najwyższy poproszono również o odpowiedź na pytanie, (iv) od którego momentu rozpoczyna bieg okres przedawnienia w przypadku roszczenia banku o spłatę kwot wypłaconych jako kredyt i (v) czy banki oraz konsumenci mogą otrzymać wynagrodzenie za wykorzystanie swoich środków pieniężnych przez drugą stronę.

11 maja Izba Cywilna Sądu Najwyższego zwróciła się o opinie na temat kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich to pięciu instytucji, w tym do Narodowego Banku Polskiego (NBP), Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego (UKNF), Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka oraz Rzecznika Finansowego.

Stanowiska: Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka i Rzecznika Finansowego są generalnie korzystne dla konsumentów, natomiast NBP i UKNF prezentują stanowisko bardziej wyważone, zawierające sprawiedliwe zasady traktowania kredytobiorców posiadających kredyty hipoteczne w walutach obcych w porównaniu do sytuacji kredytobiorców złotych, a także wyważone aspekty ekonomiczne dotyczące rozwiązania problemu, które mogłyby zostać rozważone przez Sąd Najwyższy.

W toku kolejnego posiedzenia w dniu 2 września 2021 r., Sąd Najwyższy nie ustosunkował się do odpowiedzi na zadane pytania i nie jest znany nowy termin posiedzenia. Bank w stosownym czasie oceni wpływ orzeczeń Sądu Najwyższego na poziom rezerw na ryzyko prawne.

W sierpniu 2021 do TSUE skierowane zostało pytanie prejudycjalne (C-520/21) czy w przypadku uznania, że umowa kredytu zawarta przez bank i konsumenta jest od początku nieważna z powodu zawarcia w niej nieuczciwych warunków umownych, strony oprócz zwrotu pieniędzy zapłaconych w wykonaniu tej umowy (bank - kapitału kredytu, konsument - rat, opłat, prowizji i składek ubezpieczeniowych) oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od chwili wezwania do zapłaty, mogą domagać się także jakichkolwiek innych świadczeń, w tym należności w szczególności wynagrodzenia, odszkodowania, zwrotu kosztów lub waloryzacji świadczenia.

Niezależnie od powyższego istnieje szereg pytań kierowanych przez polskie sądy do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, które mogą mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia sporów sądowych w Polsce.

Pytania te odnoszą się w szczególności do:

- możliwości zastąpienia abuzywnej klauzuli umownej przepisem dyspozytywnym;
- terminu przedawnienia roszczeń konsumenta o zwrot świadczeń spełnionych w wykonaniu umowy, która została uznana za nieważną;
- możliwości stwierdzenia przez sąd abuzywności jedynie części warunku umownego.

Z zakresem rozliczeń pomiędzy Bankiem a kredytobiorcą po upadku umowy kredytowej związane jest również zagadnienie prawne skierowane do siedmioosobowego składu Sądu Najwyższego (sygn. III CZP 54/21). Termin rozpoznania sprawy nie został jeszcze wyznaczony.

Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia przedstawione także zostało zagadnienie czy umowa kredytu ma charakter umowy wzajemnej w świetle regulacji dotyczących prawa zatrzymania.

W dniu 8 grudnia 2020 roku p. Jacek Jastrzębski, przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego (KNF), zaproponował wprowadzenie rozwiązania „sektorowego” w kwestii ryzyka związanego z walutowymi kredytami hipotecznymi dla całego sektora. Rozwiązanie polegałoby na oferowaniu przez banki swoim klientom możliwości dobrowolnego przystępowania do układów, na podstawie których klient zawierałby z bankiem ugodę, tak jakby jego kredyt od samego początku był kredytem złotowym oprocentowanym za pomocą odpowiedniej stopy WIBOR powiększonej o marżę historycznie stosowaną do takiego kredytu.

Po tym publicznym ogłoszeniu propozycja stała się przedmiotem konsultacji pomiędzy bankami; konsultacje były prowadzone pod auspicjami KNF i Związku Banków Polskich. Ogólnie rzecz biorąc, banki oceniały warunki, w których takie rozwiązanie można by wdrożyć, oraz jego dalsze skutki.

Zgodnie z informacjami przekazanymi w poprzednich sprawozdaniach finansowych Zdaniem Zarządu Banku ważnymi aspektami, które należy uwzględnić przy podejmowaniu decyzji o potencjalnym wdrożeniu takiego programu, są: a) korzystna opinia lub przynajmniej brak sprzeciwu ze strony istotnych instytucji publicznych; b) wsparcie jego realizacji przez Narodowy Bank Polski; c) poziom pewności prawnej umów dotyczących ugody, które byłyby podpisane z kredytobiorcami; d) poziom wpływu finansowego przed i po opodatkowaniu; e) konsekwencje kapitałowe, w tym korekty regulacyjne poziomu wymogów kapitałowych związanych z walutowymi kredytami hipotecznymi.

W oparciu o aktualnie dostępne informacje, niektóre z wyżej wymienionych aspektów prawdopodobnie nie zostaną w pełni wyjaśnione i/lub osiągnięte.

Na czas publikacji niniejszego raportu ani Zarząd ani inny organ stanowiący Banku nie podjął jakiegokolwiek decyzji dotyczącej wdrożenia niniejszego programu. Jeżeli/kiedy będzie gotowa rekomendacja dotycząca programu, Zarząd przedłoży ją Radzie Nadzorczej oraz Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszy biorąc pod uwagę istotność takiej decyzji oraz jej implikacji.

Bank Millennium przeprowadził wśród swoich klientów, we współpracy z zewnętrzną renomowaną firmą, ankietę dotyczącą chęci przyjęcia rozliczenia w warunkach rozwiązania sektorowego zaproponowanego przez Przewodniczącego KNF. 49% zapytanych klientów było wstępnie zainteresowanych skorzystaniem z oferty, 25% nie potrafiło jednoznacznie wyrazić swojej opinii, a 26% nie skorzystałoby z takiej oferty.

Zgodnie z aktualnymi obliczeniami wdrożenie rozwiązania, w którym kredyty byłyby dobrowolnie przewalutowane na złote, tak jak gdyby od początku były kredytami złotowymi oprocentowanymi na podstawie odpowiedniej stopy WIBOR powiększonej o marżę historycznie stosowaną do takich kredytów, mogłoby prowadzić do strat wynikających z przewalutowania takich kredytów (gdyby przewalutowaniem był objęty cały obecny portfel) z wpływem brutto (przed opodatkowaniem) między PLN 4 390 mln a PLN 4 848 mln (dane niezaudytowane). Skutki mogą ulec znacznej zmianie w przypadku zmian kursu walutowego i różnych założeń. Wpływ na kapitał można by częściowo zamortyzować i złagodzić poprzez połączenie istniejącej nadwyżki kapitału ponad obecne wymogi minimalne, redukcję aktywów ważonych ryzykiem oraz zmniejszenie lub wyeliminowanie bufora Filaru 2.

Z uwagi na złożoność spraw sądowych i niepewność co do ich wyniku, jak również potencjalne wdrożenie rozwiązania Przewodniczącego KNF lub potencjalne orzeczenia Sądu Najwyższego, trudno jest wiarygodnie oszacować potencjalny wpływ tak różnych rezultatów i ich interakcji na dzień publikacji sprawozdań finansowych.

14. Noty do Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego

Wartości prezentowane w notach do skonsolidowanego sprawozdania finansowego wyrażone są w tysiącach zł.

1. PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK I PRZYCHODY O PODOBNYM CHARAKTERZE

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	157 554	313 452
Instrumenty dłużne	157 554	313 452
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według amortyzowanego kosztu	2 620 651	2 704 672
Środki w Banku Centralnym	3 753	5 252
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	2 511 866	2 512 410
Instrumenty dłużne	620	1 065
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	287	793
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	461	6 436
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	103 664	178 716
Przychody o charakterze podobnym do odsetkowego z tytułu:	63 888	108 455
Kredyty i pożyczki udzielone klientom obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	55 372	69 934
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu - Instrumenty pochodne	7 902	34 460
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu - Instrumenty dłużne	614	4 061
Razem	2 842 093	3 126 579

W linii „Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń” Grupa prezentuje wynik odsetkowy z tytułu pochodnych instrumentów wyznaczonych i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi w zakresie zabezpieczenia przepływów pieniężnych oraz wartości godziwej. Szczegółowy opis stosowanych przez Grupę relacji zabezpieczających został zamieszczony w **notcie (24)**.

Przychody odsetkowe za 2021 r. zawierają odsetki naliczone od kredytów z rozpoznaną utratą wartości w kwocie 106 321 tys. zł (odpowiednio dla danych porównawczych za rok 2020 kwota tych odsetek wynosiła 119 260 tys. zł).

2. KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK I PODOBNE KOSZTY

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Koszty odsetkowe od Zobowiązań finansowych wycenianych według amortyzowanego kosztu:	(128 947)	(543 464)
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	(6 619)	(18 043)
Zobowiązania wobec klientów	(68 744)	(444 088)
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	(1 791)	(7 795)
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	(3 769)	(13 790)
Zobowiązania podporządkowane	(40 076)	(51 441)
Zobowiązania z tytułu leasingu	(7 948)	(8 307)
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	0	0
Inne	(3)	(55)
Razem	(128 950)	(543 519)

3. PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU OPLAT I PROWIZJI

3A. PRZYCHODY Z TYTUŁU PROWIZJI

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Prowizje za prowadzenie rachunków	131 476	102 246
Prowizje za realizację przelewów, wpłat i wypłat gotówkowych oraz inne transakcje płatnicze	78 916	67 738
Prowizje z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	212 472	191 340
Prowizje z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń	13 425	13 799
Prowizje za obsługę kart płatniczych i kredytowych	235 579	221 086
Prowizje z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych	156 824	169 721
Prowizje z tytułu dystrybucji jednostek uczestnictwa i innych produktów oszczędnościowych	63 876	65 959
Prowizje z tytułu działalności maklerskiej i powierniczej	17 259	19 159
Prowizje z tytułu funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez Grupę	72 690	66 941
Pozostałe prowizje	29 733	29 425
Razem	1 012 250	947 414

3B. KOSZTY Z TYTUŁU PROWIZJI

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Prowizje za prowadzenie rachunków	(6 029)	(20 022)
Prowizje za realizację przelewów, wpłat i wypłat gotówkowych oraz inne transakcje płatnicze	(4 671)	(4 610)
Prowizje z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	(28 165)	(33 374)
Prowizje za obsługę kart płatniczych i kredytowych	(86 391)	(93 514)
Prowizje z tytułu działalności maklerskiej i powierniczej	(3 087)	(3 321)
Prowizje z tytułu funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez Grupę	(11 675)	(10 417)
Prowizje z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych	(15 036)	(16 440)
Pozostałe prowizje	(26 584)	(19 660)
Razem	(181 638)	(201 358)

4. PRZYCHODY Z TYTUŁU DYWIDEND

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	2	0
Aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	1 333	906
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	2 426	2 772
Razem	3 761	3 678

5. WYNIK Z TYTUŁU ZAPRZESTANIA UJMOWANIA AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH NIEWYCENIANYCH WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Operacje instrumentami dłużnymi	12 896	130 767
Koszty operacji finansowych	(3 227)	(2 685)
Razem	9 669	128 082

6. WYNIK Z TYTUŁU AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH PRZEZNACZONYCH DO OBROTU

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Wynik na instrumentach dłużnych	(6 043)	12 867
Wynik na instrumentach pochodnych	(3 247)	518
Wynik z pozostałych operacji finansowych	(6)	51
Razem	(9 296)	13 436

7. WYNIK Z TYTUŁU AKTYWÓW FINANSOWYCH NIEPRZEZNACZONYCH DO OBROTU WYCENIANYCH OBOWIĄZKOWO WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	39 881	(42 920)
Wynik na instrumentach kapitałowych	7 493	134 163
Wynik na instrumentach dłużnych	77 164	(52 667)
Razem	124 538	38 576

Wzrost wyniku z tytułu instrumentów dłużnych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy, wynika z pozytywnej wyceny części akcji VISA Incorporation nie dopuszczonych do obrotu (które Grupa na bazie interpretacji zapisów IAS 32 prezentuje jako instrument dłużny, akcje VISA dopuszczone do obrotu ujmowane są jako instrumenty kapitałowe).

Główna przyczyna wzrostu wyniku z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy została opisana w nocie 22a.

8. WYNIK Z TYTUŁU RACHUNKOWOŚCI ZABEZPIECZEŃ

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego (w tym zaniechanie)	13 813	(7 594)
Zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanej wynikające z zabezpieczonego ryzyka	(13 301)	6 588
Nieefektywność wynikająca z zabezpieczeń przepływów pieniężnych	(3 697)	(9 253)
Nieefektywność wynikająca z zabezpieczeń inwestycji netto w jednostkach działających za granicą	0	0
Razem	(3 185)	(10 259)

9. POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Zysk ze sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych	22 189	19 121
Odszkodowania, kary i grzywny - otrzymane	3 376	4 325
Przychody ze sprzedaży pozostałych usług	42 072	22 434
Przychody związane z działalnością windykacyjną	5 653	4 749
Przychody leasingu	4 044	4 039
Pozostałe	239 962	106 098
Razem	317 296	160 766

10. POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Strata ze sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych	(20 375)	(13 195)
Odszkodowania, kary i grzywny - zapłacone	(15 992)	(10 624)
Koszty rezerw na roszczenia sporne	(113 173)	(17 223)
Koszty związane z działalnością leasingową	(2 445)	(4 528)
Przekazane darowizny	(900)	(849)
Koszty związane z windykacją	(52 620)	(25 870)
Rezerwa na potencjalne zwroty dla klientów*	(1 941)	(142 431)
Pozostałe	(32 064)	(34 340)
Razem	(239 510)	(249 060)

* W dniu 11 września 2019 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł w sprawie Lexitor przeciwko SKOK Stefczyka, Santander Consumer Bank i mBank (sprawa C 383/18), w której stwierdził, że konsument ma prawo żądać zmniejszenia całkowitej kwoty kosztów pożyczki na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu.

Biorąc pod uwagę ten wyrok, w 2020 roku Grupa ujęła w rachunku zysków i strat zawiązanie rezerwy w kwocie 142,4 mln zł. Część tej rezerwy (88,5 mln zł) stanowiła strata księgowa roku 2020 wynikająca z wcześniejszych spłat klientów byłego Euro Bank dokonanych przed datą zakupu Euro Bank, co częściowo zostało skompensowane pozytywną wyceną umowy odszkodowawczej podpisanej z Societe Generale S.A. (35,8 mln zł) - efekt ten został rozpoznany jako „pozostałe przychody operacyjne”.

W roku 2021 Grupa nie utworzyła dodatkowych rezerw z tego tytułu w ciężar rachunku zysków i strat natomiast wartość bilansowa nierozliczonej rezerwy na potencjalne zwroty według stanu na 31.12.2021 wyniosła 89,1 mln złotych.

11. KOSZTY ADMINISTRACYJNE

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Koszty pracownicze	(815 324)	(856 330)
Wynagrodzenia	(672 585)	(720 734)
Narzuty na wynagrodzenia	(112 158)	(115 129)
Świadczenia na rzecz pracowników, w tym:	(30 581)	(20 467)
rezerwy na odprawy emerytalne	(7 124)	(3 470)
rezerwy na niewykorzystane urlopy	1 288	8 801
pozostałe	(24 745)	(25 798)
Pozostałe koszty administracyjne	(625 382)	(686 049)
Koszty reklamy, promocji i reprezentacji	(64 559)	(61 818)
Koszty informatyki i łączności	(126 931)	(130 989)
Koszty wynajmu	(54 214)	(78 055)
Koszty utrzymania budynków, wyposażenia, materiałów	(40 710)	(49 635)
Koszty bankomatów i obsługi gotówki	(27 536)	(27 322)
Koszty usług doradczych, audytowych, prawniczych, tłumaczeń	(77 104)	(37 771)
Podatki i opłaty różne	(33 937)	(34 538)
Koszty KIR	(9 325)	(8 022)
Koszty PFRON	(7 147)	(8 183)
Koszty BFG	(118 217)	(167 190)
Koszty Nadzoru Finansowego	(12 776)	(10 283)
Pozostałe	(52 926)	(72 243)
Razem	(1 440 706)	(1 542 379)

12. KOSZTY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW FINANSOWYCH

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Z tytułu odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(325 829)	(558 966)
Utworzenie odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(1 607 589)	(1 667 611)
Odwrocenie odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	1 167 777	1 038 196
Kwoty odzyskane z tytułu kredytów uprzednio spisanych w ciężar rezerw	57 421	50 818
Sprzedaż wierzytelności	62 555	19 590
Pozostałe ujęte bezpośrednio w Rachunku Zysków i Strat	(5 993)	41
Z tytułu odpisów dla papierów wartościowych	1	52
Utworzenie odpisów dla papierów wartościowych	(6)	0
Odwrocenie odpisów dla papierów wartościowych	7	52
Z tytułu odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	7 437	2 002
Utworzenie odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	(55 368)	(73 355)
Odwrocenie odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	62 805	75 357
Razem	(318 391)	(556 912)

13. KOSZTY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW NIEFINANSOWYCH

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Majątku trwałego	0	0
Pozostałe aktywa	(7 672)	(7 890)
Razem	(7 672)	(7 890)

14. KOSZTY REZERW NA RYZYKO PRAWNE Z TYTUŁU WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH

01.01.2021 - 31.12.2021	RAZEM	Alokowane na portfel kredytowy	Rezerwy na nierozstrzygnięte sprawy sporne
Stan na początek okresu	960 046	884 755	75 291
Wykorzystanie rezerw w ciągu okresu	(24 059)	0	(24 059)
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	2 305 157	0	2 305 157
Zmiana zasad rachunkowości z MSR 37 na MSSF 9	0	2 032 024	(2 032 024)
Zwiększenie rezerw z tytułu różnic kursowych	91 470	0	91 470
Stan na koniec okresu	3 332 614	2 916 779	415 835
01.01.2020 - 31.12.2020	RAZEM	Alokowane na portfel kredytowy	Rezerwy na nierozstrzygnięte sprawy sporne
Stan na początek okresu	223 134	213 271	9 863
Wykorzystanie rezerw w ciągu okresu	0	0	0
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	713 617	0	713 617
Zmiana zasad rachunkowości z MSR 37 na MSSF 9	0	671 484	(671 484)
Zwiększenie rezerw z tytułu różnic kursowych	23 295	0	23 295
Stan na koniec okresu	960 046	884 755	75 291

15. AMORTYZACJA

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Rzeczowych aktywów trwałych	(154 795)	(167 286)
Wartości niematerialnych	(46 800)	(43 125)
Razem	(201 595)	(210 411)

16. PODATEK DOCHODOWY

16A. PODATEK DOCHODOWY UJĘTY W RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Bieżący podatek	(199 030)	(331 144)
Bieżący rok	(199 030)	(331 144)
Korekta lat ubiegłych	0	0
Podatek odroczone:	(131 893)	143 026
Powstanie i odwrócenie różnic przejściowych	(129 643)	95 264
Powstanie / (Wykorzystanie) straty podatkowej	(2 250)	47 762
Razem obciążenie podatkowe w rachunku zysków i strat	(330 923)	(188 118)

16B. EFEKTYWNA STAWKA PODATKOWA

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Wynik finansowy brutto	(1 000 943)	210 935
Ustawowa stawka podatkowa	19%	19%
Podatek dochodowy wg obowiązującej stawki podatkowej 19%	190 179	(40 078)
Wpływ różnic trwałych na obciążenia podatkowe:	(523 326)	(150 740)
Przychody niepodlegające opodatkowaniu	43 815	20 038
Przychody z tytułu dywidend	461	527
Rozwiązanie pozostałych rezerw	43 057	9 432
Rozliczenia z SG (korekta ceny nabycia akcji Euro Bank S.A.)	0	10 039
Pozostałe	297	40
Koszty nie stanowiące kosztów podatkowych	(567 141)	(170 778)
Spisanie niezrealizowanego aktywa z tytułu podatku odroczonego	0	(171)
Strata na zbyciu wierzytelności	(17)	(8)
Składka PFRON	(1 357)	(1 541)
Składki na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	(22 460)	(31 765)
Rozliczenia BFG SKOK PIAST	(397)	(1 824)
Podatek bankowy	(59 396)	(53 038)
Przychody/koszty rezerw na należności faktoringowe i leasingowe	1 073	492
Wierzytelności spisane w ciężar rezerw	(21 535)	(2 324)
Koszty postępowań sądowych i spraw spornych	(458 454)	(76 070)
Koszty z tytułu zawartych ugód	(1 068)	0
Koszty amortyzacji i ubezpieczeń samochodów osobowych w części przekraczającej 150 tys. PLN	(773)	(1 460)
Pozostałe	(2 757)	(3 070)
Odliczenie podatku zapłaconego za granicą	0	246
Inne różnice pomiędzy wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym (w tym ulga B+R)	2 224	2 454
Razem obciążenie podatkowe w Rachunku zysków i strat	(330 923)	(188 118)
Efektywna stawka podatkowa	-/-*	89,18%

* Za rok 2021 Grupa zarejestrowała ujemny wynik finansowy brutto a jednocześnie obciążenie podatkowe o charakterze kosztowym, w związku z tym Grupa nie dokonała kalkulacji efektywnej stawki podatkowej.

16C. PODATEK ODROZONY UJĘTY BEZPOŚREDNIO W KAPITALE WŁASNYM

	31.12.2021	31.12.2020
Wycena aktywów inwestycyjnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	129 857	(56 027)
Wycena instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	71 993	8 439
Zyski /(straty) aktuarialne	(444)	708
Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitałach	201 406	(46 880)

Zmiany podatku odroczonego ujętego bezpośrednio w kapitale własnym zostały zaprezentowane w Nocie (39b).

Kontrola zryczałtowanego podatku dochodowego od osób prawnych za lata 2015-17

W dniu 12 lutego 2019 r. zostały wszczęte przez Naczelnika Zachodniopomorskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Szczecinie (ZUCS) kontrole celno-skarbowe w zakresie prawidłowości rozliczeń z tytułu zryczałtowanego podatku dochodowego od osób prawnych za lata 2015 i 2016. W dniu 17 grudnia 2019 r. Bank otrzymał wyniki tych kontroli z dnia 13 grudnia 2019 r., w których zakwestionowano zwolnienie ze zryczałtowanego podatku dochodowego od osób prawnych (WHT) odsetek od obligacji Banku wypłacanych w tych latach do spółki MB Finance AB (MBF) z siedzibą w Szwecji stanowiących zabezpieczenie 10-letnich obligacji podporządkowanych o wartości nominalnej 150 mln EURO wyemitowanych przez ten podmiot w grudniu 2007r. (umorzonych w grudniu 2017 r.). 11 czerwca 2021 r. Bank otrzymał decyzje ZUCS w ramach II instancji zmniejszające zaległość w WHT za lata 2015-16 z 6,6 do 5,3 mln zł. Kwota ta wraz z odsetkami została zapłacona przez Bank w dniu 18 czerwca 2021r. Bank wniósł skargi od tych decyzji do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie (WSA). WSA wyrokami z dnia 13 i 27 października 2021 r. uchylił w całości decyzje ZUCS. ZUCS złożył skargi kasacyjne od niekorzystnych dla siebie wyroków do Naczelnego Sądu Administracyjnego.

13 kwietnia 2021 r. wszczęta została przez Naczelnika ZUCS kontrola w WHT za 2017 r. Zgodnie z przewidywaniami w wyniku kontroli z dnia 29 września 2021 r. ZUCS również zakwestionował zwolnienie z WHT odsetek wypłaconych do MBF w tym roku (kwota spornego WHT wynosi za ten rok ok. 2,2 mln zł). Bank również nie zgadza się z tymi ustaleniami i będzie kontynuował spór z ZUCS. Aktualnie Bank oczekuje na wszczęcie postępowania podatkowego w celu wydania przez ZUCS decyzji.

Bank otrzymał ekspertyzę prawną z dnia 29 stycznia 2020 r. profesorów z Katedry Prawa Finansów Publicznych Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, w świetle której stanowisko ZUCS w toczonym sporze zostało uznane za niezgodne z przepisami prawa podatkowego.

17. ZYSK NA JEDNĄ AKCJĘ

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Zysk/(Strata) po opodatkowaniu	(1 331 866)	22 817
Średnia ważona liczba akcji własnych w okresie	1 213 116 777	1 213 116 777
Zysk/(Strata) na jedną akcję - podstawowy i rozwodniony (PLN)	(1,10)	0,02

Zysk na jedną akcję został wyliczony poprzez podzielenie zysku netto za okres przez średnią ważoną liczbę akcji. Jednocześnie nie zaistniała konieczność dokonania odrębnej kalkulacji rozwodnionego zysku na akcję (metodologia liczenia w przypadku braku instrumentów rozwadniających jest analogiczna jak w przypadku zysku na akcję; w następstwie czego rozwodniony zysk na jedną akcję jest równy podstawowemu zyskowi na jedną akcję).

18. KASA, ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM

18A. KASA, ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM

	31.12.2021	31.12.2020
Gotówka	874 739	785 357
Środki pieniężne na rachunkach w Banku Centralnym	2 304 997	674 932
Inne środki pieniężne	0	0
Razem	3 179 736	1 460 289

Bank był zobowiązany do utrzymywania w okresie od 31 grudnia 2021 do 30 stycznia 2022 w NBP na rachunku bieżącym Banku średniego salda o wartości 1 789 522 tys. zł (średnia arytmetyczna stanów środków na rachunku bieżącym w NBP ze wszystkich dni okresu rezerwowego).

18B. KASA, ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM - WG STRUKTURY WALUTOWEJ

	31.12.2021	31.12.2020
W walucie polskiej	2 918 689	1 203 776
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	261 047	256 513
- waluta: USD	41 867	42 623
- waluta: EUR	180 932	176 917
- waluta: CHF	15 396	14 844
- waluta: GBP	19 203	17 747
- pozostałe waluty	3 649	4 382
Razem	3 179 736	1 460 289

19. AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU
19A. AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU

	31.12.2021	31.12.2020
Dłużne papiery wartościowe	86 438	269 413
Papiery wartościowe Skarbu Państwa	86 438	269 413
a) bony	0	0
b) obligacje	86 438	269 413
Pozostałe papiery wartościowe	0	0
a) notowane	0	0
b) nienotowane	0	0
Instrumenty kapitałowe	145	245
Kwotowane na aktywnym rynku	145	245
a) podmiotów finansowych	53	97
b) podmiotów niefinansowych	92	148
Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	0	0
Dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych	85 900	154 188
Razem	172 483	423 846

Informacja na temat aktywów finansowych stanowiących zabezpieczenie zobowiązań została przedstawiona w **Rozdziale 15. punkt 2)**.

19B. DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU WG WARTOŚCI BILANSOWEJ

	31.12.2021	31.12.2020
o stałej stopie procentowej	61 340	222 091
o zmiennej stopie procentowej	25 098	47 322
Razem	86 438	269 413

19C. DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU WEDŁUG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI

	31.12.2021	31.12.2020
do 1 miesiąca	0	3 486
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	0
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	1 729	9 110
powyżej 1 roku do 5 lat	70 202	203 785
powyżej 5 lat	14 507	53 032
Razem	86 438	269 413

19D. ZMIANA STANU DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH I INSTRUMENTÓW KAPITAŁOWYCH PRZEZNACZONYCH DO OBROTU

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Stan na początek okresu	269 658	874 243
Zwiększenia (zakup i naliczenie odsetek i dyskonta)	9 575 937	23 887 648
Zmniejszenia (sprzedaż i umorzenie)	(9 758 399)	(24 493 562)
Różnice z wyceny do wartości godziwej	(613)	1 329
Stan na koniec okresu	86 583	269 658

19E. AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU - WYCENA POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH I KOREKTA Z TYTUŁU RACHUNKOWOŚCI ZABEZPIECZEŃ WARTOŚCI GODZIWEJ ORAZ POZYCJE KRÓTKIE WG STANU NA:

31.12.2021	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Wartości godziwe		
	poniżej 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne na stopę procentową	1 581 520	5 143 978	7 451 331	189 000	(15 497)	10 099	25 596
Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	0	1 200 000	0	0	0	0	0
Swapy na stopę procentową (IRS)	1 581 520	3 653 497	6 710 870	189 000	(15 511)	4 124	19 635
Pozostałe kontrakty na stopę procentową: opcje	0	290 481	740 461	0	14	5 975	5 961
2. Walutowe instrumenty pochodne*	17 634 779	1 959 787	508 031	0	(24 530)	46 793	71 323
Kontrakty walutowe	2 296 389	1 333 632	226 723	0	9 077	16 603	7 526
Swapy walutowe	15 338 390	626 155	281 308	0	(33 607)	30 190	63 797
Pozostałe kontrakty walutowe (CIRS)	0	0	0	0	0	0	0
Opcje walutowe	0	0	0	0	0	0	0
3. Instrumenty wbudowane	69 733	144 415	560 079	0	(28 872)	0	28 872
Opcje wbudowane w depozyty	69 733	144 415	560 079	0	(28 872)	0	28 872
Opcje wbudowane w emitowane papiery wartościowe	0	0	0	0	0	0	0
4. Opcje na indeksy	75 407	155 345	578 837	0	28 397	29 008	611
Wycena pochodnych instrumentów finansowych, RAZEM	19 361 439	7 403 525	9 098 278	189 000	(40 502)	85 900	126 402
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży dłużnych papierów wartościowych	-	-	-	-	-	-	16 614

* Wartość nominalna dla instrumentów pochodnych dwuwalutowych prezentowana jest w kwocie stanowiącej sumę obydwu stron transakcji wyrażonych w PLN.

31.12.2020	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Wartości godziwe		
	poniżej 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne na stopę procentową	994 077	2 071 597	8 491 695	84 901	21 976	35 184	13 208
Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	0	800 000	0	0	133	133	0
Swapy na stopę procentową (IRS)	980 584	1 191 375	7 853 343	84 901	21 839	34 966	13 127
Pozostałe kontrakty na stopę procentową: opcje	13 493	80 221	638 352	0	4	85	81
2. Walutowe instrumenty pochodne*	12 851 396	4 301 888	649 597	0	28 085	98 631	70 547
Kontrakty walutowe	2 597 635	1 693 617	433 337	0	19 095	34 360	15 265
Swapy walutowe	10 253 760	2 608 272	216 259	0	8 990	64 271	55 282
Pozostałe kontrakty walutowe (CIRS)	0	0	0	0	0	0	0
Opcje walutowe	0	0	0	0	0	0	0
3. Instrumenty wbudowane	252 018	707 315	408 113	0	(19 559)	0	19 559
Opcje wbudowane w depozyty	201 333	625 428	408 113	0	(17 815)	0	17 815
Opcje wbudowane w emitowane papiery wartościowe	50 685	81 887	0	0	(1 744)	0	1 744
4. Opcje na indeksy	364 733	633 269	456 015	0	19 911	20 373	462
Wycena pochodnych instrumentów finansowych, RAZEM	14 462 223	7 714 069	10 005 420	84 901	50 413	154 188	103 775
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży dłużnych papierów wartościowych	-	-	-	-	-	-	64 778

* Wartość nominalna dla instrumentów pochodnych dwuwalutowych prezentowana jest w kwocie stanowiącej sumę obydwu stron transakcji wyrażonych w PLN.

20. AKTYWA FINANSOWE NIEPRZEZNACZONE DO OBROTU OBOWIĄZKOWO WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT, INNE NIŻ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

	31.12.2021	31.12.2020
Instrumenty kapitałowe	138 404	200 772
Instytucje kredytowe	0	0
Pozostałe podmioty	138 404	200 772
Dłużne papiery wartościowe	127 499	50 335
Instytucje kredytowe	0	0
Pozostałe podmioty	127 499	50 335
Razem	265 903	251 107

21. AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY

21A. AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY - WG RODZAJU

	31.12.2021	31.12.2020
Dłużne papiery wartościowe	17 968 972	18 613 077
Papiery wartościowe Skarbu Państwa	17 498 704	18 235 189
a) bony	0	0
b) obligacje	17 498 704	18 235 189
Papiery wartościowe banku centralnego	34 990	0
a) bony	34 990	0
b) obligacje	0	0
Pozostałe papiery wartościowe:	435 278	377 888
a) notowane	435 278	377 888
b) nienotowane	0	0
Udziały i akcje w innych jednostkach	28 727	29 538
Inne instrumenty finansowe	0	0
Razem	17 997 699	18 642 615

W tym:

Instrumenty notowane na aktywnym rynku	17 934 272	18 613 396
Instrumenty nienotowane na aktywnym rynku	63 427	29 219

21B. DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY - WG STOPY PROCENTOWEJ

	31.12.2021	31.12.2020
o stałej stopie procentowej	17 934 272	14 759 536
o zmiennej stopie procentowej	63 427	3 853 541
Razem	17 997 699	18 613 077

21C. DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY - WG TERMINU ZAPADALNOŚCI

	31.12.2021	31.12.2020
do 1 miesiąca	34 990	15 930
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	0
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	4 892 493	81 719
powyżej 1 roku do 5 lat	12 617 995	17 483 598
powyżej 5 lat	423 494	1 031 830
Razem	17 968 972	18 613 077

21D. ZMIANA STANU AKTYWÓW FINANSOWYCH WYCENIANYCH WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Stan na początek okresu	18 642 615	21 870 164
Zwiększenia (zakup i naliczenie odsetek i dyskonta)	222 310 958	92 045 405
Zmniejszenia (sprzedaż i umorzenie)	(221 977 525)	(95 450 018)
Różnice z wyceny do wartości godziwej	(978 348)	177 038
Odpisy z tytułu utraty wartości	0	0
Inne	(1)	26
Stan na koniec okresu	17 997 699	18 642 615

22. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM
22A. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM OBOWIĄZKOWO WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

Wartość bilansowa:	31.12.2021	31.12.2020
Obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat *	362 992	1 615 753
- Przedsiębiorstwa	40	12 889
- Osoby prywatne	362 952	1 602 752
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	0	112

W momencie wdrożenia MSSF9 Grupa wyodrębniła ekspozycje kredytowe zawierające w definicji oprocentowania dźwignię finansową/mnożnik które ujmuje w niniejszym sprawozdaniu finansowym jako „Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - Kredyty i zaliczki. Zapisy MSSF9 wskazują iż cecha mnożnika powoduje modyfikację pieniądza w czasie i konieczność wyceny do wartości godziwej, pomimo iż sens ekonomiczny tych transakcji czyli zarządzanie portfelem nieoparte o wartość godziwą i utrzymywanie portfela w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy jest charakterystyczne dla portfeli wycenianych według zamortyzowanego kosztu. W 2021 r. w wyniku zmiany zapisów umownych (eliminacja cechy mnożnika) część z tych ekspozycji zaczęła być ponownie wyceniana według zamortyzowanego kosztu. Zmiana dotyczyła kredytów w przypadkach których klienci całkowicie spłacili swoje zaangażowanie od którego odsetki naliczane były w oparciu o starą formułę zawierającą mnożnik. Ekspozycje zaciągnięte po tym czasie na nowych warunkach umownych (bez mnożnika), są wyceniane według zamortyzowanego kosztu).

W efekcie, w roku 2021 r., odnotowano następujące zmiany w sprawozdaniach finansowych:

1. w rachunku zysków i strat około 64 milionów złotych przychodów zostało ujęte w pozycji „Wynik portfela kredytów o wartości godziwej” z tytułu odwrócenia kosztów korekty do wartości godziwej. Jednocześnie zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami oceny ryzyka portfela kredytowego Bank zawiązał na ekspozycje wyceniane według zamortyzowanego kosztu stosowne odpisy z tytułu utraty wartości ujmując je jako koszt w rachunku zysków i strat. Z uwagi na charakter ekspozycji obydwie kwoty miały podobną wartość.
2. W bilansie wartość portfela kredytów obowiązkowo wycenianego według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat zmniejszyła się około 1 280 milionów złotych w ujęciu netto.

Bank dokonuje spisania wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych w przypadku gdy nie istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo odzyskania w całości (spisanie całkowite) lub części (spisanie częściowe) danego składnika aktywów finansowych. W następstwie dokonania spisania częściowych Bank przeniósł do ewidencji pozabilansowej (pomniejszając wartość bilansową brutto wierzytelności) odsetki karne w wysokości 373 milionów złotych według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r.

22B. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU

31.12.2021	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	73 262 717	3 866 807	3 485 056	(340 177)	(234 353)	(1 799 716)	78 240 334
- Przedsiębiorstwa	17 458 183	1 032 369	806 767	(114 852)	(45 876)	(320 591)	18 816 000
- Osoby prywatne	55 561 933	2 834 434	2 678 289	(224 196)	(188 477)	(1 479 125)	59 182 858
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	242 601	4	0	(1 129)	0	0	241 476

31.12.2020	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	66 725 877	3 986 549	3 683 798	(365 159)	(230 339)	(1 777 137)	72 023 589
- Przedsiębiorstwa	16 146 941	1 561 156	1 026 032	(118 205)	(41 408)	(468 866)	18 105 650
- Osoby prywatne	50 309 936	2 425 215	2 652 451	(245 411)	(188 930)	(1 307 577)	53 645 684
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	269 000	178	5 315	(1 543)	(1)	(694)	272 255

22c. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

	31.12.2021		31.12.2020	
	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg wartości godziwej*	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg wartości godziwej*
Kredyty i pożyczki udzielone	72 359 455	98 324	67 218 285	771 780
▪ podmiotom gospodarczym	12 356 995	0	12 188 367	0
▪ klientom indywidualnym	59 921 206	98 324	54 932 397	771 780
▪ jednostkom budżetowym	81 254	0	97 521	0
Należności z tytułu kart płatniczych	784 087	264 668	83 121	843 973
▪ od podmiotów gospodarczych	14 572	40	187	13 002
▪ od klientów indywidualnych	769 515	264 628	82 934	830 971
Skupione wierzytelności	96 591		214 385	
▪ podmiotów gospodarczych	96 591		214 385	
▪ jednostek budżetowych	0		0	
Zrealizowane gwarancje i poręczenia	8 020		7 419	
Dłużne papiery wartościowe uprawnione do redyskonta w Banku Centralnym	103		2 748	
Należności z tytułu leasingu finansowego	6 949 534		6 471 831	
Inne	18 876		3 618	
Odsetki	397 914		394 817	
Razem	80 614 580	362 992	74 396 224	1 615 753
Odpisy aktualizujące wartość należności	(2 374 246)	-	(2 372 635)	-
Razem wartość bilansowa	78 240 334	362 992	72 023 589	1 615 753

22d. JAKOŚĆ PORTFELA KREDYTÓW I POŻYCZEK WYCENIANYCH WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU

	31.12.2021	31.12.2020
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (brutto)	80 614 580	74 396 224
z rozpoznaną utratą wartości	3 485 056	3 683 798
bez rozpoznanej utraty wartości	77 129 524	70 712 426
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(2 374 246)	(2 372 635)
na ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	(1 799 716)	(1 777 137)
na ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości	(574 530)	(595 498)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto):	78 240 334	72 023 589

22E. PODZIAŁ KREDYTÓW I POŻYCZEK WYCENIANYCH WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU ZE WZGLĘDU NA METODĘ SZACUNKU UTRATY WARTOŚCI

	31.12.2021	31.12.2020
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (brutto)	80 614 580	74 396 224
wyceniane indywidualnie	820 462	1 015 366
wyceniane portfelowo	79 794 118	73 380 858
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(2 374 246)	(2 372 635)
utworzony na bazie analizy indywidualnej	(261 290)	(362 318)
utworzony na bazie analizy kolektywnej	(2 112 956)	(2 010 317)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto):	78 240 334	72 023 589

22F. PODZIAŁ KREDYTÓW I POŻYCZEK WYCENIANYCH WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU ZE WZGLĘDU NA RODZAJ KLIENTÓW

	31.12.2021	31.12.2020
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (brutto)	80 614 580	74 396 224
korporacyjnym	19 539 924	19 008 622
indywidualnym	61 074 656	55 387 602
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(2 374 246)	(2 372 635)
utworzony na należności od klientów korporacyjnych	(482 448)	(630 717)
utworzony na należności od klientów indywidualnych	(1 891 798)	(1 741 918)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto):	78 240 334	72 023 589

22G. ZMIANA STANU ODPISÓW Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI KREDYTÓW I POŻYCZEK WYCENIANYCH WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Stan na początek okresu	2 372 635	1 961 618
Zmiana w wartości rezerw:	1 611	411 017
Odpisy dokonane w okresie	1 607 350	1 667 413
Wartości spisane w ciężar odpisów	(340 852)	(220 681)
Odwrocenie odpisów w okresie	(1 167 777)	(1 038 000)
Sprzedaż wierzytelności	(145 828)	(59 662)
Utworzenie KOIM*	35 850	37 798
Zmiana z tytułu różnic kursowych	9 287	20 250
Inne	3 581	3 899
Stan na koniec okresu	2 374 246	2 372 635

* Zgodnie z MSSF9 Grupa nalicza odsetki od portfela kredytowego z rozpoznaną utratą wartości od wartości ekspozycji netto. W tym celu naliczana jest i ujmowana jako pomniejszenie przychodów odsetkowych tak zwana korekta odsetek impairmentowych („KOIM”). Przedmiotowa korekta w bilansie prezentowana jest jako odpis z tytułu utraty wartości, w konsekwencji uzgodnienie zmiany stanu odpisów z tytułu utraty wartości wymaga uwzględnienia korekty KOIM ujmowanej w przychodach odsetkowych.

Grupa posiada w bilansie aktywa POCI w efekcie rozpoznania kredytów z rozpoznaną utratą wartości po połączeniu z Euro Bank S.A. i przejęciu SKOK Piast. W momencie połączenia przedmiotowe aktywa zostały ujęte w księgach Banku według wartości godziwej.

Wartość aktywów POCI przedstawia się następująco:

	Wartość bilansowa brutto	Skumulowana utrata wartości	Wartość bilansowa netto
31.12.2021			
- Przedsiębiorstwa	59	231	290
- Osoby prywatne	241 218	(15 488)	225 730
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	0	0	0
31.12.2020			
- Przedsiębiorstwa	59	255	313
- Osoby prywatne	399 392	(26 607)	372 784
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	0	0	0

22H. ZMIANA ODPISÓW Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI I WARTOŚCI BILANSOWEJ BRUTTO KREDYTÓW I POŻYCZEK WYCENIANYCH WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU W PODZIALE NA KOSZYKI I KLASY

Przedsiębiorstwa: odpisy z tytułu utraty wartości	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	118 204	41 410	469 120	(255)	628 478
Transfery między koszykami	3 316	(26 554)	23 238	0	0
Wzrost w wyniku udzielenia lub nabycia	70 192	0	0	0	70 192
Zmiany z tytułu ryzyka kredytowego	(61 850)	33 604	27 310	24	(912)
Zmiany z tytułu zaprzestania ujmowania (za wyjątkiem sprzedaży i spisań)	(13 385)	(2 890)	(15 396)	0	(31 671)
Sprzedaż kredytów i pożyczek	(1 395)	0	(4 616)	0	(6 011)
Spisanie w ciężar odpisów	0	0	(182 382)	0	(182 382)
KOIM	0	0	3 712	0	3 712
Inne (w tym różnice kursowe)	(229)	306	(164)	0	(87)
Razem	114 852	45 876	320 822	(231)	481 319

Przedsiębiorstwa: kredyty i pożyczki wartość bilansowa brutto	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	16 146 941	1 561 155	1 025 974	59	18 734 129
Transfery między koszykami	(132 267)	(29 319)	161 586	0	0
Udzielone lub zakupione kredyty i pożyczki	9 142 424	0	0	0	9 142 424
Spłacone kredyty i pożyczki	(7 396 680)	(504 923)	(238 622)	0	(8 140 225)
Sprzedaż	(326 724)	0	(5 363)	0	(332 087)
Spisanie w ciężar odpisów	0	0	(192 909)	0	(192 909)
Inne (w tym różnice kursowe)	24 488	5 456	56 042	0	85 986
Razem	17 458 182	1 032 369	806 709	59	19 297 319

Osoby prywatne: odpisy z tytułu utraty wartości	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	245 411	188 930	1 280 970	26 607	1 741 918
Transfery między koszykami	184 638	(246 982)	62 343	0	0
Wzrost w wyniku udzielenia lub nabycia	183 399	0	0	0	183 399
Zmiany z tytułu ryzyka kredytowego	(348 060)	266 365	476 038	0	394 344
Zmiany z tytułu zaprzestania ujmowania (za wyjątkiem sprzedaży i spisań)	(37 415)	(23 797)	(102 540)	(10 919)	(174 671)
Sprzedaż kredytów i pożyczek	0	0	(139 817)	0	(139 817)
Spisanie w ciężar odpisów	(205)	(1 920)	(156 145)	(200)	(158 470)
KOIM	0	0	32 139	0	32 139
Inne (w tym różnice kursowe)	(3 572)	5 882	10 648	0	12 958
Razem	224 196	188 477	1 463 637	15 488	1 891 798

Osoby prywatne: kredyty i pożyczki wartość bilansowa brutto	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	50 309 936	2 425 215	2 253 059	399 392	55 387 602
Transfery między koszykami	(1 583 891)	1 011 174	572 716	0	0
Udzielone lub zakupione kredyty i pożyczki	13 507 559	0	0	0	13 507 559
Splacone kredyty i pożyczki	(5 468 259)	(577 081)	(146 902)	(50 128)	(6 242 370)
Alokacja rezerw na ryzyko prawne do portfela kredytowego	(1 888 437)	(41 201)	(102 386)	0	(2 032 024)
Sprzedaż	0	0	(107 481)	(93 473)	(200 954)
Spisanie w ciężar odpisów	0	0	(131 240)	(16 704)	(147 944)
Inne (w tym różnice kursowe)	685 024	14 299	99 305	2 131	800 759
Razem	55 561 933	2 832 407	2 437 071	241 218	63 104 653

Sektor publiczny: odpisy z tytułu utraty wartości	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	1 543	0	695	0	2 238
Transfery między koszykami	0	0	0	0	0
Wzrost w wyniku udzielenia lub nabycia	25	0	0	0	25
Zmiany z tytułu ryzyka kredytowego	(415)	0	(695)	0	(1 110)
Zmiany z tytułu zaprzestania ujmowania (za wyjątkiem sprzedaży i spisań)	(24)	0	0	0	(24)
Inne (w tym różnice kursowe)	0	0	0	0	0
Razem	1 129	0	0	0	1 129

Sektor publiczny: kredyty i pożyczki wartość bilansowa brutto	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	269 000	178	5 315	0	274 492
Transfery między koszykami	(1)	1	0	0	0
Udzielone lub zakupione kredyty i pożyczki	22 330	0	0	0	22 330
Splacone kredyty i pożyczki	(48 728)	(175)	(5 315)	0	(54 218)
Inne (w tym różnice kursowe)	0	0	0	0	0
Razem	242 600	4	0	0	242 604

22I. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU WG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI

	31.12.2021	31.12.2020
rachunki bieżące	3 968 352	2 746 506
do 1 miesiąca	1 570 044	1 054 951
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	2 759 234	2 472 040
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	8 345 528	7 924 173
powyżej 1 roku do 5 lat	25 530 917	24 964 128
powyżej 5 lat	36 043 346	32 733 697
dla których termin zapadalności upłynął	1 999 245	2 105 912
Odsetki	397 914	394 817
Razem brutto	80 614 580	74 396 224

22J. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU WG STRUKTURY WALUTOWEJ

	31.12.2021			31.12.2020		
	Wartość bilansowa brutto	Odpisy z tytułu utraty wartości	Wartość bilansowa	Wartość bilansowa brutto	Odpisy z tytułu utraty wartości	Wartość bilansowa
W walucie polskiej	66 605 331	(2 073 560)	64 531 771	56 794 474	(2 060 429)	54 734 045
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	14 009 249	(300 686)	13 708 563	17 601 750	(312 206)	17 289 544
waluta: USD	116 213	(3 138)	113 075	115 866	(3 529)	112 337
waluta: EUR	3 888 269	(78 771)	3 809 498	3 586 164	(71 339)	3 514 825
waluta: CHF	9 998 378	(218 561)	9 779 817	13 895 610	(237 159)	13 658 451
waluta: JPY	112	(111)	1	122	(121)	1
pozostałe waluty	6 277	(105)	6 172	3 988	(58)	3 930
Razem	80 614 580	(2 374 246)	78 240 334	74 396 224	(2 372 635)	72 023 589

22K. NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU LEASINGU FINANSOWEGO

	31.12.2021	31.12.2020
Należności (brutto) z tytułu leasingu finansowego	7 408 772	6 777 327
Niezrealizowane przychody finansowe	(459 238)	(305 496)
Należności (netto) z tytułu leasingu finansowego	6 949 534	6 471 831
Należności (brutto) z tytułu leasingu finansowego wg terminów zapadalności		
do 1 roku	2 734 015	2 628 928
powyżej 1 roku do 2 lat	1 909 331	1 719 645
powyżej 2 lat do 3 lat	1 379 296	1 174 954
powyżej 3 lat do 4 lat	744 956	665 775
powyżej 4 lat do 5 lat	371 272	317 278
powyżej 5 lat	269 902	270 747
Razem	7 408 772	6 777 327
Należności (netto) z tytułu leasingu finansowego wg terminów zapadalności		
do 1 roku	2 537 130	2 495 703
powyżej 1 roku do 2 lat	1 785 043	1 638 037
powyżej 2 lat do 3 lat	1 308 550	1 128 753
powyżej 3 lat do 4 lat	709 426	642 028
powyżej 4 lat do 5 lat	354 657	306 500
powyżej 5 lat	254 728	260 810
Razem	6 949 534	6 471 831

Głównymi grupami przedmiotów finansowanych w formie leasingu są środki transportu (ciągniki siodłowe, naczepy, przyczepy, samochody ciężarowe, dostawcze, osobowe oraz inne), maszyny i urządzenia przemysłowe, sprzęt komputerowy jak również nieruchomości przemysłowe i komercyjne. W portfolio leasingowym Grupy znajdują się umowy, w których opłaty ustalone są w PLN lub w EUR, oparte na zmiennych lub stałych stopach procentowych.

Umowy z Klientami zawierane są na okresy od 1 roku do 10 lat. Umowy leasingowe przewidują zróżnicowany udział własny Klienta oraz wartość końcową przedmiotu, jak również zróżnicowaną wysokość rat leasingowych np. w zależności od sezonowości. Po zakończeniu umowy leasingu, Klient zobowiązany jest wykupić przedmiot za określoną w momencie jej zawierania cenę końcową. Przedmiot ten przez cały okres leasingu pozostaje własnością Grupy i stanowi główne zabezpieczenie spłat należności leasingowych.

23. AKTYWA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU INNE NIŻ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

23A. AKTYWA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU INNE NIŻ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

31.12.2021	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Instrumenty dłużne	37 089	0	0	(1)	0	0	37 088
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	770 770	0	0	(239)	0	0	770 531
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	268 837	0	0	0	0	0	268 837

31.12.2020	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Instrumenty dłużne	38 821	0	0	(3)	0	0	38 818
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	625 430	0	0	0	0	0	625 430
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	66 350	0	0	0	0	0	66 350

23B. INSTRUMENTY DŁUŻNE

	31.12.2021	31.12.2020
banki i inne instytucje monetarne	0	0
pozostałe przedsiębiorstwa	0	0
sektor budżetowy	37 088	38 818
Razem	37 088	38 818

23C. LOKATY ORAZ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE BANKOM I INNYM INSTYTUCJOM MONETARNYM

	31.12.2021	31.12.2020
Rachunki bieżące	152 661	102 748
Lokaty	617 949	522 532
Odsetki	160	150
Razem należności brutto	770 770	625 430
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(239)	0
Razem należności netto	770 531	625 430

23D. LOKATY ORAZ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE BANKOM I INNYM INSTYTUCJOM MONETARNYM WG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI

	31.12.2021	31.12.2020
rachunki bieżące	152 661	102 748
do 1 miesiąca	572 949	522 532
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	40 000	0
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	5 000	0
powyżej 1 roku do 5 lat	0	0
powyżej 5 lat	0	0
dla których termin zapadalności upłynął	0	0
Odsetki	160	150
Razem brutto	770 770	625 430

23E. LOKATY ORAZ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE BANKOM I INNYM INSTYTUCJOM MONETARNYM WG STRUKTURY WALUTOWEJ

	31.12.2021	31.12.2020
W walucie polskiej	265 915	24 646
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	504 855	600 784
waluta: USD	22 964	32 630
waluta: EUR	364 048	488 671
waluta: CNY	32 430	29 926
waluta: GBP	4 390	7 397
waluta: CHF	20 189	6 119
waluta: JPY	29 031	7 301
pozostałe waluty	31 803	28 740
Razem brutto	770 770	625 430

23F. ZMIANA STANU ODPISÓW Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI DLA LOKAT ORAZ KREDYTÓW I POŻYCZEK UDZIELONYCH BANKOM I INNYM INSTYTUCJOM MONETARNYM

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Stan na początek okresu	0	0
Odpisy dokonane w okresie	(239)	0
Odwrocenie odpisów w okresie	0	0
Stan na koniec okresu	(239)	0

23G. TRANSAKCJE Z PRZYRZECZENIEM ODKUPU

	31.12.2021	31.12.2020
banki i inne instytucje monetarne	0	66 351
pozostałe przedsiębiorstwa	268 533	0
odsetki	303	(1)
Razem	268 836	66 350

24. INSTRUMENTY POCHODNE - RACHUNKOWOŚĆ ZABEZPIECZEŃ

Począwszy od 1 stycznia 2006 Grupa ustanowiła pierwsze formalne powiązanie zabezpieczające przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych. Należy zaznaczyć, iż od momentu wdrożenia MSSF, zgodnie z MSR39, efekt wyceny wszelkich instrumentów pochodnych niezaklasyfikowanych i niebędących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi, prezentowany jest w wyniku z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat. Stosowanie takiej metodologii skutkowało brakiem spójności w sposobie prezentacji instrumentów finansowych w Rachunku zysków i strat. Wynik odsetkowy na transakcjach instrumentami pochodnymi, zawieranymi w celu zabezpieczenia przepływów pieniężnych w walutach obcych, z ekonomicznego punktu widzenia stanowi składnik marży odsetkowej (pozwala dopasować przychód odsetkowy z tytułu udzielenia kredytów walutowych z kosztem finansowania wynikającym z portfela depozytów złotych). Wdrożenie formalnej rachunkowości zabezpieczeń umożliwiło prezentację części przedmiotowych transakcji w Rachunku zysków i strat zgodnie z ich ekonomicznym sensem.

Zatwierdzona w Grupie Strategia Ryzyka określa ogólne zasady zabezpieczenia ryzyka rynkowego generowanego przez działalność komercyjną. Transakcje zewnętrzne kwalifikujące się do rachunkowości zabezpieczeń są wskazane w Strategii tuż po naturalnym zabezpieczeniu ekonomicznym. Grupa zastosowała (wg stanu na 31.12.2021 r.) rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych w celu wyeliminowania zmienności przepływów pieniężnych:

- od kredytów hipotecznych denominowanych w walutach obcych oraz finansujących je depozytów w PLN,
- od aktywów finansowych denominowanych w PLN,
- z tytułu przyszłych przychodów i kosztów odsetkowych denominowanych w walutach obcych,

które można przypisać do ryzyka stopy procentowej i ryzyka walutowego w horyzoncie czasowym ograniczonym do terminu zapadalności instrumentów zabezpieczających, zaprezentowanych w **nocie (24b)**.

Ponadto Grupa nadal stosowała zabezpieczenie wartości godziwej instrumentu dłużnego o stałej stopie procentowej.

Pozycje zabezpieczane i zabezpieczające są ekonomicznie powiązane w taki sposób, że reagują one w sposób podobny na zabezpieczane ryzyko, ich wycena zostanie skompensowana w odpowiedzi na zmiany stóp rynkowych i kursu walutowego.

Grupa przeprowadza comiesięczne testy efektywności, oblicza i porównuje zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanych i zabezpieczających. Efektywność zabezpieczenia jest mierzona metodą derywatu hipotetycznego, która zakłada prezentację pozycji zabezpieczanej jako hipotetyczny derywat, dla którego zmiany wartości godziwej są porównywane ze zmianami wartości godziwej instrumenty zabezpieczającego. Nieefektywność zabezpieczenia może wynikać z różnic w terminach przeszacowania pozycji zabezpieczanych i zabezpieczających lub z wyznaczenia jako pozycji zabezpieczającej istniejącego instrument pochodnego. Grupa desygnuje instrumenty zabezpieczające w dacie zawarcia transakcji i w ten sposób eliminuje to źródło nieefektywności. Raportowana przez Grupę nieefektywność zabezpieczenia obejmuje również amortyzację skumulowanych do daty likwidacji zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych zaklasyfikowanych w dniu ich likwidacji jako zabezpieczające.

Poniżej zaprezentowano szczegółowe informacje na temat stosowanych przez Grupę relacji zabezpieczających, pozycji wyznaczonych jako zabezpieczane i zabezpieczające oraz prezentacji wyniku (wg stanu na 31.12.2021 r.):

	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel złotych aktywów finansowych	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel walutowych kredytów hipotecznych oraz finansujących je zobowiązań złotych
Opis relacji zabezpieczającej	Grupa zabezpiecza ryzyko zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez złote aktywa finansowe. Zmienność przepływów pieniężnych wynika z ryzyka stopy procentowej.	Grupa zabezpiecza ryzyko zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez walutowe kredyty hipoteczne oraz przez zobowiązania złote stanowiące bazę finansową dla tych kredytów. Zmienność przepływów pieniężnych wynika z ryzyka walutowego oraz ryzyka stopy procentowej.
Pozycje zabezpieczane	Przepływy pieniężne wynikające z portfela złotych aktywów finansowych	Przepływy pieniężne wynikające z portfela walutowych kredytów hipotecznych oraz finansujących je depozytów złotych i wyemitowanych złotych dłużnych papierów wartościowych.
Instrumenty zabezpieczające	Transakcje IRS	Transakcje CIRS
Prezentacja wyniku na transakcjach zabezpieczanych i zabezpieczających	Efektywna część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny; odsetki zarówno od instrumentów zabezpieczających jaki i od instrumentów zabezpieczanych ujmowane są w wyniku odsetkowym. Nieefektywna część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w rachunku zysków i strat jako wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.	Efektywna część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny. Nieefektywną część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w rachunku zysków i strat jako wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

	Zabezpieczenie wartości godziwej instrumentu dłużnego o stałej stopie procentowej	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych z tytułu przyszłych przychodów i kosztów odsetkowych denominowanych w walutach obcych
Opis relacji zabezpieczającej	Grupa zabezpiecza część ryzyka stopy procentowej, związanego ze zmianą wartości godziwej dłużnego instrumentu o stałej stopie procentowej wycenianego przez inne całkowite dochody, wynikającej ze zmienności rynkowych stóp procentowych.	Grupa zabezpiecza ryzyko zmienności przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu walutowych przychodów i kosztów odsetkowych. Zmienność przepływów pieniężnych wynika z ryzyka walutowego.
Pozycje zabezpieczane	Portfel stałokuponowych dłużnych papierów wartościowych zaklasyfikowane do kategorii aktywów finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody denominowane w PLN.	Przepływy pieniężne z tytułu przyszłych przychodów i kosztów odsetkowych denominowanych w walutach obcych.
Instrumenty zabezpieczające	Transakcje IRS	Pozycja walutowa wynikająca z rozpoznanych przyszłych zobowiązań leasingowych.
Prezentacja wyniku na transakcjach zabezpieczanych i zabezpieczających	Wynik z tytułu zmiany wyceny do wartości godziwej pozycji zabezpieczanych w zakresie zabezpieczanego ryzyka odnoszony jest do wyniku z tytułu rachunkowości zabezpieczeń. Pozostała część zmiany wyceny do wartości godziwej ujmowana jest w pozostałych całkowitych dochodach. Odsetki od dłużnych papierów wartościowych ujmowane są w wyniku odsetkowym. Zmiana wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie jest prezentowana w wyniku z tytułu rachunkowości zabezpieczeń, a odsetki od tych instrumentów ujmowane są w wyniku odsetkowym.	Efektywna część rewaluacji spot instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny. Nieefektywną część wyceny pozycji zabezpieczającej ujmowana jest w rachunku zysków i strat jako wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

24A. RACHUNKOWOŚĆ ZABEZPIECZEŃ

31.12.2021	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Wartości godziwe		
	poniżej 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie przepływów pieniężnych związane ze stopą procentową i/lub kursem walutowym *							
Kontrakty CIRS	1 963 585	1 491 326	12 328 234	0	(283 605)	14 385	297 990
Kontrakty IRS	0	800 000	5 075 500	0	(316 584)	0	316 584
Kontrakty FXS	0	0	0	0	0	0	0
2. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie wartości godziwej związane ze stopą procentową							
Kontrakty IRS	0	0	90 000	0	0	0	0
3. Razem instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie	1 963 585	2 291 326	17 493 734	0	(600 189)	14 385	614 574

* Wartość nominalna dla instrumentów pochodnych dwuwalutowych prezentowana jest w kwocie stanowiącej sumę obydwu stron transakcji wyrażonych w PLN.

31.12.2020	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Wartości godziwe		
	poniżej 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie przepływów pieniężnych związane ze stopą procentową i/lub kursem walutowym *							
Kontrakty CIRS **	4 214 237	5 833 452	20 482 303	0	(632 447)	21 795	654 242
Kontrakty IRS	0	500 000	2 680 000	0	(45 903)	0	45 903
Kontrakty FXS	2 531 417	0	0	0	(29 116)	0	29 116
2. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie wartości godziwej związane ze stopą procentową							
Kontrakty IRS	0	50 000	0	90 000	(9 588)	0	9 588
3. Razem instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie	6 745 653	6 383 452	23 162 303	90 000	(717 055)	21 795	738 850

* Wartość nominalna dla instrumentów pochodnych dwuwalutowych prezentowana jest w kwocie stanowiącej sumę obydwu stron transakcji wyrażonych w PLN.

** Pozycja zawiera transakcje z przyszłą datą wymagalności początkowej o wartości 10 645 826 tys. zł, zawarte w celu zapewnienia ciągłości finansowania portfela CHF po rozliczeniu aktywnych obecnie kontraktów.

24B. RACHUNKOWOŚĆ ZABEZPIECZEŃ Z TYTUŁU ZABEZPIECZENIA PRZEPŁYWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH

Relacja zabezpieczająca	Maksymalny termin wystąpienia przepływów pieniężnych, których wartość jest zabezpieczana
Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel złotych aktywów finansowych	2026-11-05
Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel walutowych kredytów hipotecznych oraz finansujących je zobowiązań złotych	2025-01-07
Zabezpieczenie wartości godziwej instrumentu dłużnego o stałej stopie procentowej	2026-08-26
Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych z tytułu przyszłych przychodów i kosztów odsetkowych denominowanych w walutach obcych	2030-04-30
Nieefektywna część zmian wyceny instrumentów zabezpieczających ujęta w Rachunku zysków i strat w 2021 roku wyniosła -3 696 tys. zł. (w 2020 roku było to odpowiednio -9 253 tys. zł).	

Nieefektywna część zmian wyceny instrumentów zabezpieczających ujęta w Rachunku zysków i strat została zaprezentowana w **nocie (8)**.

24C. ZABEZPIECZENIE ZMIENNOŚCI PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH - INSTRUMENTY ZABEZPIECZANE

Transakcje	Pozycja w bilansie	Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego przyjęte do wyznaczenia kwoty nieefektywnej w okresie	Wartość kapitałów z tytułu czynnych relacji zabezpieczających	Wartość kapitałów do rozliczenia z tytułu zakończonych relacji zabezpieczających
▪ CIRS	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	5 690	(26 914)	(1 304)
▪ IRS	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	158 382	(158 382)	0
▪ FX swap	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	3 643	0	0
▪ FX spot	Przyszłe przychody i koszty odsetkowe	(444)	(16 944)	0
▪ IRS	Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	(11 499)	0	(1 049)
▪ IRS	Instrumenty dłużne	179 211	(174 318)	0
Razem		334 983	(376 558)	(2 353)

24D. ZABEZPIECZENIE ZMIENNOŚCI PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH - INSTRUMENTY ZABEZPIECZAJĄCE

Transakcje	Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego przyjęte do wyznaczenia kwoty nieefektywnej w okresie	Nieefektywność rozpoznana w Rachunku zysków i strat	Reklasyfikacja z kapitału do Rachunku zysków i strat
- CIRS	(5 690)	(490)	0
- IRS	(158 382)	0	0
- FX swap	(3 643)	0	0
- FX spot	444	0	0
- IRS	11 499	(3 206)	0
- IRS	(179 211)	0	0
Razem	(334 983)	(3 696)	0

24E. ZABEZPIECZENIE WARTOŚCI GODZIWEJ - INSTRUMENTY ZABEZPIECZANE

Transakcje	Pozycja w bilansie	Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego przyjęte do wyznaczenia kwoty nieefektywnej w okresie
IRS	Instrumenty dłużne wyceniane przez inne całkowite dochody	(13 301)
Razem		(13 301)

24F. ZABEZPIECZENIE WARTOŚCI GODZIWEJ - INSTRUMENTY ZABEZPIECZAJĄCE

Transakcje	Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego przyjęte do wyznaczenia kwoty nieefektywnej w okresie	Nieefektywność rozpoznana w Rachunku zysków i strat
IRS	13 813	512
Razem	13 813	512

25. INWESTYCJE W JEDNOSTKACH ZALEŻNYCH, WE WSPÓLNYCH PRZEDSIĘWZIĘCIACH I W JEDNOSTKACH STOWARZYSZONYCH

25A. INWESTYCJE W JEDNOSTKACH POWIĄZANYCH

	31.12.2021	31.12.2020
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	0	0

25B. INWESTYCJE W JEDNOSTKACH POWIĄZANYCH

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Stan na początek okresu	0	0
sprzedaż	0	0
wycena metodą praw własności	0	0
Stan na koniec okresu	0	0

26. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

26A. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

	31.12.2021	31.12.2020
Grunty	2 434	2 434
Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	67 944	67 073
Urządzenia techniczne i maszyny	89 749	88 121
Środki transportu	9 664	9 490
Inne środki trwałe	23 077	23 872
Środki trwałe w budowie	63 315	59 257
Prawa do użytkowania powierzchni biurowej	293 605	321 566
Razem	549 788	571 813

26B. ZMIANA STANU RZECZOWYCH AKTYWÓW TRWAŁYCH (WG GRUP RODZAJOWYCH) ZA OKRES 01.01.2021 - 31.12.2021

	grunty	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	urządzenia techniczne i maszyny	środki transportu	inne środki trwałe	środki trwałe w budowie i zaliczki	Prawa do użytkowania powierzchni biurowej	RAZEM
a) wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	2 434	322 405	281 465	31 947	100 480	59 257	509 975	1 307 963
b) zwiększenia (z tytułu)	0	14 306	30 918	8 086	7 150	55 985	79 762	196 207
zakup	0	100	458	8 086	48	40 957	0	49 649
przyjęcie ze środków trwałych w budowie	0	14 206	30 460	0	7 102	368	0	52 136
inwestycje nieopłacone	0	0	0	0	0	14 660	0	14 660
ujęcie prawa do użytkowania w okresie	0	0	0	0	0	0	79 762	79 762
c) zmniejszenia (z tytułu)	0	15 899	15 321	3 139	5 642	51 927	60 511	152 439
sprzedaż	0	4 116	9 231	3 139	2 699	0	0	19 185
likwidacja	0	11 783	6 090	0	2 943	0	60 511	81 327
rozliczenie środków trwałych w budowie	0	0	0	0	0	51 768	0	51 768
inne	0	0	0	0	0	159	0	159
d) wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 434	320 812	297 062	36 894	101 988	63 315	529 226	1 351 731
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	0	246 458	193 344	22 457	76 607	0	188 409	727 275
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	0	(2 464)	13 969	4 773	2 303	0	47 212	65 793
odpis bieżący (RZiS)	0	10 269	28 554	8 007	6 950	0	101 015	154 795
zmniejszenia z tytułu sprzedaży	0	(3 766)	(8 736)	(2 928)	(2 618)	0	0	(18 048)
zmniejszenia z tytułu likwidacji	0	(8 906)	(5 890)	0	(2 050)	0	(53 803)	(70 649)
przeniesienie z odpisów z tytułu utraty wartości	0	0	0	0	0	0	0	0
inne	0	(61)	41	(306)	21	0	0	(306)
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	0	243 994	207 313	27 230	78 910	0	235 621	793 068
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	8 874	0	0	1	0	0	8 875
utworzenie odpisów z tytułu utraty wartości	0	0	0	0	0	0	0	0
rozwiązanie odpisów z tytułu utraty wartości	0	0	0	0	0	0	0	0
i) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	8 874	0	0	1	0	0	8 875
j) wartość netto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 434	67 944	89 749	9 664	23 077	63 315	293 605	549 788

26C. ZMIANA STANU RZECZOWYCH AKTYWÓW TRWAŁYCH (WG GRUP RODZAJOWYCH) ZA OKRES 01.01.2020 - 31.12.2020

	grunty	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	urządzenia techniczne i maszyny	środki transportu	inne środki trwałe	środki trwałe w budowie i zaliczki	Prawa do użytkowania powierzchni biurowej	RAZEM
a) wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	2 434	318 739	264 913	30 547	89 762	63 324	499 873	1 269 592
b) zwiększenia (z tytułu)	0	10 801	25 649	2 063	12 970	44 834	45 505	141 822
zakup	0	0	731	2 063	0	25 847	0	28 641
przyjęcie ze środków trwałych w budowie	0	10 801	24 918	0	12 970	0	0	48 689
inwestycje nieopłacone	0	0	0	0	0	18 987	0	18 987
ujęcie prawa do użytkowania w okresie	0	0	0	0	0	0	45 505	45 505
c) zmniejszenia (z tytułu)	0	7 135	9 097	663	2 252	48 901	35 403	103 451
sprzedaż	0	2 786	5 033	592	227	0	0	8 638
likwidacja	0	4 349	4 064	71	2 025	0	35 186	45 695
rozliczenie środków trwałych w budowie	0	0	0	0	0	48 689	0	48 689
inne	0	0	0	0	0	212	217	429
d) wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 434	322 405	281 465	31 947	100 480	59 257	509 975	1 307 963
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	0	239 616	171 816	15 265	71 117	0	96 573	594 387
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	0	6 842	21 528	7 192	5 490	0	91 836	132 888
odpis bieżący (RZiS)	0	11 884	29 773	7 752	6 868	0	111 009	167 286
zmniejszenia z tytułu sprzedaży	0	(2 015)	(4 305)	(539)	(185)	0	0	(7 044)
zmniejszenia z tytułu likwidacji	0	(3 089)	(3 900)	(21)	(1 171)	0	(19 173)	(27 354)
przeniesienie z odpisów z tytułu utraty wartości	0	0	0	0	0	0	0	0
inne	0	62	(40)	0	(22)	0	0	0
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	0	246 458	193 344	22 457	76 607	0	188 409	727 275
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	8 874	0	0	1	0	0	8 875
utworzenie odpisów z tytułu utraty wartości	0	0	0	0	0	0	0	0
rozwiązanie odpisów z tytułu utraty wartości	0	0	0	0	0	0	0	0
i) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	8 874	0	0	1	0	0	8 875
j) wartość netto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 434	67 073	88 121	9 490	23 872	59 257	321 566	571 813

27. WARTOŚCI NIEMATERIALNE

27A. WARTOŚCI NIEMATERIALNE

	31.12.2021	31.12.2020
Wartość firmy - połączenie z Euro Bank S.A.	192 126	192 126
Pozostałe wartości niematerialne:	200 312	192 655
prawa autorskie, patenty i podobne wartości	35 600	31 929
oprogramowanie komputerowe (licencje)	96 638	58 113
inne	12 867	17 883
zaliczki na wartości niematerialne	55 207	84 730
Razem	392 438	384 781

27B. ZMIANA STANU WARTOŚCI NIEMATERIALNYCH (WG GRUP RODZAJOWYCH) ZA OKRES 01.01.2021 - 31.12.2021

	prawa autorskie, patenty i podobne wartości	oprogramowanie komputerowe (licencje)	inne wartości niematerialne	zaliczki na wartości niematerialne	RAZEM
a) wartość brutto wartości niematerialnych na początek okresu	65 645	366 492	28 171	84 730	545 038
b) zwiększenia (z tytułu)	17 328	70 519	0	58 740	146 587
nakłady na wartości niematerialne	0	39	0	44 239	44 278
inwestycje nieopłacone	0	0	0	14 501	14 501
przejęcie z inwestycji i zaliczek	17 328	70 480	0	0	87 808
inne	0	0	0	0	0
c) zmniejszenia (z tytułu)	248	7 871	1 306	88 263	97 688
likwidacja	248	7 853	1 306	28	9 435
rozliczenie zaliczek do wartości niematerialnych	0	0	0	88 175	88 175
inne	0	18	0	60	78
d) wartość brutto wartości niematerialnych na koniec okresu	82 725	429 140	26 865	55 207	593 937
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	33 716	304 391	10 288	0	348 395
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	13 409	24 123	3 710	0	41 242
odpis bieżący (RZiS)	13 657	28 127	5 016	0	46 800
likwidacja	(248)	(3 987)	(1 306)	0	(5 541)
inne	0	(17)	0	0	(17)
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	47 125	328 514	13 998	0	389 637
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	3 988	0	0	3 988
i) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	3 988	0	0	3 988
j) wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu	35 600	96 638	12 867	55 207	200 312

27c. ZMIANA STANU WARTOŚCI NIEMATERIALNYCH (WG GRUP RODZAJOWYCH) ZA OKRES 01.01.2020 - 31.12.2020

	prawa autorskie, patenty i podobne wartości	oprogramowanie komputerowe (licencje)	inne wartości niematerialne	zaliczki na wartości niematerialne	RAZEM
a) wartość brutto wartości niematerialnych na początek okresu	42 354	328 653	28 169	89 978	489 154
b) zwiększenia (z tytułu)	23 291	37 839	2	55 922	117 054
nakłady na wartości niematerialne	0	572	0	44 578	45 150
inwestycje nieopłacone	0	0	0	11 344	11 344
przejęcie z inwestycji i zaliczek	23 291	37 267	2	0	60 560
inne	0	0	0	0	0
c) zmniejszenia (z tytułu)	0	0	0	61 170	61 170
likwidacja	0	0	0	16	16
rozliczenie zaliczek do wartości niematerialnych	0	0	0	60 560	60 560
inne	0	0	0	594	594
d) wartość brutto wartości niematerialnych na koniec okresu	65 645	366 492	28 171	84 730	545 038
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	24 680	276 668	3 922	0	305 270
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	9 036	27 723	6 366	0	43 125
odpis bieżący (RZiS)	8 901	27 857	6 367	0	43 125
inne	135	(134)	(1)	0	0
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	33 716	304 391	10 288	0	348 395
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	3 988	0	0	3 988
i) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	3 988	0	0	3 988
j) wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu	31 929	58 113	17 883	84 730	192 655

28. AKTYWA Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO

28A. AKTYWA I REZERWA Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO

	31.12.2021			31.12.2020		
	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	24 993	(26 214)	(1 221)	27 195	(19 806)	7 389
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	(8 231)	(2 131)	(10 362)	138 727	(150 000)	(11 273)
Niezrealizowane należności/zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	12 450	(13 284)	(834)	12 285	(14 486)	(2 201)
Odsetki do zapłacenia/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	12 215	(77 358)	(65 143)	31 410	(33 021)	(1 611)
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	0	(75 831)	(75 831)	0	(77 272)	(77 272)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy procentowej	147 394	(1 455)	145 939	188 794	(1 221)	187 573
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	445 223	0	445 223	454 771	0	454 771
Świadczenia pracownicze	19 874	0	19 874	20 398	0	20 398
Prawa do użytkowania	6 691	0	6 691	8 501	0	8 501
Rezerwy na koszty	93 345	0	93 345	87 013	0	87 013
Wycena aktywów inwestycyjnych, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	258 220	(56 814)	201 406	9 315	(56 197)	(46 882)
Wycena udziałów (akcji)	1 273	(36 440)	(35 167)	1 273	(24 790)	(23 517)
Straty podatkowe do odliczenia w przyszłości	54 855	0	54 855	57 105	0	57 105
Pozostałe	657	(2 326)	(1 669)	1 078	219	1 297
Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	1 068 959	(291 853)	777 106	1 037 865	(376 574)	661 291
w tym długoterminowe aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto			396 082			366 807

28B. ZMIANY Z TYTUŁU RÓŻNIC PRZEJŚCIOWYCH

	31.12.2020	Korekty za lata ubiegłe	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitały	31.12.2021
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	7 389		(8 610)		(1 221)
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	(11 273)		911		(10 362)
Niezrealizowane należności/ zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	(2 201)		1 367		(834)
Odsetki do zapłacenia/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	(1 611)		(63 532)		(65 143)
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	(77 272)		1 441		(75 831)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy proc.	187 573		(41 634)		145 939
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	454 771		(9 548)		445 223
Świadczenia pracownicze	20 398		(524)		19 874
Prawa do użytkowania	8 501		(1 810)		6 691
Rezerwy na przyszłe koszty	87 013		6 332		93 345
Wycena aktywów inwestycyjnych, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	(46 882)			248 288	201 406
Wycena udziałów (akcji)	(23 517)		(11 650)		(35 167)
Straty podatkowe do odliczenia w przyszłości	57 105		(2 250)		54 855
Pozostałe	1 296	(579)	(2 386)		(1 669)
Razem	661 290	(579)	(131 893)	248 288	777 106

28C. ZMIANY Z TYTUŁU RÓŻNIC PRZEJŚCIOWYCH

	31.12.2019	Korekty za lata ubiegłe	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitały	31.12.2020
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	73 360	0	(65 971)	0	7 389
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	(23 263)	0	11 990	0	(11 273)
Niezrealizowane należności/ zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	(6 364)	0	4 163	0	(2 201)
Odsetki do zapłacenia/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	(3 204)	0	1 593	0	(1 611)
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	(74 140)	0	(3 132)	0	(77 272)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy proc.	179 054	0	8 519	0	187 573
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	363 612	0	91 159	0	454 771
Świadczenia pracownicze	21 366	0	(968)	0	20 398
Prawa do użytkowania	6 314	0	2 187	0	8 501
Rezerwy na przyszłe koszty	22 361	0	64 652	0	87 013
Wycena aktywów inwestycyjnych, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	(16 444)	0	0	(30 438)	(46 882)
Wycena udziałów (akcji)	(22 415)		(1 102)		(23 517)
Straty podatkowe do odliczenia w przyszłości	9 343	0	47 762	0	57 105
Pozostałe	1 938	17 186	(17 827)	0	1 297
Razem	531 518	17 186	143 025	(30 438)	661 291

28D. ZMIANY PODATKU ODROZONEGO

	1.01.2021 - 31.12.2021	1.01.2020 - 31.12.2020
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	(8 610)	(65 971)
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	911	11 990
Niezrealizowane należności/ zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	1 367	4 163
Odsetki do zapłacenia/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	(63 532)	1 593
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	1 441	(3 132)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy procentowej	(41 634)	8 519
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	(9 548)	91 159
Świadczenia pracownicze	(524)	(968)
Prawa do użytkowania	(1 810)	2 187
Rezerwy na przyszłe koszty	6 332	64 652
Wycena udziałów (akcji)	(11 650)	(1 102)
Straty podatkowe do odliczenia w przyszłości	(2 250)	47 762
Pozostałe	(2 386)	(17 827)
Zmiany z tytułu podatku odroczonego odniesione na wynik	(131 893)	143 025
Wycena aktywów inwestycyjnych, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	248 288	(30 438)

28E. KWOTA UJEMNYCH RÓŻNIC PRZEJŚCIOWYCH, W ZWIĄZKU Z KTÓRYMI NIE UJĘTO W BILANSIE SKŁADNIKA AKTYWÓW Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO

Rok wygaśnięcia różnic przejściowych	31.12.2021	31.12.2020
Bezterminowo	12 125	12 125
Razem	12 125	12 125

Wartość ujemnych różnic przejściowych prezentowana w powyższej tabeli została przeliczona obowiązującą stopą podatkową.

Bazując na zapisach MSR 12 Grupa dokonała kompensaty aktywa z tytułu podatku odroczonego z rezerwami z tytułu podatku odroczonego.

	31.12.2021	31.12.2020
Aktywa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	777 106	661 291
Rezerwa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-	-
Razem	777 106	661 291

29. INNE AKTYWA

	31.12.2021	31.12.2020
Koszty do rozliczenia w czasie	116 040	95 556
Dochody do otrzymania	34 688	27 290
Rozliczenia międzybankowe	0	12
Rozliczenia z tytułu transakcji na instrumentach finansowych	23 469	0
Należności od dłużników różnych	411 022	222 208
Rozrachunki publiczno-prawne	57 701	13 813
Rozrachunki z tytułu działalności Millennium Dom Maklerski S.A.	22 581	14 635
Pozostałe	221 916	158 220
Razem pozostałe aktywa, brutto	887 417	531 734
Odpisy aktualizujące	(29 767)	(22 699)
Razem pozostałe aktywa, netto	857 650	509 035
w tym pozostałe aktywa finansowe *	461 993	241 446
w tym pozostałe aktywa długoterminowe	157	341

* w pozostałych aktywach finansowych ujęto całość pozostałych aktywów netto z wyłączeniem Kosztów do rozliczenia w czasie, Rozrachunków publiczno-prawnych oraz pozycji Pozostałe

Według stanu na 31 grudnia 2021 w pozycji „Należności od dłużników różnych” zostały ujęte należności od Société Générale S.A. z tytułu umowy w przedmiocie Zwolnienia z Odpowiedzialności i Gwarancji Dotyczącej Portfela CHF, mającej na celu ograniczenie ryzyka związanego z kredytami hipotecznymi byłego Euro Bank w kwocie 257,5 milionów złotych.

Według stanu na 31 grudnia 2021 w pozycji „Należności od dłużników różnych” zostały ujęte należności z tytułu unieważnionych sądownie hipotecznych kredytów walutowych w kwocie 24,4 milionów złotych.

30. AKTYWA TRWAŁE DO ZBYCIA

30A. AKTYWA TRWAŁE DO ZBYCIA ZA OKRES 01.01.2021 - 31.12.2021

	grunty	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	urządzenia techniczne i maszyny	środki transportu	inne środki trwałe	RAZEM
a) wartość na początek okresu	70	67	27	6	25 917	26 087
b) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	(64)	(40)	(27)	(6)	(3 560)	(3 697)
c) wartość aktywów trwałych do zbycia netto na początek okresu	6	27	0	0	22 357	22 390
d) zmiany wartości w okresie, w tym:	0	0	0	0	(7 656)	(7 656)
sprzedaż aktywów trwałych do zbycia	0	0	0	0	0	0
e) wartość na koniec okresu	70	67	27	6	18 261	18 431
f) zmiana odpisów z tytułu utraty wartości w okresie, w tym:	0	0	0	0	3 560	3 560
sprzedaż aktywów trwałych do zbycia	0	0	0	0	0	0
g) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(64)	(40)	(27)	(6)	0	(137)
h) wartość aktywów trwałych do zbycia netto na koniec okresu	6	27	0	0	18 261	18 294

30B. AKTYWA TRWAŁE DO ZBYCIA ZA OKRES 01.01.2020 - 31.12.2020

	grunty	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	urządzenia techniczne i maszyny	środki transportu	inne środki trwałe	RAZEM
a) wartość na początek okresu	70	67	27	6	39 408	39 578
b) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	(64)	(40)	(27)	(6)	0	(137)
c) wartość aktywów trwałych do zbycia netto na początek okresu	6	27	0	0	39 408	39 441
d) zmiany wartości w okresie, w tym:	0	0	0	0	(13 491)	(13 491)
sprzedaż aktywów trwałych do zbycia	0	0	0	0	0	0
e) wartość na koniec okresu	70	67	27	6	25 917	26 087
f) zmiana odpisów z tytułu utraty wartości w okresie, w tym:	0	0	0	0	(3 560)	(3 560)
sprzedaż aktywów trwałych do zbycia	0	0	0	0	0	0
g) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(64)	(40)	(27)	(6)	(3 560)	(3 697)
h) wartość aktywów trwałych do zbycia netto na koniec okresu	6	27	0	0	22 357	22 390

31. ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU

	31.12.2021	31.12.2020
Ujemna wycena pochodnych instrumentów finansowych	126 402	103 775
Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	0	0
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	16 614	64 778
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	143 016	168 553

Podział ujemnej wyceny instrumentów pochodnych na poszczególne typy instrumentów został zaprezentowany w **nocie (19)**.

32. ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW I INNYCH INSTYTUCJI MONETARNYCH

32A. ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW I INNYCH INSTYTUCJI MONETARNYCH

	31.12.2021	31.12.2020
W rachunku bieżącym	63 176	57 220
Depozyty terminowe	106 570	481 490
Otrzymane kredyty i pożyczki	368 313	517 283
Odsetki	1 349	1 659
Razem	539 408	1 057 652

32B. ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW I INNYCH INSTYTUCJI MONETARNYCH WG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI

	31.12.2021	31.12.2020
rachunki bieżące	63 176	57 220
do 1 miesiąca	22 669	481 337
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	93 900	50 000
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	128 329	88 457
powyżej 1 roku do 5 lat	229 985	378 979
powyżej 5 lat	0	0
Odsetki	1 349	1 659
Razem	539 408	1 057 652

32C. ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW I INNYCH INSTYTUCJI MONETARNYCH WG STRUKTURY WALUTOWEJ

	31.12.2021	31.12.2020
W walucie polskiej	366 222	694 452
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	173 186	363 200
waluta: USD	456	2 006
waluta: EUR	172 730	233 291
waluta: CHF	0	127 903
pozostałe waluty	0	0
Razem	539 408	1 057 652

33. ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW

33A. ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW WG STRUKTURY RODZAJOWEJ

	31.12.2021	31.12.2020
Zobowiązania wobec klientów indywidualnych	66 022 086	61 874 920
Rachunki bieżące	56 192 055	50 825 949
Depozyty terminowe	9 565 716	10 807 126
Inne	237 776	188 369
Naliczone odsetki	26 539	53 476
Zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych	21 814 451	16 802 448
Rachunki bieżące	15 070 590	12 883 222
Depozyty terminowe	6 398 936	3 579 089
Inne	342 618	327 586
Naliczone odsetki	2 307	12 551
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych	3 610 978	2 833 172
Rachunki bieżące	3 385 597	2 707 625
Depozyty terminowe	215 889	105 079
Inne	9 417	20 461
Naliczone odsetki	75	7
Razem	91 447 515	81 510 540

33B. ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW WG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI

	31.12.2021	31.12.2020
rachunki bieżące	74 408 748	66 416 796
do 1 miesiąca	7 004 091	4 681 105
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	5 254 940	4 788 277
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	2 803 883	3 759 671
powyżej 1 roku do 5 lat	1 906 400	1 772 255
powyżej 5 lat	40 532	26 402
Odsetki	28 921	66 034
Razem	91 447 515	81 510 540

33C. ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW WG STRUKTURY WALUTOWEJ

	31.12.2021	31.12.2020
W walucie polskiej	81 696 293	73 182 612
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	9 751 222	8 327 928
waluta: USD	2 168 713	2 024 993
waluta: EUR	6 986 586	5 770 991
waluta: GBP	393 914	348 618
waluta: CHF	182 307	162 427
pozostałe waluty	19 702	20 899
Razem	91 447 515	81 510 540

34. TRANSAKCJE Z PRZYRZECZENIEM ODKUPU

Zobowiązania z tytułu sprzedanych dłużnych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu:

	31.12.2021	31.12.2020
a) wobec Banku Centralnego	0	0
b) wobec pozostałych banków	0	248 566
c) wobec klientów	18 037	0
d) odsetki	1	0
Razem	18 038	248 566

35. WYEMITOWANE DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE

35A. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU EMISJI DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

	31.12.2021	31.12.2020
Obligacje i bony dłużne	39 450	323 800
Bankowe papiery wartościowe	0	234 427
Odsetki	118	333
Razem	39 568	558 560

35B. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU EMISJI DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH, WG TERMINÓW WYMAGALNOŚCI

	31.12.2021	31.12.2020
do 1 miesiąca	0	32 916
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	102 442
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	39 450	383 219
powyżej 1 roku do 5 lat	0	39 650
powyżej 5 lat	0	0
Odsetki	118	333
Razem	39 568	558 560

35C. ZMIANA STANU ZOBOWIĄZAŃ Z TYTUŁU EMISJI DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Stan na początek okresu	558 560	1 183 232
Zwiększenia, z tytułu:	3 769	43 339
emisja bankowych papierów wartościowych	0	29 549
zakup obligacji z Euro Bank S.A.	0	0
emisja obligacji Banku	0	0
emisja obligacji Millennium Leasing	0	0
naliczenie odsetek	3 769	13 790
Zmniejszenia, z tytułu:	(522 761)	(668 011)
wykup bankowych papierów wartościowych	(234 427)	(246 582)
wykup obligacji przejętych od Euro Bank S.A.	(250 000)	0
wykup obligacji Banku	0	(299 440)
wykup obligacji Millennium Leasing	(34 350)	(105 650)
wypłata odsetek	(3 984)	(16 339)
Stan na koniec okresu	39 568	558 560

35D. DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WG RODZAJU

Na dzień 31.12.2021 r. saldo wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych dla Grupy stanowiły w całości obligacje spółki Millennium Leasing:

Wg stanu na 31.12.2021	Wartość bilansowa	Termin wykupu (maksymalne umowne terminy wymagalności)	Rynek notowań
Millennium Leasing - G13	39 568	2022-05-17	-
Razem	39 568		-

W przypadku powyższych obligacji odsetki są naliczane od wartości nominalnej obligacji i płatne w okresach kwartalnych. Na dzień 31.12.2021 r. ich saldo wyniosło 118 tys. PLN.

Bankowe papiery wartościowe i obligacje wyemitowane przez Bank:

Wg stanu na 31.12.2020	Wartość bilansowa	Termin wykupu (maksymalne umowne terminy wymagalności)	Rynek notowań
BPW_2021/01	32 916	2021-01-29	-
BPW_2021/03	20 635	2021-03-01	-
BPW_2021/03A	14 004	2021-03-01	-
BPW_2021/03B	8 035	2021-03-29	-
BPW_2021/03C	25 618	2021-03-29	-
BPW_2021/04	7 365	2021-04-30	-
BPW_2021/04A	28 109	2021-04-30	-
BPW_2021/05	5 083	2021-05-28	-
BPW_2021/05A	9 292	2021-05-31	-
BPW_2021/05B	24 747	2021-05-31	-
BPW_2021/06A	11 593	2021-06-28	-
BPW_2021/06	11 198	2021-06-30	-
BPW_2021/06B	14 771	2021-06-30	-
BPW_2021/07	9 206	2021-07-22	-
BPW_2021/07A	11 855	2021-07-22	-
EBK_011221C	250 227	2021-12-01	-
Razem	484 654		

Wykup bankowych papierów wartościowych (BPW) nastąpi poprzez zapłatę, w terminie wykupu, kwoty rozliczenia, która jest wyliczana w dacie ustalenia kwoty rozliczenia z zastosowaniem formuł wskazanych w warunkach emisji. Kalkulacja kwoty rozliczenia odbywa się w oparciu o wskaźniki rynku finansowego lub towarowego.

Na dzień 31.12.2020 r. Grupa, w związku z przejęciem Euro Bank S.A., wykazała zobowiązanie z tytułu obligacji wyemitowanych przez Euro Bank S.A. o wartości nominalnej 250 milionów złotych. Saldo odsetek naliczonych od tych zobowiązań wyniosło 227 tys. PLN.

Obligacje wyemitowane przez Millennium Leasing:

Wg stanu na 31.12.2020	Wartość bilansowa	Termin wykupu (maksymalne umowne terminy wymagalności)	Rynek notowań
Millennium Leasing - G12	34 206	2021-02-04	-
Millennium Leasing - G13	39 700	2022-05-17	-
Razem	73 906		-

W przypadku obligacji wyemitowanych przez Millennium Leasing odsetki są naliczane od wartości nominalnej obligacji i płatne w okresach kwartalnych. Na dzień 31.12.2020 r. ich saldo wyniosło 106 tys. PLN.

36. ZOBOWIĄZANIA PODPORZĄDKOWANE

36A. ZOBOWIĄZANIA PODPORZĄDKOWANE

	31.12.2021	31.12.2020
Wartość obligacji podporządkowanych w PLN - BKMO_071227R	700 000	700 000
Waluta	PLN	PLN
Warunki oprocentowania	4,81%	2,55%
Termin wymagalności	07.12.2027	07.12.2027
Odsetki	2 214	1 174
Wartość obligacji podporządkowanych w PLN - BKMO_300129W	830 000	830 000
Waluta	PLN	PLN
Warunki oprocentowania	2,55%	2,58%
Termin wymagalności	30.01.2029	30.01.2029
Odsetki	8 930	9 035
Stan bilansowy zobowiązań podporządkowanych	1 541 144	1 540 209

36B. ZMIANA STANU ZOBOWIĄZAŃ PODPORZĄDKOWANYCH

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Stan na początek okresu	1 540 209	1 546 205
Zwiększenia, z tytułu:	40 076	51 441
emisja obligacji podporządkowanych	0	0
przejęcie Euro Bank S.A.	0	0
naliczenie odsetek	40 076	51 441
Zmniejszenia, z tytułu:	(39 141)	(57 437)
rozliczenie długu podporządkowanego przejętego od Euro Bank S.A.	0	0
spłata odsetek	(39 141)	(57 437)
Stan zobowiązań podporządkowanych na koniec okresu	1 541 144	1 540 209

W latach 2021 i 2020 Grupa nie odnotowała żadnych opóźnień w płatności rat kapitałowych lub odsetkowych, ani nie naruszyła żadnych innych postanowień umownych wynikających ze swoich zobowiązań podporządkowanych.

37. REZERWY

37A. REZERWY

	31.12.2021	31.12.2020
Udzielone zobowiązania i gwarancje	44 354	51 728
Nierozstrzygnięte sprawy sporne	551 176	106 922
Razem	595 530	158 650

37B. ZMIANA STANU REZERW NA UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA I GWARANCJE

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Stan na początek okresu	51 728	53 393
Utworzenie rezerw	55 368	73 356
Rozwiązanie rezerw	(62 805)	(75 357)
Różnice kursowe	62	336
Stan na koniec okresu	44 354	51 728

37C. ZMIANA STANU REZERW NA NIEROZSTRZYgniĘTE SPRAWY SPORNE

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Stan na początek okresu	106 922	38 062
Utworzenie rezerw	113 173	17 223
Rozwiązanie rezerw	(9 463)	(13 440)
Wykorzystanie rezerw w ciągu okresu	(24 059)	(489)
Utworzenie rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych*	2 305 157	713 617
Alokacja do portfela kredytowego**	(2 032 024)	(671 484)
Reklasyfikacja	0	138
Różnice kursowe	91 470	23 295
Stan na koniec okresu	551 176	106 922

* Utworzenie rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych zostało szerzej opisane w Rozdziale 13. „Ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych”.

** W roku 2021 Grupa zmieniła zasadę rachunkowości i dokonała alokacji części rezerw utworzonych na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych do portfela kredytowego, dokonano też stosownej korekty danych porównywalnych według stanu na 31 grudnia 2020 i 31 grudnia 2019 prezentowanych w niniejszym sprawozdaniu finansowym (więcej informacji na ten temat zaprezentowano w Rozdziale 7. Polityka rachunkowości).

38. INNE ZOBOWIĄZANIA

38A. INNE ZOBOWIĄZANIA

	31.12.2021	31.12.2020
Krótkoterminowe	1 794 292	1 726 025
Koszty do zapłacenia - premie, wynagrodzenia	41 022	39 997
Koszty do zapłacenia - pozostałe	199 379	201 084
Rezerwa na zwroty na ubezpieczenia	306 955	346 567
Rozliczenia międzybankowe	484 728	341 353
Rezerwa na potencjalne zwroty opłat w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu	89 091	113 731
Rozliczenia z tytułu transakcji na instrumentach finansowych	31 833	1 537
Wierzyciele różni	300 503	348 213
Zobowiązania wobec budżetu	42 624	30 688
Przychody przyszłych okresów	45 613	55 028
Zobowiązania z tytułu leasingu	97 886	101 562
Rezerwy na niewykorzystane urlopy	14 216	16 008
Rezerwy na odprawy emerytalne	3 402	3 146
Rozrachunki z tytułu działalności Millennium Dom Maklerski S.A.	9 495	21 808
Pozostałe	127 545	105 303
Długoterminowe	482 082	493 361
Rezerwy na odprawy emerytalne	34 659	35 088
Zobowiązania z tytułu leasingu	238 535	278 618
Koszty do zapłacenia	9 173	13 339
Zobowiązanie do zapłaty - BFG*	173 039	139 845
Pozostałe	26 676	26 471
Razem	2 276 374	2 219 386
- w tym pozostałe zobowiązania finansowe**	1 464 831	1 401 754

* Bank korzysta z możliwości wnoszenia części składek do BFG w formie zobowiązania do zapłaty co polega na rozpoznaniu zobowiązania do zapłaty przy jednoczesnym utrzymywaniu aktywów obciążonych w formie dłużnych papierów wartościowych przechowywanych na odrębnym, utworzonym w tym celu rachunku

** do pozostałych zobowiązań finansowych zalicza się całość Innych zobowiązań z wyłączeniem Przychodów przyszłych okresów, Rezerw na zwroty, Zobowiązań wobec budżetu, Zobowiązań do zapłaty składki dla BFG oraz pozycji Pozostałe.

Według stanu na 31 grudnia 2021 w pozycji „Wierzyciele różni” zostały ujęte zobowiązania z tytułu unieważnionych sądownie hipotecznych kredytów walutowych w kwocie 20,1 milionów złotych.

38B. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU LEASINGU

	31.12.2021	31.12.2020
Zobowiązania (brutto) z tytułu leasingu	352 353	399 595
Niezrealizowane koszty finansowe	(15 932)	(19 414)
Wartość bieżąca minimalnych rat leasingowych	336 421	380 181
Zobowiązania (brutto) z tytułu leasingu wg terminów zapadalności		
do 1 roku	102 356	106 629
powyżej 1 roku do 5 lat	170 682	186 670
powyżej 5 lat	79 315	106 295
Razem	352 353	399 594
Zobowiązania (netto) z tytułu leasingu wg terminów zapadalności		
do 1 roku	97 886	101 562
powyżej 1 roku do 5 lat	161 337	175 569
powyżej 5 lat	77 198	103 049
Razem	336 421	380 180

38C. ZMIANA STANU REZERW NA NIEWYKORZYSTANE URLOPY

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Stan na początek okresu	15 951	24 981
Utworzenie/Odwrócenie rezerw	(1 288)	(8 801)
Wykorzystanie rezerw	(447)	(172)
Stan na koniec okresu	14 216	16 008

38D. ZMIANA STANU REZERW NA ODPRAWY EMERYTALNE

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Stan na początek okresu	38 234	35 802
Utworzenie / Odwrócenie rezerw	7 124	3 470
Wykorzystanie rezerw	(1 233)	(1 454)
(Zyski) / straty aktuarialne	(6 064)	416
Stan na koniec okresu	38 061	38 234

39. KAPITAŁ WŁASNY

39A. KAPITAŁ ZAKŁADOWY

Kapitał podstawowy Banku Millennium S.A. wynosi 1 213 116 777 zł i dzieli się na 1 213 116 777 akcji o wartości nominalnej 1 zł każda, co prezentuje poniższa tabela.

KAPITAŁ ZAKŁADOWY					Wartość nominalna jednej akcji = 1 zł.		
Seria / emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania	Liczba akcji	Wartość serii/emisji (w zł)	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy
A	imiennie założycielskie	x2 co do głosu	106 850	106 850	gotówka	30.06.1989	30.06.1989
B1	imiennie zwykłe		150 000	150 000	gotówka	13.06.1990	01.01.1990
B2	imiennie zwykłe		150 000	150 000	gotówka	13.12.1990	01.01.1990
C	na okaziciela zwykłe		4 693 150	4 693 150	gotówka	17.05.1991	01.01.1991
D1	na okaziciela zwykłe		1 700 002	1 700 002	gotówka	31.12.1991	01.01.1992
D2	na okaziciela zwykłe		2 611 366	2 611 366	gotówka	31.01.1992	01.01.1992
D3	na okaziciela zwykłe		1 001 500	1 001 500	gotówka	10.03.1992	01.01.1992
E	na okaziciela zwykłe		6 000 000	6 000 000	gotówka	28.05.1993	01.01.1992
F	na okaziciela zwykłe		9 372 721	9 372 721	gotówka	10.12.1993	01.01.1993
G	na okaziciela zwykłe		8 000 000	8 000 000	gotówka	30.05.1994	01.10.1993
H	na okaziciela zwykłe		7 082 129	7 082 129	gotówka	24.10.1994	01.10.1994
Podwyższenie wart. nominalnej akcji z 1 do 4 PLN				122 603 154	kapitał zapasowy	24.11.1994	
Split akcji w stosunku 1:4			122 603 154			05.12.1994	
I	na okaziciela zwykłe		65 000 000	65 000 000	gotówka	12.08.1997	01.10.1996
J	na okaziciela zwykłe		196 120 000	196 120 000	kapitały Banku Gdańskiego S.A.	12.09.1997	01.10.1996
K	na okaziciela zwykłe		424 590 872	424 590 872	gotówka	31.12.2001	01.01.2001
L	na okaziciela zwykłe		363 935 033	363 935 033	gotówka	26.02.2010	01.01.2009
Liczba akcji razem			1 213 116 777				
Kapitał akcyjny razem				1 213 116 777			

W okresie sprawozdawczym nie były dokonywane konwersje akcji imiennych zwykłych na akcje na okaziciela. W związku z powyższym liczba akcji imiennych wg stanu na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosiła 107 608, z czego 61 600 akcji to akcje założycielskie, uprzywilejowane w ten sposób, że jedna akcja daje prawo do dwóch głosów na Walnym Zgromadzeniu.

Z uwagi na fakt, że Bank jest spółką publiczną, której akcje znajdują się w obrocie na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, Bank nie posiada szczegółowych informacji na temat struktury akcjonariatu aktualnej na 31 grudnia 2021 roku. Informacja na temat akcjonariusza - Banco Comercial Portugues S.A., zawarta w poniższej tabeli, podana została na podstawie danych zebranych w związku z rejestracją akcjonariuszy uprawnionych do wzięcia udziału w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Banku zwołanym na dzień 24 marca 2021 roku.

Natomiast dane dotyczące stanu posiadania akcji Banku przez Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny, Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny Aviva Santander i Otwarty Fundusz Emerytalny PZU „Złota Jesień” i ich udział w kapitale zakładowym Banku, został obliczony na podstawie Rocznej struktury aktywów ww. Funduszy według stanu na dzień 31 grudnia 2021 roku (ogłoszonej na stronach internetowych odpowiednio: www.nn.pl, www.aviva.pl i www.pzu.pl). Dla dokonania wymienionych kalkulacji założono średni kurs ważony wolumenem (VWAP) akcji Banku w wysokości 8,1658 PLN.

Najwięksi akcjonariusze jednostki dominującej Grupy - Banku (powyżej 5% udział w głosach WZA):

Akcjonariusze według stanu na 31.12.2021	Ilość akcji	% udział w kapitale zakładowym	Ilość głosów	% udział w głosach na WZA
Banco Comercial Portugues S.A.	607 771 505	50,10	607 771 505	50,10
Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny	99 291 825	8,18	99 291 825	8,18
Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny Aviva Santander	72 760 035	6,00	72 760 035	6,00
Otwarty Fundusz Emerytalny PZU „Złota Jesień”	69 451 428	5,73	69 451 428	5,73

Akcjonariusze według stanu na 31.12.2020	Ilość akcji	% udział w kapitale zakładowym	Ilość głosów	% udział w głosach na WZA
Banco Comercial Portugues S.A.	607 771 505	50,10	607 771 505	50,10
Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny	109 924 704	9,06	109 924 704	9,06
Otwarty Fundusz Emerytalny PZU „Złota Jesień”	85 697 263	7,06	85 697 263	7,06
Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny Aviva Santander	76 760 035	6,33	76 760 035	6,33

39B. SKUMULOWANE INNE CAŁKOWITE DOCHODY

Skumulowane inne całkowite dochody powstają w rezultacie rozpoznania:

- efektu wyceny aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody w kwocie netto, to jest po uwzględnieniu podatku odroczonego. Wyksięgowanie niniejszych wartości, dla instrumentów dłużnych, z kapitału z aktualizacji wyceny następuje w momencie wyłączenia z ksiąg rachunkowych całości lub części wycenianych aktywów lub w momencie rozpoznania utraty wartości (efekt wyceny jest wtedy odnoszony do rachunku zysków i strat). Efekt wyceny instrumentów kapitałowych nie podlega przeksięgowaniu do rachunku zysków i strat.
- efektu wyceny (według wartości godziwej) instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych w kwocie netto, to jest po uwzględnieniu podatku odroczonego. W kapitale z aktualizacji wyceny, ujmowana jest część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym przepływy pieniężne, która stanowi efektywne zabezpieczenie natomiast nieefektywna część zysków lub strat związanych z tym instrumentem zabezpieczającym ujmowana jest w rachunku zysków i strat,
- zysków / (strat) aktuarialnych w kwocie netto, to jest po uwzględnieniu podatku odroczonego. W kapitale z aktualizacji wyceny, ujmowane są zyski lub straty powstałe z wyceny zobowiązań wynikających z utworzonej rezerwy na odprawy emerytalne. Wycena jest sporządzona przy zastosowaniu metody prognozowanego kosztu jednostkowego, a parametrami, które mają istotny wpływ na wysokość wartości bieżącej tych zobowiązań są: stopa mobilności (rotacja) pracowników, stopa dyskontowa, stopa wzrostu płac. Niniejsze wartości nie podlegają przeksięgowaniu do rachunku zysków i strat.

Kapitał z aktualizacji wyceny

	31.12.2021	31.12.2020
Efekt wyceny (brutto)	(1 060 039)	246 737
Podatek odroczoney	201 406	(46 880)
Efekt wyceny netto	(858 633)	199 857

Źródła zmian kapitału z aktualizacji wyceny przedstawiają się następująco (dane w tys. zł):

Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody 1.01.2021 - 31.12.2021

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	294 881	(56 027)	238 854
Przeniesienie do rachunku zysków i strat okresu w efekcie sprzedaży	(12 896)	2 450	(10 446)
Zmiana w związku z zapadalnością papierów wartościowych	(660)	125	(535)
Zyski/straty z rewaluacji papierów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody odniesione na kapitał własny	(963 979)	183 155	(780 824)
Zyski/straty z rewaluacji akcji wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody odniesione na kapitał własny	(814)	155	(659)
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	(683 468)	129 858	(553 610)

Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody 1.01.2020 - 31.12.2020

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	118 729	(22 558)	96 171
Przeniesienie do rachunku zysków i strat okresu w efekcie sprzedaży	(131 653)	25 014	(106 639)
Zmiana w związku z zapadalnością papierów wartościowych	(794)	151	(643)
Zyski/straty z rewaluacji papierów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody odniesione na kapitał własny	308 729	(58 659)	250 070
Zyski/straty z rewaluacji akcji wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody odniesione na kapitał własny	(130)	25	(105)
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	294 881	(56 027)	238 854

Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych zabezpieczających przepływy pieniężne 1.01.2021 - 31.12.2021

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	(44 420)	8 439	(35 981)
Zyski lub straty z tytułu wyceny instrumentów finansowych odnoszone na kapitał własny	(338 189)	64 256	(273 933)
Przeniesienie do rachunku zysków i strat okresu	3 698	(703)	2 995
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	(378 911)	71 992	(306 919)

Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych zabezpieczających przepływy pieniężne 1.01.2020 - 31.12.2020

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	(28 886)	5 487	(23 399)
Zyski lub straty z tytułu wyceny instrumentów finansowych odnoszone na kapitał własny	(24 787)	4 710	(20 077)
Przeniesienie do rachunku zysków i strat okresu	9 253	(1 758)	7 495
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	(44 420)	8 439	(35 981)

Kapitał z aktualizacji wyceny - zyski lub (straty) aktuarialne 1.01.2021 - 31.12.2021

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	(3 724)	708	(3 016)
Zmiana zobowiązań wynikających z rezerwy na odprawy emerytalne	6 064	(1 152)	4 912
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	2 340	(444)	1 896

Kapitał z aktualizacji wyceny - zyski lub (straty) aktuarialne 1.01.2020 - 31.12.2020

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	(3 308)	629	(2 679)
Zmiana zobowiązań wynikających z rezerwy na odprawy emerytalne	(416)	79	(337)
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	(3 724)	708	(3 016)

39c. ZYSKI ZATRZYMANE

	kapitał zapasowy	kapitał rezerwowy	fundusz ogólnego ryzyka bankowego	niepodzielony wynik	RAZEM
Zyski zatrzymane na początek okresu 01.01.2021	472 698	5 672 663	228 902	156 258	6 530 521
podział zysku, w tym:					
przeniesienie na kapitał rezerwowy		22 817		(22 817)	0
obciążenie z tytułu wydania akcji własnych pracownikom		(3 374)			(3 374)
wynik netto bieżącego okresu				(1 331 866)	(1 331 866)
Zyski zatrzymane na koniec bieżącego okresu 31.12.2021	472 698	5 692 106	228 902	(1 198 425)	5 195 281

	kapitał zapasowy	kapitał rezerwowy	fundusz ogólnego ryzyka bankowego	niepodzielony wynik	RAZEM
Zyski zatrzymane na początek okresu 01.01.2020	472 698	5 117 142	228 902	692 065	6 510 807
podział zysku, w tym:					
przeniesienie na kapitał rezerwowy		558 624		(558 624)	0
obciążenie z tytułu wydania akcji własnych pracownikom		(3 103)			(3 103)
wynik netto bieżącego okresu				22 817	22 817
Zyski zatrzymane na koniec bieżącego okresu 31.12.2020	472 698	5 672 663	228 902	156 258	6 530 521

40. ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE WEDŁUG UMOWNYCH TERMINÓW WYMAGALNOŚCI

31.12.2021	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	RAZEM
Zobowiązania wobec banków	86 199	97 607	130 669	232 407	0	546 882
Zobowiązania wobec klientów	81 477 566	5 214 179	2 824 137	1 910 432	40 532	91 466 846
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	18 040	0	0	0	0	18 040
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	231	0	39 681	0	0	39 912
Zobowiązania podporządkowane	8 930	0	48 119	219 340	1 614 664	1 891 053
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych przeznaczonych do obrotu wg wartości nominalnej	6 573 344	2 815 476	3 585 701	4 675 899	116 999	17 767 419
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych zabezpieczających wg wartości nominalnej	444 840	556 050	1 556 228	11 347 744	0	13 904 862
Zobowiązania warunkowe udzielone - finansowe	12 034 696	0	0	0	0	12 034 696
Zobowiązania warunkowe udzielone - gwarancyjne	1 847 442	0	0	0	0	1 847 442
RAZEM	102 491 288	8 683 312	8 184 535	18 385 822	1 772 195	139 517 152

31.12.2020	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	RAZEM
Zobowiązania wobec banków	538 846	54 332	131 282	542 933	0	1 267 393
Zobowiązania wobec klientów	71 112 816	4 803 627	3 791 886	1 805 710	26 402	81 540 441
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	248 566	0	0	0	0	248 566
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	33 231	68 292	420 745	462	39 650	562 380
Zobowiązania podporządkowane	9 035	1 174	29 055	157 056	1 640 903	1 837 223
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych przeznaczonych do obrotu wg wartości nominalnej	5 090 320	1 938 381	3 252 477	4 815 880	74 901	15 171 959
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych zabezpieczających wg wartości nominalnej	596 974	2 878 268	3 048 832	12 513 231	0	19 037 305
Zobowiązania warunkowe udzielone - finansowe	12 420 910	0	0	0	0	12 420 910
Zobowiązania warunkowe udzielone - gwarancyjne	1 756 283	0	0	0	0	1 756 283
RAZEM	91 806 981	9 744 074	10 674 277	19 835 272	1 781 856	133 842 460

15. Informacje Uzupełniające

15.1. DYWIDENDA ZA ROK 2020

Bank Millennium posiada politykę dywidendy, obejmującą wypłatę 35% do 50% zysku netto Banku, zakładając, że zalecenia Komisji Nadzoru Finansowego (KNF), dotyczące wypłaty dywidendy, zostaną zrealizowane.

W dniu 16 grudnia 2020 KNF opublikował stanowisko w sprawie polityki dywidendowej banków komercyjnych w 2021 r. Biorąc pod uwagę istotną niepewność co do dalszego rozwoju wydarzeń związanych z pandemią COVID19, przejściowy charakter rozwiązań wykorzystywanych przez banki do poprawy sytuacji kapitałowej w okresie pandemii, utrzymujące się ostrożne stanowiska nadzorcze w UE w zakresie ograniczeń dywidendowych oraz innych form obniżania zasobów kapitałowych oraz zmianę wytycznych EUNB wydłużającą moratoria KNF uznał za konieczne wstrzymanie przez banki komercyjne wypłat dywidendy. W dniu 13 stycznia Bank otrzymał analogiczne indywidualne zalecenie KNF w sprawie wstrzymania przez Bank wypłaty w pierwszym półroczu 2021 r.

W oparciu o powyższe zalecenia, niepewność w zakresie warunków działania spowodowana pandemią COVID-19, istniejące ryzyko prawne/operacyjne, jak również uwzględniając konieczność zapewnienia właściwego wsparcia kapitałowego dla wzrostu skali działalności biznesowej, Zarząd Banku przedstawił propozycję a Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku, które odbyło się w dniu 24 marca 2021, zdecydowało o zatrzymaniu całego zysku netto wypracowanego w roku 2020 w kapitałach własnych Banku.

15.2. DANE O AKTYWACH, KTÓRE STANOWIĄ ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ

Na dzień 31.12.2021 r. następujące aktywa Banku stanowiły zabezpieczenie zobowiązań (w tys. PLN):

Lp.	Rodzaj aktywa	Portfel	Zabezpieczane zobowiązanie	Wartość nominalna aktywa	Wartość bilansowa aktywa
1.	Obligacje skarbowe OK0423	utrzymywanie i sprzedaż	kredyt lombardowy udzielany Bankowi przez NBP	130 000	124 254
2.	Obligacje skarbowe OK0423	utrzymywanie i sprzedaż	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	328 000	313 502
3.	Obligacje skarbowe PS0425	utrzymywanie i sprzedaż	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	7 000	6 399
4.	Obligacje skarbowe OK0423	utrzymywanie i sprzedaż	BFG - fundusz gwarancyjny - zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty	130 100	124 350
5.	Obligacje skarbowe OK0423	utrzymywanie i sprzedaż	BFG - fundusz przymusowej restrukturyzacji - zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty	106 500	101 793
6.	Środki pieniężne	należności	wstępny depozyt rozliczeniowy w KDPW CCP (MAGB)	5 000	5 000
7.	Środki pieniężne	należności	fundusz zabezpieczający ASO (PAGB)	398	398
8.	Środki pieniężne	należności	wpłata na Fundusz Zabezpieczający OTC - KDPW_CCP	8 989	8 989
9.	Środki pieniężne	należności	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	111 907	111 907
10.	Depozyty złożone	lokaty w bankach	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	572 681	572 681
11.	Należności leasingowe	kredyty i pożyczki	pożyczki udzielone Spółce Millennium Leasing	215 120	215 120
RAZEM				1 615 696	1 584 394

Dodatkowo według stanu na 31.12.2021 r. Grupa posiadała zawarte krótkoterminowe (rozliczane przeważnie w ciągu 7 dni) transakcje sprzedaży skarbowych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, których przedmiotem były papiery wartościowe o wartości 17 933 tys. zł (odpowiadające im zobowiązania zaprezentowano w **Rozdziale 14.**, **nota 34**).

Na dzień 31.12.2020 r. następujące aktywa Banku stanowiły zabezpieczenie zobowiązań (w tys. PLN):

Lp.	Rodzaj aktywa	Portfel	Zabezpieczane zobowiązanie	Wartość nominalna aktywa	Wartość bilansowa aktywa
1.	Obligacje skarbowe OK0722	utrzymywanie i sprzedaż	kredyt lombardowy udzielany Bankowi przez NBP	130 000	129 922
2.	Obligacje skarbowe OK0722	utrzymywanie i sprzedaż	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	355 000	354 787
3.	Obligacje skarbowe PS0123	utrzymywanie i sprzedaż	BFG - fundusz gwarancyjny - zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty	88 000	94 473
4.	Obligacje skarbowe PS0123	utrzymywanie i sprzedaż	BFG - fundusz przymusowej restrukturyzacji - zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty	71 000	76 223
5.	Obligacje skarbowe PS0422	utrzymywanie i sprzedaż	wstępny depozyt rozliczeniowy w KDPW CCP (MARI)	300 000	313 311
6.	Środki pieniężne	należności	wstępny depozyt rozliczeniowy w KDPW CCP (MARI)	100	100
7.	Środki pieniężne	należności	fundusz zabezpieczający ASO (PAGB) -	2 415	2 415
8.	Środki pieniężne	należności	wpłata na Fundusz Zabezpieczający OTC - KDPW_CCP	5 617	5 617
9.	Środki pieniężne	należności	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	45 153	45 153
10.	Depozyty złożone	lokaty w bankach	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	503 532	503 532
11.	Należności leasingowe	kredyty i pożyczki	pożyczki udzielone Spółce Millennium Leasing	274 731	274 731
RAZEM				1 775 548	1 800 264

Dodatkowo według stanu na 31.12.2020 r. Grupa posiadała zawarte krótkoterminowe (rozliczane przeważnie w ciągu 7 dni) transakcje sprzedaży skarbowych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, których przedmiotem były papiery wartościowe o wartości 248 429 tys. zł (odpowiadające im zobowiązania zaprezentowano w **Rozdziale 14.**, **nota 34**).

15.3. PAPIERY WARTOŚCIOWE STANOWIĄCE PRZEDMIOT TRANSAKCJI Z PRYZRZECZENIEM ODKUPU

Na dzień 31.12.2021 r. następujące papiery wartościowe (prezentowane w bilansie Grupy) stanowiły przedmiot transakcji z przyrzeczeniem odkupu (SBB), w tys. zł:

Rodzaj papieru wartościowego	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Obligacje skarbowe	21 347	17 933
RAZEM	21 347	17 933

W następstwie zawarcia transakcji z przyrzeczeniem odkupu, których przedmiotem są papiery wartościowe prezentowane w powyższej tabeli, Grupa jest narażona na ryzyka analogiczne jak w przypadku posiadania papierów wartościowych o tej samej charakterystyce we własnym portfelu.

Na dzień 31.12.2020 r. następujące papiery wartościowe (prezentowane w bilansie Grupy) stanowiły przedmiot transakcji z przyrzeczeniem odkupu (SBB), w tys. zł:

Rodzaj papieru wartościowego	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Obligacje skarbowe	233 004	248 429
RAZEM	233 004	248 429

15.4. KOMPENSOWANIE NALEŻNOŚCI I ZOBOWIĄZAŃ NA BAZIE UMÓW RAMOWYCH

Większość portfela instrumentów pochodnych Grupy powstaje w wyniku zawierania przez Bank umów ramowych ISDA (z ang. International Swaps and Derivatives Agreements; Międzynarodowa umowa w sprawie transakcji swapowych i instrumentów pochodnych). Zapisy tego rodzaju umów określają kompleksowe postępowanie w następstwie wystąpienia przypadku naruszenia (głównie trudności w regulowaniu zobowiązań przez kontrahenta) i umożliwiają ich rozwiązanie oraz rozliczenie się z kontrahentem na bazie skompensowanej kwoty wzajemnych należności i zobowiązań. Do chwili obecnej Bank nie korzystał z takiej możliwości, jednakże w ramach wypełnienia obowiązku informacyjnego wynikającego z MSSF 7 w poniższej tabeli zaprezentowano odpowiednio kwoty wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych (zarówno zaklasyfikowanych do portfela przeznaczone do obrotu jak i dedykowanych do rachunkowości zabezpieczeń) oraz zabezpieczeń pieniężnych objętych umowami ramowymi ISDA wraz z maksymalną hipotetyczną kwotą wynikającą z rozliczenia na bazie kompensaty.

w tys. zł	Kwoty do otrzymania	Kwoty do zapłacenia
Wycena instrumentów pochodnych	100 285	629 896
Wartość przyjętych / udzielonych depozytów zabezpieczających	(14 796)	(563 242)
Aktywa i Zobowiązania finansowe objęte porozumieniem ramowym umożliwiającym kompensowanie	85 489	66 654
Maksymalna, hipotetyczna kwota kompensaty	(49 200)	(49 200)
Aktywa i Zobowiązania finansowe objęte porozumieniem ramowym umożliwiającym kompensowanie po uwzględnieniu hipotetycznej kwoty kompensacji	36 289	17 454

15.5. DODATKOWE OBJAŚNIENIA DO RACHUNKU PRZEPŁYWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH

Na potrzeby sprawozdania z przepływów środków pieniężnych jako środki pieniężne i ich ekwiwalenty Grupa sklasyfikowała następujące aktywa finansowe:

w tys. zł	31.12.2021	31.12.2020
Gotówka w kasie i środki na rachunkach w Banku Centralnym	3 179 735	1 460 289
Należności z tytułu lokat międzybankowych*	192 509	122 659
Dłużne papiery wyemitowane przez Skarb Państwa*	0	3 486
w tym: FVTOCI	0	0
w tym: przeznaczone do obrotu	0	3 486
Razem	3 372 244	1 586 434

* aktywa finansowe z terminem zapadalności poniżej 3 miesięcy

Na potrzeby sprawozdania z przepływów środków pieniężnych przyjęto następującą klasyfikację rodzajów działalności:

1. działalność operacyjna - obejmuje podstawowy zakres działalności związany ze świadczeniem usług przez jednostki Grupy, obejmujący działania mające na celu wygospodarowanie zysku, a niebędące działalnością inwestycyjną lub finansową,
2. działalność inwestycyjna obejmuje czynności związane z nabywaniem i zbywaniem składników majątku trwałego w szczególności aktywów finansowych niesklasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu, akcji i udziałów w jednostkach podporządkowanych oraz rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych,
3. działalność finansowa obejmuje działania związane z pozyskiwaniem środków w formie kapitałów bądź zobowiązań jak również obsługę źródeł finansowania.

15.6. INFORMACJE O PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI POWIERNICZEJ

Na dzień 31.12.2021 r. Departament Powierniczy Banku Millennium S.A. prowadził 13 148 rachunków, na których zdeponowane były aktywa o łącznej wartości 32,7 mld PLN. Przychody netto na działalności powierniczej za rok 2021 wyniosły 6,2 mln PLN (z czego 3,1 mln PLN pochodziło od Spółek Grupy). Ponadto Departament Powierniczy pełnił funkcję Banku Depozytariusza dla 22 funduszy inwestycyjnych z czego 21 z grupy Millennium TFI S.A.

15.7. PŁATNOŚCI NA BAZIE AKCJI

W 2012 roku Grupa wdrożyła politykę określającą zasady wynagradzania osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Grupy Banku Millennium, z późniejszymi zmianami, zgodnie z wymogami opisanymi w Uchwale Komisji Nadzoru Finansowego nr 258/2011, a następnie Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach. Zgodnie z polityką, pracownicy Grupy mający istotny wpływ na profil ryzyka Grupy otrzymują zmienne wynagrodzenie, którego część wypłacana jest w formie instrumentów finansowych: akcji fantomowych Banku w roku 2018; akcji własnych Banku Millennium: za lata 2019 - 2021. Od roku 2019 Grupa, decyzją Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Banku z dnia 27 sierpnia 2019, wprowadziła program motywacyjny służący wynagradzaniu osób uprawnionych, uprzednio zidentyfikowanych jako mające istotny wpływ na profil ryzyka (ang. Risk Taker). W jego ramach nabyte przez Bank Akcje Własne zostaną, zgodnie z obowiązującą polityką wynagrodzeń Risk Takerów, przeznaczone do nieodpłatnego nabycia w odpowiedniej liczbie przez wskazanych Risk Takerów w Okresie Trwania Programu.

Zmienne wynagrodzenia w instrumencie finansowym, za rok:	2021	2020	2019	2018
Rodzaj transakcji w świetle MSSF 2	Transakcje płatności w formie akcji własnych			Transakcje płatności w formie akcji rozliczane w środkach pieniężnych
Data rozpoczęcia okresu oceny	1 stycznia 2021	1 stycznia 2020	1 stycznia 2019	1 stycznia 2018
Data ogłoszenia programu	27 sierpnia 2019			30 lipca 2012
Data uruchomienia programu zgodnie z definicją MSSF 2	Data Komitetu Personalnego następującego po zakończeniu roku finansowego			
Liczba instrumentów przyznanych	Ustalana w dacie przyznania programu zgodnie z definicją MSSF 2			
Data zapadalności	3 lata od daty przyznania programu			
Data nabycia uprawnień	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Warunki nabycia uprawnień	Spełnienie warunków dotyczących zatrudnienia w Grupie w roku 2021, wyników jednostek Grupy oraz indywidualnych wyników pracy.	Spełnienie warunków dotyczących zatrudnienia w Grupie w roku 2020, wyników jednostek Grupy oraz indywidualnych wyników pracy.	Spełnienie warunków dotyczących zatrudnienia w Grupie w roku 2019, wyników jednostek Grupy oraz indywidualnych wyników pracy.	Spełnienie warunków dotyczących zatrudnienia w Grupie w roku 2018, wyników jednostek Grupy oraz indywidualnych wyników pracy.
Rozliczenie programu	<p>Program 2018: W dniu rozliczenia uczestnikowi zostanie wypłacona kwota środków pieniężnych stanowiąca iloczyn posiadanych przez uczestnika akcji fantomowych oraz średniej arytmetycznej ceny akcji Banku na GPW na zamknięcie 10 kolejnych sesji poprzedzających dzień rozliczenia, przy czym ustalana tak wartość nie może być większa ani też mniejsza niż o 20% w stosunku do pierwotnej wartości odroczonej puli akcji. Akcje fantomowe są rozliczane w 3 równych rocznych ratach począwszy od daty Komitetu Personalnego na którym zostały przydzielone.</p> <p>Programy 2019-2021: W dniu rozliczenia programu uczestnikowi zostaną przekazane przyznane akcje własne</p>			
Wycena programu	Wartość godziwa programu jest wyznaczana na każdą datę bilansową wg zasad przyjętych dla określenia wartości programu w dniu rozliczenia.			

Instrumenty finansowe przydzielone pracownikom Grupy niebędącym Członkami Zarządu, Banku Millennium S.A., za rok:	2021	2020	2020*	2019	2019*	2018
	-	akcje własne	akcje fantomowe	akcje własne	akcje fantomowe	akcje fantomowe
Data przydzielenia akcji	-			03.07.2020	21.02.2020	23.01.2019
Ilość akcji (szt.)	-	0	0	406 779	5 271	46 071
przyznana	-	0	0	0	0	0
odroczone	-	0	0	406 779	5 271	46 071
Wartość na dzień przydzielenia (PLN)	-	0	0	1 296 323	48 210	423 028
przyznana	-	0	0	0	0	0
odroczone	-	0	0	1 296 323	48 210	423 028
Wartość godziwa na 31.12.2021(PLN)	-	0	0	3 333 554	48 210	338 422

* - Spółki Millennium TFI S.A. oraz Millennium Dom Maklerski S.A. nadal rozliczają swoje programy na bazie akcji fantomowych zgodnie z Polityką Wynagrodzeń obowiązującą w tych podmiotach Grupy.

Według stanu na dzień bilansowy, Komitet Personalny przy Zarządzie Banku nie podjął decyzji o wysokości zmiennego wynagrodzenia dla pracowników Grupy niebędących Członkami Zarządu Banku Millennium za rok 2021.

Instrumenty finansowe Członków Zarządu Banku Millennium S.A. za rok:	2021	2020	2019	2018
	akcje własne	akcje własne	akcje własne	akcje fantomowe
Data przydzielenia akcji	-		03.07.2020	31.05.2019
Ilość akcji (szt.):	-	0	322 599	78 753
- przyznana	-	0	0,00	0,00
- odroczone	-	0	322 599	78 753
wartość na dzień przydzielenia (PLN):	-	0	1 028 052	717 444
- przyznana	-	0	0,00	0,00
- odroczone	-	0	1 028 052	717 444
Wartość godziwa na 31.12.2021 (PLN)	-	0	2 643 698	645 381

Według stanu na dzień publikacji Raportu Roczno, Komitet Personalny przy Radzie Nadzorczej nie podjął decyzji o wysokości zmiennego wynagrodzenia dla Członków Zarządu za rok 2021.

PLATNOŚCI NA BAZIE AKCJI BYŁEGO EURO BANKU S.A.

Bank Millennium przejął zobowiązania Euro Banku wobec pracowników, którzy byli zidentyfikowani jako mający istotny wpływ na profil ryzyka i otrzymywali zmienne wynagrodzenie, którego część wypłacana była w formie akcji byłego Euro Banku w latach poprzedzających połączenie. Z dniem przejęcia Euro Banku przez Bank Millennium akcje te przestały istnieć. W związku z tym Bank Millennium przyjął decyzją Rady Nadzorczej zasady konwersji nieistniejących akcji Euro Banku na akcje Banku Millennium. W roku 2022 pozostało do wypłaty z tego tytułu 237 848 akcji Banku Millennium.

15.8. WPŁYW PANDEMII KORONAWIRUSA COVID-19 NA DZIAŁALNOŚĆ GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU MILLENNIUM

Wybuch pandemii koronawirusa COVID-19 w I kw. 2020 r. spowodował nagłe zmiany w dynamice biznesu Grupy oraz wymusił zmianę jej strategicznych priorytetów. Dynamiki biznesowe ulegały silnym wahaniom w ciągu roku, odpowiednio do stopnia nasilenia pandemii, regulacji antypandemicznych wprowadzonych przez rząd oraz wynikającej z nich aktywności klientów Grupy.

W ramach wsparcia klientów Grupa wdrożyła program moratoriów kredytowych. Napływ wniosków o wakacje kredytowe uległ znacznemu spowolnieniu po okresie szczytowym pod koniec marca/na początku kwietnia oraz w czerwcu 2020 kiedy część klientów detalicznych skorzystała z możliwości przedłużenia wakacji kredytowych do 6 miesięcy. Na koniec czerwca 2020 kredyty z aktywnymi i zatwierdzonymi wakacjami kredytowymi stanowiły ok. 10% portfela kredytowego ogółem, nieco poniżej 12% portfela detalicznego, ok. 3% portfela korporacyjnego i ok. 12% portfela leasingowego. Na dzień 31 grudnia 2020 aktywnych było 9,367 programów „wakacji kredytowych COVID-19” dotyczących pożyczek gotówkowych i 892 aktywnych programów wakacji dot. kredytów hipotecznych, którym odpowiadały, odpowiednio, wolumeny kredytowe w wysokości 267 mln zł i 250 mln zł. Publiczne moratoria kredytowe wprowadzone w czerwcu tzw. „Tarczą Antykryzysową 4.0” cieszyły się małą popularnością - jedynie 444 wniosków złożono do końca roku (saldo należne 53 mln zł). Liczba wakacji kredytowych dla klientów korporacyjnych również istotnie spadła (do ok. 50) z poziomów na koniec września 2020 a wartość kredytów z odroczonej ekspozycjami wynosiła łącznie 44 mln zł. Jakość ekspozycji o wartości 7,6 mld zł, które podlegały moratorium kredytowym była solidna, przy czym w ok. 2,5% przypadków zanotowano opóźnienia ponad 30 dni i zidentyfikowano przesłanki naruszenia warunków umowy. Pożyczki gotówkowe były na koniec roku 2020 segmentem, w którym ta proporcja była najwyższa (5,1%), a najmniej problemów jakościowych zanotowano w segmencie złotych kredytów hipotecznych (1,1%). Wykorzystanie wakacji kredytowych praktycznie ustało po I kwartale 2021 roku.

Czwarta fala pandemii COVID-19 spowodowała istotny wzrost zakażeń oraz hospitalizacji. Wzrost liczby zakażeń nie przełożył się na wzrost poziomu ryzyka kredytowego Banku (Grupy). Wpływ nowych wniosków o publiczne moratoria kredytowe pozostawał na bardzo niskim poziomie – 28 wniosków w IV kw. 2021 z ekspozycją 6.9 milionów zł. Dla wszystkich ekspozycji z aktywnymi moratoriami publicznymi na 31.12.2021 Bank rozpoznał utratę wartości i odpowiednio przeszacował ich wartość. Bank ściśle monitoruje jakość portfela, w szczególności: wczesne opóźnienia, popyt na oferty restrukturyzacyjne oraz strukturę nowych kredytów z rozpoznaną utratą wartości. Biorąc pod uwagę obecne obserwacje Bank (Grupa) nie identyfikuje w portfelu istotnego ryzyka związanego z pandemią COVID-19.

Szczegóły dotyczące ekspozycji podlegających moratorium kredytowym zostały zaprezentowane w punkcie 9.3 podpunkt (3e) niniejszego sprawozdania.

15.9. POZOSTAŁE INFORMACJE DODATKOWE I INNE ISTOTNE WYDARZENIA POMIĘDZY DNIEM SPORZĄDZENIA RAPORTU A DATĄ JEGO PUBLIKACJI

Bank Hipoteczny

Kredyty hipoteczne są ważnym elementem działalności detalicznej Banku. W związku z tym Bank złożył w czerwcu 2018 r. do Komisji Nadzoru Finansowego wniosek o wydanie zgody na utworzenie banku hipotecznego. W dniu 16 czerwca 2020 roku Komisja Nadzoru Finansowego wydała zezwolenie na utworzenie banku pod firmą „Millennium Bank Hipoteczny Spółka Akcyjna” z siedzibą w Warszawie. Kapitał zakładowy Millennium Banku Hipotecznego Spółka Akcyjna wynosić będzie 40.000.000 zł i został w całości pokryty przez Bank Millennium S.A. wkładem pieniężnym w wysokości 120.000.000 zł. Akcje imienne zwykłe w liczbie 40.000.000 o wartości nominalnej 1 zł każda akcja zostały objęte przez Bank po cenie emisyjnej 3 zł każda akcja.

W dniu 20 maja 2021 roku KNF wydała zezwolenie na rozpoczęcie działalności przez Bank, co faktycznie nastąpiło dnia 14 czerwca 2021 roku. Od momentu rozpoczęcia działalności operacyjnej Bank koncentrował się na przeprowadzeniu pierwszego i kolejnych transferów kredytów hipotecznych udzielonych przez Bank Millennium, które staną się podstawą do emisji listów zastawnych zabezpieczonych na tych kredytach (działalność zastrzeżona w Polsce wyłącznie dla banków hipotecznych).

Pierwszy transfer kredytów hipotecznych z Banku Millennium został przeprowadzony dnia 15 października 2021 roku. Przeniesienie pierwszej puli kredytów hipotecznych do bilansu Banku oznacza rozpoczęcie uzyskiwania przychodów odsetkowych od klientów. Rozpoczęto także prace przygotowawcze do drugiego transferu, którego finalizacja jest planowana w drugim kwartale 2022 roku.

Nowy bank ma zapewnić średnio- i długoterminowe finansowanie poprzez emisję listów zastawnych w celu wsparcia działalności w zakresie mieszkaniowych kredytów hipotecznych.

Reforma IBOR

W marcu 2021 r. brytyjski urząd nadzoru FCA ogłosił zaprzestanie publikacji londyńskich międzybankowych stóp procentowych opracowywanych przez ICE Benchmark Administration - LIBOR CHF, EUR, GBP, JPY oraz USD (1W i 2M) z końcem 2021 roku, a także pozostałych terminów LIBOR USD z końcem czerwca 2023 roku. W związku z powyższą decyzją, w 2021 roku Bank pracował nad wdrożeniem rozwiązań umożliwiających płynne przejście na nowe wskaźniki. Ponadto, zgodnie z Rozporządzeniami Komisji Europejskiej, od 1 stycznia 2022 r. (dla CHF LIBOR - londyńskiej międzybankowej stopy procentowej dla franka szwajcarskiego) i 3 stycznia 2022 r. (dla EONIA - indeksu Euro Overnight) wszystkie odniesienia do tych stawek w kontraktach i instrumentach finansowych zostały automatycznie zastąpione odniesieniami do nowych stawek tj. odpowiednio SARON i €STR.

Program Emisji Euroobligacji

W dniu 28 stycznia 2022 r. Rada Nadzorcza Banku zatwierdziła Program Emisji Euroobligacji („Program EMTN”) o łącznej wartości nominalnej nie wyższej niż 3 mld EUR („Kwota Programu”). Obligacje emitowane w ramach Programu EMTN będą emitowane w wielu seriach, przy czym łączna wartość nominalna wyemitowanych i niewykupionych obligacji nie może w żadnym czasie przekroczyć Kwoty Programu. Obligacje będą oferowane i sprzedawane poza terytorium Stanów Zjednoczonych Ameryki do, na rachunek lub na rzecz osób innych niż osoby amerykańskie, zgodnie z Regulacją S (Regulation S) wydaną na podstawie Amerykańskiej Ustawy o Papierach Wartościowych z 1933 r., z późniejszymi zmianami (U.S. Securities Act of 1993) („Amerykańska Ustawa o Papierach Wartościowych”), na podstawie prospektu podstawowego sporządzonego przez Bank. Obligacje nie zostaną zarejestrowane zgodnie z Amerykańską Ustawą o Papierach Wartościowych ani żadnymi stanowymi przepisami dotyczącymi papierów wartościowych.

Bank będzie mógł ubiegać się o dopuszczenie poszczególnych serii obligacji do obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Luksemburgu, Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. lub na innym rynku, w zależności od wyboru Banku. Program EMTN dopuszcza również emisję obligacji z zastrzeżeniem, że nie będą one dopuszczone do obrotu przez jakikolwiek właściwy organ, giełdę lub system notowań.

Bufor P2G

11 lutego 2022 r. Bank otrzymał KNF zalecenie dotyczące ograniczenie ryzyka występującego w działalności Banku poprzez utrzymywanie, zarówno na poziomie jednostkowym, jak i skonsolidowanym funduszy własnych na pokrycie dodatkowego narzutu kapitałowego w celu zaabsorbowania potencjalnych strat wynikających z wystąpienia warunków skrajnych (P2G). Wymóg został określony na poziomie 0,89 p.p. ponad wartość łącznego współczynnika kapitałowego, o którym mowa w art. 92 ust. 1 lit. c rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012, powiększonego o dodatkowy wymóg w zakresie funduszy własnych, o którym mowa w art. 138 ust. 2 pkt 2 ustawy Prawo bankowe oraz o wymóg połączonego bufora, o którym mowa w art. 55 ust. 4 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym. Dodatkowy narzut powinien składać się w całości z kapitału podstawowego Tier 1.

Pomiędzy dniem, na który sporządzono raport a datą jego publikacji nie wystąpiły inne istotne zdarzenia mające wpływ na sprawozdanie finansowe i przyszłe wyniki Grupy.

Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
21.02.2022	Joao Bras Jorge	Prezes Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
21.02.2022	Fernando Bicho	Wiceprezes Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
21.02.2022	Wojciech Haase	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
21.02.2022	Andrzej Gliński	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
21.02.2022	Wojciech Rybak	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
21.02.2022	Antonio Pinto Junior	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
21.02.2022	Jarosław Hermann	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym